

Publicatieblad van de Europese Unie

C 280

Uitgave
in de Nederlandse taal

Mededelingen en bekendmakingen

64e jaargang

13 juli 2021

Inhoud

IV *Informatie*

INFORMATIE AFKOMSTIG VAN DE INSTELLINGEN, ORGANEN EN INSTANTIES VAN DE EUROPESE UNIE

Europese Commissie

2021/C 280/01

Mededeling van de Commissie — Technische richtsnoeren voor duurzaamheidstoetsing voor het InvestEU-Fonds

1

IV

(Informatie)

INFORMATIE AFKOMSTIG VAN DE INSTELLINGEN, ORGANEN EN
INSTANTIES VAN DE EUROPESE UNIE

EUROPESE COMMISSIE

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

Technische richtsnoeren voor duurzaamheidstoetsing voor het InvestEU-Fonds

(2021/C 280/01)

DISCLAIMER:

Deze mededeling heeft tot doel technische richtsnoeren te verstrekken voor de screening en duurzaamheidstoetsing van projecten die InvestEU-steun ontvangen, in overeenstemming met overweging 13, artikel 8, lid 5, en artikel 8, lid 6, van de InvestEU-verordening.

Dit document is opgesteld door de Commissie met de steun van JASPERS en in samenwerking met potentiële uitvoerende partners. Dit document is met het oog op de klimaatdimensie in overeenstemming met de "Technische richtsnoeren voor toetsing van de klimaatbestendigheid van infrastructuur in de periode 2021-2027". In het document worden bovendien, voor zover haalbaar en relevant, de resultaten van twee studies weerspiegeld. Eén studie, het "Technical Support Document for Environmental Proofing of Investments under the InvestEU Programme", werd uitgevoerd onder leiding van DG Milieu. De tweede studie, met de titel "InvestEU Programme: Guidance on social sustainability proofing of investment and financing operations", werd uitgevoerd door DG Werkgelegenheid.

De richtsnoeren voor duurzaamheidstoetsing moeten worden gebruikt door de uitvoerende partners, financiële intermediairs en projectontwikkelaars/eindontvangers die betrokken zijn bij de inzet van het InvestEU-fonds. De richtsnoeren voor duurzaamheidstoetsing kunnen ook voor andere programma's relevant zijn.

De richtsnoeren kunnen worden bijgewerkt in het licht van de ervaringen met de uitvoering van de desbetreffende EU-wetgeving. Deze richtsnoeren kunnen worden aangevuld met internationale, nationale of sectorale overwegingen of richtsnoeren.

INHOUDSOPGAVE

	<i>Bladzijde</i>
1. INLEIDING	5
1.1. Toepassingsgebied	5
1.2. Naleving van de wettelijke eisen	6
1.3. Drempels	7
1.4. Richtsnoeren voor duurzaamheidstoetsing en criteria van de EU-taxonomie	7
1.5. Tussentijdse evaluatie en herziening van deze richtsnoeren	10
2. DUURZAAMHEIDSTOETSING VOOR DIRECTE FINANCIERINGSVERRICHTINGEN	10
2.1. Algemene beginselen en algemene aanpak van de toetsing	10
2.2. Klimaatdimensie	12
2.2.1. Inleiding	12
2.2.2. Algemene aanpak van de klimaatduurzaamheidstoetsing	13
2.2.3. Naleving van de wettelijke eisen	15
2.2.4. Klimaatveerkracht	16
2.2.5. Klimaatneutraliteit en mitigatie van klimaatverandering	21
2.2.6. Verslaglegging en monitoring	25
2.3. Milieudimensie	26
2.3.1. Algemene benadering van milieutoetsing	26
2.3.2. Naleving van de wettelijke eisen	29
2.3.3. InvestEU-screening voor de milieudimensie	33
2.3.4. Toetsing: mitigatie, kwantificering en uitdrukking in geldwaarde	35
2.3.5. Positieve agenda	37
2.3.6. Verslaglegging en monitoring	37

2.4. Sociale dimensie	38
2.4.1. Algemene benadering van toetsing van sociale duurzaamheid	38
2.4.2. Kader voor naleving van de wettelijke eisen voor de sociale dimensie	40
2.4.3. Sociale screening van verrichtingen	40
2.4.4. Indeling in categorieën van sociaal risico	44
2.4.5. Sociale toetsing	47
2.4.6. Positieve agenda	54
2.4.7. Verslaglegging en monitoring	56
2.5. Horizontale bepalingen voor de drie dimensies	56
2.5.1. Capaciteit van de projectontwikkelaar	56
2.5.2. Contractuele afspraken	57
2.6. Economische beoordeling van de verrichtingen	57
2.6.1. Vormen van economische beoordeling	58
2.6.2. Bestaande praktijken voor economische beoordeling	59
2.6.3. Aanbevelingen voor InvestEU	59
2.7. Bedrijfsfinanciering voor algemene doeleinden	60
3. AANPAK VAN DUURZAAMHEIDSTOETSING VOOR INDIRECTE FINANCIERINGSVERRICHTINGEN	61
3.1. Algemene toetsingsvereisten	61
3.2. Soorten financiering	62
3.2.1. Infrastructuurfondsen	62
3.2.2. Niet-infrastructuur-aandelen- of obligatiefondsen	64
3.2.3. Intermediaire kredietlijnen of andere schuldproducten die gericht zijn op kleine en middelgrote ondernemingen, kleine midcap-ondernemingen en andere in aanmerking komende entiteiten	65

4.	ROLLEN, VERANTWOORDELIJKHEDEN EN HET INVESTEU-PROCES	66
4.1.	Rollen en verantwoordelijkheden	66
4.1.1.	Rol en verantwoordelijkheden van de projectontwikkelaar/eindontvanger	66
4.1.2.	Rol en verantwoordelijkheden van de uitvoerende partner	67
4.1.3.	Rol van de financiële intermediair	68
4.1.4.	Rol van het investeringscomité	68
4.1.5.	Rol van de Commissie	68
4.1.6.	Bevoegde overheidsinstanties	69
4.2.	InvestEU-proces	69
4.2.1.	Beleidscontrole	69
4.2.2.	Garantieaanvraagformulier	70
4.2.3.	Scorebord	70
4.2.4.	Verslaglegging aan de Commissie	70
Bijlage 1 —	Lijst van wettelijke voorschriften	72
Bijlage 2 —	Informatie die aan het InvestEU-investeringscomité moet worden verstrekt (hoofdstuk 2)	76
Bijlage 3 —	Checklists voor toetsing die door uitvoerende partners moeten worden gebruikt voor toetsing in het kader van alle dimensies	79
Bijlage 4 —	Andere bronnen en richtsnoeren die nuttig kunnen zijn voor duurzaamheidstoetsing in het kader van InvestEU	108
Bijlage 5 —	Verklarende woordenlijst	111
Bijlage 6 —	Aanvullende richtsnoeren voor financiering die via een intermediair verloopt (hoofdstuk 3)	114

1. INLEIDING

Met de InvestEU-verordening ⁽¹⁾ wordt **duurzaamheid** van financierings- en investeringsverrichtingen geïntroduceerd als een belangrijk element in het besluitvormingsproces bij de goedkeuring van het gebruik van de EU-garantie. Voor de toepassing van dit document wordt met **duurzaamheid** ⁽²⁾ verwezen naar de drie dimensies die in artikel 8, lid 5, van de InvestEU-verordening zijn gedefinieerd: de klimaat-, de milieu- en de sociale dimensie.

Om ervoor te zorgen dat financierings- en investeringsverrichtingen die steun ontvangen van het InvestEU-fonds, in overeenstemming zijn met of bijdragen tot de bredere duurzaamheidsverbintenissen van de EU, vereist de InvestEU-verordening een duurzaamheidstoetsing vooraf voor het vaststellen en aanpakken van potentieel aanzienlijke (negatieve en positieve) effecten die deze verrichtingen kunnen hebben op de drie dimensies.

Deze richtsnoeren hebben tot doel de uitvoerende partners, financiële intermediairs en projectontwikkelaars/eindontvangers te ondersteunen bij de uitvoering van de vereisten inzake de duurzaamheidstoetsing van de InvestEU-verordening. Hoewel deze richtsnoeren specifiek voor het InvestEU-fonds zijn ontwikkeld, kunnen zij in een bredere context worden gebruikt door alle partijen (bv. een projectontwikkelaar, een financiële instelling of een overheidsinstantie) die duurzaamheidsaspecten bij hun activiteiten in aanmerking willen nemen. Deze richtsnoeren zijn ontwikkeld in samenwerking met mogelijke uitvoerende partners.

De richtsnoeren zijn in overeenstemming met de beginselen van evenredigheid, transparantie en het vermijden van onnodige administratieve lasten. In de voorgestelde benaderingen voor de klimaat-, milieu- en sociale dimensies wordt rekening gehouden met de bestaande praktijken en specifieke behoeften op die gebieden.

Zij zijn als volgt opgebouwd:

- **Hoofdstuk 1** bevat een overzicht van de algemene **juridische context** en een verduidelijking van enkele van de **begrippen** die in de richtsnoeren worden gebruikt.
- **Hoofdstuk 2** bevat de benadering voor duurzaamheidstoetsing van **direct gefinancierde verrichtingen**. Dit hoofdstuk voorziet in: i) gedetailleerde richtsnoeren voor de uitvoering van de analyse voor elk van de drie duurzaamheidsdimensies, en ii) aanbevelingen voor de wijze waarop de resultaten van de analyse in de economische beoordeling van de projecten kunnen worden opgenomen.
- **Hoofdstuk 3** bevat richtsnoeren voor de aspecten van de duurzaamheidstoetsing in verband met **indirect gefinancierde verrichtingen**. Deze richtsnoeren zijn gebaseerd op verschillende soorten financiering en toepasselijke vereisten, rekening houdend met hun specifieke kenmerken.
- **Hoofdstuk 4** bevat een beschrijving van de **rollen en verantwoordelijkheden** van de verschillende betrokken actoren, alsook informatie over hoe de duurzaamheidstoetsing kan worden afgestemd op de algehele InvestEU-processen.
- **Bijlagen** — met inbegrip van checklists die zijn ontwikkeld om uitvoerende partners en projectontwikkelaars te helpen bij het uitvoeren van de duurzaamheidstoetsing, alsook een overzicht van verdere beschikbare middelen.

1.1. Toepassingsgebied

De duurzaamheidsaspecten moeten worden geverifieerd voor financierings- en investeringsverrichtingen in het kader van alle onderdelen van het InvestEU-fonds. Niettemin zullen een aantal differentiaties nodig zijn die voortvloeien uit de noodzaak om evenredigheid te waarborgen en onnodige administratieve lasten te verminderen. In artikel 8, leden 5 en 6, van de InvestEU-verordening zijn de relevante vereisten op het gebied van duurzaamheidstoetsing vastgelegd.

Uit hoofde van artikel 8, lid 5, van de InvestEU-verordening moeten financierings- en investeringsverrichtingen ("verrichtingen") die boven een bepaalde drempel liggen (die later in deze richtsnoeren in hoofdstuk 1.3 is vastgesteld) en waarvoor InvestEU-steun wordt gevraagd, eerst worden onderworpen aan een **InvestEU-screening** ⁽³⁾. Deze screening is bedoeld om de uitvoerende partners te helpen om te bepalen of verrichtingen een (negatief en positief) effect hebben op het milieu, het klimaat of de maatschappij.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2021/523 van het Europees Parlement en de Raad van 24 maart 2021 tot vaststelling van het InvestEU-programma en tot wijziging van Verordening (EU) 2015/1017 (PB L 107 van 26.3.2021, blz. 30), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0523&from=EN>

⁽²⁾ Dit document heeft geen betrekking op de financiële draagkracht van financierings- en investeringsverrichtingen die InvestEU-steun ontvangen.

⁽³⁾ De InvestEU-screening is een begrip dat uitsluitend voor deze richtsnoeren wordt gebruikt en mag niet worden verward met de screening die door de relevante bevoegde autoriteiten wordt uitgevoerd, bijvoorbeeld in het kader van de MEB-richtlijn en andere toepasselijke wetgeving.

Als de uitvoerende partners na de InvestEU-screening vaststellen dat een verrichting aanzienlijke effecten heeft op een van de drie dimensies, dan moet de verrichting aan een **duurzaamheidstoetsing** worden onderworpen. Het toepassingsgebied van de toetsing zal afhangen van het resultaat van de InvestEU-screening en kan betrekking hebben op een of meer dimensies. De toetsing is erop gericht de nadelige effecten van de verrichting tot een minimum te beperken en de voordelen ervan voor elk van de drie dimensies te maximaliseren.

Voor de toepassing van deze richtsnoeren is een **project** een investering in fysieke activa en/of in activiteiten met een duidelijk omschreven toepassingsgebied en doelstellingen, zoals: i) infrastructuur; ii) aanschaf van uitrusting, machines of andere kapitaaluitgaven; iii) technologische ontwikkeling; iv) specifiek onderzoek, digitale en/of innovatieactiviteiten, v) renovatiewerken ter bevordering van de energie-efficiëntie. **Het project en de effecten ervan het moeten het voorwerp van de screening en de toetsing zijn.**

Voor **algemene financiering (bv. bedrijfsfinanciering voor algemene doeleinden) of directe investeringen in eigen vermogen** is het toepassingsgebied van de beoordeling: i) de algemene aanpak van de eindontvanger om duurzaamheidsoverwegingen in zijn processen te integreren, en ii) het vermogen van de eindontvanger om de gerelateerde aspecten en gevolgen van zijn activiteiten aan te pakken.

1.2. Naleving van de wettelijke eisen

De door InvestEU ondersteunde financierings- en investeringsverrichtingen, ongeacht de omvang ervan en ongeacht of de toetsing al dan niet wordt uitgevoerd, voldoen in de regel aan de van toepassing zijnde EU- en nationale wetgeving. Zo moet worden voldaan aan de toepasselijke verplichtingen op het gebied van het milieu-, sociaal en arbeidsrecht die zijn vastgelegd in EU-recht, intern recht of collectieve arbeidsovereenkomsten of de in bijlage X van Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad vermelde bepalingen van internationaal sociaal en milieurecht ⁽⁴⁾.

De uitvoerende partner (of de financiële intermediair voor indirecte financiering) moet de wettelijke voorschriften ⁽⁵⁾ vaststellen die van toepassing zijn op de verrichting en moet de naleving van de milieu- en sociale wet- en regelgeving controleren ⁽⁶⁾.

De duurzaamheidstoetsing die ten behoeve van InvestEU-verordening wordt uitgevoerd, zal niet in de plaats komen van de controle op de naleving van wettelijke eisen uit hoofde van de EU-wetgeving en intern recht. De uit hoofde van de EU- en nationale wetgeving uitgevoerde beoordelingen zullen de nodige inputgegevens opleveren (d.w.z. schattingen van de referentie-emissies, beschrijvingen van de waarschijnlijk aanzienlijke effecten van het project, positieve effecten enz.) die zullen worden gebruikt voor de toetsing, indien van toepassing. Bij de duurzaamheidstoetsing zal worden nagegaan of er sprake is van resterende effecten. Ook zullen de resterende effecten waarvan het risico als hoog en/of gemiddeld wordt beoordeeld, worden gekwantificeerd en waar mogelijk in geldwaarde worden uitgedrukt. Vervolgens zal in de toetsing worden nagegaan of er sprake is van resterende effecten in de economische beoordeling van het project, samen met de verwachte voordelen van de positieve impact van het project. Naast de naleving van de wettelijke vereisten is dit de echte toegevoegde waarde van de duurzaamheidstoetsing.

De medewetgevers hebben voor de uitvoerende partners expliciet de verplichting vastgesteld om de duurzaamheid van investeringen in het kader van InvestEU te toetsen. Dat betekent dat “de lat hoger moet worden gelegd” en dat verder moet worden gegaan dan louter naleving van de bestaande wetgeving. De medewetgevers geven in dit verband richtsnoeren in de InvestEU-verordening. Zo verwijzen sommige overwegingen naar de Europese pijler van sociale rechten ⁽⁷⁾, de overeenkomst van Parijs ⁽⁸⁾, de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties ⁽⁹⁾ en het Global Risks Report van 2018 ⁽¹⁰⁾. In artikel 8, lid 5, wordt gesteld dat projecten die niet stroken met de klimaatdoelstellingen niet in aanmerking komen voor steun in het kader van het InvestEU-fonds. Bovendien wordt in artikel 8, lid 6, van de InvestEU-verordening verwezen naar de klimaatkwetsbaarheids- en risicobeoordeling met het oog op adaptatie en klimaatbestendigheid, de kosten van broeikasgasemissies, de berekening van de effecten op de belangrijkste componenten van het natuurlijk kapitaal, de sociale effecten van de projecten en de aanmerking van projecten die niet in overeenstemming zijn met de klimaatdoelstellingen.

⁽⁴⁾ Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG (PB L 94 van 28.3.2014, blz. 65), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0024&from=NL>

⁽⁵⁾ Een niet-uitputtende lijst van wettelijke voorschriften die in overweging moeten worden genomen en nageleefd — voor zover van toepassing — is opgenomen in bijlage 1 bij deze richtsnoeren. De toepasselijke wetgeving kan per bedrijfssector en per land verschillen.

⁽⁶⁾ Van de uitvoerende partners of financiële intermediairs wordt niet verwacht dat zij in de plaats treden van de bevoegde autoriteiten die belast zijn met de handhaving van de wettelijke voorschriften. Zij moeten nagaan of het bewijs van de naleving van de wettelijke eisen bestaat in de vorm van toestemmingen, vergunningen of een eigen verklaring, naargelang het geval enz.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_nl

⁽⁸⁾ <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

⁽⁹⁾ <https://sdgs.un.org/goals>

⁽¹⁰⁾ <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2018>

1.3. Drempels

Overeenkomstig het evenredigheidsbeginsel en zoals vereist door artikel 8, lid 5, van de InvestEU-verordening worden **verrichtingen onder een vastgestelde drempel vrijgesteld van het vereiste inzake screening en duurzaamheidstoetsing**. Deze drempel geldt specifiek voor InvestEU-duurzaamheidstoetsing en vervangt op geen enkele wijze de wettelijke verplichtingen die voor projectontwikkelaars voortvloeien uit de milieueffectbeoordelingsrichtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹¹⁾ (hierna de MEB-richtlijn of ander toepasselijk EU- of intern recht).

Op basis van de huidige praktijk en de ervaring die is opgedaan op het gebied van milieueffectbeoordeling en duurzaamheidstoetsing van infrastructuurprojecten, gelden, zoals omschreven in de twee onderstaande punten, de volgende **drempels waaronder geen duurzaamheidstoetsing vereist is**:

i) Voor directe verrichtingen:

- a. Voor (investerings)projecten ligt de drempel, op basis van de totale projectinvesteringskosten, op **10 miljoen EUR** ⁽¹²⁾.
- b. Voor algemene bedrijfsfinanciering/directe investeringen in eigen vermogen, op basis van de totale financiering die door de uitvoerende partner aan de eindontvanger wordt verstrekt, ligt de drempel op **10 miljoen EUR**.

ii) Voor verrichtingen via intermediairs:

- a. Voor infrastructuurfondsen geldt dezelfde drempel als voor directe verrichtingen voor de onderliggende projecten. Op basis van de totale investeringskosten van het project ligt de drempel op **10 miljoen EUR**.
- b. Voor de financiering van kmo's, kleine midcaps en andere in aanmerking komende ondernemingen is geen screening of volledige duurzaamheidstoetsing vereist ⁽¹³⁾. Er zullen echter een vereenvoudigde vorm van duurzaamheidstoetsing en specifieke waarborgen gelden om te zorgen voor een minimale afstemming op de EU-verbintenissen, waarbij wordt getracht kleine economische actoren niet te overbelasten met complexe vereisten. De aanpak van de duurzaamheidstoetsing voor financiering via intermediairs wordt nader beschreven in hoofdstuk 3 van deze richtsnoeren.

1.4. Richtsnoeren voor duurzaamheidstoetsing en criteria van de EU-taxonomie ⁽¹⁴⁾

Het vereiste inzake duurzaamheidstoetsing in de InvestEU-verordening heeft tot doel projecten met positieve klimaat-, milieu- en sociale effecten aan te moedigen en te belonen en tegelijkertijd de negatieve effecten ervan te verminderen. Met duurzaamheidstoetsing is het mogelijk: i) de effecten van een project aan te wijzen; ii) mitigerende maatregelen in te voeren om deze gevolgen aan te pakken, en iii) waar mogelijk, de mogelijkheden te erkennen om de duurzaamheidsprestaties van de verrichting te verbeteren.

De EU-taxonomie maakt het mogelijk bepaalde economische activiteiten als ecologisch duurzaam in te delen (d.w.z. dat zij substantieel bijdragen tot ten minste een van de zes milieudoelstellingen ⁽¹⁵⁾ zoals gedefinieerd in de taxonomieverordening, geen ernstige afbreuk doen aan een van de andere vijf milieudoelstellingen en voldoen aan de sociale minimumgaranties). Bij de duurzaamheidstoetsing kan rekening worden gehouden met deze indeling en kan vervolgens een grondigere (gedetailleerde) vaststelling van positieve en negatieve effecten worden verkregen. Daarom zullen de technische screeningcriteria van de EU-taxonomie op gepaste wijze worden gebruikt, met inbegrip van het beginsel "geen ernstige afbreuk doen aan", na de inwerkingtreding daarvan, indien relevant en voor zover mogelijk, tijdens het hele screening- en toetsingsproces.

Het dient evenwel te worden opgemerkt dat het InvestEU-fonds een breder spectrum van in aanmerking komende investeringen bestrijkt dan de economische activiteiten die onder de EU-taxonomie vallen. Met het InvestEU-fonds wordt ook gestreefd naar een evenwichtige aanpak van verschillende beleidsprioriteiten van de EU, waarvan sommige mogelijk geen sterk duurzaamheidspotentieel hebben, terwijl de EU-taxonomie een classificatiesysteem is dat is opgezet om activiteiten te bepalen die in eerste instantie substantieel bijdragen aan milieudoelstellingen.

⁽¹¹⁾ Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (PB L 26 van 28.1.2012, blz. 1), zoals gewijzigd bij Richtlijn 2014/52/EU.

⁽¹²⁾ Exclusief btw.

⁽¹³⁾ Dit doet geen afbreuk aan de specifieke criteria om in aanmerking te komen die voor verschillende producten zijn ontwikkeld.

⁽¹⁴⁾ Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088 (PB L 198 van 22.6.2020, blz. 13).

⁽¹⁵⁾ De zes milieudoelstellingen van de taxonomieverordening zijn: mitigatie van klimaatverandering; adaptatie aan klimaatverandering; duurzaam gebruik en bescherming van water en mariene hulpbronnen; transitie naar de circulaire economie; preventie en bestrijding van verontreiniging, en bescherming en herstel van biodiversiteit en ecosystemen.

Criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen aan”

Om ervoor te zorgen dat projecten geen ernstige afbreuk doen aan de EU-milieudoelstellingen, zoals voor de EU-taxonomie, is naleving van de toepasselijke EU-milieuwetgeving het startpunt. Voorts is naleving vereist van de toepasselijke nationale milieuwetgeving en milieuvergunningen die nodig zijn voor de bouw en de exploitatie van projecten, waaronder de projecten die aangewezen zijn in de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen aan” van de EU-taxonomie. Rekening houdend met de bepalingen van de InvestEU-verordening en van deze richtsnoeren is naleving van de wettelijke eisen een eerste vereiste om financierings- of investeringsverrichtingen in aanmerking te laten komen voor InvestEU-steun.

De andere criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen aan” die niet naar milieuwetgeving verwijzen, moeten, wanneer zij van kracht zijn, worden gebruikt als referentie voor het voorstellen van mitigerende maatregelen of om projecten aan te merken die niet stroken met het behalen van miliedoelstellingen, voor zover dit mogelijk is en op basis van de best mogelijke inspanningen, voor de gevallen waarin toetsing overeenkomstig deze richtsnoeren vereist is (voor zowel directe als indirecte financiering, zoals nader toegelicht in hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3).

In de praktijk moeten de volgende stappen worden ondernomen:

1. Op basis van de InvestEU-screening bepaalt de uitvoerende partner of voor een bepaald(e) criterium/dimensie een toetsing nodig is.

2. Controleer of de activiteit onder de EU-taxonomie valt ⁽¹⁶⁾.

3. Controleer of er criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen aan” zijn voor de activiteit.

4. Gebruik deze criteria, op basis van de best mogelijke inspanningen, om eventueel aanvullende mitigerende maatregelen voor te stellen.

Alle financierings- en investeringsverrichtingen in het kader van InvestEU ⁽¹⁷⁾, zowel voor directe als voor indirecte financiering, moeten voldoen aan de volgende vier voorwaarden op basis van de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen aan” voor klimaatmitigatie en de sociale minimumgaranties, met het duidelijke doel de algemene criteria om in aanmerking te komen voor InvestEU, zoals gedefinieerd in de InvestEU-verordening en de investeringsrichtsnoeren, niet te wijzigen. De vier voorwaarden worden toegelicht in onderstaande punten:

- Voor projecten die betrekking hebben op de volgende activiteiten: anaerobe vergisting van bioafval; afvang en gebruik van stortgas — moet een monitoringplan worden opgesteld voor het weglekken van methaan in de installatie.
- Voor projecten inzake het transport van CO₂ en de ondergrondse permanente geologische opslag van CO₂ moet een monitoringplan worden opgesteld overeenkomstig de bepalingen van Richtlijn 2009/31/EG ⁽¹⁸⁾ (de CCS-richtlijn) en Richtlijn (EU) 2018/410 ⁽¹⁹⁾ (EU-ETS-richtlijn).

⁽¹⁶⁾ Duurzaamheidstoetsing is van toepassing op alle activiteiten die vallen onder InvestEU, ongeacht of zij onder de EU-taxonomie vallen of niet, overeenkomstig deze richtsnoeren.

⁽¹⁷⁾ De verrichtingen moeten voldoen aan de criteria om in aanmerking te komen die zijn vastgesteld in de investeringsrichtsnoeren, de financiële productfiches of de garantieovereenkomst.

⁽¹⁸⁾ Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van Richtlijn 85/337/EEG van de Raad, de Richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG en 2008/1/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 140 van 5.6.2009, blz. 114).

⁽¹⁹⁾ Richtlijn (EU) 2018/410 van het Europees Parlement en de Raad van 14 maart 2018 tot wijziging van Richtlijn 2003/87/EG ter bevordering van kosteneffectieve emissiereducties en koolstofarme investeringen en van Besluit (EU) 2015/1814 (PB L 76 van 19.3.2018, blz. 3).

- Voor projecten die betrekking hebben op de volgende activiteiten: goederenvervoer per spoor; binnenvaart, goederenvervoer; retrofitten van binnenvaartpassagiers- en -goederenvervoer; zee- en kustvaart, goederenvervoer; goederenvervoer per spoor/goederenvervoer over land — mag geen InvestEU-steun worden verleend voor de financiering van vaartuigen, voertuigen of rollend materieel die specifiek zijn ontworpen ⁽²⁰⁾ voor het vervoer van fossiele brandstoffen (zoals rollend materieel voor de winning van steenkool of olietankers).
- Voldoen aan de sociale minimumgaranties zoals vastgelegd in artikel 18 van de taxonomieverordening ⁽²¹⁾. Die minimumgaranties hebben geen invloed op de toepassing van strengere voorschriften, indien van toepassing, inzake gezondheid, veiligheid en sociale duurzaamheid die in het EU-recht zijn vastgesteld.

De uitvoerende partners/financiële intermediairs moeten met name vragen om bevestiging van de projectontwikkelaar/eindontvanger dat zijn/haar verrichtingen ⁽²²⁾:

1. De projectontwikkelaar/eindontvanger beschikt over doeltreffende maatregelen die in verhouding staan tot de aard en de omvang van de verrichting en de potentiële milieu- en sociale risico's en effecten, om:
 - a. de eerbiediging van de sociale rechten te waarborgen, d.w.z. het vermijden van schendingen van de sociale rechten die zijn vastgesteld in het EU-recht, en het aanpakken van eventuele negatieve mensenrechtenrisico's en effecten van zijn/haar verrichtingen, en
 - b. te zorgen voor zinvolle betrokkenheid van belanghebbenden ⁽²³⁾, met inbegrip van een passend mechanisme om klachten te registreren en aan te pakken, voor zover van toepassing en vereist door de toepasselijke wetgeving.
2. te waarborgen dat zijn/haar projectmedewerkers ⁽²⁴⁾:
 - a. niet worden onderworpen aan dwang- of schuldarbeid, en kinderarbeid;
 - b. gelijke behandeling en gelijke kansen genieten (gelijke verloning van mannen en vrouwen voor gelijkwaardige arbeid);
 - c. niet worden gediscrimineerd op grond van ras, huidskleur, geslacht, godsdienst, politieke overtuiging, nationale afkomst of sociale afkomst;
 - d. vrijheid van vereniging genieten (vrijheid om een vakbond te vormen en er lid van te zijn) en het recht zich te organiseren (stakingsrecht), en
 - e. het recht hebben op collectieve onderhandelingen.

⁽²⁰⁾ Specifiek ontworpen wordt gedefinieerd als gebouwd en aangekocht met de expliciete intentie om voornamelijk fossiele brandstoffen te transporteren of op te slaan gedurende de levensduur van het project (*bron*: EIB Group Climate Bank Roadmap 2021-2025).

⁽²¹⁾ De sociale minimumgaranties omvatten ook de doelstelling om "overeenstemming te bereiken met de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten, met inbegrip van de verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) betreffende de fundamentele principes en rechten op het werk, de acht fundamentele verdragen van de IAO en het Internationaal Statuut van de Rechten van de Mens". Aangezien er nog beslissingen moeten worden genomen over specifieke nalegingsvereisten, is dit deel momenteel niet van toepassing op InvestEU-verrichtingen.

⁽²²⁾ Dit kan gebeuren in de vorm van een eigen verklaring van de eindontvanger. Het kan ook gebeuren door deze referenties op te nemen in de contractuele regelingen: i) tussen de uitvoerende partner en de eindontvanger, of ii) tussen de uitvoerende partner en de financiële intermediair en tussen de financiële intermediair en de eindontvanger, naargelang het geval.

⁽²³⁾ Ook bekend als een proces van inspraak van het publiek (met inbegrip van toegang tot informatie en een raadplegingsproces) en toegang tot de rechter in het rechtskader van de EU (zoals uiteengezet in Richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (MEB-richtlijn), als gewijzigd door Richtlijn 2014/52/EU, Richtlijn 2010/75/EU inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging)).

⁽²⁴⁾ De term "projectmedewerkers" verwijst naar: i) personen die rechtstreeks door de ontwikkelaar (met inbegrip van de projectinitiatiefnemer en de uitvoerende agentschappen) zijn aangeworven of aangesteld om specifiek aan het project te werken (directe werknemers), en ii) personen die via derden zijn aangeworven of aangesteld om te werken aan kerntaken van het project, ongeacht de locatie (contractanten). Daarnaast moeten de risico's van kinderarbeid en/of dwangarbeid in de toeleveringsketens worden geanalyseerd en beheerd, indien dergelijke arbeid wordt vastgesteld.

1.5. Tussentijdse evaluatie en herziening van deze richtsnoeren

Overeenkomstig artikel 29 van de InvestEU-verordening moet de Commissie tegen 30 september 2024 een onafhankelijk tussentijds evaluatieverslag over het InvestEU-programma indienen bij het Europees Parlement en de Raad. De evaluatie moet ook betrekking hebben op de toepassing van de duurzaamheidstoetsing. Op basis van de resultaten van deze evaluatie en rekening houdend met de ontwikkelingen op de financiële markt, de inwerkingtreding van de EU-taxonomie ⁽²⁵⁾ en de geactualiseerde richtlijn inzake bekendmaking van niet-financiële informatie ⁽²⁶⁾, kunnen de in deze richtsnoeren beschreven vereisten op termijn worden gewijzigd (zowel voor directe als voor indirecte financiering).

Daarom wordt het ten zeerste aanbevolen dat zowel de uitvoerende partners als de financiële intermediairs rekening houden met deze waarschijnlijke ontwikkelingen, omdat zij van invloed kunnen zijn op toekomstige verrichtingen.

2. DUURZAAMHEIDSTOETSING VOOR DIRECTE FINANCIERINGSVERRICHTINGEN

2.1. Algemene beginselen en algemene aanpak van de toetsing

Dit hoofdstuk voorziet de uitvoerende partners van de methodieken en instrumenten die zij nodig hebben om de InvestEU-screening en de toetsing van voorgestelde directe financierings- en investeringsverrichtingen voor de drie duurzaamheidsdimensies uit te voeren, zoals vereist op grond van artikel 8, lid 5, van de InvestEU-verordening ⁽²⁷⁾. Artikel 8, lid 6, bevat nadere informatie betreffende het doel van de richtsnoeren, die het mogelijk moeten maken:

- a) wat adaptatie betreft, veerkracht ten opzichte van potentiële ongunstige gevolgen van klimaatverandering te garanderen door middel van een kwetsbaarheids- en risicobeoordeling, waaronder door middel van toepasselijke adaptatiemaatregelen, en wat mitigatie betreft, de kosten van broeikasgasemissies en de positieve effecten van mitigerende maatregelen in de kosten-batenanalyse op te nemen;
- b) rekenschap te geven van het totaaleffect van projecten op de voornaamste bestanddelen van het natuurlijk kapitaal, namelijk lucht, water, bodem en biodiversiteit;
- c) het maatschappelijke effect van projecten in te schatten, onder meer op gendergelijkheid, op de sociale inclusie van bepaalde gebieden of bevolkingsgroepen en op de economische ontwikkeling van gebieden en sectoren die geconfronteerd worden met structurele uitdagingen zoals de noodzaak de economie koolstofvrij te maken;
- d) projecten aan te merken die onverenigbaar zijn met de verwezenlijking van de klimaatdoelstellingen;
- e) uitvoerende partners te begeleiden bij de in lid 5 bedoelde screening.

Figuur 1 visualiseert de voorgestelde aanpak van de duurzaamheidstoetsing van directe financierings- en investeringsverrichtingen in het kader van InvestEU. Dit omvat de volgende stappen:

- **beoordeling van de naleving** van de EU- en nationale wetgeving. Dit is een voorwaarde voor de financiering van alle verrichtingen. Zij zal de beoordeling van de naleving van de wettelijke vereisten krachtens de drie dimensies van duurzaamheid (klimaat, milieu, sociaal) omvatten en kan gedurende het gehele toetsingsproces worden uitgevoerd, zo nodig parallel met het zorgvuldigheidsproces, en moet over het algemeen vóór het verzoek om de EU-garantie worden afgerond. Indien dit niet mogelijk is, moeten in de juridische documentatie passende voorwaarden worden opgenomen om ervoor te zorgen dat het project volledig in overeenstemming is met de toepasselijke wetgeving;
- **InvestEU-screening** om potentiële risico's en effecten voor de drie dimensies van de voorgestelde verrichtingen vast te stellen;
- **verdere beoordeling en toetsing van de relevante risico-elementen voor elke dimensie**, op basis van vastgestelde potentiële risico's en effecten, met inbegrip van de vaststelling van mitigerende maatregelen en het beoordelen van de verenigbaarheid met klimaatdoelstellingen ⁽²⁸⁾;

⁽²⁵⁾ Tegen de tijd dat de tussentijdse evaluatie plaatsvindt, zal de EU-taxonomie zijn ingevoerd en zullen de technische screeningcriteria zijn ontwikkeld. Eventueel zullen er ook enkele aanvullende richtsnoeren zijn voor de aanpak van deze criteria.

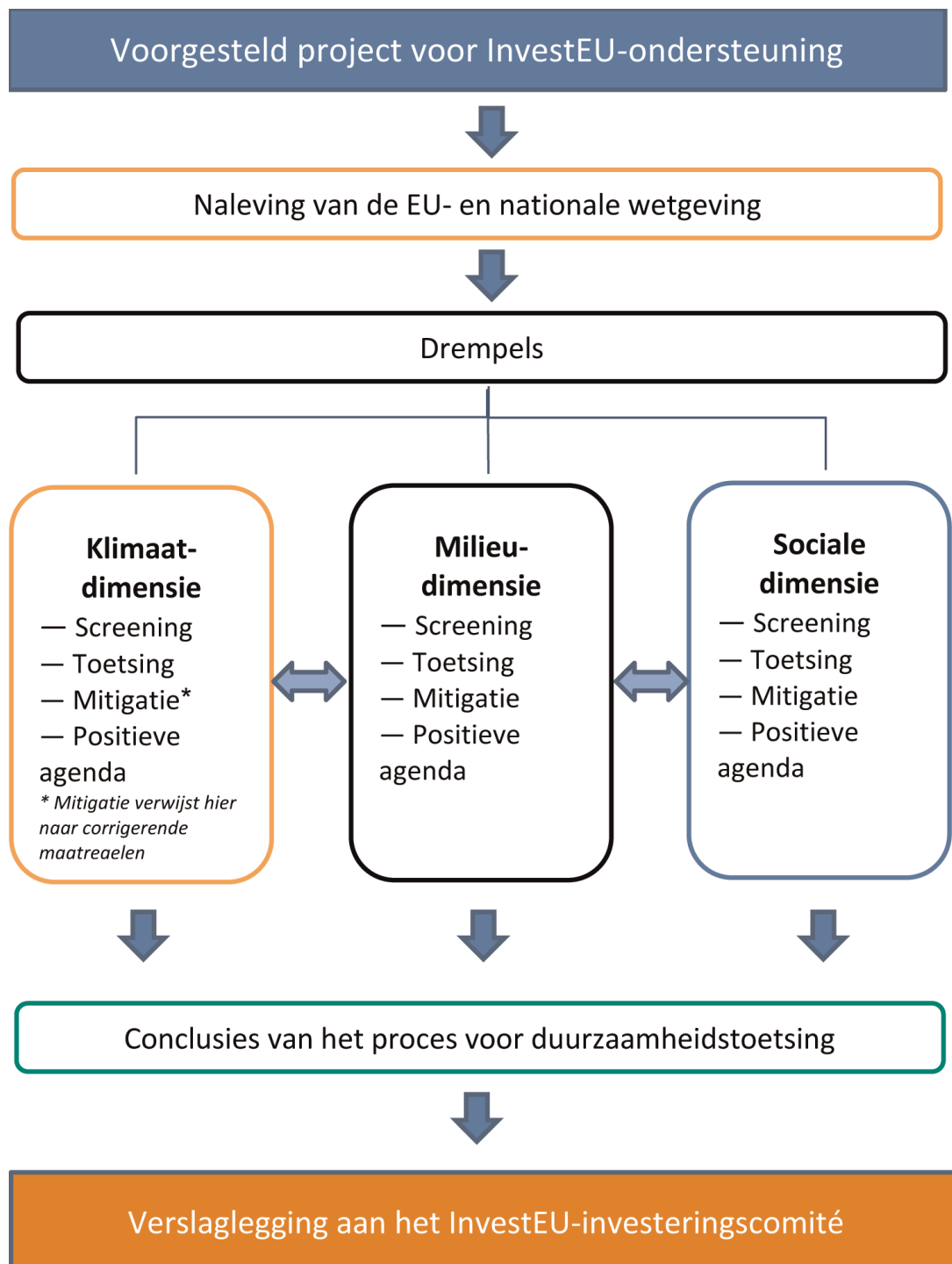
⁽²⁶⁾ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12129-Revision-of-Non-Financial-Reporting-Directive>

⁽²⁷⁾ In artikel 8, lid 5, van de InvestEU-verordening wordt het volgende bepaald: "Financierings- en investeringsverrichtingen [ondersteund door het InvestEU-fonds, noot van auteur] worden gescreend om na te gaan of zij een effect hebben op het milieu, het klimaat of de maatschappij. Indien die verrichtingen een dergelijk effect hebben, worden zij getoetst op hun duurzaamheid voor klimaat, milieu en maatschappij, met als doel nadelige effecten tot een minimum te beperken en zoveel mogelijk voordelen te genereren voor het milieu, het klimaat en de maatschappij. [...] Projecten die onverenigbaar zijn met de klimaatdoelstellingen, komen niet in aanmerking voor steun uit hoofde van deze verordening."

⁽²⁸⁾ Aanvullende acties om eventuele resterende negatieve effecten te voorkomen of te beperken, of het overwegen van een "positieve agenda" (d.w.z. acties om de ecologische, sociale en klimatologische geloofwaardigheid van de verrichting te verbeteren).

- **conclusies van de duurzaamheidstoetsing en verslaglegging** aan het InvestEU-investeringscomité, ter ondersteuning van de besluitvorming over het verzoek om EU-garantie.

Figuur 1

Overzicht van de aanpak van de duurzaamheidstoetsing

Alle door InvestEU ondersteunde verrichtingen, ongeacht hun omvang, moeten voldoen aan de toepasselijke EU- en nationale wetgeving. Daarom zal er **voor alle verrichtingen een beoordeling en bevestiging van de naleving van de wettelijke eisen vereist zijn**.

Zoals in het vorige hoofdstuk is beschreven, zijn drempels op basis van de omvang van de totale investeringsverrichting van toepassing en zijn geen verdere screening en toetsing vereist indien de verrichting onder deze drempels valt. De uitzondering op deze regel betreft projecten waarvoor krachtens de MEB-richtlijn een milieu-effectbeoordeling vereist is (projecten van bijlage I of projecten die na screening zijn opgenomen in bijlage II), waarbij een toetsing voor de milieu-, sociale en klimaatdimensies vereist is ongeacht de totale projectkosten, voor de effecten die aangewezen zijn in het MEB-verslag ⁽²⁹⁾ en erop verder bouwen. Een dergelijke aanpak is in overeenstemming met de vereisten van de InvestEU-verordening.

Voor projecten onder de drempel worden uitvoerende partners en projectontwikkelaars niettemin sterk aangemoedigd om per geval te beoordelen of de specifieke investeringsverrichting: i) aanzienlijke potentiële risico's met zich meebrengt in een of meer duurzaamheidsdimensies, en ii) baat zou hebben bij het doorlopen van ten minste de in de volgende punten beschreven screeningfase.

Om het gebruik van de positieve agenda te stimuleren, worden de uitvoerende partners ertoe aangespoord om, in samenwerking met de projectontwikkelaars/eindontvangers, ook de mogelijkheid in overweging te nemen om de positieve effecten van de door hen gefinancierde projecten te vergroten en zo hun algemene duurzaamheidsprestaties te verbeteren. Er zijn checklists opgesteld om te helpen bij het vaststellen van mogelijkheden om de positieve effecten te vergroten (zie bijlage 3), die op vrijwillige basis kunnen worden gebruikt.

Tot slot wordt in deze richtsnoeren aanbevolen om de beoordeling van de drie dimensies op geïntegreerde wijze uit te voeren, met bijzondere aandacht voor verbanden en synergieën tussen dimensies ⁽³⁰⁾.

Voor infrastructuurprojecten is een relatief lange periode nodig om alle wettelijke procedures inzake vergunningen en toestemmingen te doorlopen. Bij projecten waarvoor de resultaten van de toetsing hebben geleid tot de vaststelling van aanvullende maatregelen, en indien voor dergelijke projecten reeds alle relevante vergunningen en toestemmingen zijn verleend, wordt ervan uitgegaan dat in sommige gevallen slechts beperkte aanvullende maatregelen kunnen worden aanbevolen en uitgevoerd (maatregelen die in eerdere fasen van de projectontwikkelingscyclus hadden kunnen worden uitgevoerd, kunnen bijvoorbeeld niet meer worden uitgevoerd). Daarom zullen de uitvoerende partner en de projectontwikkelaars alleen aanvullende maatregelen kunnen voorstellen die realistisch gezien kunnen worden verwezenlijkt voor projecten in een dergelijk gevorderd ontwikkelingsstadium. Dergelijke situaties moeten specifiek onder de aandacht worden gebracht en naar behoren worden toegelicht in de documentatie die aan het investeringscomité moet worden voorgelegd (met name indien aanvullende maatregelen worden aanbevolen en uitgevoerd).

Om verwarring te voorkomen over de terminologie die wordt gebruikt in de algemene context van het InvestEU-programma (bv. investeringsrichtsnoeren), stellen wij voor om in dit hoofdstuk de term **project** als gedefinieerd in hoofdstuk 1.1 te gebruiken wanneer wordt verwezen naar de onderliggende verrichtingen die zullen worden onderworpen aan de InvestEU-screening en toetsing (indien van toepassing) ⁽³¹⁾.

2.2. Klimaatdimensie

2.2.1. Inleiding

In dit deel wordt ingegaan op de methodiek die moet worden gevolgd bij het uitvoeren van de duurzaamheidstoetsing van de klimaatdimensie in het kader van de directe financiering van InvestEU.

Zoals voorgeschreven in artikel 8, lid 6, van de InvestEU-verordening heeft deze methodiek tot doel de uitvoerende partners de beginselen en instrumenten te verschaffen om: a) wat adaptatie betreft, veerkracht ten opzichte van potentiële nadelige effecten van klimaatverandering te garanderen door middel van een kwetsbaarheids- en risicobeoordeling en door de uitvoering van passende relevante adaptatiemaatregelen, en b) wat mitigatie betreft, de samenhang met de klimaatambities en -verbintenissen van de EU te beoordelen, de kosten van broeikasgasemissies in verband met de voorgestelde projecten te integreren en de positieve effecten van mitigerende maatregelen in de analyse van de opties, de economische beoordeling en/of de kosten-batenanalyse op te nemen.

⁽²⁹⁾ Voor de effecten die in het MEB-verslag zijn aangewezen, waarbij het MEB-proces zal dienen als cruciale input voor de duurzaamheidstoetsing. Zie ook hoofdstuk 2.4.3 waarin aanbevelingen voor projecten onder de drempel worden gegeven.

⁽³⁰⁾ Bij wijze van voorbeeld: voor de subset van projecten die onderworpen zijn aan een MEB (bijlage I of na screening opgenomen in bijlage II), moet, in overeenstemming met de vereisten van de MEB-richtlijn, zoals gewijzigd, het resultaat van de klimaattoetsing ook worden weerspiegeld in het MEB-verslag.

⁽³¹⁾ Bij de beoordeling van de milieu-, klimaat- en/of sociale dimensies moet ook rekening worden gehouden met aanverwante/aanvullende infrastructuur en faciliteiten die als een integraal onderdeel van het project kunnen worden beschouwd of zonder welke het project niet levensvatbaar is, zoals gewoonlijk gebeurt door uitvoerende partners in het kader van hun interne zorgvuldigheidsproces (zie bijvoorbeeld het milieu- en sociaal handboek van de EIB en het milieu- en sociaal beleid van de EBWO). Enkele algemene richtsnoeren over dit onderwerp zijn te vinden op: <https://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/Note%20-%20Interpretation%20of%20Directive%2085-337-EEC.pdf>

De in deze richtsnoeren gepresenteerde methodiek weerspiegelt grotendeels de methodiek die in detail wordt beschreven in de **mededeling van de Commissie over technische richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027** (“Richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027”) ⁽³²⁾. Als gevolg daarvan is de in dit document gepresenteerde methode gebaseerd op internationaal erkende methoden voor zowel kwetsbaarheids- en klimaatrisicobeoordelingen als voor de beoordeling en mitigatie van broeikasgasemissies.

Deze methodiek heeft tot doel het volgende te omschrijven: i) de aard en de mate waarin klimaatverandering en de effecten daarvan afbreuk kunnen doen aan een bepaald project, teneinde te beslissen over passende adaptatiemaatregelen, en ii) de wijze waarop een project kan bijdragen tot de algemene doelstellingen inzake broeikasgasemissiereductie, ook wanneer het project onderdeel is van een samenhangend planningskader (bv. in een geïntegreerd stedelijk ontwikkelingsplan) en het bijbehorende investeringsprogramma. Hoewel de methodiek werd ontwikkeld voor infrastructuurprojecten, kunnen aanbevolen benaderingen en instrumenten worden gebruikt die verder gaan dan wat strikt kan worden beschouwd als infrastructuur, om vast te stellen aan welke klimaatveranderingsrisico's een project is blootgesteld of om de aan het project verbonden broeikasgasemissies te beoordelen ten opzichte van de klimaatdoelstellingen van de EU.

Zoals beschreven in de richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027, blijft het voor de adaptatie aan klimaatverandering mogelijk gebruik te maken van andere recente en internationaal erkende benaderingen en/of methodologische kaders (bv. het vijfde beoordelingsverslag van het IPCC, AR5) ⁽³³⁾ om klimaatrisicobeoordelingen van projecten uit te voeren, naast die waarop de richtsnoeren zijn gebaseerd, aangezien deze de gebruiker naar verwachting in staat zullen stellen gelijkwaardige conclusies te trekken.

Voor de mitigatie van klimaatverandering is de belangrijkste referentie voor de beoordeling van broeikasgasemissies de koolstofvoetafdrukmethodiek van de EIB ⁽³⁴⁾, zoals aanbevolen in de richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027. Als alternatief kunnen internationaal overeengekomen en gepubliceerde methodieken voor koolstofvoetafdruk worden gebruikt. De interne methodieken van uitvoerende partners kunnen ook worden toegepast, mits deze in overeenstemming zijn met het International Financial Institution Framework for a Harmonised Approach to Greenhouse Gas Accounting ⁽³⁵⁾.

Welke methodiek ook wordt toegepast, dit moet openlijk worden vermeld. In alle gevallen moeten absolute (bruto-) en relatieve (netto-) emissies in verband met projecten worden gerapporteerd. Het toepassingsgebied van de verslaglegging voor een project (d.w.z. of het voor het hele project is dan wel voor een deel daarvan) en de keuze van het basisscenario voor de berekening van de relatieve broeikasgasemissies moeten transparant worden gemaakt.

In de Overeenkomst van Parijs ⁽³⁶⁾ wordt de internationaal overeengekomen doelstelling bepaald om de gemiddelde wereldwijde temperatuurstijging te beperken alsook de mondiale doelstelling voor klimaatveerkrachtige ontwikkeling of adaptatie. De aanpak die in dit hele hoofdstuk wordt gepresenteerd, is gericht op de ondersteuning van de ontwikkeling van investeringsverrichtingen in overeenstemming met de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs en het EU-klimaatrecht, zodra dat is vastgesteld.

2.2.2. Algemene aanpak van de klimaatduurzaamheidstoetsing

Klimaattoetsing is een handige verkorte benaming voor een proces waarbij overwegingen met betrekking tot adaptatie aan klimaatverandering en mitigatie van klimaatverandering worden geïntegreerd in de ontwikkeling van bestaande activa en/of geplande investeringsverrichtingen. Figuur 2 illustreert de belangrijkste fasen van klimaattoetsing.

⁽³²⁾ De richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027 zullen in de eerste helft van 2021 worden bekendgemaakt.

⁽³³⁾ Zie ook het methodologische kader dat is ontwikkeld in het kader van de Werkgroep adaptatie aan klimaatverandering van de Europese financieringsinstellingen (EUFIWACC): <https://www.eib.org/attachments/press/integrating-climate-change-adaptation-in-project-development.pdf>

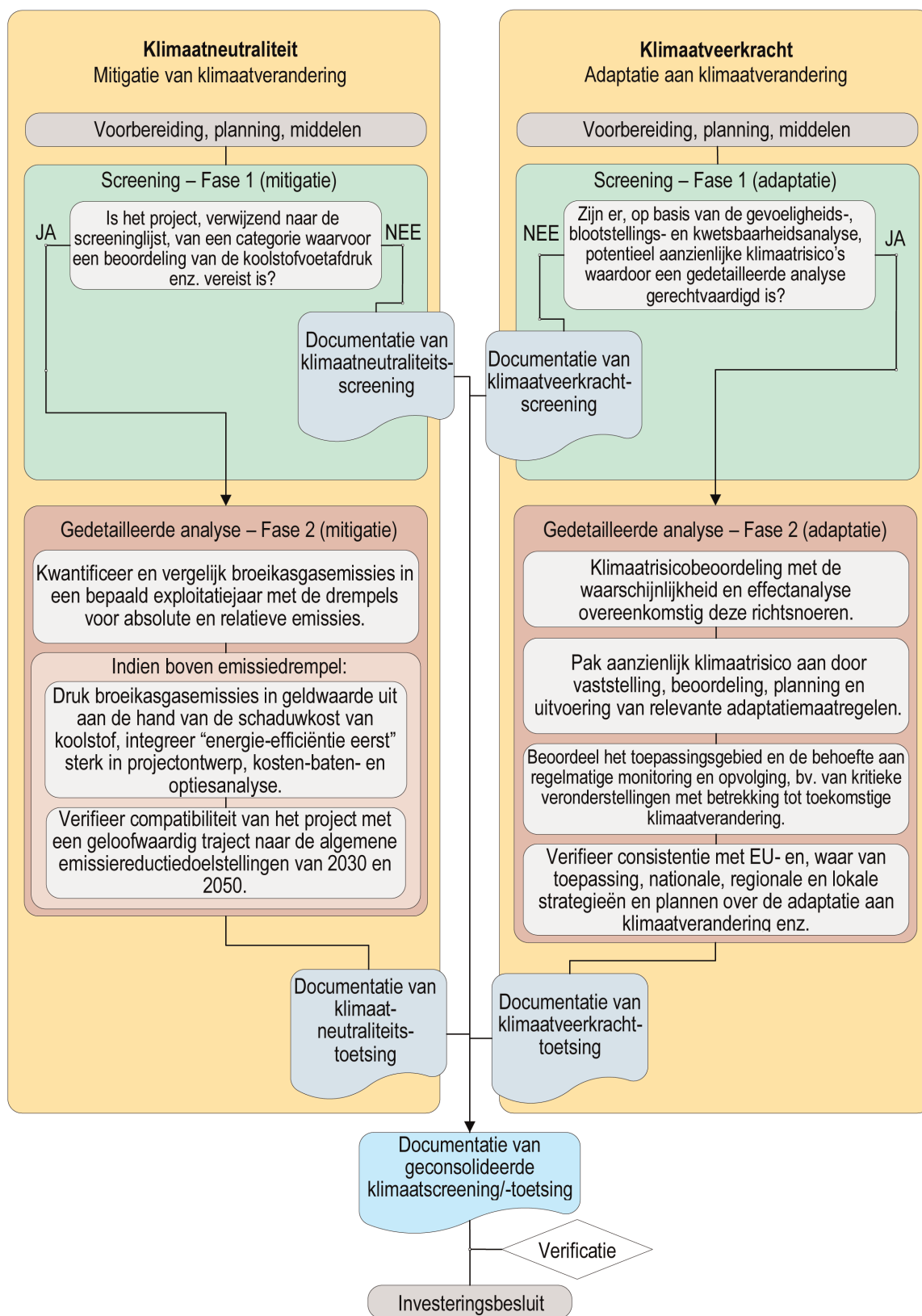
⁽³⁴⁾ https://www.eib.org/attachments/strategies/eib_project_carbon_footprint_methodologies_en.pdf

⁽³⁵⁾ De IFI GHG Accounting Group werkt momenteel aan een document met aanvullende richtsnoeren voor goede praktijken, dat in 2021 zal worden gepubliceerd.

⁽³⁶⁾ Overeenkomst van Parijs: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

Figuur 2

Overzicht van het klimaattoetsingsproces

Het diagram geeft de twee pijlers van klimaattoetsing weer. De pijler rechts is gericht op klimaatveerkracht en de adaptatie aan klimaatverandering. De pijler links is gericht op klimaatneutraliteit en de mitigatie van klimaatverandering.

Elke pijler van de analyse is in twee fasen verdeeld. De eerste fase omvat een **screeningfase** om enerzijds het belang van potentiële klimaatrisico's voor de betrokken investering (voor adaptatie) vast te stellen en anderzijds de samenhang met de klimaatverbintenissen van de EU te beoordelen en de respectieve broeikasgasemissies te kwantificeren (voor mitigatie). Het resultaat van de screeningfase zal bepalen of een **tweede fase van verdere gedetailleerde beoordeling** nodig is.

Voor InvestEU ligt de focus van klimaattoetsing voor directe financiering op individuele projecten die zich in verschillende stadia van ontwikkeling bevinden en waarbij verschillende soorten belanghebbenden (publiek of particulier) betrokken zijn. De integratie van klimaatoverwegingen bij de voorbereiding van een investering is echter een continu proces dat, waar mogelijk, van bij de aanvang en vervolgens in alle fasen van de projectcyclus⁽³⁷⁾ en de daarmee verband houdende processen en analyses in overweging moet worden genomen.

De **richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027** bevatten meer informatie over het proces van klimaatbestendigheid in de verschillende fasen van de projectcyclus⁽³⁸⁾.

2.2.3. Naleving van de wettelijke eisen

In overeenstemming met de overwegingen 8, 9 en 10 van de InvestEU-verordening moeten door het InvestEU-fonds gefinancierde projecten bijdragen tot de verwezenlijking van de klimaatambities en -verbintenissen van de EU, met inbegrip van de doelstelling van klimaatneutraliteit van de EU tegen 2050 en de nieuwe klimaatdoelstellingen van de EU voor 2030. Daarnaast bepaalt artikel 8, lid 5, dat projecten die niet stroken met de klimaatdoelstellingen, niet in aanmerking komen voor steun in het kader van de Invest EU-verordening.

Overwegingen in verband met klimaatverandering zijn ook een belangrijk onderdeel van de milieueffectbeoordeling (MEB) van een project (zie hoofdstuk 2.3 over milieutoetsing). Dit geldt voor beide pijlers van klimaattoetsing, namelijk de mitigatie van en adaptatie aan klimaatverandering.

Voor de subset van investeringsverrichtingen waarvoor een milieueffectbeoordeling (MEB) vereist is (bijlage I of na screening opgenomen in bijlage II), die wordt uitgevoerd in overeenstemming met de vereisten van de gewijzigde MEB-richtlijn, zal het resultaat van de klimaattoetsing ook in het MEB-verslag worden weergegeven. De MEB en andere milieubeoordelingen moeten gewoonlijk worden gepland en geïntegreerd in de levenscyclus van het project, met inachtneming van het klimaattoetsingsproces.

Na de toetsing aan de vereisten inzake naleving van wettelijke eisen en afhankelijk van de totale projectkosten van de investering, gaat het project over naar de screeningfase.

Verrichtingen onder de drempel van 10 miljoen EUR waarvoor geen milieueffectbeoordeling vereist is (die na screening zijn uitgesloten van bijlage II of die niet binnen het toepassingsgebied van de MEB-richtlijn vallen), vereisen geen klimaattoetsing. Om een positieve benadering van klimaatveranderingsoverwegingen te bevorderen en het bewustzijn over de klimaatrisico's (en de daarmee samenhangende effecten) van de voorgestelde investering te vergroten, worden projectontwikkelaars en uitvoerende partners echter sterk aangemoedigd om:

- te overwegen de in de volgende punten beschreven screeningfase van de klimaatveerkracht uit te voeren om potentiële klimaatgerelateerde risico's voor het voorgestelde project (en de bijbehorende activa) in kaart te brengen. Indien van toepassing moeten zij ook passende adaptatiemaatregelen plannen die in het project moeten worden opgenomen;
- ook de beoordeling uit te voeren voor investeringsprojecten onder de drempel van 10 miljoen EUR wat de beoordeling van de koolstofvoetafdruk betreft, met name wanneer: a) de kans bestaat dat de voorgestelde investering kan leiden tot emissiestijgingen/-reducties boven de in punt 2.2.5.1 beschreven drempelwaarden, en b) het voorgestelde project deel uitmaakt van een breder investeringsprogramma waarvoor een algehele beoordeling van broeikasgasemissies is uitgevoerd⁽³⁹⁾.

⁽³⁷⁾ Projectcyclusbeheer is het proces van doeltreffende planning, organisatie, coördinatie en controle van een project in alle fasen, van planning over uitvoering en exploitatie tot ontmanteling.

⁽³⁸⁾ Zie ook EUFIWACC (2016) — hier beschikbaar: <http://www.eib.org/attachments/press/integrating-climate-change-adaptation-in-project-development.pdf>

⁽³⁹⁾ Zie het deel over screening. Projecten in bepaalde sectoren — bijvoorbeeld het stedelijk vervoer — worden vaak vastgelegd in een geïntegreerd planningsdocument (bv. een duurzaam stedelijk mobiliteitsplan) met als doel een coherent investeringsprogramma vast te stellen.

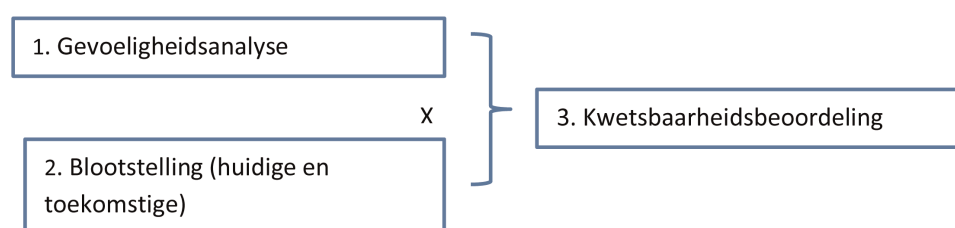
Voor verrichtingen boven de drempel van 10 miljoen EUR, ongeacht of daarvoor al dan niet een MEB nodig is, wordt bij de beoordeling, indien van toepassing, het screening- en toetsingsproces van InvestEU uitgevoerd overeenkomstig de criteria voor klimaatveerkracht en klimaatneutraliteit, zoals beschreven in de volgende punten.

2.2.4. Klimaatveerkracht

2.2.4.1. Screening van klimaatveerkracht — adaptatie aan klimaatverandering

Zoals aanbevolen in de **richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027** vormt de screeningfase van de klimaatveerkracht de eerste fase van het toetsingsproces en is deze gericht op het **vaststellen en beoordelen van — huidige en toekomstige — potentiële klimaatveranderingsgerelateerde risico's voor de projecten die worden voorgesteld om InvestEU-steun te ontvangen.**

De screeningbeoordeling bestaat uit de drie volgende stappen:

De **kwetsbaarheidsbeoordeling** ⁽⁴⁰⁾ heeft tot doel de materiële klimaatrisico's ⁽⁴¹⁾ vast te stellen voor het specifieke projecttype op de geplande locatie.

De kwetsbaarheid van een project wordt bepaald door een combinatie van twee aspecten: i) hoe gevoelig de projectonderdelen zijn voor klimaatrisico's in het algemeen (**gevoeligheid**), en ii) en de waarschijnlijkheid dat deze gevaren zich nu en in de toekomst voordoen op de projectlocatie (**blootstelling**). Deze twee aspecten kunnen afzonderlijk (zoals hieronder beschreven) of samen worden beoordeeld.

De **gevoeligheidsanalyse** heeft tot doel vast te stellen welke klimaatrisico's relevant zijn voor het specifieke projecttype, ongeacht de locatie. De gevoeligheidsanalyse moet het project op een alomvattende manier bestrijken, waarbij de verschillende onderdelen en de werking van de projecten binnen het bredere netwerk of systeem worden onderzocht.

Voor elk thema en elk klimaatrisico moet een score van “hoog”, “gemiddeld” of “laag” worden toegekend:

- **Hoge gevoeligheid:** het klimaatrisico kan aanzienlijke effecten hebben op activa en processen, inputs, outputs en vervoersverbindingen.
- **Gemiddelde gevoeligheid:** het klimaatrisico kan een gering effect hebben op activa en processen, inputs, outputs en vervoersverbindingen.
- **Lage gevoeligheid:** het klimaatrisico heeft geen (of een onbeduidend) effect.

⁽⁴⁰⁾ Er zijn verschillende definities van kwetsbaarheid en risico, zie bv. IPCC AR4 (2007) over kwetsbaarheid en IPCC SREX (2012) en IPCC AR5 (2014) over risico's (als functie van de waarschijnlijkheid en de gevolgen van het risico), <http://ipcc.ch/>

⁽⁴¹⁾ Voor een gestructureerd overzicht van klimaatveranderingsindicatoren en klimaat-effectindicatoren (risico's), zie bv. het EMA-verslag “Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2016”, <https://www.eea.europa.eu/publications/climate-change-impacts-and-vulnerability-2016>, EEA Report “Climate change adaptation and disaster risk reduction in Europe”, <https://www.eea.europa.eu/publications/climate-change-adaptation-and-disaster> en de technische paper van het ETC CCA “Extreme weather and climate in Europe” (2015), <http://cca.eionet.europa.eu/reports>, en <https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-cca/products/etc-cca-reports/extreme-20weather-20and-20climate-20in-20europe>, alsook <https://www.eea.europa.eu/soer-2020/intro> (hoofdstuk 7) <http://www.eea.europa.eu/soer-2015/europe/climate-change-impacts-and-adaptation>

Figuur 3

Analyse van de gevoeligheid voor klimaatrisico's

GEVOELIGHEIDSANALYSE

Indicatieve gevoeligheidstabel:		Klimaatvariabelen en gevaren			
(voorbeeld)		Overstroming	Warmte	...	Droogte
Thema's	Aanwezige activa...	Hoog	Laag	...	Laag
	Inputs (water...)	Gemiddeld	Gemiddeld	...	Laag
	Outputs (producten...)	Hoog	Laag	...	Laag
	Vervoerverbindingen	Gemiddeld	Laag	...	Laag
	Hoogste score 4 thema's	Hoog	Gemiddeld	...	Laag

De output van de gevoeligheidsanalyse mag worden samengevat in een tabel met de gevoeligheidsrangschikking van de relevante klimaatvariabelen en gevaren voor een bepaald projecttype, ongeacht de locatie, met inbegrip van kritieke parameters, en opgedeeld in de vier thema's.

Bron: Richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027.

Het doel van de **blootstellingsanalyse** is vast te stellen welke risico's relevant zijn voor de geplande projectlocatie, ongeacht het projecttype. De blootstellingsanalyse kan in twee delen worden opgesplitst: i) blootstelling aan het huidige klimaat, en ii) blootstelling aan het verwachte toekomstige klimaat. De beschikbare historische en actuele gegevens voor de desbetreffende locatie moeten worden gebruikt om de blootstelling aan het huidige en vroegere klimaat te beoordelen. Voorspellingen van klimaatmodellen ⁽⁴²⁾ kunnen worden gebruikt om te begrijpen hoe deze blootstelling in de toekomst kan veranderen. Er moet bijzondere aandacht worden besteed aan veranderingen in de frequentie en intensiteit van extreme weersomstandigheden.

Voor elk klimaatrisico voor huidige en toekomstige blootstellingen moet een score van "hoog", "gemiddeld" of "laag" worden toegekend.

Figuur 4

Blootstellingsanalyse

BLOOTSTELLINGSANALYSE

Indicatieve blootstellingstabel: (voorbeeld)	Klimaatvariabelen en gevaren			
	Overstroming	Warmte	...	Droogte
Huidig klimaat	Gemiddeld	Laag	...	Laag
Toekomstig klimaat	Hoog	Gemiddeld	...	Laag
Hoogste score, huidig+toekomstig	Hoog	Gemiddeld	...	Laag

De output van de blootstellingsanalyse mag worden samengevat in een tabel met de blootstellingsrangschikking van de relevante klimaatvariabelen en gevaren voor de geselecteerde locatie, ongeacht het projecttype, en opgedeeld in huidig en toekomstig klimaat. Voor zowel de gevoeligheids- als de blootstellingsanalyse moet het scoresysteem zorgvuldig worden gedefinieerd en uitgelegd en moeten de gegeven scores worden gerechtvaardigd.

Bron: Richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027.

In de **kwetsbaarheidsanalyse** worden de resultaten van respectievelijk de gevoeligheids- en de blootstellingsanalyses gecombineerd om de meest relevante gevaren voor de voorgestelde investering vast te stellen (deze kunnen worden beschouwd als kwetsbaarheden met een "gemiddelde" of "hoge" rangschikking).

⁽⁴²⁾ Meer informatie over aanbevolen klimaatmodelleringsvoorspellingen is te vinden in de richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027.

Figuur 5

Kwetsbaarheidsanalyse

KWETSBAARHEIDSANALYSE

Indicatieve kwetsbaarheidstabel: (voorbeeld)		Blootstelling (huidig + toekomstig klimaat)			Verklaring:
		Hoog	Gemiddeld	Laag	Kwetsbaarheidsniveau
Gevoeligheid (hoogste voor de vier thema's)	Hoog	Overstroming			Hoog
	Gemiddeld		Warmte		Gemiddeld
	Laag			Droogte	Laag

De kwetsbaarheidsanalyse mag worden samengevat in een tabel voor het gegeven specifieke projecttype op de geselecteerde locatie. Deze is een combinatie van de gevoeligheids- en de blootstellingsanalyse. De meest relevante klimaatvariabelen en gevaren zijn deze met een hoog of gemiddeld kwetsbaarheidsniveau, die vervolgens worden overgenomen in de volgende stappen. De kwetsbaarheidsniveaus moeten zorgvuldig worden gedefinieerd en uitgelegd en de gegeven scores moeten worden gerechtvaardigd.

Bron: Richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027.

Als de gevoeligheids- en blootstellingsscores beide “laag” zijn, of wanneer in de gecombineerde kwetsbaarheidsbeoordeling — met een duidelijke rechtvaardiging — wordt geconcludeerd dat alle kwetsbaarheden laag of onbeduidend worden geacht, is misschien geen verdere (klimaat)risicobeoordeling nodig. In dergelijke gevallen kan het InvestEU-toetsingsproces hier eindigen en moeten de resultaten van de uitgevoerde analyse met de nodige details en rechtvaardigingen worden gerapporteerd.

Als de scores voor gevoeligheid en/of blootstelling (of de algemene kwetsbaarheid bij gezamenlijke beoordeling) “gemiddeld” en/of “hoog” zijn, moet het project worden onderworpen aan een klimaatrisicobeoordeling volgens de in het volgende punt beschreven methodiek.

In elk geval moet het uiteindelijke besluit om over te gaan tot een gedetailleerde risicobeoordeling op basis van vastgestelde kwetsbaarheden gebaseerd zijn op een verantwoorde beoordeling van de specifieke situatie van de voorgestelde investering door de uitvoerende partner (die moet plaatsvinden met de steun van de projectontwikkelaar en/of het team dat de klimaatbeoordeling uitvoert) ⁽⁴³⁾ ⁽⁴⁴⁾.

Voor meer gedetailleerde methodologische richtsnoeren voor de screeningfase kunnen de uitvoerende partners en projectontwikkelaars de richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027 raadplegen.

2.2.4.2. Klimaatrisicobeoordeling en adaptatie aan klimaatverandering

Voor projecten waarvoor bij de kwetsbaarheidsbeoordeling een “gemiddeld” of “hoog” potentieel klimaatrisico is vastgesteld, moet een gedetailleerde klimaatrisicobeoordeling worden uitgevoerd.

De **klimaatrisicobeoordeling** biedt een gestructureerde methode voor het analyseren van relevante klimaatrisico's en de daarmee samenhangende gevolgen om informatie te verschaffen voor de besluitvorming met betrekking tot de voorgestelde investering. Alle potentiële aanzienlijke risico's voor het project als gevolg van klimaatverandering moeten worden beheerd en tot een aanvaardbaar niveau worden teruggebracht door middel van relevante en evenredige adaptatiemaatregelen die in het project moeten worden opgenomen.

⁽⁴³⁾ De beoordeling van de klimaatkwetsbaarheid kan relatief vroeg in de projectontwikkelingscyclus plaatsvinden en afhankelijk van de maturiteit van het project moet de beslissing om over te gaan tot een gedetailleerde klimaatrisicobeoordeling soms door de projectontwikkelaar worden genomen. In dergelijke gevallen kan de beoordeling vervolgens worden onderworpen aan een onafhankelijke verificatie (of een interne verificatie door de uitvoerende partner) voordat ze de fase van het financieringsbesluit bereikt.

⁽⁴⁴⁾ Zoals aanbevolen in de richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027 kan het relevant zijn om de investering in een bredere context te bezien. Klimaatverandering zal ook gevolgen hebben voor de milieu- en maatschappelijke stelsels rond de door de InvestEU-investering gefinancierde activa en hun interactie met deze systemen. Ook kunnen de veranderingen van de investering ernstig worden beïnvloed door de gevolgen van de klimaatverandering voor andere infrastructuur ter ondersteuning van haar activiteiten, met inbegrip van de bijbehorende faciliteiten. Hieruit blijkt hoe belangrijk het is om op een geïntegreerde, sectoroverschrijdende manier te denken om rekening te houden met klimaatrisico's en klimaatveerkracht in een bredere context van ecosystemen en maatschappelijke stelsels.

Dit proces verloopt door:

- het beoordelen van de waarschijnlijkheid en de ernst van de effecten die verband houden met de risico's die zijn vastgesteld in de kwetsbaarheidsbeoordeling die tijdens de screeningfase is uitgevoerd;
- het beoordelen van de significantie van de vastgestelde potentiële risico's voor de specifieke investeringsverrichting;
- het vaststellen van adaptatiemaatregelen om potentiële aanzienlijke klimaatrisico's aan te pakken.

Bij de **waarschijnlijkheid** of probabiteit wordt gekeken naar de waarschijnlijkheid dat de vastgestelde klimaatrisico's zich binnen een bepaalde tijdspanne voordoen, bijvoorbeeld de levensduur van het project. Deze kan worden samengevat in een kwalitatieve of kwantitatieve raming voor elk van de relevante klimaatrisico's. Er zij op gewezen dat de waarschijnlijkheid tijdens de looptijd van het project aanzienlijk kan veranderen.

Bij het **effect** (ook “ernst” of “omvang” genoemd) wordt nagegaan wat er zou gebeuren als het vastgestelde klimaatrisico zich zou voordoen en wat de gevolgen voor de investering zouden zijn. Het effect moet worden beoordeeld op een schaal van effect per risico. In deze beoordeling zullen doorgaans de volgende aspecten in aanmerking worden genomen: i) de fysieke activa en de verrichtingen ervan; ii) gezondheid en veiligheid; iii) milieueffecten; iv) maatschappelijke effecten; v) financiële gevolgen, en vi) reputatierisico. De beoordeling moet betrekking hebben op het adaptatievermogen van het project en het systeem waarin het werkt, bijvoorbeeld hoe goed het project het hoofd kan bieden aan het effect en hoeveel risico het kan verdragen. Ook moet worden nagegaan hoe fundamenteel dit investeringsproject is voor het bredere netwerk of systeem (d.w.z. kriticiet) en of het kan leiden tot bijkomende effecten op grotere schaal en cascade-effecten.

Het **significantieniveau van elk potentieel risico** kan worden bepaald door de twee factoren van waarschijnlijkheid en effect te combineren. De risico's kunnen in kaart worden gebracht in een risicomatrix om de belangrijkste potentiële risico's vast te stellen alsook de risico's waarvoor toekomstige maatregelen door middel van adaptatiemaatregelen nodig zijn.

Figuur 6

Overzicht van de risicobeoordeling

RISICOBEOORDELING						
Indicatieve risicotabel: (voorbeeld)		Algemeen effect van de essentiële klimaatvariabelen en gevaren (voorbeeld)				Verklaring:
		Onbeduidend	Gering	Matig	Aanzienlijk	Catastrofaal
Waarschijnlijkheid	Zelden					
	Onwaarschijnlijk		Droogte			
	Matig		Warmte	Overstroming		
	Waarschijnlijk					
	Bijna zeker					
						Laag Gemiddeld Hoog Extreem

De output van de risicoanalyse kan worden samengevat in een tabel waarin waarschijnlijkheid en effect van de belangrijkste klimaatvariabelen en gevaren worden gecombineerd. Er zijn gedetailleerde toelichtingen vereist om de conclusies van de beoordeling te kwalificeren en te onderbouwen. De risiconiveaus moeten worden uitgelegd en gerechtvaardigd.

Bron: Richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027.

Het oordeel over wat een aanvaardbaar risiconiveau is, of wat aanzienlijk is en wat niet, is de verantwoordelijkheid van de projectontwikkelaar en het deskundigenteam dat de beoordeling uitvoert, specifiek voor de omstandigheden van het project. In ieder geval moet deze beoordeling altijd op duidelijke en logische wijze worden beschreven en op coherente wijze worden geïntegreerd in de algehele risicobeoordeling van het project. Deze informatie is ook zeer belangrijk voor de uitvoerende partner, aangezien het intreden van de risico's een wezenlijk effect zal hebben op de voorgestelde investering en ertoe kan leiden dat de gesteunde verrichting in gebreke blijft.

Als uit de risicobeoordeling blijkt dat er potentieel aanzienlijke risico's voor het project zijn als gevolg van klimaatverandering, moeten deze risico's worden beheerd en tot een aanvaardbaar niveau worden teruggebracht ⁽⁴⁵⁾.

Figuur 7

Overzicht van de vaststelling, beoordeling en planning/integratie van relevante adaptatieopties

FASTSTELLING VAN ADAPTATIEOPTIES	BEOORDELING VAN ADAPTATIEOPTIES	ADAPTATIEPLANNING
Proces van optiebepaling: — Bepaal opties die beantwoorden aan de risico's (gebruikmakend van bv. deskundigenworkshops, vergaderingen, evaluaties enz.) Adaptatie kan een combinatie van diverse antwoorden omvatten, zoals: — opleiding, capaciteitsopbouw, monitoring — gebruik van beste praktijken, normen — op de natuur gebaseerde oplossingen — engineeringoplossingen, technisch ontwerp — risicobeheer, verzekering	Bij de beoordeling van adaptatieopties moet de nodige aandacht worden besteed aan de specifieke omstandigheden en beschikbaarheid van gegevens. In sommige gevallen kan een snel deskundigenoordeel volstaan, terwijl in andere gevallen een gedetailleerde kosten-batenanalyse gerechtvaardigd kan zijn. Het kan relevant zijn de degelijkheid van diverse adaptatieopties ten opzichte van onzekerheden met betrekking tot klimaatverandering in overweging te nemen.	Integreer relevante klimaatveerkrachmaatregelen in de technische projectontwerp- en managementopties. Ontwikkel uitvoeringsplan, financieringsplan, plan voor monitoring en reactie, plan voor regelmatige herziening van de veronderstellingen en de klimaatkwetsbaarheids- en risicobeoordeling, enzovoort. De planning voor kwetsbaarheids- en risicobeoordeling en adaptatie is bedoeld om de resterende klimaatrisico's tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen.

Bron: Richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027.

Voor elk vastgesteld aanzienlijk risico moeten relevante **adaptatiemaatregelen** worden overwogen en beoordeeld. Adaptatie zal vaak gepaard gaan met een combinatie van structurele maatregelen (bv. veranderingen in het ontwerp of de specificatie van fysieke activa en infrastructuur, of met alternatieve of verbeterde oplossingen) en niet-structurele maatregelen (bv. ruimtelijke ordening, versterkte monitoring- of rampenbestrijdingsprogramma's, opleiding en kennisdeling van personeel, ontwikkeling van strategische klimaatrisicobeoordelingen, financiële oplossingen zoals verzekeringen).

Verscheidende adaptatieopties moeten worden beoordeeld om de juiste maatregel of combinatie van maatregelen te vinden of zelfs uitgestelde uitvoeringstermijnen in overweging te nemen (flexibele/adaptieve maatregelen), die kunnen worden toegepast om het risico tot een aanvaardbaar niveau te beperken. De voorkeursmaatregelen moeten vervolgens worden geïntegreerd in het projectontwerp en/of de verrichting om de klimaatveerkracht ervan te vergroten ⁽⁴⁶⁾.

⁽⁴⁵⁾ Er kunnen ook elementen van een investeringsproject zijn die als niet-essentieel worden beschouwd en waarbij de kosten van adaptatiemaatregelen zwaarder wegen dan de voordelen van het vermijden van de risico's en de beste optie erin zou kunnen bestaan de niet-essentiële infrastructuur onder bepaalde omstandigheden te laten mislukken. Dit is ook een vorm van risicobeheer.

⁽⁴⁶⁾ Er is steeds meer literatuur en ervaring op het gebied van adaptatieopties, beoordeling en planning, alsook de daarmee verband houdende middelen voor specifieke lidstaten. Geïnteresseerde uitvoerende partners kunnen bijvoorbeeld het volgende raadplegen:

- Climate-ADAPT (<http://climate-adapt.eea.europa.eu/>) betreffende adaptatie voor voorbeelden van adaptatiemaatregelen en case-study's
- Studie van DG REGIO over "Climate change adaptation of major infrastructure projects": https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/studies/2018/climate-change-adaptation-of-major-infrastructure-projects
- EMA-verslag 8/2014 "Adaptation of transport to climate change in Europe", <http://www.eea.europa.eu/publications/adaptation-of-transport-to-climate>
- EMA-verslag 1/2019 "Adaptation challenges and opportunities for the European energy system — Building a climate-resilient low-carbon energy system" <https://www.eea.europa.eu/publications/adaptation-in-energy-system>

Tot slot wordt de projectontwikkelaar als goede beheerpraktijk aanbevolen om gedurende de gehele operationele levensduur van de investering voortdurend toezicht te houden teneinde: i) de nauwkeurigheid van de beoordeling na te gaan en input te leveren voor toekomstige beoordelingen en projecten, en ii) na te gaan of specifieke triggerpunten of drempels waarschijnlijk zullen worden bereikt, waaruit de noodzaak van aanvullende adaptatiemaatregelen blijkt.

2.2.5. Klimaatneutraliteit en mitigatie ⁽⁴⁷⁾ van klimaatverandering

2.2.5.1. Screening voor mitigatie van klimaatverandering

De mitigatie van klimaatverandering betekent dat inspanningen worden geleverd om de broeikasgasemissies terug te dringen of de vastlegging van broeikasgassen te vergroten. Deze inspanningen zijn gebaseerd op de **emissiereductie-doelstellingen van de EU voor 2030 en 2050**. Om de EU-doelstellingen te halen, en wereldwijd de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs, is een fundamentele verschuiving in onze economieën nodig van activiteiten met een hoog koolstofgehalte naar de uitrol van koolstofarme en koolstofneutrale oplossingen zoals hernieuwbare energie en CO₂-vastlegging, in combinatie met aanzienlijke vooruitgang op het gebied van energie- en hulpbronnefficiëntie. In het beginsel “energie-efficiëntie eerst” wordt benadrukt dat bij investeringsbeslissingen rekening moet worden gehouden met alternatieve kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen, met name kosteneffectieve besparingen op het eindverbruik van energie enz ⁽⁴⁸⁾. De kwantificering en uitdrukking in geldwaarde van broeikasgasemissies kan investeringsbeslissingen op basis van dat beginsel ondersteunen.

Om de verenigbaarheid van voorgestelde projecten met de EU-doelstellingen inzake klimaatneutraliteit te verifiëren en te beoordelen, kunnen uitvoerende partners en projectontwikkelaars zoveel mogelijk gebruikmaken van de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen aan” voor de mitigatie van klimaatverandering in de EU-taxononomieverordening. Als alternatief kunnen de uitvoerende partners en projectontwikkelaars verwijzen naar de koolstofarme criteria van Parijs van de EIB, zoals gepubliceerd in de routekaart van de EIB voor de klimaatbank, of kunnen zij een andere internationaal erkende en gepubliceerde methodiek toepassen om de afstemming van Parijs op de koolstofarme doelstellingen te beoordelen.

Daarnaast zullen veel van de door InvestEU ondersteunde projecten in de periode 2021-2027 betrekking hebben op activa met een looptijd tot na 2050. Daarom is een beoordeling door deskundigen nodig om na te gaan of het project verenigbaar is met de exploitatie, het onderhoud en de ontmanteling in de algemene context van broeikasgasneutraliteit en klimaatneutraliteit. De vroegtijdige en consequente aandacht voor de uitstoot van broeikasgassen in de verschillende ontwikkelingsfasen van de projecten zal bijdragen tot de mitigatie van klimaatverandering. Een reeks keuzen, met name tijdens de plannings- en ontwerpfasen, kan van invloed zijn op de totale broeikasgasemissies van het project gedurende de gehele levensduur van het project, vanaf de bouw en de exploitatie tot de ontmanteling.

In dit verband is de screening van een InvestEU-verrichting met betrekking tot broeikasgasemissies **bedoeld om na te gaan of een voorgesteld project aan een beoordeling van de koolstofvoetafdruk moet worden onderworpen**. Dit is relevant voor het bepalen van de noodzaak van een grondigere beoordeling in dit verband en voor het opnemen van de geldelijke waarden van dergelijke externe effecten in de economische beoordeling van de investering.

Hoewel de CO₂-emissies voor alle projecten moeten worden geraamd, geeft tabel 1 hieronder een indicatie van de projectcategorieën waarvoor naar verwachting de emissies waarschijnlijk al dan niet aanzienlijk zullen zijn als basis voor de uitvoering van de InvestEU-screening.

Overeenkomstig de richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027 zullen InvestEU-projecten een beoordeling van de koolstofvoetafdruk moeten uitvoeren indien ze waarschijnlijk de volgende effecten inhouden:

- absolute emissies van meer dan 20 000 ton CO₂-emissies/jaar (positief of negatief);
- relatieve emissies van meer dan 20 000 ton CO₂-emissies/jaar (positief of negatief).

In dit verband is de projectcategorisering in tabel 1 slechts indicatief.

Uitvoerende partners en projectontwikkelaars kunnen gebruikmaken van een kwantitatieve beoordeling, deskundigheid op basis van eerdere projecten of andere gepubliceerde bronnen om te bepalen of een project waarschijnlijk boven of onder de bovengenoemde drempelwaarden zal liggen. **In geval van onzekerheid moet een berekening van de koolstofvoetafdruk worden uitgevoerd** om te beoordelen of het project waarschijnlijk boven of onder de drempelwaarden zal liggen.

⁽⁴⁷⁾ In deze richtsnoeren heeft het woord “mitigatie” een contextspecifieke betekenis ten opzichte van klimaattoetsing en milieutoetsing. Wat bijvoorbeeld klimaattoetsing betreft, verwijst “mitigatie” naar menselijke ingrepen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen of de putten van broeikasgassen te versterken.

⁽⁴⁸⁾ “Energie-efficiëntie eerst” wordt gedefinieerd in artikel 2, punt 18, van Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 1), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1999&from=NL>

Tabel 1

Screeninglijst voor de koolstofvoetafdruk — indicatieve voorbeelden van projectcategorieën

Screening:	Projectcategorieën
In het algemeen is, afhankelijk van de omvang van het project, een beoordeling van de koolstofvoetafdruk NIET vereist voor deze categorieën, tenzij wordt verwacht dat het project zal leiden tot aanzienlijke emissies van CO ₂ of andere broeikasgassen.	— Telecommunicatiediensten — Drinkwatervoorzieningsnetten — Opvangnetten voor regenwater en afvalwater — Kleinschalige industriële afvalwaterzuivering en behandeling van gemeentelijk afvalwater — Vastgoedprojecten ⁽¹⁾ — Mechanische/biologische afvalverwerkingsinstallaties — O&O-activiteiten — Farmaceutische producten en biotechnologie — Elke andere projectcategorie of -schaal waarvoor duidelijk is en onomstotelijk kan worden bevestigd dat de absolute en/of relatieve emissies minder dan 20 000 ton CO₂-emissie/jaar bedragen (positief of negatief) ⁽²⁾
Over het algemeen IS een beoordeling van de koolstofvoetafdruk vereist bij:	— Stortplaatsen voor vast gemeentelijk afval — Verbrandingsinstallaties voor gemeentelijk afval — Grote afvalwaterzuiveringsinstallaties — Be- en verwerkende industrie — Chemische stoffen en raffinage — Mijnbouw en metalen in primaire vorm — Pulp en papier — Aankopen van rollend materieel, schepen, transportvloot — Weg- en spoorweginfrastructuur ⁽³⁾, stedelijk vervoer — Havens en logistieke platforms — Elektriciteitstransmissielijnen — Hernieuwbare energiebronnen — Productie, verwerking, opslag en vervoer van brandstoffen — Productie van cement en kalk — Glasproductie — Warmte- en elektriciteitscentrales — Stadsverwarmingsnetten — Faciliteiten voor liquefactie en hervergassing van aardgas — Gastransmissie-infrastructuur — Elke andere projectcategorie of -schaal waarvoor de absolute en/of relatieve emissies hoger kunnen zijn dan 20 000 ton CO₂-emissie/jaar (positief of negatief)

⁽¹⁾ Inclusief, onder andere, veilige en beveiligde parking en controles van de buitengrenzen.

⁽²⁾ Projecten in bepaalde sectoren — bijvoorbeeld in het stedelijk vervoer — worden vaak vastgelegd in een geïntegreerd planningsdocument (bv. een duurzaam stedelijk mobiliteitsplan) met als doel een coherent investeringsprogramma vast te stellen. Hoewel het mogelijk is dat de afzonderlijke investeringen/projecten in dergelijke investeringsprogramma's de drempels niet overschrijden, kan het relevant zijn om de broeikasgasemissies op het niveau van het hele programma te beoordelen, met als doel de algemene belangrijke bijdrage ervan aan de mitigatie van de uitstoot van broeikasgassen vast te leggen.

⁽³⁾ Maatregelen om de verkeersveiligheid aan te pakken en het lawaai van vrachtverkeer te verminderen kunnen worden vrijgesteld.

Projecten met verwachte emissieniveaus boven de drempelwaarden moeten verder worden beoordeeld in de volgende fase van de klimaatmitigatietoetsing ⁽⁴⁹⁾.

2.2.5.2. Koolstofvoetafdruk en uitdrukking in geldwaarde van broeikasgasemissies

Zoals hierboven beschreven, gaat het er bij de mitigatie van klimaatverandering om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en de opwarming van de aarde te beperken. Projecten en andere soorten investeringen kunnen hiertoe bijdragen, bijvoorbeeld door het ontwerpen en selecteren van koolstofarme alternatieven.

In deze richtsnoeren wordt de koolstofvoetafdruk niet alleen gebruikt om de broeikasgasemissies te ramen wanneer de investering klaar is voor uitvoering, maar ook om koolstofarme oplossingen te helpen uitdenken en integreren tijdens de plannings- en ontwerpfase maar ook in het stadium van rangschikking en selectie van alternatieve investeringsopties, teneinde koolstofarme ideeën en oplossingen te bevorderen ⁽⁵⁰⁾. Daarom wordt aanbevolen dat klimaattoetsing van meet af aan wordt geïntegreerd in de voorbereiding van de voorgestelde investeringen, en dat ook in de analyse van de opties en in de economische beoordeling of kosten-batenanalyse terdege rekening wordt gehouden met de ramingen van de broeikasgasemissies in verband met de investering.

Voor projecten waar bij de screening van InvestEU het potentieel voor aanzienlijke absolute en/of relatieve emissies is vastgesteld, zal de uitvoerende partners worden verzocht de verenigbaarheid van de voorgestelde projecten met de EU-doelstellingen inzake klimaatneutraliteit te bevestigen en (in samenwerking met de projectontwikkelaar) een kwantificering van de broeikasgasemissies van het project uit te voeren of dit van de projectontwikkelaar te verlangen, met behulp van een internationaal aanvaarde methodiek voor de koolstofvoetafdruk ⁽⁵¹⁾.

Deze emissies moeten dan in geldwaarde worden uitgedrukt en geïntegreerd in de economische beoordeling en de selectie van koolstofarme opties, en vervolgens worden gerapporteerd aan het investeringscomité in het kader van de duurzaamheidstoetsing.

In de richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027 wordt gebruikgemaakt van de koolstofvoetafdrukmethodiek van de EIB ⁽⁵²⁾ als belangrijkste referentie voor de berekening van de koolstofvoetafdruk. Deze aanbevolen methodiek omvat standaardbenaderingen voor de berekening van emissies voor verscheidene sectoren, waaronder:

- Behandeling van afvalwater en slib
- Afvalverwerkingsinstallaties
- Stortplaatsen voor vast gemeentelijk afval
- Wegvervoer
- Spoorvervoer
- Stadsvervoer
- Renovatie van gebouwen
- Havens
- Luchthavens
- Bosbouw

⁽⁴⁹⁾ Als gevolg van cumulatieve effecten kunnen sommige kleine broeikasgasemissies het omslagpunt zijn van een niet-aanzienlijk effect naar de categorie van aanzienlijke effecten — en hiervan moet dan ook rekenschap worden gegeven.

⁽⁵⁰⁾ Aanbevolen wordt dezelfde aanpak te volgen voor de planningsfase, bijvoorbeeld in de vervoerssector, waar de meest relevante keuzen om de broeikasgasemissies terug te dringen zich voordoen binnen opties die verband houden met de operationele opzet van het netwerk en de selectie van vervoerswijzen en beleidsmaatregelen.

⁽⁵¹⁾ De koolstofvoetafdruk kan door de uitvoerende partner worden berekend op basis van de informatie die de projectontwikkelaar heeft ontvangen, of kan aan de projectontwikkelaar worden gevraagd. Indien de projectontwikkelaar de koolstofvoetafdruk berekent, is idealiter een verificatie door de uitvoerende partner of een externe onafhankelijke deskundige vereist. Als alternatief kan de koolstofvoetafdruk worden berekend door een onafhankelijke deskundige.

⁽⁵²⁾ "EIB Project Carbon Footprint Methodologies for the Assessment of Project GHG Emissions and Emission Variations", juli 2020, https://www.eib.org/attachments/strategies/eib_project_carbon_footprint_methodologies_en.pdf

Zoals hierboven aangegeven, kunnen ook alternatieve internationaal overeengekomen en gedocumenteerde methodieken voor de koolstofvoetafdruk worden gebruikt, mits aan de minimumeisen wordt voldaan, zoals aangegeven in hoofdstuk 2.2.1.

Voor een meer gedetailleerde behandeling van de methodiek voor de koolstofvoetafdruk kunnen de uitvoerende partners de richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027 raadplegen.

De koolstofvoetafdruk omvat tal van onzekere elementen, zoals onzekerheid over de vaststelling van secundaire effecten, de basisscenario's en emissieramingen in deze scenario's. Daarom zijn ramingen van broeikasgassen per definitie een benadering. Onzekerheden die inherent zijn aan de ramingen en berekeningen van broeikasgassen moeten zoveel als praktisch mogelijk worden beperkt en ramingsmethoden moeten vertekening voorkomen.

Wanneer er onzekerheid bestaat, moeten de gegevens en aannames die worden gebruikt om broeikasgasemissies te kwantificeren, conservatief zijn. Conservatieve waarden en aannames zijn waarden die de kans groter maken om absolute emissies en "positieve" relatieve emissies (nettostijgingen) te overschatten en de "negatieve" relatieve emissies (nettoreducties) te onderschatten.

Zodra de broeikasgasemissies zijn gekwantificeerd, moeten deze in geldwaarde worden uitgedrukt en worden opgenomen in de economische beoordeling van de voorgestelde investeringsverrichting. Deze uitdrukking in geldwaarde moet worden uitgevoerd door middel van vaste en internationaal overeengekomen "schaduwkosten van koolstof". De toepassing van een schaduwkost van koolstof op de verandering van emissies als gevolg van een project heeft tot gevolg dat de koolstofintensiteit ervan in geldwaarde wordt uitgedrukt en dat projecten die tot emissiereducties leiden worden beloond.

In deze richtsnoeren wordt het gebruik van de schaduwkosten van koolstof aanbevolen, zoals onlangs vastgesteld door de EIB als best beschikbare gegevens inzake schaduwkosten om de temperatuuroelstelling van de Overeenkomst van Parijs (d.w.z. het streefcijfer van 1,5 °C) te bereiken⁽⁵³⁾. Deze aanbeveling is in overeenstemming met de richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027 en draagt bij tot de vergelijkbaarheid van gegevens tussen verschillende projecten die ter goedkeuring aan het investeringscomité zijn voorgelegd.

Voor de afzonderlijke jaren in de periode 2020-2050 zijn de schaduwkosten van koolstof opgenomen in tabel 2.

Tabel 2

Schaduwkosten van koolstof voor broeikasgasemissies en reducties in EUR/tCO₂e, prijzen van 2016

Jaar	EUR/tCO ₂ e	Jaar	EUR/tCO ₂ e	Jaar	EUR/tCO ₂ e	Jaar	EUR/tCO ₂ e
2020	80	2030	250	2040	525	2050	800
2021	97	2031	278	2041	552		
2022	114	2032	306	2042	579		
2023	131	2033	334	2043	606		
2024	148	2034	362	2044	633		
2025	165	2035	390	2045	660		
2026	182	2036	417	2046	688		
2027	199	2037	444	2047	716		
2028	216	2038	471	2048	744		
2029	233	2039	498	2049	772		

Bron: Richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027.

⁽⁵³⁾ Routekaart van de EIB-groep voor de klimaatbank 2021-25 https://www.eib.org/attachments/strategies/eib_group_climate_bank_roadmap_en.pdf. Opgemerkt zij dat dit betrekking heeft op de volledige schaduwkosten van de verwezenlijking van de doelstellingen in de gehele economie, en niet op de — expliciete of impliciete — kosten van verschillende klimaatbeleidsmaatregelen (belastingen, vergunningen, regelgeving, normen enz.).

De bovengenoemde kosten voor koolstofreductie vertegenwoordigen de minimaal aanbevolen waarde die moet worden gebruikt om broeikasgasemissies in geldwaarde uit te drukken. Het gebruik van hogere waarden voor de kosten van koolstof zal worden toegestaan ⁽⁵⁴⁾, bijvoorbeeld wanneer dergelijke waarden in een specifieke lidstaat of door de betrokken uitvoerende partner worden gebruikt. Bovendien kunnen de schaduwkosten van koolstof worden aangepast wanneer er meer informatie beschikbaar komt.

De monetaire evaluatie van de effecten van het project op de klimaatverandering past in de bredere economische beoordeling die gewoonlijk door de uitvoerende partners wordt uitgevoerd. Meer informatie over de wijze waarop in geldwaarde uitgedrukte broeikasgasemissies moeten worden opgenomen in de economische beoordeling die voor InvestEU-investeringen wordt verwacht, is te vinden in hoofdstuk 2.6.

2.2.6. Verslaglegging en monitoring

De resultaten van de **toetsing van de klimaatveerkracht** moeten door de uitvoerende partner worden gerapporteerd als onderdeel van de documentatie die aan het investeringscomité moet worden voorgelegd over de resultaten van de algemene duurzaamheidstoetsing, zoals nader uitgewerkt in hoofdstuk 4.2.2.

Voor de adaptatie aan klimaatverandering moet dit een samenvatting omvatten van de resultaten van het uitgevoerde proces, met duidelijke conclusies over vastgestelde potentiële risico's op het gebied van klimaatverandering voor de investering, en moeten de volgende elementen worden beschreven:

- de methodiek die wordt gebruikt voor de toetsing van de klimaatveerkracht, met een beknopte specificatie van de bij de beoordeling gebruikte gegevens- en informatiebronnen;
- de gevolgde stappen en mogelijke onzekerheden in de onderliggende gegevens en analyse;
- de ontwikkelingsfase van het project waarin de kwetsbaarheids- en risicobeoordeling is uitgevoerd, en
- gerelateerde adaptatiemaatregelen die zijn vastgesteld en in het investeringsbereik zijn opgenomen om de risico's tot een aanvaardbaar niveau te beperken, indien van toepassing.

De kwetsbaarheids- en risiconiveaus moeten worden onderbouwd met gedetailleerde toelichtingen om de conclusies van de beoordeling te kwalificeren en te onderbouwen. De mate van gedetailleerdheid van de risicobeoordeling zal afhangen van de omvang van het project (type, grootte en relatief belang) en de ontwikkelingsfase van het project. Voor elk vastgesteld aanzienlijk risico wordt in de documentatie ook uiteengezet hoe de voorkeursadaptatiemaatregelen geïntegreerd zijn of zullen worden in het projectontwerp en/of de verrichtingen ervan om de veerkracht ervan in de relevante ontwikkelingsfasen te vergroten.

In de documentatie moet ook het resultaat van de **toetsing van klimaatmitigatie-aspecten** worden gepresenteerd, indien van toepassing, waarbij wordt verduidelijkt hoe deze toetsing is uitgevoerd. Voor projecten die een volledige beoordeling van de klimaatmitigatie hebben ondergaan, brengt de uitvoerende partner ook verslag uit over:

- de verenigbaarheid van de voorgestelde projecten met de reductiedoelstellingen van de EU;
- de methodiek die wordt gebruikt voor de raming en de uitdrukking in geldwaarde van broeikasgasemissies, de reikwijdte van de verslaglegging (d.w.z. welke projectcomponenten zijn opgenomen/uitgesloten van de berekening) en details van het gebruikte basisscenario;
- de kwantificering van de absolute (bruto) en relatieve (netto) broeikasgasemissies van de investering;
- de koolstofprijzen die werden gebruikt voor de uitdrukking in geldwaarde van gekwantificeerde broeikasgasemissies en hoe de uitdrukking in geldwaarde van broeikasgasemissies is meegenomen in de algemene economische beoordeling van de investering.

De projectontwikkelaar wordt aanbevolen de klimaattoetsing en de onderliggende aannames tijdens de exploitatiefase van de investering opnieuw te bekijken en kruiscontroles uit te voeren met relevante waarnemingen, de meest recente klimaatwetenschap, ramingen en gegevens, en aangepaste klimaatbeleidsdoelstellingen, en de bevindingen te rapporteren aan de uitvoerende partner.

⁽⁵⁴⁾ Indien hogere koolstofkosten worden gebruikt, moeten deze kosten naar behoren worden gemotiveerd aan de hand van een deugdelijke methodiek op basis van internationaal aanvaarde beginselen.

2.3. Milieudimensie

2.3.1. Algemene benadering van milieutoetsing

Milieutoetsing voor InvestEU verwijst naar een methode waarmee **rekenschap wordt gegeven van het totaaleffect van projecten op de voornaamste bestanddelen van natuurlijk kapitaal, namelijk lucht, water, bodem⁽⁵⁵⁾ en biodiversiteit**, zoals voorgeschreven in artikel 8, lid 6, van de InvestEU-verordening. Dit omvat zowel positieve als negatieve en zowel directe als indirecte effecten.

Natuurlijk kapitaal levert een reeks ecosystemendiensten of voordelen op⁽⁵⁶⁾. Deze diensten kunnen economische, sociale, milieu-, culturele of andere welzijnsvoordelen opleveren. De waarde van deze voordelen kan worden opgevat in kwalitatieve of kwantitatieve (met inbegrip van geldelijke) termen, afhankelijk van de context:

Een verklaring van belangrijke milieutermen, die wordt overwogen ten behoeve van de toetsing wordt hierna gegeven:

- **Natuurlijk kapitaal:** dit is een andere term voor de voorraad hernieuwbare en niet-hernieuwbare hulpbronnen (bv. planten, dieren, lucht, water, bodem en mineralen). Projecten kunnen effecten hebben op zowel de omvang van deze hulpbronnen (bv. door verandering van bodemgebruik) als de kwaliteit ervan (bv. de toestand van habitats).
- **Ecosysteemdiensten:** natuurlijk kapitaal levert ecosystemendiensten, zoals voedsel, hout, schone lucht, schoon water, klimaatregulering en recreatie.
- **Effecten:** dit zijn veranderingen in het natuurlijk kapitaal of in de ecosystemendiensten die dit kapitaal levert. De berekening van het natuurlijk kapitaal houdt in dat deze effecten worden gemeten zodat hiermee beter rekening kan worden gehouden bij de besluitvorming:
 - door kwantificering, vaak als stromen. Wateronttrekking heeft bijvoorbeeld gevolgen voor de watervoorraad en kan van invloed zijn op de toekomstige beschikbaarheid van water in de loop van de tijd (dit kan worden gemeten in m³ per jaar). Een ander voorbeeld is de lozing van verontreinigende stoffen, die gevolgen heeft voor de toestand van lucht of water (die kan worden gemeten op basis van de overschrijding van de grenswaarden per dag). Veranderingen in het bodemgebruik vormen een andere kwantificeerbare stroom: dit kan van invloed zijn op het aantal recreatiereizen naar een locatie (aantal reizen per jaar) of op de vermindering van het plezier van die reizen (niveau van het plezier per reis);
 - indien evenredig (mogelijk en redelijk), door de effecten in geldwaarde uit te drukken. Uitdrukking in geldwaarde helpt de effecten om te zetten in geraamde schadekosten (of ramingen van de baten), zoals: i) de waarde van water dat niet meer voor gebruik beschikbaar is (uitgedrukt in EUR per m³ per jaar); ii) kosten als gevolg van toegenomen gezondheidsproblemen door luchtverontreiniging (uitgedrukt in EUR per ziektegeval per jaar), of iii) het verlies aan biodiversiteit (uitgedrukt in EUR).

Tabel 3 bevat voorbeelden van verbanden tussen natuurlijk kapitaal en effecten.

Tabel 3

Koppeling van effecten aan relevante veranderingen in de fysieke omgeving en schade of voordelen

Natuurlijk kapitaal	Veranderingen in natuurlijk kapitaal of ecosystemendiensten	Voorbeelden van effecten (positief en negatief)
Lucht		
Luchtverontreiniging	Hoeveelheid uitgestoten verontreinigende stoffen	— Effecten op de gezondheid van de mens — Effecten op gebouwen (bv. corrosie)
Water		
Waterverontreiniging	Hoeveelheid geloosde verontreinigende stoffen	— Effecten op de gezondheid van de mens — Effecten op de kwaliteit van binnen- en zeewateren

⁽⁵⁵⁾ Voor de toepassing van deze richtsnoeren wordt de bodem samen met de grond beschouwd.

⁽⁵⁶⁾ Definitie overgenomen van de Natural Capital Coalition.

Natuurlijk kapitaal	Veranderingen in natuurlijk kapitaal of ecosysteemdiensten	Voorbeelden van effecten (positief en negatief)
WATERVERBRUIK	Volume onttrokken water	— Effecten op waterafhankelijke activiteiten — Effecten op waterafhankelijke fysieke omgevingen — Effecten op de hydrologische cyclus (bv. overstroming, laag debiet)
Bodem		
Productie van afval	Hoeveelheid geproduceerd afval	— Effecten op de kosten van afvalbeheer — Effecten op de fysieke omgeving (bv. als gevolg van storten of emissies door verbranding) en dus voor stromen
Verandering in bodemgebruik	Hectaren bodemgebruik ontwikkeld of versterkt	— Veranderingen in de productie en materialen van bodem — Veranderingen in koolstofvastlegging en -opslag — Veranderingen in de kosten van de verlening van diensten die op natuurlijke wijze zouden zijn verleend — Effecten op in-situ- en buiteninteracties — Veranderingen in de culturele waarde van bodem
Biodiversiteit		
Effecten op soorten	Aandeel betrokken soorten, niveau van bedreiging en/of bescherming van betrokken soorten	— Veranderingen in de plaatselijke populatie en staat van instandhouding van een soort — Veranderingen in de waarde van genetische hulpbronnen (kunnen alternatieve kosten zijn) — Veranderingen in de kosten voor de verlening van diensten die op natuurlijke wijze zouden zijn verleend (bv. bestrijding van plaagorganismen) — Veranderingen in de culturele waarde van soorten
Effecten op habitats en ecosystemen	Oppervlakte van de habitat die of het ecosysteem dat verloren is gegaan of in verminderde staat verkeert	— Veranderingen in de staat van instandhouding van de habitat of de toestand van het ecosysteem⁽¹⁾ — Veranderingen in de productie en hulpbronnen van bodem en zee — Veranderingen in de kosten voor de verlening van diensten die op natuurlijke wijze zouden zijn verleend — Veranderingen in de culturele waarde van bodem en zee — Veranderingen in veerkracht (bijvoorbeeld natuurrampen)

⁽¹⁾ Overeenkomstig de richtsnoeren van de EU inzake de integratie van ecosystemen en de bijbehorende diensten in de besluitvorming, SWD (2019) 305 final.

In overeenstemming met hoofdstuk 2.1 is de benadering van de duurzaamheidstoetsing voor de milieudimensie gebaseerd op verschillende stappen, waaronder een beslissingspunt (gebaseerd op het risiconiveau dat is vastgesteld op basis van een of meer elementen tijdens de screening van een project) waar kan worden beslist dat er geen verdere toetsing nodig is voor effecten van potentieel laag risico (d.w.z. effecten die waarschijnlijk niet aanzienlijk zijn) ⁽⁵⁷⁾.

Voor projecten waarvoor een MEB nodig is (bijlage I of na screening opgenomen in bijlage II), zal de uitvoerende partner:

- de vastgestelde effecten en risico's en de voorgestelde maatregelen bekijken om waarschijnlijk aanzienlijke negatieve effecten voor het milieu te vermijden, te voorkomen of te verminderen (mitigerende maatregelen) en, als laatste redmiddel, te compenseren (compenserende maatregelen). Het bovenstaande moet beschikbaar zijn in het MEB-verslag en in andere documentatie zoals vergunningen, bijkomende studies of verslagen van andere beoordelingen;
- nagaan of een beoordeling is uitgevoerd van de risico's op aanzienlijke negatieve effecten die overblijven na mitigatie (d.w.z. dat de resterende effecten hadden moeten worden beoordeeld als onderdeel van het MEB-verslag):
 - Wanneer in het MEB-verslag resterende effecten met een gemiddeld en/of hoog risico zijn vastgesteld, moet de uitvoerende partner een toetsing van die aanzienlijke negatieve effecten verrichten. Waar mogelijk moet de toetsing kwantificering en uitdrukking in geldwaarde inhouden. Deze nadere beoordeling kan aanleiding geven tot aanvullende (compenserende) maatregelen, zoals later in het hoofdstuk wordt toegelicht.
 - Wanneer het resterende effect in het MEB-verslag als laag risico is beoordeeld, is geen verdere toetsing vereist.

Voor projecten waarbij na screening in mitigerende maatregelen is voorzien, zal de uitvoerende partner:

- de vastgestelde effecten en risico's en de in het screeningbesluit en in de ondersteunende documentatie voorgestelde mitigerende maatregelen evalueren om te vermijden of te voorkomen wat anders aanzienlijke negatieve effecten voor het milieu zouden zijn geweest:
- Wanneer resterende effecten met een gemiddeld en/of hoog risico zijn vastgesteld (bv. in de screeningdocumentatie of tijdens het evaluatieproces), moeten die aanzienlijke negatieve effecten worden getoetst. Waar mogelijk moet de toetsing kwantificering en uitdrukking in geldwaarde inhouden.
- Wanneer alleen resterende effecten met een laag risico zijn vastgesteld, is geen verdere toetsing vereist.

Voor projecten die worden gescreend zonder mitigerende maatregelen en voor projecten die buiten het toepassingsgebied van de MEB-richtlijn vallen, zal de uitvoerende partner:

- in samenwerking met de projectontwikkelaar de noodzaak van aanvullende studies of verslagen erkennen en de in die aanvullende studies en verslagen vastgestelde effecten en risico's evalueren, en mogelijke mitigerende maatregelen overwegen om te vermijden of te voorkomen wat anders aanzienlijke negatieve effecten voor het milieu zouden kunnen zijn geweest.
- Indien evenredig (mogelijk en redelijk) moeten de effecten in geldwaarde worden uitgedrukt.

Voor alle projecten geldt het volgende:

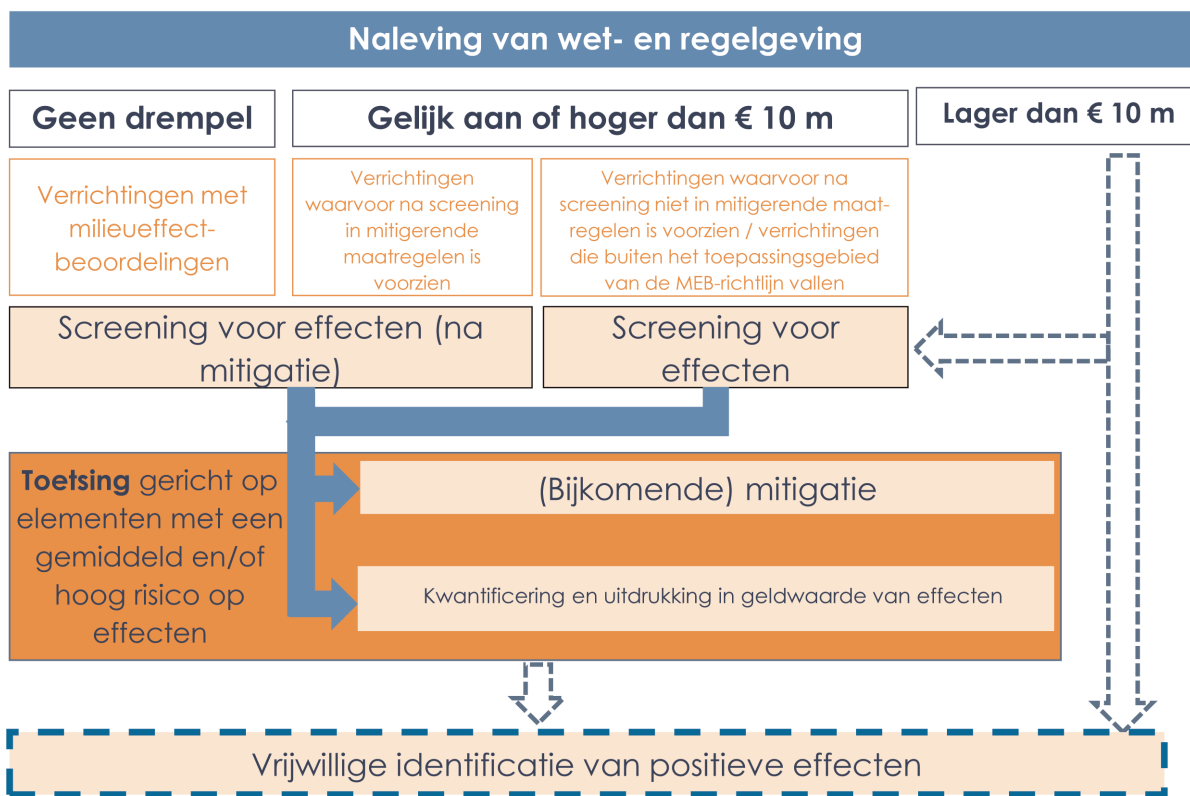
- De uitvoerende partner wordt sterk aanbevolen gebruik te maken van de positieve checklist om na te gaan hoe de prestaties van het project kunnen worden verbeterd.
- De uitvoerende partner moet verslag uitbrengen aan het InvestEU-investeringscomité en het project monitoren.

Er moet worden gezorgd voor consistentie in wat nodig is voor de verschillende componenten van natuurlijk kapitaal, waarbij tevens rekening wordt gehouden met het feit dat een toetsing evenredig (mogelijk en redelijk) moet zijn. Bij de beoordeling van projecten voor financiering door InvestEU voert de uitvoerende partner deze beoordelingsstappen uit op basis van door de projectontwikkelaar verstrekte documentatie (d.w.z. milieuverslagen, besluiten, vergunningen). Deze documentatie kan eventueel worden aangevuld met vragenlijsten die worden aangevuld door de projectontwikkelaar (bv. op basis van de eigen zorgvuldigheidsprocedures van de uitvoerende partner) of met andere studies en verslagen, indien dit nodig wordt geacht.

Ten slotte is naleving van de wetgeving een vereiste voor alle projecten.

⁽⁵⁷⁾ Meer informatie over de rollen en verantwoordelijkheden is te vinden in hoofdstuk 4.1.

Figuur 8

Voorbeeld van milieuscreening — Toetsing

De volgende punten bieden richtsnoeren over hoe uitvoerende partners, met de steun van de projectontwikkelaar, elke afzonderlijke stap van de beoordeling kunnen aanpakken.

2.3.2. Naleving van de wettelijke eisen

Alle door InvestEU ondersteunde verrichtingen, ongeacht of zij zijn onderworpen aan de duurzaamheidstoetsing of niet, moeten voldoen aan de toepasselijke EU- en nationale wetgeving. Naleving van de wetgeving is een eerste vereiste voor elke vorm van steun. Uitvoerende partners moeten hun bestaande procedures invoeren of herzien om deze naleving te verifiëren ⁽⁵⁸⁾.

Om ervoor te zorgen dat alle uitvoerende partners aanvaardbare normen toepassen, bevat dit deel:

- een overzicht van de algemene beginselen voor de controle van de naleving van de wettelijke eisen, en
- een presentatie van specifieke nalevingscontroles van de belangrijkste EU-milieurichtlijnen.

Deze algemene beginselen worden toegelicht in onderstaande punten:

- De vereiste naleving van de wettelijke eisen zal aansluiten op de voortgang van het zorgvuldigheidsproces zoals dat normaal wordt toegepast door de uitvoerende partner ⁽⁵⁹⁾.

⁽⁵⁸⁾ Met inbegrip van verzoeken om nalevingsverklaringen van de eindontvangers.

⁽⁵⁹⁾ Wanneer uitvoerende partners beginnen samen te werken met de projectontwikkelaar, is de besluitvorming op milieugebied mogelijk nog aan de gang. Dit zou kunnen betekenen dat de uitvoerende partners bij de aanvang alleen het toepasselijke rechtskader voor het project kunnen vaststellen en dat de besluitvorming op milieugebied parallel kan lopen met het algemene zorgvuldigheidsproces en dat naleving in een later stadium kan worden bevestigd.

- **Aanbevolen wordt dat projecten die behoren tot de categorieën van bijlage I bij de MEB-richtlijn en projecten in bijlage II waarvoor een MEB nodig is** (d.w.z. projecten met aanzienlijke en/of waarschijnlijk aanzienlijke effecten), **beide in een redelijk matuur stadium in aanmerking worden genomen voor InvestEU-financiering**. Dit zal de uitvoerende partner in staat stellen het grootste deel van de nalevingscontrole uit te voeren voordat middelen worden vastgelegd. In uitzonderlijke gevallen kan flexibiliteit over deze aanbeveling mogelijk zijn en kunnen projecten in een eerder stadium voor financiering in overweging worden genomen. In dergelijke uitzonderlijke gevallen zou de afronding van de procedures en de naleving van de nalevingsvereisten dan een voorwaarde zijn voor de desbetreffende uitbetaling ⁽⁶⁰⁾. In bijlage I bij de MEB-richtlijn genoemde projecten kunnen echter pas aan het investeringscomité worden voorgelegd wanneer zij zich in een redelijk matuur stadium bevinden, dat wil zeggen dat het MEB-verslag is afgerond en de openbare raadpleging is voltooid.
- In uitzonderlijke gevallen van niet-mature projecten (bv. zonder afgeronde milieubeoordelingen en/of vergunningsprocedures) zou een project moeten worden beoordeeld op basis van de beschikbare informatie. Als eerste stap kan deze beoordeling worden beperkt tot de vaststelling van de toepasselijke belangrijke milieuriichtlijnen en een duidelijke indicatie van de vraag wanneer de naleving van de wettelijke eisen kan worden bevestigd. Voor projecten die zijn opgenomen in bijlage II bij de MEB-richtlijn, moet het screeningbesluit van de bevoegde autoriteiten in de regel beschikbaar zijn op het moment dat het project ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het investeringscomité. In naar behoren gemotiveerde gevallen kan het project echter minder matuur zijn (bv. lage verwachte risico's, zoals bijvoorbeeld in het geval van projecten voor laadstations). In dergelijke gevallen kan de uitvoerende partner de toetsing uitvoeren door uitsluitend gebruik te maken van de in deze richtsnoeren voorgestelde checklists. Voor potentieel problematische projecten (bv. vanwege waarschijnlijk aanzienlijke gevolgen daarvan voor Natura 2000-gebieden of publieke tegenkanting) moeten projectspecifieke milieuvoorwaarden worden voorgesteld door de uitvoerende partner en in het financieringscontract worden opgenomen. Ongeacht de projectspecifieke voorwaarden (indien vereist), zoals reeds vermeld, moet het financieringscontract voor dergelijke minder mature projecten altijd een algemene standaardvoorwaarde bevatten voor het indienen van ontbrekende beoordelingen en/of vergunningen. Aan deze voorwaarden moet uiterlijk vóór de desbetreffende uitbetaling zijn voldaan en de controle van de naleving van de wettelijke eisen moet in dat stadium afgerond zijn en aan het investeringscomité worden gerapporteerd ⁽⁶¹⁾. Als uit de beoordeling blijkt dat het project nog niet matuur genoeg is en teveel risico's met zich meebrengt, mag een project geen steun ontvangen en moet de uitvoerende partner de aanvraag voor de EU-garantie in een later stadium indienen.
- De **EU-milieuriichtlijnen**, zoals omgezet in nationale wetgeving, moeten het **belangrijkste referentiepunt** zijn voor het uitvoeren van controles op de naleving van de wettelijke eisen.
- De voltooide controle van de overeenstemming van een project met de toepasselijke EU-milieuwetgeving moet leiden tot een duidelijk antwoord op de vraag of het project "conform" of "niet conform" is. Deze controle moet vergezeld gaan van bewijsstukken in de vorm van vergunningen, goedkeuringen, toestemmingen of machtigingen, zoals verstrekt door de bevoegde autoriteiten onder verwijzing naar ofwel toepasselijke richtlijnen, ofwel de omgezette nationale wetgeving.
- Als er **ernstige twijfel** bestaat over de overeenstemming van een project met de EU- en/of nationale wetgeving, moeten de uitvoerende partners de lidstaten en/of de Commissie raadplegen ⁽⁶²⁾.

In de volgende paragrafen worden de belangrijkste milieuriichtlijnen voor de controle van de naleving van de wettelijke eisen besproken.

a) De MEB-richtlijn

De MEB-richtlijn is van toepassing op een breed scala van openbare en particuliere projecten, die zijn omschreven in de bijlagen I en II bij deze richtlijn:

- **Verplichte MEB:** alle in **bijlage I** genoemde projecten worden geacht aanzienlijke milieueffecten te hebben. Hiervoor is derhalve een MEB vereist.
- **MEB na bepaling door de lidstaten (screening):** voor de in **bijlage II** genoemde projecten moeten de nationale autoriteiten beslissen of voor het project een MEB nodig is. Deze beslissing wordt genomen via de "screeningprocedure", die de effecten van **projecten vaststelt op basis van drempelwaarden/criteria of een onderzoek per geval**. De nationale autoriteiten moeten rekening houden met de criteria van bijlage III bij de MEB-richtlijn.

⁽⁶⁰⁾ Voor projecten met meerdere componenten zal de naleving van de wettelijke eisen worden gecontroleerd voor elke component terwijl deze wordt ontwikkeld. In bepaalde gevallen kunnen voorafgaande voorwaarden van toepassing zijn op elke uitbetaling die relevant is voor de respectieve component van het project. Studies voor de ontwikkeling van projecten en met deze studies samenhangende uitbetalingen zijn vrijgesteld van deze eis.

⁽⁶¹⁾ Indien zich op basis van de resultaten van de milieubesluitvorming aanzienlijke veranderingen voordoen ten opzichte van de initiële beoordeling van de uitvoerende partner, moet de toetsing worden bijgewerkt om deze wijzigingen op te nemen. Dit moet aan de Commissie worden gemeld overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk 4.2.

⁽⁶²⁾ Zie hoofdstuk 4 voor de regelingen voor dit overleg met de Commissie.

Met de controle van de naleving van de MEB moet worden bevestigd dat het project voldoet aan de belangrijkste vereisten van de MEB-richtlijn. In dit verband is het belangrijk op te merken dat enkele projecten nog steeds kunnen zijn goedgekeurd in het kader van de vorige “niet-herziene” MEB-regeling (Richtlijn 2011/92/EU) en niet onder de “herziene” huidige MEB-regeling (Richtlijn 2011/92/EU zoals gewijzigd bij Richtlijn 2014/52/EU van het Europees Parlement ⁽⁶³⁾). De controle op de naleving van de MEB moet worden uitgevoerd in het licht van de toepasselijke richtlijn die van kracht was op het moment dat het MEB-proces in werking trad (zie in detail artikel 3 van Richtlijn 2014/52).

In **checklist 0** (zie bijlage 3) wordt een lijst van vragen voorgesteld om de uitvoerende partners te begeleiden bij de verificatie van de naleving van de MEB-richtlijn.

b) Vogelrichtlijn en habitatrichtlijn

Het Natura 2000-netwerk is opgezet overeenkomstig de habitatrichtlijn ⁽⁶⁴⁾. Krachtens deze richtlijn moeten de lidstaten speciale beschermingszones (SBZ's) aanwijzen om de gunstige staat van instandhouding te verzekeren van: i) de in bijlage I bij de richtlijn vermelde habitattypen in hun gehele verspreidingsgebied in de EU, ii) de in bijlage II bij de richtlijn vermelde soorten in hun gehele verspreidingsgebied in de EU. Volgens de vogelrichtlijn ⁽⁶⁵⁾ moet het netwerk speciale beschermingszones omvatten die zijn aangewezen voor 194 bijzonder bedreigde soorten en alle trekvogelsoorten.

Elk plan of project dat, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, aanzienlijke gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, moet door de lidstaat (overeenkomstig artikel 6) aan een **passende beoordeling** worden onderworpen. Deze beoordeling dient om de gevolgen voor het gebied te bepalen, rekening houdend met de **instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied** ⁽⁶⁶⁾. De bevoegde autoriteiten kunnen pas instemmen met het plan of project nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten (artikel 6, lid 3, van de habitatrichtlijn ⁽⁶⁷⁾).

In uitzonderlijke omstandigheden mag een project toch worden toegestaan ondanks een negatieve beoordeling, indien: i) er geen alternatieve oplossingen zijn, en ii) het plan of project gerechtvaardigd wordt geacht om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. In dergelijke gevallen moet de lidstaat passende **compenserende maatregelen** nemen om ervoor te zorgen dat de algehele samenhang van het Natura 2000-netwerk wordt beschermd (artikel 6, lid 4, van de habitatrichtlijn). De Commissie moet over deze maatregelen worden geïnformeerd via een standaardkennisgevingsformulier “Kennisgeving aan de Europese Commissie overeenkomstig artikel 6, lid 4, van de habitatrichtlijn” ⁽⁶⁸⁾. In bepaalde gevallen, wanneer een prioritaire habitat of soort aanzienlijk wordt beïnvloed en het project om sociaal-economische redenen gerechtvaardigd is, is een advies van de Commissie vereist. Methodologische richtsnoeren voor de bepalingen van artikel 6, lid 3 en lid 4, van de Habitatrichtlijn 92/43/EEG ⁽⁶⁹⁾ bevatten nadere informatie ter aanvulling van dit deel.

Voor uitvoerende partners zijn bij het controleren van de naleving van de habitat- en de vogelrichtlijn drie scenario's mogelijk:

- een project is door de autoriteiten van een lidstaat gescreend en heeft geen passende beoordeling nodig (d.w.z. dat het project waarschijnlijk geen aanzienlijke negatieve effecten zal hebben op Natura 2000-gebieden), of
- een project is onderworpen aan een passende beoordeling door de autoriteiten van de lidstaat, wat heeft geleid tot een positieve conclusie van de autoriteiten dat het project geen aanzienlijke effecten zal hebben op Natura 2000-gebieden (uit hoofde van artikel 6, lid 3, van de habitatrichtlijn), of
- een project is aan een passende beoordeling onderworpen, wat heeft geleid tot een negatieve conclusie van de autoriteiten van de lidstaat, d.w.z. dat het project aanzienlijke negatieve effecten heeft op Natura 2000-gebieden (uit hoofde van artikel 6, lid 4, van de habitatrichtlijn).

⁽⁶³⁾ Richtlijn 2014/52/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 tot wijziging van Richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (PB L 124 van 25.4.2014, blz. 1).

⁽⁶⁴⁾ Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PB L 206 van 22.7.1992, blz. 7), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:31992L0043>

⁽⁶⁵⁾ Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PB L 20 van 26.1.2010, blz. 7), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0147>

⁽⁶⁶⁾ Volgens de richtsnoeren van de Commissie inzake de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen (2012) wordt in gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelstellingen de voorwaarde vastgesteld waaraan soorten en habitattypen in een gebied moeten voldoen, zodat het gebied kan bijdragen tot de algemene doelstelling van een gunstige staat van instandhouding van deze soorten en habitattypen op nationaal, biogeografisch of Europees niveau (zie artikel 2, lid 2, van de richtlijn).

⁽⁶⁷⁾ Artikel 6, lid 3, is ook van toepassing op speciale beschermingszones die zijn aangewezen op grond van artikel 4 van de vogelrichtlijn.

⁽⁶⁸⁾ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/form_art_6_4_nl.doc

⁽⁶⁹⁾ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/natura_2000_assess_en.pdf

In **checklist 0** (zie bijlage 3) wordt een lijst met vragen voorgesteld als leidraad voor de verificatie van de naleving van de habitatrichtlijn en de vogelrichtlijn, afhankelijk van het scenario (zoals hierboven beschreven) dat van toepassing is op een individuele verrichting.

c) De kaderrichtlijn water

De kaderrichtlijn water (2000/60/EG) waarborgt volledige integratie van de economische en ecologische vooruitzichten in het beheer van de waterkwaliteit en -kwantiteit. De richtlijn is van toepassing op zoet, kust- en overgangswater en waarborgt een geïntegreerde aanpak van waterbeheer waarbij de integriteit van hele ecosystemen in acht wordt genomen.

De belangrijkste doelstelling van de richtlijn is om (tegen 2015 ⁽⁷⁰⁾) een goede toestand te bewerkstelligen van de meer dan 111 000 oppervlaktewateren (bv. rivieren, meren, kustwateren) en de meer dan 13 000 grondwaterlichamen binnen het grondgebied van de EU. Het bereiken van een “goede toestand” houdt in het garanderen van een goede ecologische en chemische toestand van oppervlaktewateren en een goede kwantitatieve en chemische toestand van grondwaterlichamen (grondwaterlichamen zijn de voornaamste bronnen voor de onttrekking van drinkwater).

Met de kaderrichtlijn water wordt ook de eis ingevoerd dat het rivierbeheer gebaseerd moet zijn op stroomgebieden (d.w.z. de natuurlijke geografische en hydrologische eenheid) en niet op administratieve of politieke grenzen. In het stroomgebiedbeheerplan wordt beschreven hoe de voor het stroomgebied vastgestelde doelstellingen (ecologische toestand, kwantitatieve toestand, chemische toestand en doelstellingen voor beschermde gebieden) binnen de vereiste termijn moeten worden bereikt.

Voor uitvoerende partners zijn bij het controleren van de naleving van de kaderrichtlijn water twee scenario's mogelijk:

- In het eerste scenario behelst het project een nieuwe wijziging van de fysische kenmerken van een oppervlaktewaterlichaam of veranderingen in het peil van grondwaterlichamen die NIET zullen leiden tot achteruitgang van de toestand van een waterlichaam of tot het niet bereiken van een goede watertoestand/een goed waterpotentieel. In dit geval moet de uitvoerende partner de door de projectontwikkelaar verstrekte motivering ter staving van deze conclusie herzien.
- In het tweede scenario behelst het project een nieuwe wijziging van de fysische kenmerken van een oppervlaktewaterlichaam of veranderingen in het peil van grondwaterlichamen die de toestand van een waterlichaam verslechteren of geen goede toestand/goed waterpotentieel bereiken. In dergelijke gevallen moeten de uitvoerende partners nagaan of aan elk van de voorwaarden van artikel 4, lid 7, is voldaan, d.w.z.:
 - alle haalbare mitigerende maatregelen zijn genomen om de negatieve gevolgen te verzachten;
 - de voordelen van het project wegen op tegen de voordelen van de verwezenlijking van de doelstellingen van de kaderrichtlijn water en/of het project is van groot openbaar belang;
 - er zijn geen aanzienlijk betere milieuoptyes om de doelstelling van het project te verwezenlijken, die technisch haalbaar en niet onevenredig duur zijn, en
 - het project en de bovengenoemde motiveringen zijn opgenomen in het stroomgebiedbeheerplan (SGBP).

In **checklist 0** (zie bijlage 3) worden vragen voorgesteld als leidraad voor de controle op de naleving van de kaderrichtlijn water.

d) Andere toepasselijke richtlijnen

Afhankelijk van de aard van de verrichtingen die onder een specifieke steunlijn vallen, wordt van de uitvoerende partners verwacht dat zij nagaan of voldaan wordt aan specifieke richtlijnen, op basis van door de projectontwikkelaars verstrekte vergunningen, toestemmingen, licenties enz. Daarbij kan het onder meer gaan om:

⁽⁷⁰⁾ Uit de bevindingen van de geschiktheidscontrole van de kaderrichtlijn water blijkt dat er dankzij de richtlijn een governancekader voor geïntegreerd waterbeheer voor de meer dan 110 000 waterlichamen in de EU tot stand is gebracht, waardoor de achteruitgang van de watertoestand wordt vertraagd en de chemische verontreiniging wordt verminderd. Daar staat tegenover dat de uitvoering van de richtlijn aanzienlijk is vertraagd en dat minder dan de helft van de waterlichamen in de EU zich in een goede toestand bevindt, hoewel de termijn daarvoor 2015 was, behalve in naar behoren gemotiveerde gevallen.

Richtlijn 2001/42/EG ⁽⁷¹⁾ — *richtlijn strategische milieubeoordeling*

In geval van enkele milieugevoelige verrichtingen wegens hun aard, omvang of locatie, wordt geadviseerd dat de uitvoerende partner beoordeelt of een project strookt met een planningskader (bijv. een sectoraal of bodemgebruiksplan), met name wat betreft alternatieven of cumulatieve effecten.

Richtlijn 2010/75/EU ⁽⁷²⁾ — *richtlijn inzake industriële emissies*

De uitvoerende partner moet bevestigen dat het project voldoet aan de richtlijn inzake industriële emissies op basis van:

- een vergunning (niet altijd van toepassing en beschikbaar op het moment van indiening van de aanvraag): d.w.z. of het project voldoet aan de overeenkomstig de richtlijn vastgestelde emissiegrenswaarden en aan de geassocieerde emissieniveaus die zijn vastgesteld in uitvoeringsbesluiten inzake de beste beschikbare technieken (BBT-GEN's), naargelang van het geval, of
- de in het kader van de aanvraag ingediende milieuprojectdocumentatie (bv. milieuvergunningen enz.).

Richtlijn 2008/98/EG ⁽⁷³⁾ — *kaderrichtlijn afvalstoffen*

De uitvoerende partner zal nagaan of het project in overeenstemming is met de kaderrichtlijn afvalstoffen, met inbegrip van de rechtvaardiging onder verwijzing naar de belangrijkste vereisten van de richtlijn. In de rechtvaardiging moet met name worden toegelicht:

- hoe het project in overeenstemming is met de afvalhiërarchie (artikel 4);
- hoe het project bijdraagt tot de verwezenlijking van de doelstellingen inzake de voorbereiding voor hergebruik en recycling (artikel 11, lid 2);
- of het project in overeenstemming is met het toepasselijke afvalbeheerplan (en hierin is opgenomen als absolute voorwaarde) en het afvalpreventieprogramma (artikelen 28 en 29).

Richtlijn 2012/18/EU ⁽⁷⁴⁾ — *Seveso-III-richtlijn*

De Seveso-III-richtlijn (2012/18/EU) heeft tot doel zware ongevallen met gevaarlijke stoffen te voorkomen. Aangezien ongevallen zich toch kunnen voordoen, is de richtlijn er echter ook op gericht de gevolgen van dergelijke ongevallen niet alleen voor de menselijke gezondheid, maar ook voor het milieu te beperken. De richtlijn heeft betrekking op inrichtingen waar gevaarlijke stoffen aanwezig kunnen zijn (bv. tijdens de verwerking of opslag) in hoeveelheden die bepaalde drempels overschrijden. Bepaalde industriële activiteiten vallen buiten het toepassingsgebied van de richtlijn en vallen onder andere wetgeving die in een vergelijkbaar beschermingsniveau voorziet (bv. kerncentrales of het vervoer van gevaarlijke stoffen).

Afhankelijk van de hoeveelheid aanwezige gevaarlijke stoffen worden inrichtingen ingedeeld in lagedrempelinrichtingen of hogedrempelinrichtingen, die aan strengere eisen zijn onderworpen. De uitvoerende partner controleert of het project voldoet aan de Seveso-III-richtlijn op basis van de milieuprojectdocumentatie die als onderdeel van de aanvraag is ingediend (bv. MEB, milieuvergunningen enz.). De uitvoerende partner zal met name nagaan of projecten die na voltooiing onder het toepassingsgebied van de Seveso-III-richtlijn vallen, aan de eisen van lagedrempelinrichtingen of hogedrempelinrichtingen moeten voldoen (met name de verplichting voor de ontwikkelaar om een preventiebeleid voor zware ongevallen op te stellen of een veiligheidsverslag dat bij de bevoegde autoriteit van de lidstaat moet worden ingediend).

2.3.3. InvestEU-screening voor de milieudimensie

Voor **projecten die aan een MEB worden onderworpen of waarvan de noodzaak van een MEB wordt vastgesteld**, wordt verwacht dat dit proces en dit werk een belangrijke bijdrage zullen leveren aan het screening- en toetsingsproces van InvestEU, omdat volgens de richtlijn het volgende vereist is:

- Voor projecten waarvoor een MEB vereist is, maakt een beschrijving van de kenmerken van het project en/of geplande maatregelen om mogelijk aanzienlijke nadelige milieueffecten te vermijden, te voorkomen of te verminderen en, indien mogelijk, te compenseren, deel uit van het MEB-verslag.

⁽⁷¹⁾ Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's (PB L 197 van 21.7.2001, blz. 30).

⁽⁷²⁾ Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) (PB L 334 van 17.12.2010, blz. 17).

⁽⁷³⁾ Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3).

⁽⁷⁴⁾ Richtlijn 2012/18/EU van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken, houdende wijziging en vervolgens intrekking van Richtlijn 96/82/EG van de Raad (PB L 197 van 24.7.2012, blz. 1).

- Voor projecten waarbij wordt vastgesteld dat een MEB niet nodig is, worden in de beoordeling de kenmerken van het project en/of de eventueel voorgestelde maatregelen vermeld om te vermijden of te voorkomen wat anders aanzienlijke nadelige gevolgen voor het milieu hadden kunnen zijn.

Voor deze gevallen zou de screeningfase van InvestEU een evaluatie omvatten van de resterende effecten die in het MEB-verslag zijn vastgesteld (na tijdens de milieuprocedure vastgestelde mitigerende maatregelen) voor de vier milieu-elementen (lucht, water, bodem en grond, biodiversiteit) en voor de horizontale thema's geluid en geur.

Voor projecten die buiten het toepassingsgebied van de MEB-richtlijn vallen of voor projecten waarvoor na screening niet in mitigerende maatregelen is voorzien als gevolg van de invoering van nationaal vastgestelde drempelwaarden of criteria, zal de screeningfase van InvestEU ook de effecten op dezelfde elementen en transversale thema's beoordelen.

Als eerste stap moeten de (resterende ⁽⁷⁵⁾) milieueffecten worden geëvalueerd met behulp van **checklist 1** ⁽⁷⁶⁾ (zie bijlage 3). Kolom 1 van checklist 1 moet het bestaan of de afwezigheid van (resterende) effecten weergeven.

Zoals reeds vermeld zal deze beoordeling gebeuren op basis van de door de projectontwikkelaar verstrekte milieudocumentatie. Deze documentatie kan milieubeoordelingsverslagen, besluiten en vergunningen, aanvullende studies of verslagen omvatten indien dit noodzakelijk wordt geacht. **Zodra een (resterend) effect is vastgesteld, moet dit effect worden gekwalificeerd in termen van risico door rekening te houden met de combinatie van de significantie ervan en de waarschijnlijkheid dat het zich voordoet.**

De uitvoerende partner moet drie kwalificaties gebruiken om de **significantie van het (resterende) effect** aan te geven (kolom 2 van checklist 1) op basis van door de projectontwikkelaar verstrekte informatie:

Gering → Matig → Aanzienlijk/nadelig

Om de significantie van het effect in een categorie in te delen, maakt de uitvoerende partner gebruik van de onderliggende milieudocumentatie, aanvullende verslagen indien dit nodig wordt geacht, en van het oordeel van deskundigen waarbij rekening wordt gehouden met elementen zoals emissievolumes, aard van het vastgestelde effect enz. Meer gedetailleerde indicaties voor elk van de natuurlijke vermogensbestanddelen worden verstrekt in het technisch ondersteuningsdocument voor de milieutoetsing van investeringen, en in tabellen:

Tabel lucht S3-1:	voor effecten op de luchtkwaliteit
Tabel water S2-5 en tabel water S3-3	voor effecten op het watermilieu
Tabel bodem S2-2 en tabel bodem S3-1	voor effecten op grond/bodem
Tabel biodiversiteit S2-1 en tabel biodiversiteit S3-1	voor effecten op biodiversiteit
Tabel CC S3-1	voor geluidseffecten
Tabel CC S3-2	voor geureffecten

De uitvoerende partner moet op basis van de door de projectontwikkelaar verzamelde informatie en beoordelingen ook de waarschijnlijkheid van het effect aangeven (kolom 3 van checklist 1):

Laag (niet waarschijnlijk dat het zich voordoet) → **Matig** (gelijke kans dat het zich voordoet of niet) → **Hoog** (waarschijnlijk dat het zich voordoet)

Vervolgens wordt het risiconiveau (kolom 4 van checklist 1) voor elk effect beoordeeld door de vastgestelde significantie en waarschijnlijkheid ervan te combineren (zie matrix in figuur 8). Voor projecten met MEB's wordt in de bijbehorende verslagen een beoordeling van het belang van de resterende effecten verwacht.

⁽⁷⁵⁾ Voor verrichtingen die onderworpen zijn aan een milieueffectbeoordeling of voor verrichtingen die na screening niet aan een milieueffectbeoordeling moeten worden onderworpen, maar waarvoor in mitigerende maatregelen is voorzien.

⁽⁷⁶⁾ De verstrekte checklists kunnen door de uitvoerende partner worden aangepast aan de vereisten van een specifiek(e) project of projectcategorie.

Figuur 9

Risicokwalificatie voor elk vastgesteld effect

		Effecten		
		Gering	Matig	Aanzienlijk/ongunstig
Waarschijnlijkheid	Laag	Laag risico	Laag risico	Gemiddeld risico
	Matig	Laag risico	Gemiddeld risico	Hoog risico
	Hoog	Gemiddeld risico	Hoog risico	Hoog risico

Voor effecten met een gemiddeld en/of hoog risico moet de uitvoerende partner een toetsing uitvoeren. Er is geen verdere toetsing nodig voor effecten met een laag risico.

Naast het bovenstaande wordt de uitvoerende partner sterk aangeraden om over te gaan tot een positieve toetsing van de agenda (zie hoofdstuk 2.3.5).

2.3.4. Toetsing: mitigatie, kwantificering en uitdrukking in geldwaarde

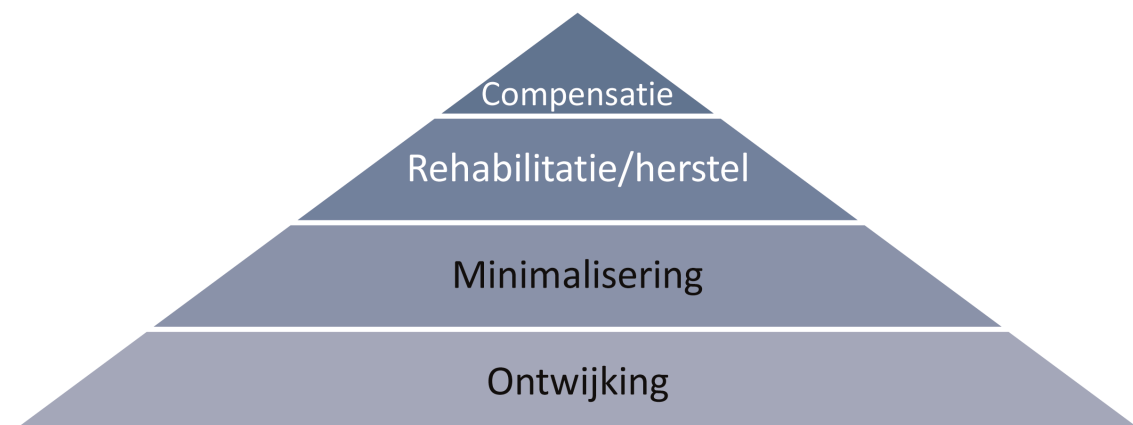
Voor projecten waarvoor een MEB nodig is of waarvoor na screening in mitigerende maatregelen is voorzien: Voor elk van de resterende effecten die zijn aangemerkt als gemiddeld en/of hoog risico, zal de uitvoerende partner van de projectontwikkelaar verlangen dat hij (op vrijwillige basis) de haalbaarheid onderzoekt van aanvullende (bijvoorbeeld mitigatie-) maatregelen die het resterende risico tot een lager niveau kunnen verkleinen.

Voor projecten die buiten het toepassingsgebied van de MEB-richtlijn vallen of waarvoor na screening niet in mitigerende maatregelen is voorzien: Als de uitvoerende partner, in samenwerking met de projectontwikkelaar, aan de hand van checklist 1, effecten met een gemiddeld en/of hoog risico constateert, dan moet hij/zij indien mogelijk mitigerende maatregelen vaststellen om het risico tot een lager niveau te verkleinen.

Alle hieruit voortvloeiende maatregelen moeten voldoen aan de beginselen van de mitigatiehiërarchie die relevant zijn voor het element natuurlijk kapitaal:

- vermijden van negatieve effecten (indien haalbaar);
- vermindering van de omvang van onvermijdelijke effecten, waarbij rekening wordt gehouden met de duur, de intensiteit en de aard van de effecten (direct, indirect en cumulatief);
- rehabilitatie en herstel om ervoor te zorgen dat voorraden die zijn aangetast of negatief zijn beïnvloed door een project, worden hersteld of vernieuwd;
- compensatie kan worden beschouwd als laatste redmiddel voor negatieve effecten (met gemiddeld tot hoog risico) die niet kunnen worden vermeden, tot een minimum beperkt of gecompenseerd door herstel.

Figuur 10

De mitigatiehiërarchie

Goede mitigatie is context- en locatiespecifiek en hangt af van het te beperken effect. Voorbeelden van mitigerende maatregelen zijn te vinden in het “Technical Support Document for the Environmental Proofing of Investments”.

Wanneer de projectontwikkelaar haalbare aanvullende maatregelen kan voorstellen, moet de uitvoerende partner de projectontwikkelaar vragen het *resterende* risico opnieuw te beoordelen (zie checklist 1).

In samenwerking met de projectontwikkelaar zal de uitvoerende partner, op basis van de bestaande documentatie (milieuverslag, vergunningen enz.), indien beschikbaar, een kwantificering van de resterende effecten verstrekken die na mitigatie (mitigatie als gevolg van de milieuprocedures en/of mitigatie die in het kader van de duurzaamheidstoetsing van InvestEU wordt voorgesteld) een gemiddeld en/of hoog risico hebben.

Voor richtsnoeren inzake kwantificering, zie het “Technical Support Document for the Environmental Proofing of Investments and tables”:

Tabel lucht S3-1:	voor effecten op de luchtkwaliteit
Tabel water S3-3:	voor effecten op het watermilieu
Tabel bodem S3-1:	voor effecten op grond/bodem
Tabel biodiversiteit S3-1 en S3-2	voor effecten op biodiversiteit
Tabel CC S3-1	voor geluidseffecten
Tabel CC S3-2	voor geureffecten

Kwantificering stelt uitvoerende partners in staat inzicht te krijgen in de omvang van de (resterende) milieueffecten nadat alle mitigerende maatregelen zijn vastgesteld en in het voorgestelde project zijn opgenomen. Kwantificering ook een eerste vereiste opdat de uitdrukking in geldwaarde van die effecten — voor zover evenredig en haalbaar — wordt opgenomen in de algemene economische beoordeling van het project.

Zoals besproken in het “Technical Support Document for the Environmental Proofing of Investments” en in de “EC-CBA Guide to Cost Benefit Analysis of Investment Projects” (2014), is de uitdrukking in geldwaarde van milieueffecten doorgaans gebaseerd op het concept van de totale economische waarde, bestaande uit gebruiks- en niet-gebruikswaarden⁽⁷⁷⁾. Om deze te meten kunnen er verschillende waarderingstechnieken worden gebruikt, vaak (maar niet uitsluitend) op basis van enquêtes en/of keuze-experimenten.

Deze technieken vergen gewoonlijk veel middelen (zij vereisen een groot aantal projectspecifieke gegevens en analyses). Daarom wordt vaker gebruikgemaakt van een aanpak voor overdracht van baten (“benefit transfer”) wanneer in de literatuur beschikbare studies zijn reeds landspecifieke referentiewaarden (d.w.z. eenheidskosten) voor milieueffecten bevatten die kunnen worden gebruikt bij het evaluatieproces.

In de punten 4 tot en met 8 van het “Technical Support Document for the Environmental Proofing of Investments” wordt een herziening van eenheidswaarden gegeven om het gebruik van batenoverdracht voor de monetaire waardering te vergemakkelijken⁽⁷⁸⁾. Daarnaast illustreert het komende “Economic Appraisal Vademecum” dat DG REGIO met steun van JASPERS voorbereidt, goede praktijken bij de economische beoordeling van milieueffecten voor een aantal geselecteerde sectoren.

Het gebruik van uitdrukking in geldwaarde hangt dan ook af van verscheidene factoren, waaronder de beschikbare gegevens, de omvang van het project, het soort gevolgen enz.

⁽⁷⁷⁾ Zie met name hoofdstuk 4.3 “Environment remediation, protection and risk prevention”.

⁽⁷⁸⁾ Deze eenheidswaarden variëren echter qua degelijkheid en aanvaarding. Zo is het gebruik van bestaande eenheidswaarden voor de kosten van schade in verband met verhoogde luchtmissies en geluid tegenwoordig in de EU een aanvaarde en geconsolideerde praktijk. Daarentegen worden bestaande eenheidswaarden in verband met effecten op water, bodem en biodiversiteit nauwelijks gebruikt omdat ze als minder locatiespecifiek worden beschouwd.

De toepasbaarheid van deze technieken wordt overgelaten aan het professionele oordeel van de uitvoerende partner/projectontwikkelaar, met inbegrip van de vraag of en hoe een monetaire waardering van de milieueffecten na mitigatie moet worden uitgevoerd, overeenkomstig het evenredigheidsbeginsel.

Wanneer de monetaire waardering van de milieueffecten van het project wordt uitgevoerd, moet zij vervolgens worden opgenomen in de bredere economische beoordeling van het project, die doorgaans door uitvoerende partners wordt uitgevoerd in het kader van door de EU gesteunde projecten, zoals besproken in hoofdstuk 2.6 (economische beoordeling) van deze richtsnoeren.

2.3.5. *Positieve agenda*

Projectontwikkelaars worden sterk aangemoedigd om rekening te houden met de positieve agenda van **checklist 2** (ontwikkeld voor elk milieu-element, zie bijlage 3) voor mogelijke acties die de positieve effecten van het project zouden kunnen helpen versterken. De vrijwillige checklist voor een positieve agenda kan worden gebruikt voor alle soorten projecten, inclusief onder en boven de drempel, en alle risicocategorieën. Als gevolg van de voltooiing van de checklist van de positieve agenda worden projectontwikkelaars aangemoedigd om bijkomende acties voor te stellen om de milieuprestaties van de verrichting te verbeteren. Wanneer bijkomende acties ter verbetering van de milieuprestaties van de verrichting worden aangewezen en in het project worden opgenomen, worden de ontwikkelaars aangemoedigd om de resulterende positieve effecten te kwantificeren en — indien proportioneel en redelijk — in geldwaarde uit te drukken voor opname in de algemene economische beoordeling van het project.

De checklist voor de positieve agenda kan bestaan uit, maar is niet beperkt tot:

- **lucht** (bevordering van energie-efficiëntie en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, minimalisering van vervuilende emissies en het gebruik van gevaarlijke stoffen);
- **watermilieu** (verbetering van de kwaliteit van zoet water en zeewater, bevordering van efficiënt gebruik van water, beperking van onttrekking en lozing);
- **bodem en grond** (bevordering van erosievermindering, verbetering van organisch materiaal in de grond en biodiversiteit, vermindering van bodemdegradatie, sanering van verontreinigde locaties);
- **biodiversiteit** (instandhouding van gebieden die rijk zijn aan biodiversiteit en/of beschermde gebieden, herstel van biodiversiteit en ecosystemen, vergroting van de veerkracht van ecosystemen, beheersing of verwijdering van uitheemse soorten, instandhouding van inheemse soorten of genetische diversiteit);
- **geluid** (vermindering van geluidsniveaus);
- **geur** (vermindering van geuremissies).

2.3.6. *Verslaglegging en monitoring*

Zoals beschreven in hoofdstuk 4 moet de uitvoerende partner aan het einde van het proces van milieuscreening en toetsing het InvestEU-investeringscomité een samenvatting van de duurzaamheidstoetsing verstrekken die de volgende essentiële elementen omvat:

- voor alle projecten, een bevestiging van de naleving van de belangrijkste EU-milieuwetgeving (zie checklist 0);
- het resultaat van een screeningoefening:
 - of er effecten zijn vastgesteld met een gemiddeld en/of hoog risico (kolom 4 van checklist 1);
 - eventuele (aanvullende) vrijwillige mitigerende maatregelen voor deze effecten met een gemiddeld en/of hoog risico (kolom 5 van checklist 1) en of het risico als gevolg daarvan verkleind is;
- het (resterend) risico na een aanvullende mitigatie die in het kader van InvestEU is voorgesteld (kolom 6 van checklist 1);
- een beoordeling (bij voorkeur gekwantificeerd) van effecten met een gemiddeld en/of hoog risico (kolom 6 van checklist 1) en ook, indien proportioneel (d.w.z. redelijk en mogelijk), uitdrukking in geldwaarde van deze effecten;
- overwegingen in verband met de positieve agenda (zie checklist 2).

In het kader van de volgens InvestEU vereiste monitoring moet de uitvoerende partner op basis van monitoring die als onderdeel van zijn interne procedures is uitgevoerd en/of aan de projectontwikkelaars wordt gevraagd, het volgende bevestigen en rapporteren:

- alle belangrijke wijzigingen in het resultaat van de toetsing, zoals oorspronkelijk gerapporteerd, die het gevolg zouden zijn van de voltooiing van de vergunningsprocedures;
- de uitvoering van mitigerende maatregelen in verband met negatieve en risicovolle effecten;
- de naleving van milieuvoorwaarden en eventuele verbintenissen door de projectontwikkelaar.

2.4. Sociale dimensie

2.4.1. Algemene benadering van toetsing van sociale duurzaamheid

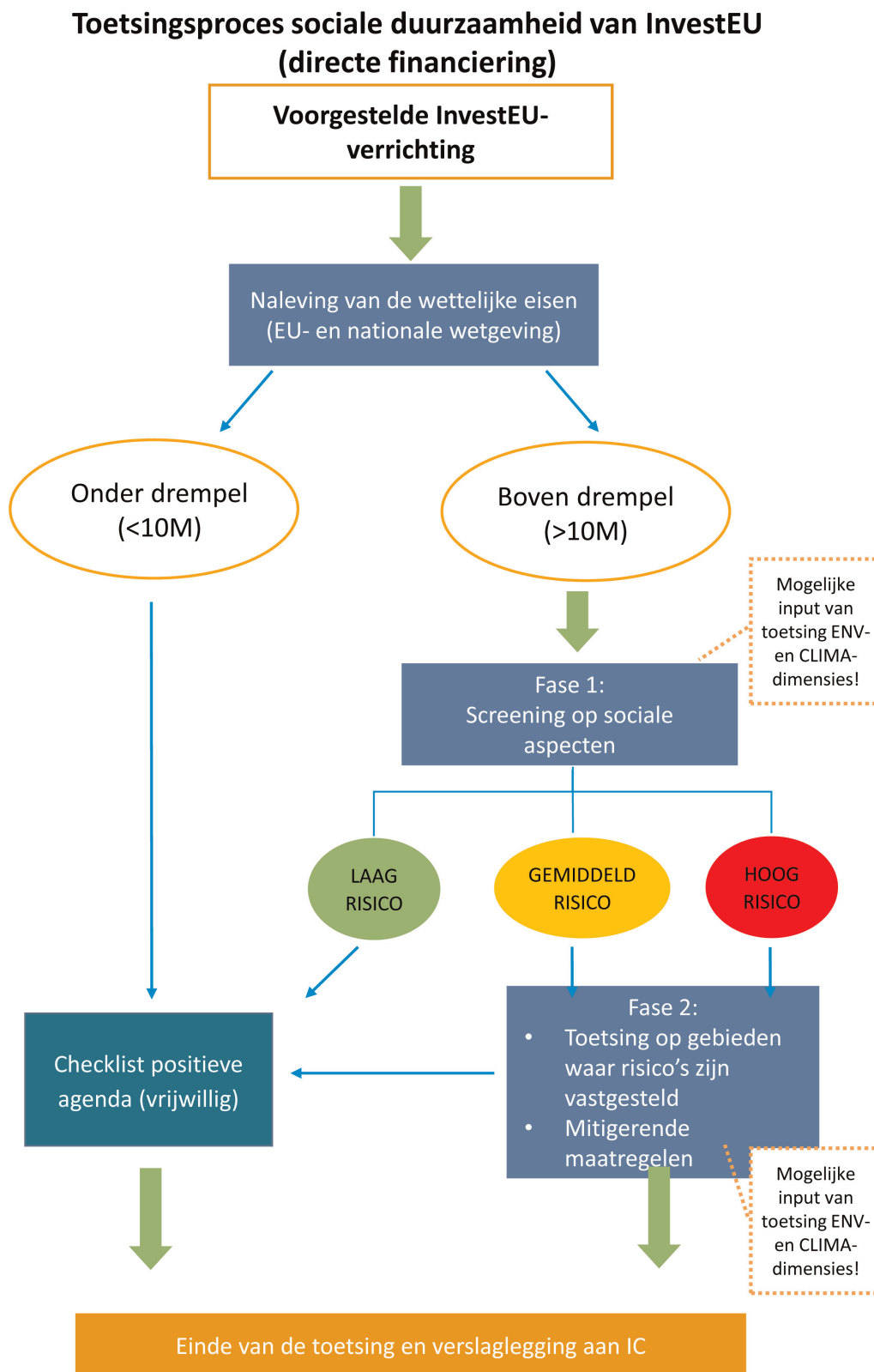
De financierings- en investeringsverrichtingen in het kader van InvestEU hebben een positief sociaal effect voor de samenleving als geheel tot doel. Er kunnen evenwel ook projecten zijn die negatieve gevolgen hebben voor bepaalde personen of gemeenschappen. Er kan bijvoorbeeld een infrastructuurproject zijn met een mogelijk effect op de toename van de ruimtelijke ongelijkheid of op de volksgezondheid, waarbij sprake is van verandering in bodemgebruik en/of gevolgen voor verschillende aspecten van het leven van burgers. Potentiële effecten die negatieve gevolgen hebben voor de sociale omstandigheden, moeten zo vroeg mogelijk worden vastgesteld en indien mogelijk moet het ontwerp van die projecten worden aangepast om deze effecten te voorkomen of tot een minimum te beperken, en/of moeten passende mitigerende maatregelen moeten worden vastgesteld om de onvermijdelijke effecten te beheersen. Het toetsingsproces zal ervoor zorgen dat deze situaties door de projectontwikkelaars worden vastgesteld, beoordeeld en naar behoren aangepakt.

De sectorale normen voor de beoordeling van de sociale dimensie zijn grotendeels op elkaar afgestemd. Toch is er nog steeds sprake van geringe verschillen tussen de verschillende marktdeelnemers. De eerste screening van verrichtingen moet er zo veel mogelijk op gericht zijn de directe, indirecte en cumulatieve effecten op essentiële sociale aspecten vast te stellen. Sociale toetsing, d.w.z. verbetering van het oorspronkelijke voorstel, zou helpen de schadelijke effecten tot een minimum te beperken en de voordelen van de sociale dimensie te maximaliseren indien nodig.

Daartoe moet de evaluatie van de sociale aspecten van de projecten ten minste de volgende kernelementen omvatten:

- screening en bepaling van de positieve effecten van de projecten en de bijbehorend risico;
- indeling van de risico's van direct gefinancierde projecten die boven de drempel vallen, op basis van een beoordeling van de potentiële negatieve effecten;
- screening van de sociale prestaties van het project op basis van de in de volgende punten beschreven criteria voor sociale screening en, indien nodig, vermelding van eventuele voorwaarden voor het project;
- aanbevelingen voor het versterken van positieve sociale effecten op basis van de in hoofdstuk 2.4.6 van deze richtsnoeren beschreven checklist voor de positieve agenda.

Het volgende stroomdiagram toont het proces van toetsing van sociale duurzaamheid in zijn geheel.

2.4.2. Kader voor naleving van de wettelijke eisen voor de sociale dimensie

InvestEU is ook opgezet en ontworpen om bij te dragen tot de sociale duurzaamheid in de EU door de vernieuwing van de economie, een kwaliteitsvolle banencreatie en betere levens- en werkomstandigheden te stimuleren. Aan de hand van de wettelijke voorschriften van de EU en de lidstaten voor projecten en verrichtingen die via een van de beleidsterreinen van het InvestEU-fonds worden gesteund, kan de verwezenlijking van sociaal duurzame effecten worden gegarandeerd.

Net als voor de milieuaspecten biedt de toepasselijke sociale wetgeving een solide basis voor het proces van toetsing van de sociale duurzaamheid. De EU beschikt over een sterk wetgevingskader dat de rechten van Europeanen waarborgt als burgers, werknemers (ongeacht hun nationaliteit) en belanghebbenden op tal van gebieden, waaronder veiligheid en gezondheid op het werk, arbeidsomstandigheden, openbaarmaking van informatie en overleg met werknemers en de bevolking, gendergelijkheid en non-discriminatie ⁽⁷⁹⁾. In vergelijking met de milieuwetgeving zijn de bevoegdheden van de EU op sociaal gebied echter beperkter en worden sociale aspecten in de eerste plaats via de nationale wetgeving geregeld. Niettemin vereist de InvestEU-verordening specifiek een inschatting van de sociale effecten van projecten, onder meer op gendergelijkheid, de sociale inclusie van bepaalde gebieden of bevolkingsgroepen en de economische ontwikkeling van gebieden en sectoren die geconfronteerd worden met structurele uitdagingen, onder meer om de economie koolstofvrij te maken.

De sociale duurzaamheid zal daarom getoetst worden op basis van de naleving van de toepasselijke nationale en EU-wetgeving op deze gebieden. Daarbij moet worden gestreefd naar sociale vooruitgang door middel van InvestEU-interventies, die de basis zullen vormen voor de toetsing van de sociale duurzaamheid. Het onderzoek naar de naleving van de wettelijke voorschriften zal ook tijdens het volledige proces moeten worden volgehouden, aangezien mogelijk niet alle toepasselijke wettelijke voorschriften al van bij de aanvang bekend zullen zijn (zie het na te leven rechtskader in bijlage 1) ⁽⁸⁰⁾. Daarom wordt van de projectontwikkelaar verwacht dat hij/zij de wettelijke voorschriften naleeft, aandacht heeft voor de opties van de positieve agenda (zie hoofdstuk 2.4.6) en de uitvoerende partners op verzoek daarover inlicht ⁽⁸¹⁾.

2.4.3. Sociale screening van verrichtingen

Na de controle van de naleving van de wettelijke eisen en afhankelijk van de totale projectkosten van de investering wordt overgegaan naar de fase van screening van de verrichtingen.

Om de omvang en de complexiteit van de mogelijke sociale effecten en risico's vast te stellen, moet de uitvoerende partner het voorgestelde project screenen. De omvang en de complexiteit van de sociale kwesties verschillen per project. Projecten kunnen zowel negatieve als positieve sociale effecten hebben. De uitvoerende partner moet ervoor zorgen dat: i) de nadelige sociale effecten van projecten worden vastgesteld door middel van het hieronder beschreven screeningproces, en ii) de positieve sociale effecten worden aangemoedigd aan de hand van de checklist voor de positieve agenda ⁽⁸²⁾. Ook moet rekening worden gehouden met eventuele opportuniteiten om de positieve effecten, die als onderdeel van het screeningproces zijn vastgesteld, te maximaliseren.

Terwijl het proces van toetsing van de sociale duurzaamheid wordt uitgevoerd, bouwen de uitvoerende partners voort op hun bestaande normen en procedures, en vullen ze die waar nodig aan op basis van de vereisten van deze richtsnoeren.

Voor projecten die onder de drempel van 10 miljoen EUR blijven, eindigt het toetsingsproces in principe hier. Voor projecten die onder de drempel blijven en een beoordeling overeenkomstig de MEB-richtlijn ⁽⁸³⁾ moeten ondergaan, worden sommige sociale aspecten beoordeeld als onderdeel van het MEB-proces. In die gevallen worden de uitvoerende partners sterk aangemoedigd om het MEB-proces aan te vullen met de sociale screening die in deze richtsnoeren wordt voorgesteld. Zij worden tevens sterk aangemoedigd om rekening te houden met de aanbevelingen om de positieve sociale effecten te vergroten, ongeacht de omvang van het project en op basis van de checklist voor de positieve agenda. In alle gevallen moeten de minimumwaarborgen met betrekking tot werk, gezondheid, veiligheid en andere relevante, in de EU-wetgeving vastgestelde voorschriften inzake sociale duurzaamheid worden nageleefd.

⁽⁷⁹⁾ De meest relevante sociale beginselen en normen in dit verband staan in de EU-verdragen en het Handvest van de grondrechten, maar ook in verschillende richtlijnen die de lidstaten verplicht moeten omzetten in hun respectieve nationale wetgeving.

⁽⁸⁰⁾ InvestEU zal hoofdzakelijk verrichtingen in de EU ondersteunen. In een beperkt aantal gevallen kunnen echter ook buurlanden betrokken zijn (bijvoorbeeld bij grensoverschrijdende projecten en dergelijke). In die beperkte gevallen wordt aan de projectontwikkelaars gevraagd om rekening te houden met de sociale aspecten naar de geest en beginselen van de toepasselijke EU-wetgeving.

⁽⁸¹⁾ Dergelijke informatieverstrekking kan de vorm aannemen van kopieën van relevante vergunningen, besluiten, adviezen of, bij gebrek daaraan, een eigen verklaring van de projectontwikkelaar betreffende de naleving van de toepasselijke wettelijke voorschriften.

⁽⁸²⁾ Zie bijlage 3.

⁽⁸³⁾ Richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten, zoals gewijzigd bij Richtlijn 2014/52/EU.

Projecten boven de drempel van 10 miljoen EUR worden gescreend op relevante sociale effecten en risico's. Hieronder staan de belangrijkste sociale aspecten waarmee rekening moet worden gehouden bij de uitvoering van een voorafgaande beoordeling van de sociale dimensie:

1. werk- en arbeidsomstandigheden;
2. gezondheid op het werk en volksgezondheid, veiligheid en beveiliging;
3. bescherming en inclusie van kwetsbare personen en/of groepen ⁽⁸⁴⁾;
4. gelijkheid van vrouwen en mannen;
5. grondverwerving en onteigening ⁽⁸⁵⁾;
6. bescherming van cultureel erfgoed;
7. betrokkenheid van belanghebbende partijen ⁽⁸⁶⁾.

De eerste screening van een project is bedoeld als leidraad, voor de projectontwikkelaar, om de belangrijkste sociale effecten en risico's die het project naar verwachting zal hebben, zo goed mogelijk in aanmerking te nemen, en voor de uitvoerende partner, om deze verder in kaart te brengen. Daarbij moet de uitvoerende partner ook rekening houden met de capaciteit van de projectontwikkelaar, de context, de locatie, de sector en het projecttype.

Het proces van sociale screening zal samen met de klimaat- en milieuaspecten worden bekeken en hierbij wordt rekening gehouden met alle relevante sociale elementen van het MEB-proces indien de verrichtingen moeten worden beoordeeld overeenkomstig de MEB-richtlijn. De sociale aspecten zullen overeenstemmen met de relevante eisen voor projectontwikkelaars in de toetsingsfase. Aan de hand van de te verstrekken informatie moeten de uitvoerende partners in staat zijn om na te gaan of er geen duidelijke inbreuken of lopende onderzoeken zijn. Door de eerste screening van die aspecten wordt de uitvoerende partner ook aangemoedigd om verbeteringen voor te stellen in het projectontwerp, inclusief steun door technische bijstand om mogelijke nadelige effecten te beheersen en/of de positieve effecten te maximaliseren.

De uitvoerende partner kan tijdens de InvestEU-screening vaststellen dat een of meer van de hierna beschreven sociale aspecten onvoldoende zijn opgenomen en volgens de risico-indeling van hoofdstuk 2.4.4 van deze richtsnoeren gemiddelde of hoge risico's met zich meebrengen. Als dit gebeurt, wordt de toetsing voor het desbetreffende gebied geactiveerd en wordt de eindontvanger verzocht een passende nadere beoordeling uit te voeren en de situatie op te lossen.

Werk- en arbeidsomstandigheden

Het algemene doel van dit sociale aspect is de bescherming van de fundamentele rechten van werknemers te verzekeren en efficiënte betrekkingen tussen werknemers en management te bevorderen, op basis van de ontwikkeling van billijke arbeidsvoorwaarden en in overeenstemming met de nationale arbeids-, werkgelegenheids- en socialezekerheidswetgeving en de fundamentele beginselen en normen die zijn vastgelegd in de EU-wetgeving en de kernverdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie.

Naleving van de genoemde arbeidswetgeving zal verplicht zijn voor projectontwikkelaars/eindontvangers met betrekking tot alle projectwerknemers, inclusief voltijdse en deeltijdse werknemers, uitzendbedrijven, seizoens- en migrerende werknemers, ongeacht of deze werknemers direct door de klant of door een derde partij in dienst zijn genomen, alsook voor primaire leveranciers ⁽⁸⁷⁾.

⁽⁸⁴⁾ Soms zijn bepaalde personen of groepen kwetsbaar of worden zij gemarginaliseerd, systematisch gediscrimineerd of uitgesloten vanwege hun sociaal-economische kenmerken. Voorbeelden van dergelijke kenmerken zijn (niet-beperkende lijst): geslacht, seksuele geaardheid, gender, genderidentiteit, etniciteit, kaste, inheemse of sociale afkomst, leeftijd, handicap, godsdienst of overtuiging, politieke of andere mening, activisme, lidmaatschap van een vakbond of een ander type werknemersorganisatie, nationaliteit, taal, burgerlijke staat of gezinssituatie, opleiding en/of geletterdheid, medische aandoening, migrant/vluchteling, minderheid of economische status (wat betreft inkomen en toegang tot diensten).

⁽⁸⁵⁾ Met inbegrip van zowel fysieke als economische ontheemding.

⁽⁸⁶⁾ Ook bekend als de inspraakprocedure (met inbegrip van toegang tot informatie en het raadplegingsproces) binnen het wettelijk kader van de EU (bv. Richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten zoals gewijzigd door Richtlijn 2012/45/EU, Richtlijn 2010/75/EU inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging)).

⁽⁸⁷⁾ Primaire leveranciers zijn leveranciers die op doorlopende basis direct goederen of materialen aan het project leveren die essentieel zijn voor de kernfuncties van het project.

In de screeningfase moet de uitvoerende partner:

- nagaan hoe groot het risico is op: kinderarbeid, dwangarbeid, discriminatie en ongelijke behandeling van migrerende of buitenlandse werknemers, genderongelijkheid, discriminatie en/of beperkingen van de vrijheid van vereniging of andere risico's op schendingen van fundamentele arbeidsrechten, als gevolg van de context in het land, de sector, de ontwikkelaar, de contractant of de toeleveringsketen ⁽⁸⁸⁾;
- nagaan of de projectontwikkelaar beschikt over een beheercapaciteit die is afgestemd op het aantal arbeidskrachten, de omvang van het project en het interne recht, in geval van vastgestelde arbeidsrisico's.

Gezondheid op het werk en volksgezondheid, veiligheid en beveiliging ⁽⁸⁹⁾

Overeenkomstig beginsel 10 van de Europese pijler van de sociale rechten voor “een gezonde, veilige en goed aangepaste werkomgeving en gegevensbescherming” van werknemers is het doel van dit sociale aspect de gezondheid, veiligheid en beveiliging van alle bij het project betrokken personen te waarborgen. Dit moet worden bereikt door gezonde en veilige arbeidsomstandigheden te creëren; gezondheids-, veiligheids- en beveiligingsrisico's te evalueren en te beheersen, en eventuele negatieve effecten op de gezondheid, de veiligheid en de beveiliging te voorkomen. Specifieke aspecten die tijdens het toetsingsproces moeten worden bekeken, zijn de veiligheid van gevaarlijke materialen, natuurlijke gevaren, beveiliging, blootstelling aan ziekten, verkeersveiligheid en het voorbereid zijn op noodsituaties, waar nodig en voor zover relevant.

In de screeningfase moet de uitvoerende partner:

- nagaan hoe groot de kans is op negatieve effecten en de risico's die het project oplevert voor de gezondheid op het werk en de volksgezondheid, veiligheid en beveiliging ⁽⁹⁰⁾;
- nagaan of de projectontwikkelaar over voldoende beheercapaciteit beschikt met betrekking tot gezondheid op het werk en volksgezondheid, veiligheid en/of beveiliging indien negatieve effecten en risico's worden vastgesteld.

Bescherming en inclusie van kwetsbare personen en/of groepen ⁽⁹¹⁾

Overeenkomstig de beginselen 2, 3 en 17 van de Europese pijler van de sociale rechten voor “gelijkheid van mannen en vrouwen”, “gelijke kansen” en “inclusie van personen met een handicap” is het algemene doel van dit sociale aspect de rechten en belangen van kwetsbare groepen en/of personen te behouden en te bevorderen, eventuele risico's en/of negatieve effecten voor die groepen in kaart te brengen en ervoor te zorgen dat dergelijke groepen en/of personen gedurende de gehele looptijd van het project door passende maatregelen worden beschermd. Indien van toepassing moeten hierbij ook de relevante verplichtingen in overweging worden genomen en/of positieve acties worden ondernomen om belemmeringen weg te nemen voor personen die wegens een handicap vaak van het ontwikkelingsproces worden uitgesloten, zodat zij hun rechten kunnen genieten en ten volle aan de samenleving en de economie kunnen deelnemen.

Voor projecten die gevolgen hebben voor inheemse volken ⁽⁹²⁾, is het doel ervoor te zorgen dat het project de volledige eerbiediging van hun rechten, verwachtingen, identiteit, cultuur en bestaansmiddelen bevordert, en te goeder trouw onderhandelingen aan te gaan met de door het project geraakte inheemse volken en hun vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming te verkrijgen ⁽⁹³⁾.

⁽⁸⁸⁾ Vooral voor projecten met verrichtingen buiten de EU als gevolg van internationale toeleveringsketens.

⁽⁸⁹⁾ Op grond van artikel 153 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie is een grote verscheidenheid aan EU-maatregelen inzake veiligheid en gezondheid op het werk vastgesteld. Europese richtlijnen zijn juridisch bindend en moeten door de lidstaten in intern recht worden omgezet. Meer informatie over veiligheid en gezondheid op het werk is ook te vinden op de website van DG Werkgelegenheid, sociale zaken en inclusie van de Europese Commissie.

⁽⁹⁰⁾ Voor projecten die aan een MEB zijn onderworpen, zullen sommige van deze aspecten (met inbegrip van die welke verband houden met eventuele effecten en risico's voor de volksgezondheid en de openbare veiligheid) mogelijk aan bod komen tijdens het vergunningsproces en zal de informatie hierover worden opgenomen in het MEB-verslag, indien dat in dit stadium beschikbaar is.

⁽⁹¹⁾ Zie voetnoot 84 voor definitie.

⁽⁹²⁾ Tot de inheemse volken in het Europese Noordpoolgebied behoren de Sami en de Inuit (Kalaallit). De Sami wonen in de circumpolaire gebieden van Finland, Zweden, Noorwegen en Noordwest-Rusland, de Nenets, Evenk en Tsjoektsjen in Rusland, en de Inuit (Kalaallit) in Groenland. Ook in de ultraperifere gebieden van de EU en in landen en gebieden overzee kunnen inheemse volken aanwezig zijn.

⁽⁹³⁾ De FAO heeft een handleiding voor goede praktijken op het gebied van vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming ontwikkeld: <https://www.refworld.org/pdfid/57fdec864.pdf>

In de screeningfase moet de uitvoerende partner:

- nagaan hoe groot de kans is dat het project onevenredige, nadelige effecten heeft op kwetsbare, gemarginaliseerde, gediscrimineerde personen en/of groepen, zoals een toename van de ongelijkheid door bijvoorbeeld de invloed ervan op de betaalbaarheid, beschikbaarheid en kwaliteit van diensten en woningen, waaronder energie, onderwijs en gezondheid;
- nagaan hoe groot de kans is op risico's en/of negatieve effecten die personen met een handicap onevenredig zwaar kunnen treffen, met betrekking tot een eerlijke werkomgeving, non-discriminatie, preventie van alle vormen van geweld, mogelijke barrières voor toegang tot diensten of voordelen van het project ⁽⁹⁴⁾;
- nagaan hoe groot de kans is dat het project effecten heeft op inheemse volken;
- indien het project waarschijnlijk effecten zal hebben op bovengenoemde personen of groepen, nagaan of de projectontwikkelaar in staat is mitigerende maatregelen te nemen zodat deze personen en/of groepen geen onevenredig zware gevolgen ondervinden van het project.

Gendergelijkheid

Overeenkomstig beginsel 2 van de Europese pijler van de sociale rechten voor “gendergelijkheid” is het algemene doel van dit sociale aspect te zorgen voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen op de werkplek, discriminatie op grond van gender te voorkomen, gelijke behandeling van mannen en vrouwen te bevorderen en gelijke gezondheids-, veiligheids- en beveiligingsmaatregelen te treffen voor alle werknemers, ongeacht hun geslacht. Hoewel het aantal vrouwen dat actief is op de Europese arbeidsmarkt is gestegen, zijn er nog steeds ongelijkheden zoals loonverschillen tussen mannen en vrouwen die gevolgen hebben voor de zelfbeschikking van vrouwen. Als kernonderdeel van de EU-strategie inzake gendergelijkheid 2020-2025 ⁽⁹⁵⁾ en van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen ⁽⁹⁶⁾ bevordert gendergelijkheid gelijke kansen, verantwoordelijkheid en participatie voor vrouwen en mannen.

In de screeningfase moet de uitvoerende partner:

- nagaan hoe groot de kans is dat het project aanzienlijke effecten met zich meebrengt die onevenredig zwaar kunnen wegen op vrouwen en meisjes, of die specifieke genderrisico's of op gender gebaseerde discriminerende sociale normen met zich meebrengen;
- nagaan hoe groot de kans is dat het project aanzienlijke risico's met zich meebrengt op het gebied van genderdiscriminatie en/of geweld en intimidatie op basis van gender, met inbegrip van klachten uit het verleden in verband met deze aspecten, negatieve berichtgeving in de media of door ngo's over het project en/of de projectontwikkelaar;
- nagaan of de projectontwikkelaar beschikt over een beheercapaciteit om deze op gepaste wijze te beheren in geval van vastgestelde risico's.

Bescherming van cultureel erfgoed

Het algemene doel van dit aspect is te helpen het cultureel erfgoed in de context van InvestEU-projecten in stand te houden, het te beschermen tegen nadelige effecten van projectactiviteiten door de beoordeling en het beheer van de effecten op het cultureel erfgoed te bevorderen en de bekendheid en waardering daarvan te stimuleren, waar dit relevant en haalbaar is. Daarom zal de projectontwikkelaar verantwoordelijkheden hebben wat betreft het beheer van cultureel erfgoed. Zo zal de projectontwikkelaar acties moeten ondernemen om effecten van door het InvestEU-fonds ondersteunde verrichtingen op het cultureel erfgoed aan te wijzen en te beoordelen en om beslissingen daarover te nemen en uit te voeren.

In de screeningfase moet de uitvoerende partner:

- nagaan hoe groot de kans is dat het project effecten heeft op het materieel en/of immaterieel cultureel erfgoed; ook wat betreft het belang van het cultureel erfgoed;
- indien effecten worden vastgesteld, nagaan of de projectontwikkelaar in staat is de vastgestelde effecten op het cultureel erfgoed te beheren en de betrokken belanghebbenden raadplegen;
- rekening houden met het advies van de voor cultureel erfgoed bevoegde autoriteit in dit stadium als onderdeel van de vergunningsdocumentatie (indien in dit stadium beschikbaar).

⁽⁹⁴⁾ In overeenstemming met de Europese strategie inzake handicaps 2010-2020. Voor de periode 2021-2030 zal een nieuwe strategie worden vastgesteld.

⁽⁹⁵⁾ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_nl

⁽⁹⁶⁾ Duurzameontwikkelingsdoelstelling 5: “Gendergelijkheid en emancipatie van alle vrouwen en meisjes”.

Grondverwerving en onteigening

Het algemene doel van dit sociale aspect is de rechten op passende huisvesting, op een passende levensstandaard en op eigendom ten aanzien van ontheemden te bevorderen en de negatieve effecten van het verlies van bezittingen, of van de toegang tot bezittingen en/of van beperkingen op bodemgebruik te beheren. Bij projecten waarin mensen te maken zullen krijgen met fysieke of economische ontheemding, wordt van de projectontwikkelaar verwacht dat hij/zij handelt in overeenstemming met de toepasselijke nationale of regionale wetgeving inzake grondverwerving en/of onteigening. Van de projectontwikkelaar zal ook worden verwacht dat hij/zij het EU-Handvest van de grondrechten (voornamelijk artikel 17), het Europees Sociaal Handvest (voornamelijk artikel 31 en artikel 34, lid 3), en beginsel 19 van de Europese pijler van sociale rechten naleeft. Er zal bijzondere aandacht worden besteed aan projecten die de ontheemding noodzakelijk maken van mensen die grond of activa zonder formele eigendomstitel bezetten of anderszins gebruiken, zoals bewoners van krottenwijken, krakers of andere kwetsbare groepen.

In de screeningfase moet de uitvoerende partner:

- nagaan hoe groot de kans is dat voor een project grond moet worden verworven en onteigend;
- nagaan hoe groot de kans is dat een project ontheemding noodzakelijk maakt of een invloed heeft op het bodemgebruik door informele houders van eigendomstitels of informele bodemgebruikers.

Betrokkenheid van belanghebbenden ⁽⁹⁷⁾

Het algemene doel van dit sociale aspect bestaat erin een doeltreffende en inclusieve betrokkenheid van de belanghebbenden te bevorderen als een middel om de volgende rechten te eerbiedigen: i) toegang tot milieu-informatie; ii) publieke inspraak in het besluitvormingsproces, en iii) toegang tot de rechter ⁽⁹⁸⁾. Die betrokkenheid moet in verhouding staan tot de aard en de omvang van het project en tot de potentiële effecten en risico's van het project. Van de ontwikkelaar wordt verwacht dat hij/zij de bevoegde autoriteiten ondersteunt bij de uitvoering van de relevante inspraakprocedure, ook in een grensoverschrijdende context.

In de screeningfase moet de uitvoerende partner:

- nagaan hoe groot de kans is dat het project aanzienlijke reputatierisico's met zich zou kunnen meebrengen, zou kunnen leiden tot verzet bij plaatselijke gemeenschappen of problemen uit het verleden (bv. lopende of verwachte rechtszaken, klachten, protest en/of controle door maatschappelijke organisaties);
- indien risico's worden vastgesteld, nagaan of de projectontwikkelaar in staat is de belanghebbenden op passende wijze bij de zaak te betrekken, voor zover relevant, en/of de bevoegde autoriteiten te steunen bij de uitvoering van de inspraakprocedure risico's;
- nagaan, op basis van de vastgestelde milieu- en sociale effecten en risico's, welke mate van betrokkenheid van belanghebbenden, met inbegrip van openbaarmaking van projectinformatie, raadpleging en toegang tot klachten, waarschijnlijk nodig zal zijn voor het project, of in het geval van gevorderde projecten, de tot dusver georganiseerde betrokkenheid van belanghebbenden.

2.4.4. Indeling in categorieën van sociaal risico

Als gevolg van het screeningproces en op basis van de via dit proces vastgestelde sociale effecten moeten de uitvoerende partners in staat zijn de niveaus van sociaal risico van het voorgestelde project te bepalen. Bij de bepaling van de niveaus van sociaal risico moet de uitvoerende partner ook rekening houden met de capaciteit van de projectontwikkelaars om deze sociale effecten en risico's te mitigeren.

⁽⁹⁷⁾ Belanghebbenden zijn personen en/of gemeenschappen die: i) directe en indirecte gevolgen van het project ondervinden, met inbegrip van hun wettige vertegenwoordigers; ii) een belang hebben bij het project en/of in staat zijn het resultaat ervan in positieve of negatieve zin te beïnvloeden, en iii) aan het project deelnemen: a) instellingen, groepen en personen die verschillende rollen vervullen in het project, en b) projectmedewerkers. In de EU ook bekend als "betrokken publiek", zoals gedefinieerd in het relevante EU-rechtskader (bv. Richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten zoals gewijzigd door Richtlijn 2012/45/EU, Richtlijn 2010/75/EU inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging).

⁽⁹⁸⁾ In overeenstemming met het Verdrag van Aarhus betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden van de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties (VN/ECE) bekend als het Verdrag van Aarhus), <https://unece.org/DAM/env/pp/documents/cep43e.pdf>. Zie bijlage 1 voor de definitie van "milieu-informatie".

Uit deze eerste screening moet ook blijken of het project in aanmerking komt voor steun van InvestEU. Indien de uitvoerende partner bijvoorbeeld na de screening tot de conclusie komt dat het voorgestelde project aanzienlijke permanente effecten zou hebben die niet kunnen worden gemitigeerd of gecompenseerd, en zeer grote residuele sociale risico's met zich meebrengt, is het project niet geschikt voor financiering in het kader van InvestEU. In de onderstaande tabel staat een overzicht van de methode waarop de sociale risico's worden ingedeeld, vóór de toepassing van eventuele mitigerende maatregelen.

Tabel 4

Indeling in categorieën van sociale risico's

Risicocategorie	Definitie	Voorbeelden van soorten effecten en risico's	Mogelijke implicaties voor toetsing
Laag risico	Er zijn geen of slechts verwaarloosbare, tijdelijke negatieve sociale effecten, of enkele permanente negatieve sociale effecten, maar zonder aanzienlijke schade en waarvan de gevolgen volledig kunnen worden gemitigeerd.	— Er zijn geen of slechts een paar kwetsbare personen en/of groepen die effecten ondervinden van het project. — Het project houdt geen grote arbeidsrisico's in. — Het risico voor de gezondheid en veiligheid is minimaal. — De belanghebbenden zijn tot dusver op passende wijze bij het project betrokken en er zijn geen risico's vastgesteld.	Voor een verrichting van dit type is geen verdere toetsing nodig.
Middelhoog risico	De sociale effecten kunnen gemakkelijk worden vastgesteld, maar de belangrijkste negatieve effecten zullen naar verwachting via herstel- en/of mitigerende maatregelen kunnen worden verminderd of beperkt.	— Het project vereist de ontheemding van informele bezetters of grondgebruikers, waarbij de effecten van de ontheemding beperkt van omvang zijn en gemakkelijk kunnen worden aangepakt door middel van mitigerende maatregelen. — Het project heeft een negatieve en directe impact op kwetsbare personen, waarbij de potentiële effecten beperkt zijn en gemakkelijk kunnen worden aangepakt door middel van mitigerende maatregelen. — Er is een middelhoog risico voor de gezondheid en veiligheid. — Het project zal waarschijnlijk effecten hebben op het cultureel erfgoed, waardoor passende mitigerende maatregelen nodig zullen zijn.	Voor verrichtingen van dit type kunnen aanvullende beoordelingen en/of beheersmaatregelen voor de vastgestelde effecten en risico's nodig zijn. Mogelijk zijn ook specifieke sociale contractuele voorwaarden van toepassing en vereist het project regelmatige monitoring en/of verslaglegging over de vastgestelde sociale kwesties.
Hoog risico	Er kunnen zich zeer aanzienlijke, nadelige en/of langdurige sociale effecten voordoen, waarvan de ernst moeilijk te bepalen is in de screeningfase.	— Het project vereist de ontheemding van informele bezetters of grondgebruikers, waarbij de effecten daarvan aanzienlijk zijn en passende mitigerende maatregelen vereisen. — Het project heeft aanzienlijke, negatieve effecten voor kwetsbare personen, waardoor passende mitigerende maatregelen nodig zullen zijn. — Het project zal waarschijnlijk aanzienlijke effecten hebben voor inheemse volken (bv. effecten op hun land, woningen, bestaansmiddelen of cultureel erfgoed). — Door de nationale context, sector, ontwikkelaar, contractant of toeleveringsketen (!) bestaan er risico's op kinderarbeid, dwangarbeid, discriminatie en/of beperking van de vrijheid van vereniging of andere risico's op schendingen van fundamentele arbeidsrechten.	Voor verrichtingen van dit type zijn doorgaans een verdere gepaste beoordeling en beheersmaatregelen nodig voor de vastgestelde effecten en risico's. Mogelijk zijn ook specifieke sociale contractuele voorwaarden van toepassing en vereist het project regelmatige monitoring en/of verslaglegging over de vastgestelde sociale kwesties.

Risicocategorie	Definitie	Voorbeelden van soorten effecten en risico's	Mogelijke implicaties voor toetsing
		— Het risico voor de gezondheid en veiligheid is hoog. — Het project zal tot de definitieve vernietiging van een erfgoedlocatie leiden. — Het project houdt een aanzienlijk reputatierisico in (bv. lopende of verwachte rechtszaken, klacht (en), protest en/of controle door maatschappelijke organisaties).	
n.v.t.	De omvang van de permanente sociale effecten of risico's is niet aanvaardbaar	— Het project houdt kinderarbeid en dwang- of schuldarbeid in. — Het project kan leiden tot beperking van individuele rechten en vrijheden of tot schending van de mensenrechten.	Een dergelijke verrichting wordt als onaanvaardbaar beschouwd voor financiering in het kader van InvestEU.

(¹) In het bijzonder met betrekking tot primaire leveranciers.

Op basis van het niveau van sociaal risico van het project, dat wordt bepaald volgens de hierboven uiteengezette methodiek, zullen de uitvoerende partners moeten overwegen over te gaan tot de toetsingsfase, zoals uiteengezet in het volgende punt, en de hieronder beschreven acties uit te voeren.

i. Projecten met een hoog sociaal risico

Een grondige beoordeling van de vastgestelde sociale effecten en risico's is vereist, en er kunnen mitigerende of corrigerende maatregelen nodig zijn:

- De uitvoerende partner stelt vast welke de toepasselijke wettelijke voorschriften zijn en zorgt ervoor dat de projectontwikkelaar op de hoogte is en alle nodige stappen onderneemt om alle vergunningen, toestemmingen enzovoort te verkrijgen en volgens intern recht en internationale normen te handelen.
- De uitvoerende partner gaat na wat de mogelijke aanzienlijke sociale risico's zijn, welke belanghebbenden de gevolgen van het project zullen ondervinden, en welke bevoegde autoriteiten moeten worden gecontacteerd of geraadpleegd:
 - a. De uitvoerende partner gaat na of de belanghebbenden overeenkomstig de wettelijke voorschriften zijn geraadpleegd, met inbegrip van een openbare raadpleging, en of de desbetreffende documentatie beschikbaar is voor het publiek, voor zover van toepassing.
 - b. Afhankelijk van de fase waarin het project zich bevindt (vroeg ontwerp of reeds vergund), kunnen wijzigingen in het ontwerp worden aanbevolen of mitigerende maatregelen worden ingevoerd, zoals beschreven in het volgende deel.
- De projectontwikkelaar is verantwoordelijk voor de uitvoering van de milieueffectbeoordeling, indien van toepassing, of van andere onderzoeken die de uitvoerende partner noodzakelijk acht.
- Convenanten kunnen worden opgenomen in het financieringscontract, uitbetalingen kunnen worden gekoppeld aan het verkrijgen van de wettelijk vereiste vergunningen en toestemmingen, de uitvoering van overeengekomen mitigerende maatregelen enzovoort.

ii. Projecten met een middelhoog sociaal risico

Voor deze projecten zal een beperkte beoordeling vereist zijn, afhankelijk van de gebieden waar specifieke effecten zijn vastgesteld. Een zeker niveau van corrigerende/mitigerende maatregelen kan nog steeds nodig zijn, maar de omvang ervan is beperkt tot gerichte interventies:

- a. De uitvoerende partner gaat na welke wettelijke voorschriften van toepassing zijn en zorgt ervoor dat de ontwikkelaar op de hoogte is en alle nodige stappen onderneemt om alle vergunningen en toestemmingen te verkrijgen, met inbegrip indien nodig van de voorbereiding van het MEB-verslag enz.

- b. Sociale beoordeling is nog steeds vereist voor de relevante gebieden.
- c. Voor bepaalde vastgestelde effecten kunnen specifieke onderzoeken door de uitvoerende partner nodig zijn.
- d. Er kunnen nog gerichte mitigerende/corrigerende maatregelen worden vastgesteld en de uitvoerende partner kan de projectontwikkelaar adviseren over de uitvoering daarvan.

iii. *Projecten met een laag sociaal risico*

Voor deze projecten wordt geen grondige analyse en verdere toetsing van de sociale dimensie uitgevoerd. Zij kunnen overgaan tot de stap waarin de checklist voor de positieve agenda in overweging wordt genomen.

2.4.5. *Sociale toetsing* ⁽⁹⁹⁾

Zodra bij de InvestEU-screening wordt vastgesteld dat een project een sociaal effect heeft dat nader moet worden onderzocht, moet de sociale dimensie aan een duurzaamheidstoetsing worden onderworpen. De **toetsing** zal met andere woorden **alleen worden uitgevoerd voor het aspect of de aspecten waarvoor is vastgesteld dat er zich aanzienlijke effecten voordoen ondervinden ten gevolge van de ondersteunde verrichting**. Als de uitvoerende partner, overeenkomstig artikel 8, lid 5, van de InvestEU-verordening, beslist dat er geen duurzaamheidstoetsing hoeft te worden uitgevoerd, dan moet hij/zij dit ten overstaan van het investeringscomité motiveren.

De projectontwikkelaar/eindontvanger moet ervoor zorgen dat bij het ontwerp van het project voor nieuwe projecten en voor projecten in een vroege ontwikkelingsfase op passende wijze rekening wordt gehouden met de internationale en EU-normen die van toepassing zijn op de zeven in hoofdstuk 2.4.2 genoemde gebieden. De effecten moeten worden beoordeeld en het beheer ervan moet worden geïntegreerd in andere componenten van de milieu- en/of sociale beoordeling om zo tot een holistische en alomvattende aanpak van risicobeheer te komen (voor zover mogelijk).

Beïnvloedende projectfactoren waarmee bij een dergelijke onderneming rekening moet worden gehouden (niet-beperkende lijst):

- het vermogen van de projectontwikkelaar om de vastgestelde effecten en de bijbehorende interne normen en praktijken te beheren;
- de ernst van de effecten, gedefinieerd als een functie van het toepassingsgebied (d.w.z. het soort effect), de omvang (d.w.z. het aantal betrokken personen en de duur van de effecten) en de mate waarin het effect kan worden vermeden of gemitigeerd;
- de staat van dienst van de aannemers en van de openbare en particuliere beveiligingsbedrijven die bij het project betrokken zijn;
- mogelijke problemen uit het verleden.

Projecten met een vastgesteld **middelhoog en hoog sociaal risico** zullen verder worden getoetst op basis van diezelfde sociale aspecten, met het oog op:

- i) de uitvoering van verdere gepaste effectbeoordelingen of relevante onderzoeken, en/of
- ii) de ontwikkeling van passende mitigerende maatregelen voor de effecten die in de screeningfase zijn vastgesteld.

Sociale toetsing op basis van de sociale aspecten zal als volgt worden uitgevoerd.

Arbeidsomstandigheden. In het kader van dit aspect zal de uitvoerende partner nagaan of het project over relevante systemen beschikt om de naleving te waarborgen van de internationale en EU-regels die van toepassing zijn op de arbeidsomstandigheden. In geval van mogelijk aanzienlijke risico's en effecten in verband met de individuele en/of collectieve arbeidsrechten van de werknemers van het project moeten zo nodig geschikte verdere beoordelingen worden uitgevoerd en passende mitigerende maatregelen worden getroffen. Voor projecten met hoge arbeidsrisico's kan de uitvoerende partner van de projectontwikkelaar eisen dat hij/zij de meest recente verslagen of adviezen van de nationale arbeidsinspectie overlegt, indien beschikbaar, en arbeidsbeoordelingen of regelmatige arbeidsaudits organiseert tijdens respectievelijk de voorbereiding en de uitvoering van het project.

⁽⁹⁹⁾ Voorbeelden van mitigerende maatregelen zijn te vinden in de richtsnoeren voor toetsing van de sociale duurzaamheid van investerings- en financieringsverrichtingen.

Als de potentiële effecten en risico's worden bevestigd door de beoordelingen, moet de projectontwikkelaar corrigerende maatregelen nemen. Afhankelijk van het betrokken gebied moet de projectontwikkelaar mogelijk procedures invoeren zodat de contractuele rechten van de werknemers degelijk zijn vastgelegd en worden nagekomen, er mechanismen zijn om geschillen te beslechten en er een goed communicatiesysteem bestaat zodat de werknemers toegang hebben tot de beschikbare mechanismen.

Meer bepaald gaat de uitvoerende partner na of de projectontwikkelaar interne procedures heeft ingevoerd die zijn afgestemd op de omvang en het type van het project, voor zover relevant, met betrekking tot:

- het personeelsbeleid, bijvoorbeeld de vaststelling en handhaving van schriftelijk vastgelegde personeelsbeleidsmaatregelen en beheersystemen of -procedures die onder meer betrekking hebben op risico's in verband met kinder- en dwangarbeid;
- richtsnoeren inzake non-discriminatie en gelijke kansen, d.w.z. beslissingen ten aanzien van werknemers op grond van persoonlijke kenmerken die geen verband houden met de functievereisten, zoals gender, ras, nationaliteit, politieke overtuiging, migratiestatus, lidmaatschap van een vakbond, etnische, sociale of inheemse afkomst, godsdienst of overtuiging, burgerlijke staat of gezinssituatie, handicap, leeftijd, seksuele geaardheid of genderidentiteit;
- het bestaan van een mechanisme om geschillen te beslechten of alternatieve kanalen zodat werknemers hun bezorgdheden over de werkplek kenbaar kunnen maken.

Voorbeelden van de toetsing van arbeidsomstandigheden		
Vastgestelde effecten en risico's	Voorbeelden van mogelijke verdere beoordeling indien risico's worden vastgesteld	Voorbeelden van mogelijke mitigerende maatregelen indien risico's worden vastgesteld
Personeelszaken, afspraken met werknemers en aannemers — Groot aantal migrerende werknemers [met uitzondering van hooggekwalificeerde expats] die onder andere voorwaarden werken dan de eigen onderdanen. Betrokkenheid van de werknemers en vrijheid van vereniging — Er zijn (publieke) beschuldigingen van discriminatie of represailles tegen vakbondsleden. Vormen van dwang — Documenten van werknemers worden door de werkgever bewaard. — Werknemers moeten een wervingsvergoeding betalen of reiskosten terugbetalen aan werkgever. Jonge werknemers — Jongeren onder de 18 werken mee aan het project.	Voor projecten in een vroeg stadium kan een arbeidsbeoordeling worden uitgevoerd om de arbeidsrisico's nader te bepalen en te beoordelen. Voor projecten in de uitvoeringsfase kunnen op regelmatige tijdstippen arbeidsaudits worden uitgevoerd.	Passende mitigerende maatregelen om waargenomen tekortkomingen te verhelpen (bv. migrerende arbeidskrachten worden onder dezelfde voorwaarden als plaatselijke arbeidskrachten tewerkgesteld en worden eerlijk aangeworven) en indicatoren voor de verslaglegging over verbeteringen (bv. verbeterde arbeidsomstandigheden, steun voor kwetsbare groepen). Bijzondere aandacht moet mogelijk worden besteed aan de wijze waarop aannemers, onderaannemers en/of leveranciers hun arbeidskrachten behandelen. Regelingen m.b.t. aanvaardbare minimumnormen kunnen vóór de uitbetaling worden overeengekomen tussen de uitvoerende partner en de projectontwikkelaar en tot tevredenheid van de uitvoerende partner in de contractuele documentatie worden opgenomen.

Gezondheid op het werk en volksgezondheid, veiligheid en beveiliging. In het kader van dit sociale aspect controleert de uitvoerende partner of de projectontwikkelaars/eindontvangers de gezondheid, veiligheid en beveiliging van werknemers beschermen en bevorderen. Dat kunnen zij doen door passende beheerplannen en maatregelen in te voeren voor een veilige en gezonde werkplek en voor de gezondheids-, veiligheids- en beveiligingsrisico's om de betrokken gemeenschappen en consumenten tijdens de levenscyclus van het project te beschermen tegen zowel routinematige als niet-routinematige activiteiten.

De uitvoerende partner moet bijvoorbeeld nagaan of en eisen dat de projectontwikkelaar/eindontvanger over de gepaste uitrusting beschikt om de werknemers tijdens de uitvoering van het project te beschermen, er procedures zijn om gezondheids- en veiligheidsproblemen aan te pakken, en er eventueel mechanismen voor financiële compensatie aanwezig zijn.

Meer bepaald gaat de uitvoerende partner na of de eindontvanger, indien relevant, over het volgende beschikt, naargelang van de omvang en het type van het project:

- een risicobeoordeling om bedreigingen en nadelige effecten op de gezondheid op het werk en de volksgezondheid, veiligheid en beveiliging in het kader van de projectactiviteiten te evalueren;
- een beheerplan voor gezondheid, veiligheid en beveiliging dat regelmatig wordt bijgewerkt;
- adequate persoonlijke beschermingsmiddelen voor de werknemers om hun bescherming tijdens de uitvoering van het project te waarborgen. Iedereen die op de projectlocatie aanwezig is, met inbegrip van werknemers, bezoekers, klanten en onderaannemers, moet naar behoren en gratis worden uitgerust in overeenstemming met het beheerplan voor gezondheid, veiligheid en beveiliging;
- gedegen toezicht gedurende de volledige levenscyclus van het project om de gezondheid, veiligheid en beveiliging van de werknemers te garanderen;
- een draaiboek voor noodgevallen met betrekking tot de activiteiten van het project, in samenwerking met de plaatselijke autoriteiten en de betrokken gemeenschappen om doeltreffende maatregelen te kunnen nemen in nood-situaties;
- een beoordeling van het risico op overdraagbare ziekten, waaronder COVID-19, en een voorbereid beheerplan in geval van COVID-achtige ziekten die tijdens de projectevaluatie zijn vastgesteld.

Voorbeelden van de toetsing van gezondheid op het werk en volksgezondheid, veiligheid en beveiliging		
Vastgestelde effecten en risico's	Voorbeelden van mogelijke verdere beoordeling indien risico's worden vastgesteld	Voorbeelden van mogelijke mitigerende maatregelen indien risico's worden vastgesteld
— Aanzienlijke effecten van het project op de gezondheid van de plaatselijke bevolking — Middelhoge of hoge risico's voor de gezondheid en veiligheid op het werk	Beoordeling van de risico's voor de gezondheid op het werk en/of de volksgezondheid, veiligheid en beveiliging, indien relevant, in de vorm van op zichzelf staande of ruimere beoordelingen en verslagen (zoals het MEB-verslag).	De voorbereiding en uitvoering van de relevante plannen voor gezondheids- en veiligheidsbeheer, met inbegrip van eventuele plannen voor rampenpreventie, voorbereiding op noodsituaties en rampenplannen, ziektepreventie en -bestrijding, verkeersbeheer, veiligheidsbeheer en instroombeheer. Dat kan ook geschikte opleidingen en gedragscodes voor veiligheidspersoneel en alle andere maatregelen voor veiligheidsbeheer inhouden.

Bescherming en inclusie van kwetsbare personen en/of groepen. In het kader van dit sociale aspect moet de uitvoerende partner de nodige maatregelen nemen om potentiële risico's en effecten van het project voor het leven en de bestaansmiddelen van kwetsbare, gemarginaliseerde of gediscrimineerde personen en groepen en inheemse volken vast te stellen en te voorkomen. Als het vermijden van deze effecten en risico's niet haalbaar is, moet de uitvoerende partner, samen met de projectontwikkelaar, stappen ondernemen om die effecten te verkleinen, te beperken, te mitigeren of effectief te compenseren/remediëren. Bij deze beoordeling moet rekening worden gehouden met het soort investering dat wordt voorgesteld om steun van InvestEU te ontvangen, met dien verstande dat dit voor specifieke projecten (zoals sociale infrastructuur) relevanter is. Voor mogelijke effecten op inheemse volken moet de uitvoerende partner van de projectontwikkelaars eisen dat zij hun aanwezigheid in, of hun collectieve verbondenheid met, een voorgesteld projectgebied verifiëren. Indien dergelijke effecten aanwezig zijn, zullen de projectontwikkelaars voor een vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming zorgen en geschikte plannen ontwikkelen om de effecten te beperken en compensatie te bieden, met inbegrip van mechanismen om de baten te verdelen.

Meer bepaald gaat de uitvoerende partner na of de eindontvanger, indien relevant, over het volgende beschikt, naargelang van de omvang en het type van het project:

- passende maatregelen, genomen door de projectontwikkelaar/eindontvanger, om de risico's en negatieve effecten op kwetsbare personen en/of groepen, waaronder personen met een handicap, te voorkomen en/of tot een minimum te beperken (bv. gelijke behandeling garanderen en de effecten van discriminatie voorkomen en/of tot een minimum beperken gedurende de gehele projectcyclus);
- voor projecten met effecten op inheemse volken: i) een bevredigend proces voor vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming, ii) een geschikt plan om de effecten te mitigeren en/of een systeem van deling van de baten met de inheemse gemeenschappen, iii) een ondertekende overeenkomst waarin de (voorwaardelijke of onvoorwaardelijke) instemming van de inheemse volken met het project wordt bevestigd, samen met het bijbehorende plan (dat realistisch moet zijn en naar behoren is begroot).

Voorbeelden van de toetsing van bescherming en inclusie van kwetsbare personen en/of groepen		
Vastgestelde effecten en risico's	Voorbeelden van mogelijke verdere beoordeling indien risico's worden vastgesteld	Voorbeelden van mogelijke mitigerende maatregelen indien risico's worden vastgesteld
— Potentiële onevenredige, nadelige effecten van projectactiviteiten en/of bijbehorende faciliteiten op kwetsbare groepen, met inbegrip van inheemse volken. — Het project kan de toegang tot diensten voor reeds gemarginaliseerde en uitgesloten personen en/of groepen, zoals mensen met een handicap, nog sterker belemmeren.	Een sociale beoordeling (als op zichzelf staande evaluatie of als onderdeel van de MEB) van het type, het toepassingsgebied, de aard en het belang van zowel positieve als negatieve effecten van het project voor deze personen en/of groepen ⁽¹⁾. Wanneer een project effecten heeft op inheemse volken, is een sociale beoordeling gerechtvaardigd die is toegesneden op de specifieke culturele en sociaal-economische kenmerken en gevoeligheden van inheemse gemeenschappen.	— Maatregelen om negatieve effecten te vermijden, tot een minimum te beperken, te mitigeren of te corrigeren en, in voorkomend geval, de positieve effecten op kwetsbare personen en/of groepen te versterken, zoals mogelijkheden en activiteiten vaststellen om de baten met de betrokken gemeenschappen, en dus ook met deze groepen, te delen. — Wanneer de verrichting effecten heeft op inheemse volken moet worden voorzien in: i) een bevredigend proces voor vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming; ii) een geschikt plan om de effecten te mitigeren en/of de baten te delen met de inheemse gemeenschappen, en iii) een ondertekende overeenkomst waarin de inheemse gemeenschap (voorwaardelijk of onvoorwaardelijk) instemt met het project en het bijbehorende plan, dat realistisch moet zijn en naar behoren is begroot.

⁽¹⁾ In overeenstemming met de internationale beginselen voor effectbeoordeling van de internationale associatie voor effectbeoordeling.
<http://www.socialimpactassessment.com/documents/IAIA%202015%20Social%20Impact%20Assessment%20guidance%20document.pdf>

Gendergelijkheid. Voor projecten waarbij potentieel nadelige gendergerelateerde effecten en risico's worden vastgesteld, zal de uitvoerende partner van de projectontwikkelaar eisen dat hij/zij het potentiële effect van investeringen op zowel vrouwen als mannen nader beoordeelt, zodat de aanwezige ongelijkheden, loonkloven, discriminatie, uitdagingen, kwetsbaarheden en anderszins verborgen risico's die schade kunnen berokkenen en die relevant zijn voor een verrichting, kunnen worden belicht.

De projectontwikkelaar moet ook alle mogelijke en relevante gendergevoelige corrigerende acties en maatregelen vaststellen om elke vorm van geweld, intimidatie, waaronder seksuele intimidatie, uitbuiting en misbruik (SHEA), op gender gebaseerd geweld (GBV), pesten, intimidatie en/of uitbuiting, doeltreffend te voorkomen en aan te pakken. Dergelijke maatregelen kunnen onder meer betrekking hebben op: i) de ontwikkeling van een ondersteunende organisatiecultuur waarin meldingen van GBV/SHEA serieus worden genomen; ii) toegankelijke klachtenmechanismen voor werknemers, gebruikers en gemeenschappen om incidenten te melden of bezorgdheden te uiten over GBV/SHEA, en iii) opleidingen en bewustmakingsactiviteiten organiseren voor werknemers en externe belanghebbenden over de nultolerantie van het bedrijf ten aanzien van GBV/SHEA, en over wat GBV/SHEA inhoudt.

Meer bepaald gaat de uitvoerende partner na of de projectontwikkelaar/eindontvanger, indien relevant, over het volgende beschikt naargelang van de omvang en het type van het project:

- beleid en procedures voor de gelijke behandeling van vrouwen en mannen, voor de preventie van gendergerelateerd geweld en intimidatie, en voor de preventie van alle vormen van discriminatie op grond van gender gedurende de gehele projectcyclus. Dit beleid en deze procedures kunnen een bedrijfsbeleid inzake gender, diversiteit en inclusie omvatten, met inbegrip van gendergerelateerd geweld en intimidatie, hetzij als een afzonderlijk beleidspunt, hetzij geïntegreerd in het bredere beleid;
- adequate responsmaatregelen tegen alle vormen van geweld, zoals op gender gebaseerd geweld, intimidatie, uitbuiting, pesten, inclusief seksuele intimidatie en/of misbruik.

Voorbeelden van de toetsing van gendergelijkheid		
Vastgestelde effecten en risico's	Voorbeelden van mogelijke verdere beoordeling indien risico's worden vastgesteld	Voorbeelden van mogelijke mitigerende maatregelen indien risico's worden vastgesteld
— Het project vergroot de kwetsbaarheid van vrouwen als gevolg van problemen zoals discriminatie, sociale attitudes en marginalisering tijdens de besluitvorming. — Discriminatie en ongelijkheid van kansen in de projectgerelateerde beroepsbevolking, en risico op GBV/SHEA in de context van het project.	Er kan een genderanalyse worden uitgevoerd om na te gaan welk effect de verrichting kan hebben op vrouwen en mannen en op de relaties tussen vrouwen en mannen (de economische en sociale relaties tussen mannen en vrouwen die door sociale instellingen worden opgebouwd en versterkt).	— Een genderactieplan of een soortgelijk document waarin wordt uiteengezet met welke maatregelen genderongelijkheden worden aangepakt en hoe aan de verschillende behoeften van vrouwen en mannen wordt voldaan — Gendergerichte beheerplannen en een zinnige betrokkenheid van vrouwen bij het ontwerp en de uitvoering van projecten — Ontwikkeling van doeltreffende systemen, beleidsmaatregelen en gedragscodes om de risico's op GBV/SHEA te beperken

Grondverwerving en onteigening. Voor projecten waarvoor grondverwerving of onteigening vereist is, verzamelt de uitvoerende partner bij de projectontwikkelaar relevante informatie over de naleving van de toepasselijke nationale of regionale wetgeving inzake grondverwerving en/of onteigening tijdens het project, voor zover van toepassing.

Voor projecten die van invloed zijn op het gebruik van — of de toegang tot — natuurlijke hulpbronnen door gemeenschappen, moet de uitvoerende partner nagaan of dergelijke effecten in de beschikbare verslagen (zoals het MEB-verslag) naar behoren zijn beoordeeld en gemitigeerd. Indien met deze effecten geen rekening is gehouden, moeten de uitvoerende partners de projectontwikkelaars verzoeken relevante beoordelingen uit te voeren.

Voor projecten waarvoor de ontheemding vereist is van personen die zonder formele titel bodem of activa bezetten (zoals bewoners van krottenwijken of krakers), gaat de uitvoerende partner na of de projectontwikkelaar/eindontvanger, voor zover relevant en evenredig met de omvang en het type van het project, over het volgende beschikt:

- een gedocumenteerde aanpak op basis waarvan de ontheemding zal worden uitgevoerd, regelingen voor de uitvoering en monitoring die moeten worden vastgesteld zodat het proces verloopt volgens de toepasselijke nationale of regionale wetgeving inzake grondverwerving en/of onteigening en het Handvest van de grondrechten van de EU (artikel 17), het Europees Sociaal Handvest (voornamelijk artikel 31 en artikel 34, lid 3) van de Europese pijler van de sociale rechten (beginsel 19).

Voorbeelden van de toetsing van grondverwerving en onvrijwillige hervestiging		
Vastgestelde effecten en risico's	Mogelijke verdere beoordeling indien risico's worden vastgesteld	Mogelijke mitigerende maatregelen indien risico's worden vastgesteld
Fysieke of economische ontheemding van personen zonder wettig eigendomsrecht, krakers of bewoners van krottenwijken.	In sommige gevallen kan een volkstelling ⁽¹⁾ en een sociaal-economisch basisonderzoek ⁽²⁾ nodig zijn om het aantal personen dat voor ontheemding in aanmerking komt, de betrokken bestaansmiddelen en de te compenseren eigendommen te bepalen.	Mitigerende en/of compenserende maatregelen (eventueel in de vorm van een actieplan), zodat de levensomstandigheden van degenen die door het project worden geraakt, ten minste worden hersteld en idealiter worden verbeterd

⁽¹⁾ De telling moet een inventaris bevatten van de verliezen (activa, toegang tot middelen of diensten enz.), een gedetailleerd opmetingsonderzoek en een taxatie van de verloren activa, en betrekking hebben op de volledige betrokken bevolking.

⁽²⁾ Het sociaal-economische basisonderzoek kan worden afgeleid uit een steekproefenquête en is van cruciaal belang voor de vaststelling van het huidige sociaal-economische, culturele en politieke profiel van de betrokken personen, hun niveau van algemene veerkracht of kwetsbaarheid en de ernst en het type van de effecten die daarmee gepaard gaan.

Cultureel erfgoed. In het kader van dit sociale aspect zal de uitvoerende partner ervoor zorgen dat de projectontwikkelaar/eindontvanger het beheer van het cultureel erfgoed in zijn/haar verrichtingen integreert om de negatieve effecten van zijn/haar projecten/verrichtingen voor het cultureel erfgoed te vermijden of te mitigeren. Indien dergelijke effecten onvermijdelijk zijn, zal de uitvoerende partner voorschriften opleggen om het cultureel erfgoed in stand te houden en te beschermen tegen negatieve effecten in de context van InvestEU-verrichtingen, door de beoordeling en het beheer van de effecten op het cultureel erfgoed, de billijke verdeling van de baten van het gebruik van het cultureel erfgoed en het bewustzijn van en de waardering voor het cultureel erfgoed te bevorderen. Voor projecten waarvoor een MEB moet worden uitgevoerd, moeten de effecten op het tastbaar cultureel erfgoed (d.w.z. de materiële culturele rijkdommen) worden behandeld in het kader van de vergunningsprocedure en die informatie moet in het MEB-verslag vermeld staan.

Daartoe gaat de uitvoerende partner na of de projectontwikkelaar/eindontvanger, voor zover van toepassing, beschikt over:

- een beoordeling van de effecten van het project op het materieel en immaterieel cultureel erfgoed, inclusief het belang van het cultureel erfgoed;
- een advies van de autoriteit die bevoegd is voor cultureel erfgoed en een bevestiging dat de relevante belanghebbenden zijn geraadpleegd;
- mitigerende maatregelen en de uitvoering van een procedure en programma voor toevallige vondsten.

Voorbeelden van de toetsing van cultureel erfgoed		
Vastgestelde effecten en risico's	Voorbeelden van mogelijke verdere beoordeling indien risico's worden vastgesteld	Voorbeelden van mogelijke mitigerende maatregelen indien risico's worden vastgesteld
— De verrichting gaat gepaard met grote graaf- of sloopwerkzaamheden, grondverzet, overstromingen of andere wijzigingen in de fysieke omgeving. — De verrichting vindt plaats op of in de nabijheid van een site van cultureel erfgoed die is erkend door het land waar de verrichting wordt uitgevoerd. — De verrichting heeft nadelige effecten op de cultuur, kennis en praktijken van plaatselijke gemeenschappen.	Een deskundige beoordeling van het belang van het cultureel erfgoed, de voorschriften in de nationale wetgeving en relevante internationale verdragen, de resultaten van het overleg met de betrokken gemeenschappen. De effecten op het cultureel erfgoed zullen worden beoordeeld en gemitigeerd overeenkomstig de relevante bepalingen van nationale en/of lokale wet- en regelgeving en de beheerplannen voor beschermde gebieden, de nationale verplichtingen krachtens internationaal recht en internationaal aanvaarde goede praktijken.	— Geschikte mitigerende maatregelen om eventuele negatieve effecten op het cultureel erfgoed te beperken en te mitigeren, samen met het uitvoeringsschema en het vereiste budget voor dergelijke maatregelen — Vaststelling van regels voor het beheer van toevallige vondsten — Procedures en systemen voor het beheer van cultureel erfgoed die passen in de operationele context en de context van het cultureel erfgoed — Integratie van overwegingen inzake het beheer van cultureel erfgoed in alle relevante operationele plannen en procedures, zoals vergunningssystemen voor bodemverstoring, personeelsbeleid, gezondheids- en veiligheidsprocedures

Betrokkenheid van belanghebbenden. In het kader van dit sociale aspect zorgt de uitvoerende partner ervoor dat de voorgestelde projecten beschikken over processen voor de betrokkenheid van belanghebbenden die in verhouding staan tot de milieu- en sociale risico's van het project. Deze processen moeten gebaseerd zijn op een inclusieve en systematische aanpak om op constructieve wijze met belanghebbenden samen te werken. De uitvoerende partner gaat na of de projectontwikkelaar de belanghebbenden in een vroeg stadium van het milieubesluitvormingsproces betreft terwijl alle opties nog openliggen, zodat zij een zinvolle bijdrage kunnen leveren en er rekening wordt gehouden met hun meningen, belangen en bezorgdheden om tot een optimaal resultaat te komen.

Voor projecten waarbij de inspraak wettelijk geregeld is, moet de uitvoerende partner informatie verzamelen over de lopende of geplande dialoog tussen de ontwikkelaar, de betrokken gemeenschappen en andere belanghebbenden gedurende de gehele looptijd van het project.

Voor projecten die bijzonder complex zijn of aanzienlijke risico's met zich meebrengen, kan het nodig zijn een plan op te stellen om de belanghebbenden te betrekken (Stakeholder Engagement Plan — SEP) of een gelijkwaardig gedocumenteerd proces uit te voeren om de belangrijkste belanghebbenden aan te wijzen en de juiste vormen en niveaus van betrokkenheid vast te stellen.

Meer bepaald gaat de uitvoerende partner na of de projectontwikkelaar/eindontvanger, indien relevant, over het volgende beschikt naargelang van de reikwijdte en de effecten van het project:

- bewijs dat de relevante informatie tijdig openbaar wordt gemaakt, hetzij langs elektronische weg, hetzij via andere geschikte middelen, zodat het publiek makkelijk en doeltreffend toegang heeft tot deze informatie. Deze informatie bevat het doel van het project, de risico's, de nadelige effecten en de kansen, de procedure voor het betrekken van belanghebbenden, het klachtenmechanisme en, indien nodig, de beoogde openbare raadplegingen;
- gedetailleerde regelingen voor het raadplegingsproces, ook in grensoverschrijdend verband, indien van toepassing;
- samenvatting van de resultaten van het algemene raadplegingsproces en hoe deze resultaten zijn verwerkt of anderszins aangepakt, zoals blijkt uit het besluit/de besluiten van de relevante bevoegde autoriteiten die voldoen aan de voorschriften van het EU-rechtskader;

- een SEP of gelijkwaardig gedocumenteerd proces om de strategieën voor het betrekken van belanghebbenden vast te leggen. Dit document moet tijdens de uitvoering van het project worden bijgewerkt indien zich wijzigingen voordoen;
- een doeltreffend klachtenmechanisme zodat belanghebbenden hun bezorgdheden kenbaar kunnen maken en waarmee een goede klachtenbehandeling wordt gegarandeerd, met inbegrip van vertrouwelijkheid en beschermingsmaatregelen waar die nodig zijn;
- geplande maatregelen om eventuele beweringen van onwettige of onrechtmatige handelingen jegens belanghebbenden te onderzoeken. Er moeten passende maatregelen worden genomen, waaronder zo nodig een melding aan de bevoegde autoriteiten, om herhaling te voorkomen.

Voorbeelden van de toetsing van betrokkenheid van belanghebbenden		
Vastgestelde effecten en risico's	Voorbeelden van mogelijke verdere beoordeling indien risico's worden vastgesteld	Voorbeelden van mogelijke mitigerende maatregelen indien risico's worden vastgesteld
— Aanzienlijke milieu- en/of sociale effecten die bekendmaking van project-informatie en/of inspraak van het publiek vereisen; — de verrichting brengt grote reputatierisico's met zich mee, stuit op verzet van plaatselijke gemeenschappen of kampt met problemen uit het verleden.	Afgezien van de wettelijke voorschriften zou het een goede praktijk zijn om een analyse van de belanghebbenden uit te voeren, ten einde de verschillende belanghebbenden te identificeren, analyseren en documenteren, zowel degenen die direct of indirect de positieve of negatieve gevolgen van het project ondervinden of waarschijnlijk zullen ondervinden, als degenen die belang kunnen hebben bij of invloed kunnen uitoefenen op het project (andere belanghebbenden). Dit kan worden uitgevoerd als onderdeel van het MEB-proces.	— Voor complexe en risicovolle projecten wordt gebruikgemaakt van een Stakeholder Engagement Plan (SEP) of een gelijkwaardig document, met daarin een beschrijving van het volledige proces om belanghebbenden bij het project te betrekken en een nadere toelichting van de activiteiten, rollen, middelen en tijdschema, dat kan dienen als leidraad voor de volledige projectcyclus. — Een klachtenmechanisme op projectniveau om gedurende de gehele projectcyclus bezorgdheden en grieven van belanghebbenden te ontvangen en de behandeling ervan te vergemakkelijken.

2.4.6. Positieve agenda

De doelstelling van het huidige proces van toetsing van sociale duurzaamheid is ervoor te zorgen dat projecten die steun van InvestEU ontvangen, adequaat worden gescreend aan de hand van een minimumpakket van sociale criteria. Dit proces zal worden uitgevoerd in een zeer diverse context, waarbij projectontwikkelaars en financiële tegenpartijen verschillende niveaus van sociale beoordeling toepassen en projecten een uiteenlopende sociale complexiteit hebben.

De sociale criteria zijn gericht op de vaststelling, de beoordeling en het beheer van de potentiële negatieve effecten. Toch wordt ten eerste aanbevolen dat de projectontwikkelaars ook rekening houden met de checklist voor de positieve agenda voor potentiële acties, hetgeen kan bijdragen aan de versterking van de positieve effecten van het project. De checklist voor een positieve agenda gebruiken zal een zeer sterk aanbevolen — vrijwillige — stap zijn in alle scenario's (d.w.z. projecten onder en boven de drempel en in alle risicocategorieën). Het gebruik van de positieve checklist zou een hogere score opleveren voor de verrichting ⁽¹⁰⁰⁾.

De positieve agenda is gericht op de volgende drie kernpunten.

Gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen. De projectontwikkelaars/eindontvangers worden aangemoedigd om, in samenwerking met de uitvoerende partners, tijdens de planning en het ontwerp van projecten rekening te houden met de verschillende behoeften van vrouwen, mannen, meisjes en jongens. Projecten op deze manier plannen en ontwerpen levert betere en duurzamere acties op die het leven van een groter aantal mensen zullen verbeteren, wat voor een aanzienlijk multiplicatoreffect zorgt. Een dergelijke genderoptiek vergroot de toegang tot en het gebruik van de activa of diensten die door investeringen worden aangereikt, waardoor het maatschappelijk rendement toeneemt.

⁽¹⁰⁰⁾ Zie bijlage 3 voor nadere gegevens.

Zo kan aandacht voor gender in de vervoersector bijdragen tot een groter effect. Lang, onbetrouwbaar of onveilig woon-werkverkeer leidt ertoe dat vrouwen beter betaalde, formele banen, die meestal te vinden zijn in commerciële en zakelijke centra, vervullen voor slechter betaalde banen in de informele sector of deeltijdbanen die dichterbij huis liggen. In dit geval dragen genderoverwegingen bij tot een intensiever gebruik en een grotere doeltreffendheid van vervoersdiensten. Hierdoor krijgen vrouwen ook een grotere keuze aan banen. In de watersector is op soortgelijke manier ruimschoots bewezen dat de participatie van vrouwen als beheerders van de lokale watervoorziening en als pleitbezorgers van een goede hygiëne bijdraagt tot duurzamere watervoorzienings- en sanitaire systemen.

Diversiteit in het personeelsbestand en de deelname van vrouwen aan de besluitvorming in bedrijven kunnen een significante invloed hebben op de prestaties van bedrijven en op het rendement van hun investeringen. Bedrijven met een grotere genderdiversiteit hebben doorgaans een hoger financieel rendement dan het nationale gemiddelde in hun sector. Er zijn ook aanwijzingen dat bedrijven en landen het meest succesvol zijn wanneer zij de innovatie en creativiteit van zowel vrouwen als mannen optimaal kunnen benutten.

De uitvoerende partners moeten meer bepaald overwegen om steun te verlenen aan:

- projecten die **in de eerste plaats bedoeld** zijn om een vastgestelde genderkloof te dichten of waarvan de begunstigden onevenredig veel vrouwen zijn (bv. een kliniek voor reproductieve gezondheidszorg of steun aan vrouwelijke landbouwers om toegang te krijgen tot krediet);
- **een sector** die een transformerend effect zal hebben op gendergelijkheid en op tijdsbesparing voor vrouwen (bv. zorg economie, onderzoek naar baarmoederhalskanker);
- integratie van **ontwerpelementen** in infrastructuurprojecten om gelijke toegang voor vrouwen en mannen te waarborgen (bv. busroutes en dienstregelingen aangepast aan de reispatronen en -behoeften van vrouwen, gendergevoelige architectuur of stadsplanning);
- **het scheppen van werkgelegenheid** voor vrouwen, direct en indirect. Dit omvatte **speciale maatregelen** om vrouwen op de arbeidsmarkt aan te trekken of om beroepssegregatie te doorbreken op het niveau van de projectontwikkelaar en/of tijdens de uitvoering van het project (bv. kinderopvang, diversiteitsbeleid dat verder gaat dan de strikte naleving van de bestaande wetgeving).

Sociale inclusie. De projectontwikkelaars/eindontvangers worden aangemoedigd om, in samenwerking met de uitvoerende partners, projecten te plannen en te ontwerpen die sociale inclusie en gelijkheid bevorderen. Sociale uitsluiting en armoede blijven een probleem in de EU ⁽¹⁰¹⁾. In overeenstemming met het wereldwijde engagement voor de Agenda 2030 krijgt elk project dat het beginsel “niemand achterlaten” in daden omzet, een hogere score.

De uitvoerende partners moeten meer bepaald overwegen om steun te verlenen aan projecten die het volgende bevorderen:

- **betalbaarheid:** betaalbare diensten of infrastructuur bedoeld om meer kwetsbare bevolkingsgroepen te bereiken of gelijke toegang te verbeteren (bv. tarieven/tol voor openbaar vervoer, sociale huisvesting, gezondheidszorg en/of onderwijs waarvoor de gebruiker moet betalen, onderpand voor kredieten);
- **toegankelijkheid en het wegwerken van ongelijkheden:** aansluiting op nutsvoorzieningen (bv. aansluiting van gezinnen uit sociaal-economisch achtergestelde gebieden), wegwerken van geografische ongelijkheden bij de toegang tot diensten zoals gezondheidszorg en onderwijs, aansluiting van geïsoleerde gebieden en aanpakken van tekortkomingen in de diensten aan achtergestelde gebieden of groepen, zoals gratis vervoer naar scholen;
- **non-discriminatie:** gerichte aandacht voor specifieke groepen die hindernissen ondervinden bij de toegang tot diensten, specifieke maatregelen om inclusie te bevorderen (bv. sociale normen overwinnen die de toegang tot gezondheidsdiensten in de weg staan door te zorgen voor toegang tot vrouwelijke gezondheidswerkers), ontwerpen van toegankelijke infrastructuur (bv. om de toegang voor mensen met een handicap te garanderen).

Opbouw van veerkracht. De projectontwikkelaars/eindontvangers worden aangemoedigd om, in samenwerking met de uitvoerende partners, investeringen te steunen die de kans op toekomstige schokken verkleinen en de samenleving beter bestand maken tegen deze schokken wanneer zij zich voordoen. De frequentie en intensiteit van dergelijke schokken, waaronder de pandemie, wereldwijde economische crises, natuurrampen en de gevolgen van de klimaatverandering, zijn in de loop der jaren toegenomen. Welzijn en inclusiviteit moeten centraal staan tijdens de hoognodige opbouw van veerkracht.

⁽¹⁰¹⁾ In 2017 liep nog 22,4 % van de EU-bevolking het risico op armoede of sociale uitsluiting — waaronder 24,9 % van alle kinderen in Europa, 23,3 % van de vrouwen en 18,2 % van de 65-plussers. Ongeveer 7 % van alle Europeanen leefde nog steeds in ernstige materiële deprivatie, en dat aantal zal waarschijnlijk nog stijgen door de economische gevolgen van de pandemie.

De uitvoerende partners moeten meer bepaald overwegen om steun te verlenen aan projecten die het volgende bevorderen:

- **sociaal inclusieve klimaatacties:** niemand achterlaten door ervoor te zorgen dat klimaatmaatregelen een inclusieve en eerlijke overgang naar een koolstofarme samenleving bevorderen, ook voor de mensen die het hardst door de klimaatverandering worden getroffen (bv. adaptatie aan klimaatverandering, betaalbare klimaatverzekering, klimaat-slimme landbouwtechnologieën, niet aan het net gekoppelde hernieuwbare energiebronnen enz.);
- **economische veerkracht:** capaciteit opbouwen om onvoorziene schokken op te vangen door te investeren in infrastructuur in geografische gebieden die kwetsbaarder zijn voor schokken (d.w.z. gebieden met een grotere blootstelling aan schokken en een geringere capaciteit om deze schokken op te vangen) of in gebieden die in de toekomst waarschijnlijk onder druk zullen komen te staan, werken aan duurzame ecosystemen in de particuliere sector door te investeren in financiële inclusie en het scheppen van banen.

2.4.7. Verslaglegging en monitoring

Zoals beschreven in hoofdstuk 4 moet de uitvoerende partner aan het eind van het toetsingsproces het InvestEU-investeringscomité een samenvatting van de duurzaamheidstoetsing bezorgen, waarin de volgende hoofdelementen aan bod komen:

- bevestiging van de controle op de naleving van wettelijke eisen;
- indeling in categorieën van de risico's voor direct gefinancierde projecten die boven de drempel vallen, op basis van een beoordeling van de potentiële negatieve effecten;
- voor projecten met een laag risico, motivering voor het achterwege laten van verdere toetsing;
- resultaat van de verdere beoordeling in de toetsingsfase, en opstelling van een sociaal scorebord;
- plannen voor het beheer van vastgestelde risico's en effecten, indien nodig;
- samenvatting van de maatregelen ter versterking van positieve sociale effecten, indien van toepassing.

De volgende belangrijke fase is de monitoring door de projectontwikkelaar, wat in het geval van de sociale dimensie geen eenmalige actie is, maar een continu en iteratief proces. Het is dan ook van cruciaal belang dat bij de algemene projectmonitoring rekening wordt gehouden met milieu- en veiligheidskwesties.

Als de uitvoerende partner aanzienlijke effecten vaststelt die de sociale prestaties van het project kunnen beïnvloeden, kan hij/zij, in samenwerking met de projectontwikkelaar (zoals gepresenteerd in bovenstaande punten), mitigerende maatregelen aanbevelen en de goedkeuring van de actie aan voorwaarden onderwerpen. Bepaalde monitoringvereisten kunnen ook worden opgenomen in het contract met de eindontvanger.

2.5. Horizontale bepalingen voor de drie dimensies

Dit deel bevat enkele algemene aanbevelingen voor de uitvoerende partners, die van toepassing zijn op alle drie dimensies. Deze aanbevelingen behandelen: i) hoe de capaciteit van de projectontwikkelaar/eindontvanger kan worden beoordeeld om alle in deze richtsnoeren beschreven klimaat-, milieu- en sociale aspecten aan te pakken, en ii) welk type contractuele afspraken de uitvoerende partner indien nodig kan overwegen.

2.5.1. Capaciteit van de projectontwikkelaar

In het zorgvuldigheidsonderzoek op het gebied van klimaat, milieu en sociale kwesties is de capaciteit van de projectontwikkelaar/eindontvanger om aan alle eisen te voldoen een essentieel onderdeel dat bepalend is voor het succes van een maatregel of een vlot beheer van duurzaamheidskwesties. Hoe meer ervaring een projectontwikkelaar/eindontvanger heeft, hoe groter de kans dat hij/zij kan omgaan met klimaat-, milieu- en sociale effecten.

Om de capaciteit van de projectontwikkelaar/eindontvanger te beoordelen, kan de uitvoerende partner het volgende nagaan ⁽¹⁰²⁾:

- of de projectontwikkelaar procedures en systemen heeft om duurzaamheidskwesties aan te pakken, of hij/zij zich duidelijk verbindt tot een efficiënt gebruik van natuurlijke hulpbronnen, eerbiediging van de mensenrechten, gelijke behandeling en andere sociale aspecten;

⁽¹⁰²⁾ De in hoofdstuk 2.7 gepresenteerde informatie kan ook nuttig zijn bij de beoordeling van de capaciteit van de projectontwikkelaar.

- of de projectontwikkelaar in dit verband doelstellingen heeft, of de raad van bestuur erbij betrokken is en of de verbintenissen op organisatorisch niveau worden erkend;
- of de projectontwikkelaar beschikt over passende instrumenten om de verbintenissen uit te voeren, over methoden en instrumenten om de verschillende effecten te beoordelen, over de capaciteit om te handelen op basis van eventuele bevindingen, ze te monitoren en er verslag over uit te brengen;
- of de projectontwikkelaar beschikt over een systeem voor milieu- en sociaal beheer of een systeem dat is afgestemd op of gecertificeerd volgens EMAS of ISO 14001, ISO 45001 of gelijkwaardig, of het systeem voor milieu- en sociaal beheer aan een audit is onderworpen;
- of er voldoende personele en financiële middelen zijn om de duurzaamheidskwesties aan te pakken;
- de staat van dienst wat betreft de aanpak van duurzaamheidsaspecten en de omgang met de uitvoerende partner.

2.5.2. Contractuele afspraken

Tijdens het zorgvuldigheidsonderzoek op het gebied van duurzaamheid kan de uitvoerende partner tot de conclusie komen dat: i) de projectontwikkelaar/eindontvanger aanvullende maatregelen moet nemen (bv. een systeem voor milieu- en sociaal beheer of mitigerende maatregelen invoeren), of ii) dat sommige licenties en vergunningen pas in een later stadium kunnen worden toegekend, of iii) dat sommige overeengekomen acties moeten worden gemonitord enz. In dat geval kan de uitvoerende partner de volgende stappen ondernemen:

- contractuele clausules en convenanten invoeren zodat passende duurzaamheidsmaatregelen worden uitgevoerd en non-conformiteit of niet-uitvoering wordt gesanctioneerd. Dit kan gaan om:
 - voorwaarden voor ondertekening, wat betekent dat de hangende aspecten moeten zijn afgerond vóór de ondertekening van het financieringscontract;
 - voorwaarden voor uitbetaling, wat betekent dat middelen alleen kunnen worden uitbetaald als aan bepaalde voorwaarden is voldaan;
 - specifieke convenanten, wat betekent dat het niet-nakomen van specifieke verbintenissen kan leiden tot een soort sanctie die in extreme gevallen zelfs kan leiden tot de terugvordering van de financiering;
- monitoring- en verslagleggingsvereisten voor het project invoeren (bv. uitvoering van preventieve, corrigerende, mitigerende en compenserende maatregelen op basis waarvan negatieve effecten zijn verminderd/geëlimineerd/gecompenseerd, voortgangsverslagen over de uitvoering van verschillende maatregelen en over de duurzaamheidsprestaties van de verrichting, informatie over gerechtelijke procedures enz.).

Dergelijke eisen moeten duidelijk worden geformuleerd om misverstanden over de rollen, de inhoud en de verwachtingen ten aanzien van de projectontwikkelaars/eindontvangers te vermijden.

2.6. Economische beoordeling van de verrichtingen

De beoordeling van de effecten die het project heeft op de milieu-, sociale en klimaatverandering, past in de bredere economische beoordeling die vaak wordt uitgevoerd voor door de EU gesteunde openbare projecten.

Aan de hand van een economische beoordeling wordt nagegaan in welke mate een investeringsproject bijdraagt tot het algemeen maatschappelijk welzijn en de economische groei. Hierbij wordt rekening gehouden met de baten en kosten van het project voor de samenleving en wordt gemeten welke waarde het project oplevert voor alle belanghebbenden. Zo wordt bepaald of de samenleving in haar geheel baat heeft bij het project.

Een economische beoordeling kan worden gebruikt om investeringsprojecten te rangschikken op sociaal-economische waarde en kan helpen bij de toewijzing van beperkte beschikbare financiering en middelen aan verschillende investeringen of consumptie-opties. Afhankelijk van de beschikbare en aanwijsbare gegevens over projectkosten en -baten kunnen voor de economische beoordeling verschillende instrumenten worden gebruikt, zoals kosten-batenanalyse (KBA), kosteneffectiviteitsanalyse (KEA), minstekostenanalyse (MKA) en in mindere mate multicriteria-analyse (MCA) ⁽¹⁰³⁾.

⁽¹⁰³⁾ Er dient te worden opgemerkt dat deze hulpmiddelen niet noodzakelijk een alternatief vormen voor elkaar en complementair kunnen worden gebruikt. Zo kan een MCA worden gebruikt om strategische opties in het voorlopige stadium van de projectcyclus te screenen. Zodra de strategische optie bepaald is, kan vervolgens een vergelijking van de specifieke technische oplossingen worden uitgevoerd door middel van KBA/KEA/MKA.

Voor financierings- en investeringsverrichtingen in het kader van InvestEU zal het investeringscomité bij zijn besluit over de toekenning van de EU-garantie rekening houden met meerdere criteria. Een van deze criteria zal de bijdrage van het project aan een duurzame groei zijn. De resultaten van de economische beoordeling kunnen worden gebruikt om dit criterium te evalueren. Zo is bij een kosten-batenanalyse het niveau van economische rentabiliteit een indicatie van de door het project gegenereerde welvaart. In andere gevallen kunnen de economische prestaties van het project aan de hand van benchmarks worden geverifieerd.

In de volgende delen worden de belangrijkste vormen en bestaande praktijken van economische beoordeling gepresenteerd. Voor InvestEU is een kosten-batenanalyse geen absolute vereiste en worden ook alternatieve benaderingen van de economische beoordeling aanvaard.

2.6.1. *Vormen van economische beoordeling*

De **kosten-batenanalyse** is de voorkeursmethode om investeringsprojecten te evalueren, omdat zij een robuust, objectief en op feiten gebaseerd analytisch kader biedt voor de beoordeling van projecten. De kosten-batenanalyse is gebaseerd op de kwantificering van de verwachte monetaire kosten- en batenstromen van het project en wordt gewoonlijk gebruikt voor de beoordeling van een grote verscheidenheid aan openbare en particuliere investeringen. Wanneer de baten in die mate opwegen tegen de kosten dat het verwachte niveau van economische rentabiliteit hoger ligt dan de maatschappelijke hurdle rate, wordt het project als economisch levensvatbaar beschouwd.

Wanneer gebruik wordt gemaakt van een kosten-batenanalyse, worden de milieu-, sociale en klimaateffecten in monetaire termen beoordeeld (als het mogelijk en redelijk is ze in geldwaarde uit te drukken) en neemt de analyse de vorm aan van (positieve dan wel negatieve) verdisconteerde ⁽¹⁰⁴⁾ kasstroomposten die worden meegenomen in de berekening van de economische prestatie-indicatoren, met inbegrip van het niveau van economische rentabiliteit.

Een kosten-batenanalyse is doorgaans een vergelijking tussen een scenario “met project” en een scenario “zonder project”.

Een **kosteneffectiviteitsanalyse** wordt aanbevolen wanneer er slechts één projectresultaat is en de besluitvormers opties willen vergelijken die hetzelfde doel, al is het dan met verschillende intensiteiten, tegen de laagste kosten bereiken. Deze analyse wordt doorgaans gebruikt voor kleine projecten of voor projecten die geen op zichzelf staande analyse-eenheid vormen, maar in plaats daarvan een noodzakelijke component zijn van een grotere investering, zoals de keuze van technologie, de aankoop van apparatuur of machines, of de ontwikkeling van een specifieke activiteit of een specifiek programma. De minstekostenanalyse wordt gebruikt wanneer de opties dezelfde output met dezelfde intensiteit bereiken, maar met verschillende kosten. In dit geval worden ze vergeleken op basis van hun levenscycluskosten.

Wanneer een kosteneffectiviteitsanalyse (of minstekostenanalyse) wordt gebruikt, is de beoordeling van de milieu- en klimaateffecten vaak niet in de economische analyse opgenomen omdat ze niet wordt beschouwd als in verhouding tot het type en de omvang/het belang van het project (of omdat de effecten worden beschouwd als equivalent in alle in overweging genomen projectopties). In dat geval — of wanneer er helemaal geen economische beoordeling is — wordt voorgesteld deze effecten afzonderlijk te beoordelen (als onderdeel van een milieu-, sociale en klimaatbeoordeling van het project, volgens de beginselen die in deze richtsnoeren worden toegelicht). Als alternatieve aanpak kan het kosten-effectiviteitsresultaat (gewoonlijk in de vorm van een verhouding tussen kosten en output) worden aangepast om rekening te houden met de belangrijkste economische externe effecten, zoals de uitstoot van CO₂ en luchtverontreinigende stoffen (zoals bijvoorbeeld gebruikelijk is in de energiesector). Wanneer deze externe effecten negatief zijn, kunnen zij als kosten worden opgenomen (d.w.z. in de teller van de kosten-effectiviteitsverhouding).

De **multicriteria-analyse** is een instrument dat besluitvormers informeert over de mate waarin het project en de opties ervan geschikt zijn in het licht van het overkoepelende beleidskader en zullen bijdragen tot de beleidsdoelstellingen. Zij wordt meestal gebruikt voor multisectorale projecten of projecten met veel outputs/effecten die niet altijd in geldwaarde kunnen worden uitgedrukt. De multicriteria-analyse is bijzonder geschikt in de planningsfase van de projectontwikkelingscyclus om verschillende investeringsscenario's te evalueren.

Wanneer een multicriteria-analyse wordt gebruikt, worden de milieu-, sociale en klimaateffecten beoordeeld in kwantitatieve en kwalitatieve termen. Deze effecten kunnen worden vastgesteld als een reeks beleidsdoelstellingen op basis waarvan criteria, wegen en scoringsindicatoren worden gebruikt (om te beoordelen in hoeverre het project waarschijnlijk aan deze doelstellingen zal voldoen). Bij de methodiek van de multicriteria-analyse kunnen ook kwantitatieve aspecten van de projectprestaties als criteria worden opgenomen. Zo kan een beoordeling van de mitigerende maatregelen voor klimaatverandering in monetaire termen een van de criteria zijn en kan een minimumwaarde vereist zijn. Op die manier worden sommige outputs die typisch zijn voor de kosten-batenanalyse geïntegreerd in de multicriteria-analyse.

⁽¹⁰⁴⁾ Voor de periode 2014-2020 verstrekke Uitvoeringsverordening (EU) 2015/207 van de Commissie (PB L 38 van 13.2.2015, blz. 1) benchmark-maatschappelijke discontovoeten (5 % voor cohesielidstaten en 3 % voor andere lidstaten), die een nuttige referentie blijven voor de periode 2021-2027. Vergelijkbare waarden worden ook aanbevolen door de gids van de Europese Commissie over kosten-batenanalyse van 2014. Enkele relevante goede praktijken zullen ook worden beschreven in het toekomstige vademecum voor economische beoordeling, dat door DG REGIO in coördinatie met andere DG's van de Commissie en met de steun van JASPERS wordt voorbereid.

2.6.2. Bestaande praktijken voor economische beoordeling

Als onderdeel van het cohesiebeleid is in de ESIF-verordening voor 2014-2020 de verplichting opgenomen om een kosten-batenanalyse uit te voeren bij grote projecten. Deze kosten-batenanalyse moet worden uitgevoerd volgens de methodiek die wordt beschreven in de handleiding van de Europese Commissie voor kosten-batenanalyses van investeringsprojecten (2014) ⁽¹⁰⁵⁾. Voor de periode 2021-2027 wordt een meer flexibele en proportionele aanpak voorgesteld, die aansluit bij de aanpak van de economische beoordeling door de Europese Investeringsbank en andere potentiële uitvoerende partners (zie hieronder). De nieuwe aanpak zal worden gepresenteerd in het toekomstige vademecum voor economische beoordeling, dat door DG REGIO in coördinatie met andere DG's van de Commissie en met de steun van JASPERS wordt voorbereid voor publicatie begin 2021.

Het vademecum voor economische beoordeling is geen vervanging van, maar een aanvulling op de handleiding van de Commissie voor kosten-batenanalyses uit 2014 en is bedoeld als een hulpmiddel dat voor verschillende fondsen in de financieringsperiode 2021-2027 kan worden gebruikt. Hoewel de kosten-batenanalyse het standaardbeoordelingsinstrument blijft voor verschillende door de Commissie gefinancierde initiatieven, worden in specifieke gevallen andere instrumenten voorgesteld.

In het kader van InvestEU maken sommige potentiële uitvoerende partners mogelijk ook gebruik van een economische beoordeling als onderdeel van hun gebruikelijke projectbeoordelingsproces, zoals hieronder wordt beschreven voor enkele geselecteerde internationale financiële instellingen.

- De **Europese Investeringsbank (EIB)** voert een economische beoordeling uit van de door de bank gefinancierde projecten. De EIB gebruikt een kosten-batenanalyse als de standaardmethode voor de raming van het niveau van economische rentabiliteit van een project, waarbij rekening wordt gehouden met de baten en kosten voor de samenleving in ruimere zin, met inbegrip van externe milieueffecten. De EIB maakt ook gebruik van een kosten-effectiviteitsanalyse en, meer recentelijk, een multicriteria-analyse, waarbij rekening wordt gehouden met de evoluerende omstandigheden van elke sector. De beoordelingen van de milieu- en sociale effecten van projecten zijn gebaseerd op de normen die zijn gepubliceerd in het milieu- en sociale handboek van de bank. De resultaten van de economische beoordeling worden opgenomen in het algemene beoordelingskader van projecten waarvoor bij de EIB een lening is aangevraagd. In het document "Economic Appraisal of Investment Projects at the EIB" (2013) worden de economische beoordelingsmethoden uiteengezet die de bank gebruikt om de economische levensvatbaarheid van projecten te beoordelen ⁽¹⁰⁶⁾.
- De aanpak die door de **Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBWO)** wordt gevolgd op het gebied van duurzaamheid, houdt in dat bij de beoordeling en uitvoering van alle door de bank gefinancierde projecten rekening wordt gehouden met milieu- en sociale vereisten. Elk door de EBWO gefinancierd project wordt onderworpen aan een milieu- en sociale beoordeling aan de hand van het milieu- en sociaal beleid van de EBWO en de bijbehorende prestatievereisten, alsook aan de hand van de inhoudelijke milieunormen van de EU. In januari 2019 ging de EBWO van start met een economische beoordeling van projecten met hoge broeikasgasemissies. Over het algemeen wordt bij de toepassing van de economische beoordeling een kosten-batenanalyse uitgevoerd, tenzij een kosteneffectiviteitsanalyse in sommige specifieke omstandigheden geschikter wordt geacht, zoals beschreven in de methodiek voor de economische beoordeling van EBWO-projecten met hoge broeikasgasemissies (2019) ⁽¹⁰⁷⁾.
- De **Nordic Investment Bank (NIB)** beoordeelt op een soortgelijke manier de potentiële impact en de milieu- en sociale risico's van projecten op basis van haar beleid en richtsnoeren inzake duurzaamheid ⁽¹⁰⁸⁾. De bank beoordeelt alle relevante informatie die door de kredietnemers wordt verstrekt, zoals een milieueffectbeoordeling en toepasselijke vergunningen en licenties. Naast duurzaamheid analyseert de NIB ook de technische en economische kwaliteit van de projecten op basis van een kwantitatieve en een kwalitatieve beoordeling.

2.6.3. Aanbevelingen voor InvestEU

Het gebruik van kosten-batenanalyses en/of andere economische beoordelingsmethoden in het kader van InvestEU zal afhangen van het gebruikelijke (lopende of geplande) projectbeoordelingsproces van de uitvoerende partners. De keuze voor de meest geschikte instrumenten wordt normaal gezien overgelaten aan het professionele oordeel van de uitvoerende partner, rekening houdend met de sector in kwestie, de beschikbaarheid van empirische gegevens en de complexiteit van het project.

Voor uitvoerende partners die (nog) geen vaste aanpak of procedure hebben om een economische beoordeling uit te voeren (als onderdeel van hun gebruikelijke projectbeoordelingsproces), bieden het aangekondigde vademecum voor economische beoordeling en de andere referentiedocumenten in bijlage 4 een nuttig kader (waarin de meest geschikte economische beoordelingsmethode per investeringstype wordt voorgesteld).

⁽¹⁰⁵⁾ Zie: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf

⁽¹⁰⁶⁾ Zie https://www.eib.org/attachments/thematic/economic_appraisal_of_investment_projects_en.pdf

⁽¹⁰⁷⁾ Zie: <https://www.ebrd.com/news/publications/institutional-documents/methodology-for-the-economic-assessment-of-ebrd-projects-with-high-greenhouse-gasemissions.html>

⁽¹⁰⁸⁾ Zie: https://www.nib.int/filebank/a/1332328414/506da9436eb1c0d4ec17b8b5a929d820/56-Sustainability_Policy_Guidelines-2012.pdf

Zoals besproken in hoofdstuk 2.2 met betrekking tot klimaattoetsing is de aanbevolen methodiek voor de uitdrukking in geldwaarde van de effecten op de klimaatverandering gebaseerd op de methode van de EIB met betrekking tot de koolstofvoetafdruk. Deze methodologie bestaat uit een raming van de volumes aan door het project uitgestoten (of vermeden) broeikasgassen door middel van passende emissiefactoren en een waardering door middel van een schaduw-prijs voor koolstof.

Vanuit het oogpunt van klimaattoetsing is het belangrijk dat de economische analyse van het project een geloofwaardige basis heeft die past binnen de algemene richting van het EU-klimaatbeleid. Hoewel de snelheid en de aard van de transitie voor een deel onderhevig blijft aan het professionele oordeel, vereisen goede praktijken dat de uitgangsveronderstellingen duidelijk zijn. Met name scenario's waarbij tot 2050 wordt uitgegaan van een voortgezet gebruik van zeer intensieve koolstofactiviteiten, zullen waarschijnlijk niet geloofwaardig worden geacht.

Zoals besproken in hoofdstuk 2.3 met betrekking tot milieutoetsing, is de uitdrukking in geldwaarde van milieueffecten gewoonlijk gebaseerd op een benadering van de totale economische waarde, die met verschillende technieken en externe verwijzingen kan worden geraamd. Voor sommige specifieke effecten, zoals geluidshinder of luchtverontreiniging, bevatten de in de literatuur beschikbare onderzoeken landspecifieke referentiewaarden (eenheidskosten). Deze referentiewaarden kunnen worden gebruikt om kwantificeerbare effecten (zowel negatieve als positieve) in geldwaarde uit te drukken en in het evaluatieproces op te nemen ⁽¹⁰⁹⁾.

Zowel de in geldwaarde uitgedrukte milieu- en sociale effecten (indien haalbaar en proportioneel) als de in geldwaarde uitgedrukte broeikasgasemissies die door het project worden uitgestoten/vermeden, moeten normaal gesproken worden opgenomen in de economische beoordeling om het niveau van effectief rendement (EER) van het project of alternatieve relevante indicatoren ⁽¹¹⁰⁾ te bepalen die aan het InvestEU-investeringscomité moeten worden gerapporteerd.

2.7. Bedrijfsfinanciering voor algemene doeleinden

Indien een financieringstransactie voor algemene doeleinden ⁽¹¹¹⁾ in aanmerking komt voor InvestEU-steun en voldoet aan de voorwaarden van de InvestEU-verordening en de investeringsrichtsnoeren (wat betreft de aanpak van beleidsprioriteiten, additionaliteit, marktfalen of suboptimale investeringsituaties enz.), moet een vereenvoudigde versie van de toetsing voor projecten boven de drempelwaarde gelden. In dit geval zijn er geen specifieke activa of doelen die kunnen worden geanalyseerd en waarvan de gevolgen kunnen worden vastgesteld en beoordeeld.

In deze situatie moet de beoordeling van de uitvoerende partner gericht zijn op: i) de aanpak van de eindontvanger om duurzaamheidsoverwegingen in de eigen processen te integreren, en ii) het algemene vermogen van de eindontvanger om milieu- en sociale risico's te beheren.

Voor dergelijke gevallen worden de volgende acties aanbevolen aan de uitvoerende partner:

- Nagaan of de eindontvanger actief is in een sector die gewoonlijk met hogere milieu- en sociale risico's wordt geassocieerd.
- Controleren of de eindontvanger beschikt over een systeem voor milieu- en sociaal beheer, met inbegrip van een beleid inzake milieu- en sociale verantwoordelijkheid en bewezen vaardigheid/bekwaamheid inzake het beheer en de aanpak van relevante risico's en effecten (in het kader van de eigen activiteiten of werkzaamheden) op het gebied van klimaat, milieu of sociale kwesties. De uitvoerende partner kan bijvoorbeeld het volgende nagaan:
 - dat er organisatiestructuren en -procedures aanwezig zijn met vastgelegde rollen en verantwoordelijkheden en gekwalificeerd personeel, ook op het gebied van externe communicatie;
 - dat er financiële middelen beschikbaar zijn voor een doeltreffende uitvoering van het systeem voor milieu- en sociaal beheer dat is afgestemd op, of gecertificeerd volgens EMAS of ISO 14001, ISO 45001 of gelijkwaardig;
 - als het systeem voor milieu- en sociaal beheer extern wordt geaudit, het meest recente verslag van de auditeurs enz.;

⁽¹⁰⁹⁾ Het *Technical Support Document for the Environmental Proofing of Investments*, dat DG Milieu heeft opgesteld, bevat een overzicht van de eenheidswaarden om het gebruik van een op batenoverdracht gebaseerde aanpak voor monetaire evaluatie te vergemakkelijken. Informatie en verwijzingen naar relevante literatuur zijn ook te vinden in de gids van de Europese Commissie over kosten-batenanalyse. Voorts worden in het verwachte vademecum voor economische beoordeling, dat door DG REGIO met de steun van JASPERS wordt opgesteld, goede praktijken voor de economische beoordeling van milieueffecten voor een aantal geselecteerde sectoren beschreven.

⁽¹¹⁰⁾ Door gebruik van de gekozen discontovoet, die moet worden beschreven en gerechtvaardigd in de documenten van de duurzaamheidstoetsing.

⁽¹¹¹⁾ Dit is een transactie zonder vastomlijnde, concrete reikwijdte, die eerder bedoeld is om een onderneming lopende financiering te verschaffen om haar operationele behoeften op korte termijn te dekken (bv. werkkapitaallijnen).

- afhankelijk van de eindontvanger, als een jaarverslag wordt opgesteld, kan de uitvoerende partner nagaan of het ESG-informatie bevat en de omvang/gedetailleerdheid/geschiktheid van die ESG-informatie.
- Nagaan wat de staat van dienst van de eindontvanger is op het gebied van duurzaamheid:
 - naleving van de milieu- en sociale wet- en regelgeving die relevant is voor zijn/haar activiteiten en verrichtingen (bijvoorbeeld op basis van exploitatievergunningen);
 - een verleden van niet-naleving van milieu- en sociale wet- en regelgeving in de afgelopen jaren ⁽¹¹²⁾: eventuele boetes en sancties wegens overtredingen, ongevallen of incidenten in de afgelopen jaren met aanzienlijke milieuschade of ernstige verwondingen of doden tot gevolg, door belanghebbenden of andere derden ingesteld beroep (bv. accidentele lozing van verontreinigende stoffen, brand, arbeidsongevallen enz.);
 - sociale kwesties en betrekkingen met de gemeenschap, openbare protesten, grieven of klachten, stakingen van werknemers enz.

Dezelfde aanpak kan ook worden overwogen voor directe investeringen in eigen vermogen, indien dit soort interventie mogelijk is in het kader van de financiële producten waarover is onderhandeld en die zijn opgenomen in de garantie-overeenkomsten. Naast de bovenstaande punten is, in voorkomend geval, voor directe investeringen in eigen vermogen ook vereist:

- voor ondernemingen die onder het ETS ⁽¹¹³⁾ vallen, waarbij de door InvestEU gesteunde investering <30 %: zij moeten actief worden aangemoedigd om plannen voor een groene transitie/koolstofarme economie vast te stellen;
- voor ondernemingen die onder het ETS vallen, waarbij de door InvestEU gesteunde investering >30 %: van hen moet actief worden geëist dat zij plannen voor een groene transitie/koolstofarme economie vaststellen.

3. AANPAK VAN DUURZAAMHEIDSTOETSING VOOR INDIRECTE FINANCIERINGSVERRICHTINGEN

Bij financiering via intermediairs beoordeelt de uitvoerende partner de onderliggende afzonderlijke projecten of verrichtingen niet rechtstreeks. Dat komt omdat er zich ten minste één financiële intermediair (FI) tussen de uitvoerende partner en de eindontvanger bevindt ⁽¹¹⁴⁾. Bovendien verschilt de goedkeuringsprocedure voor financiering via intermediairs van die voor directe financiering ⁽¹¹⁵⁾. In dit geval worden de onderliggende afzonderlijke projecten of activiteiten die worden gefinancierd (hierna “transacties” ⁽¹¹⁶⁾), niet ter goedkeuring aan het Investeringscomité voorgelegd.

Voor financiering via intermediairs is de financiële intermediair verantwoordelijk voor het waarborgen van de duurzaamheid van de onderliggende transacties in de drie dimensies. Het niveau van de toetsingsvereisten zal afhangen van het type verstrekte financiering, het type en het niveau van het mogelijke risico ⁽¹¹⁷⁾ van de onderliggende transacties en het type eindontvangers ⁽¹¹⁸⁾.

3.1. Algemene toetsingsvereisten

Ongeacht het type financiering via intermediairs moet de aanpak van de duurzaamheidstoetsing het volgende inhouden:

- een beoordeling door de uitvoerende partner of de financiële intermediair en zijn/haar systemen en/of procedures de nodige capaciteit hebben om de milieu-, klimaat- en sociale risico's van zijn/haar bedrijfsactiviteiten te screenen, te beoordelen en te beheren, en
- een reeks minimumvereisten voor onderliggende transacties die in verhouding staan tot hun risiconiveau.

⁽¹¹²⁾ Dat kan door een controle van de berichtgeving in de media, verslagen en websites van ngo's, sociale media, openbaar toegankelijke databanken enz. Het wordt aanbevolen om tot vijf jaar terug te gaan (indien dit niet mogelijk is, moet ten minste naar de laatste twee jaar worden gekeken).

⁽¹¹³⁾ De sectoren die onder het ETS vallen, worden opgesomd in bijlage I bij de ETS-richtlijn: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02003L0087-20200101&qid=1604659666744&from=EN#tocId68>

⁽¹¹⁴⁾ Voor meer details over de financiële intermediairs die hierbij betrokken kunnen zijn, zie de investeringsrichtsnoeren (hoofdstukken 2.3.1, 6.1.2.1, 6.2.2.1, 6.3.2.1 en 6.4.2.1).

⁽¹¹⁵⁾ Wat betreft hetgeen aan het investeringscomité wordt voorgelegd.

⁽¹¹⁶⁾ Met uitzondering van het deel over de infrastructuurfondsen, waar de term project of investeringsverrichting zal worden gebruikt.

⁽¹¹⁷⁾ In dit deel heeft risico betrekking op milieu- en sociale aspecten, niet op het financiële risico. Voor indicatieve richtsnoeren over de indeling van milieu- en sociale risico's in categorieën, zie de EBWO-lijst met milieu- en sociale risico's — <https://www.ebrd.com/who-we-are/our-values/environmental-emanual-toolkit.html>

⁽¹¹⁸⁾ De eindontvangers zijn niet bekend op het moment dat het zorgvuldigheidsonderzoek van de financiële intermediair plaatsvindt.

3.2. Soorten financiering

De financiering via intermediairs omvat een grote verscheidenheid aan financieringsvormen en een scala aan financiële intermediairs met verschillende bedrijfsactiviteiten. Daarom moet een onderscheid worden gemaakt tussen de verschillende soorten intermediairs, aangezien de onderliggende transacties verschillende effecten kunnen hebben en mogelijk aan verschillende benaderingen moeten voldoen. De volgende soorten financiering via intermediairs moeten worden onderscheiden om de juiste aanpak voor de duurzaamheidstoetsing te bepalen: i) infrastructuurfondsen; ii) niet-infrastructuurfondsen, en iii) intermediaire kredietlijnen of andere schuldproducten die gericht zijn op kleine en middelgrote ondernemingen, kleine midcap-ondernemingen en andere in aanmerking komende entiteiten.

3.2.1. Infrastructuurfondsen

Bij infrastructuurprojecten is de kans het grootst dat zij een negatief effect hebben op de drie dimensies. Daarom zijn in het geval van infrastructuurfondsen de eisen strenger.

Op basis van de totale investeringskosten van het project zal voor onderliggende projecten met een totale projectkostprijs van 10 miljoen EUR (exclusief btw) of meer een duurzaamheidstoetsing vereist zijn.

In dat geval hebben de uitvoerende partner en de fondsbeheerder verschillende verantwoordelijkheden.

3.2.1.1. Vereisten voor de uitvoerende partner

De uitvoerende partner moet, als onderdeel van zijn/haar zorgvuldigheidsonderzoek, beoordelen of de fondsbeheerder in staat is een beoordeling van de milieu-, klimaat- en sociale aspecten uit te voeren in overeenstemming met de beginselen en doelstellingen van de duurzaamheidstoetsing als bedoeld in artikel 8, leden 5 en 6, van de InvestEU-verordening ⁽¹¹⁹⁾.

Daartoe moet de uitvoerende partner nagaan of er een systeem voor milieu- en sociaal beheer ⁽¹²⁰⁾ bestaat. Hij/zij moet ook de volgende punten over het systeem voor milieu- en sociaal beheer controleren:

- de investeringsstrategieën en beleidslijnen van het fonds met inachtneming van klimaat-, milieu- en sociale factoren. Er zal ook worden nagegaan of deze investeringsstrategieën zijn afgestemd op de in de Overeenkomst van Parijs vastgestelde temperatuur- en adaptatiedoelstellingen en stroken met trajecten naar een koolstofarme en klimaatbestendige maatschappij;
- de organisatorische capaciteit en bekwaamheid van het fonds, met inbegrip van opgeleid, toegewijd en betrokken personeel;
- de door het fonds uit te voeren procedures tijdens het gehele beoordelings- en monitoringproces om eventuele aan de gesteunde acties verbonden risico's vast te stellen en te beheren;
- het proces voor zorgvuldigheidsonderzoek van het fonds, met inbegrip van de bestaande instrumenten en procedures om een investeringsverrichting te beoordelen en verslag over het resultaat van het zorgvuldigheidsonderzoek uit te brengen aan de bestuursorganen van het fonds, en de verenigbaarheid met de beginselen en de doelstelling van de duurzaamheidstoetsing;
- passende instrumenten en processen voor verslaglegging en monitoring.

Indien de uitvoerende partner, op basis van bovenstaande toetsingen, geen materieel voorbehoud maakt ten aanzien van de toereikendheid van het systeem voor milieu- en sociaal beheer van het fonds en het vermogen van het fonds om milieu-, klimaat- en sociale risico's van zijn onderliggende investeringen vast te stellen en te beheren, kan de uitvoerende partner voor de beoordeling van de projecten die door het fonds in het kader van InvestEU worden gesteund, vertrouwen op het systeem voor milieu- en sociaal beheer van het fonds.

De fondsbeheerder moet aan de uitvoerende partner verslag uitbrengen over de milieu-, klimaat- en sociale prestaties van de onderliggende projecten. De uitvoerende partner behoudt het recht om informatie ⁽¹²¹⁾ over individuele projecten op te vragen bij de fondsbeheerder om na te gaan hoe het fonds het zorgvuldigheidsonderzoek met betrekking tot klimaat-, milieu- en sociale aspecten uitvoert.

⁽¹¹⁹⁾ Zoals verder uitgelegd in hoofdstuk 2.

⁽¹²⁰⁾ Een systeem voor milieu- en sociaal beheer wordt gedefinieerd als een geheel van beleidsmaatregelen, processen en praktijken die geschikt zijn om de risico's en gevolgen op milieu-, klimaat- en sociaal gebied verbonden aan de door de financiële intermediair gefinancierde onderliggende projecten of activiteiten te bepalen, te beoordelen, te beheren en te monitoren.

⁽¹²¹⁾ Het verzoek om informatie moet evenredig en in verhouding tot de onderliggende projecten zijn, en er moet rekening worden gehouden met eventuele juridische en vertrouwelijkheidsverplichtingen.

Indien de fondsbeheerder op het moment van de beoordeling door de uitvoerende partner niet over een systeem voor milieu- en sociaal beheer beschikt of de uitvoerende partner bepaalde lacunes ⁽¹²²⁾ vaststelt, moet voor het fonds bij de eerste kredietopneming of uiterlijk bij de definitieve afsluiting een passend systeem voor milieu- en sociaal beheer worden ingevoerd of moet het bestaande systeem worden verbeterd.

3.2.1.2. Vereisten voor de fondsbeheerder

In het volgende deel wordt de aan de fondsbeheerders aanbevolen aanpak beschreven voor de ontwikkeling van hun systeem voor milieu- en sociaal beheer.

Van de fondsbeheerder wordt verwacht dat hij/zij een systeem voor milieu- en sociaal beheer instelt en handhaaft gedurende de looptijd van het fonds, of ten minste gedurende de periode waarin de InvestEU-steun zal worden gebruikt. Het systeem voor milieu- en sociaal beheer zal het vereiste beleid, de organisatiestructuur, de planningsactiviteiten, verantwoordelijkheden, praktijken, procedures en middelen vastleggen. Hierdoor wordt systematische en gestructureerde beoordeling van de investeringen en monitoring van de voortdurende naleving gegarandeerd wat de hieronder uiteengezette milieu-, klimaat- en sociale vereisten betreft:

- i. screening van alle projecten aan de hand van de lijst van activiteiten die zijn uitgesloten van steun door InvestEU en van eventuele andere uitsluitingslijsten die door de uitvoerende partner op basis van het eigen interne beleid zijn vastgesteld;
- ii. controle van de naleving van de toepasselijke milieu-, klimaat- en sociale wet- en regelgeving van de EU en de lidstaten (met inbegrip van de toepasselijke milieu-, klimaat-, arbeids- en sociale verplichtingen die in het EU-recht en het interne recht zijn vastgesteld);
- iii. verenigbaarheid met de beginselen en doelstellingen van duurzaamheidstoetsing; and
- iv. verenigbaarheid met de eigen normen en interne regels en procedures van de uitvoerende partner.

Als onderdeel van het investeringsproces zal de fondsbeheerder door de uitvoerende partner worden verplicht om:

- i. de potentieel aanzienlijke milieu-, klimaat- en sociale risico's in kaart te brengen;
- ii. de respectieve risico's die aan de investering verbonden zijn onder te verdelen in categorieën volgens belang;
- iii. de door de ontwikkelaar te nemen mitigerende maatregelen te toetsen aan de milieu-, klimaat- en sociale vereisten;
- iv. met de projectontwikkelaar een actieplan overeen te komen als een onderliggend project niet aan de milieu-, klimaat- en sociale vereisten voldoet.

De fondsbeheerder kan in zijn/haar beoordeling, in de mate van het mogelijke en volgens beste kunnen, rekening houden met de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen aan" van de EU-taxonomie.

Klimaatdimensie

Van de fondsbeheerder wordt verwacht dat hij/zij, via de samenwerking met de projectontwikkelaar, in zijn/haar systeem voor milieu- en sociaal beheer de volgende klimaatoverwegingen integreert ⁽¹²³⁾:

- voor de adaptatie aan klimaatverandering: voor projecten boven de drempel moet het systeem voor milieu- en sociaal beheer passende processen omvatten om de significantie te beoordelen en de adaptatie aan klimaatverandering en kwetsbaarheidsrisico's te integreren, evenals passende ontwerp-/mitigerende maatregelen, indien van toepassing. Indien er aanzienlijke risico's worden vastgesteld, moet de fondsbeheerder nagaan of de projectontwikkelaar passende maatregelen inzake adaptatie aan klimaatverandering heeft getroffen ⁽¹²⁴⁾;
- voor klimaatmitigatie: met het systeem voor milieu- en sociaal beheer moet een geschikte analyse, kwantificering en verslaglegging van broeikasgasemissies worden gegarandeerd voor projecten die meer dan 20 000 ton CO₂e/jaar uitstoten.

Milieudimensie

Voor projecten waarvoor een MEB vereist is, moet de fondsbeheerder worden verzocht om: i) te verifiëren of de milieuprocedures overeenkomstig de nationale wetgeving worden uitgevoerd; ii) de desbetreffende documentatie te verzamelen; iii) te verifiëren of het publiek wordt geraadpleegd en de belanghebbenden worden betrokken, en iv) te controleren of de projectontwikkelaar de in de beoordeling opgenomen mitigerende maatregelen uitvoert.

⁽¹²²⁾ Wat betreft de capaciteit van de fondsbeheerder om de beoordeling van de onderliggende projecten uit te voeren overeenkomstig de in deze richtsnoeren uiteengezette beginselen en doelstellingen voor duurzaamheidstoetsing en overeenkomstig de normen en interne regels en procedures van de uitvoerende partner.

⁽¹²³⁾ Zie ook hoofdstuk 2.2 voor aanvullende richtsnoeren.

⁽¹²⁴⁾ Wanneer in het kader van het MEB-proces aanzienlijke klimaatrisico's zijn vastgesteld, zal de fondsbeheerder bijvoorbeeld nagaan of de projectontwikkelaar de in het MEB-verslag of de screeningbesluiten vermelde mitigerende maatregelen invoert.

Voor MEB-projecten van bijlage II die (op grond van een onderzoek per geval) zijn gescreend, moet de fondsbeheerder het screeningbesluit opvragen en nagaan of de projectontwikkelaar alle door de bevoegde autoriteiten opgenomen mitigerende maatregelen uitvoert.

Voor projecten die onder de voorschriften van de habitatrichtlijn en/of de vogelrichtlijn ⁽¹²⁵⁾ vallen, moet de fondsbeheerder nagaan of met name artikel 6, lid 3, van de habitatrichtlijn wordt nageleefd en of de bevoegde autoriteit heeft geconcludeerd dat:

- een project door de autoriteiten van de lidstaat is gescreend en geen passende beoordeling nodig heeft, d.w.z. dat het project waarschijnlijk geen aanzienlijke negatieve effecten zal hebben op Natura 2000-gebieden, of
- een project door de autoriteiten van de lidstaat aan een passende beoordeling is onderworpen, wat heeft geleid tot een positieve conclusie van de autoriteiten dat het project geen aanzienlijke effecten zal hebben op Natura 2000-gebieden (uit hoofde van artikel 6, lid 3, van de habitatrichtlijn), of
- een project aan een passende beoordeling is onderworpen, wat heeft geleid tot een negatieve conclusie van de autoriteiten van de lidstaat, d.w.z. dat het project aanzienlijke negatieve effecten heeft op Natura 2000-gebieden (uit hoofde van artikel 6, lid 4, van de habitatrichtlijn).

Voor projecten die buiten het toepassingsgebied van de MEB-richtlijn vallen, wordt de fondsbeheerder sterk aangeraden gebruik te maken van de investeringen in fondsen waar de doelstellingen richtsnoeren in hoofdstuk 2 voor het vaststellen van mogelijke effecten (en checklist 1), of internationaal erkende normen toe te passen, zoals de IFC-prestatienormen, de milieu- en veiligheidsnormen van de EIB, de EBWO-prestatienormen of de Equator Principles.

Sociale dimensie

De projecten moeten in overeenstemming zijn met de minimale sociale waarborgen als beschreven in hoofdstuk 1.4.

Bovendien moet de fondsbeheerder nagaan of de projectontwikkelaar over gepaste procedures beschikt om ervoor te zorgen dat ten minste het interne recht wordt nageleefd (onder meer op het gebied van werkgelegenheid, arbeid en gezondheid op het werk en volksgezondheid en veiligheid). De fondsbeheerder moet ook nagaan of de projectontwikkelaar over systemen beschikt om de gezondheid, de veiligheid en de beveiliging van de werknemers te garanderen en te bevorderen. Specifieke aspecten moeten in overweging worden genomen met betrekking tot de veiligheid van gevaarlijke materialen, natuurlijke gevaren, beveiliging, blootstelling aan ziekten, verkeersveiligheid en de voorbereiding op noodsituaties, indien relevant en toepasselijk.

De fondsbeheerder moet ook nagaan of de belanghebbenden zijn betrokken en de openbare raadpleging heeft plaatsgevonden, zoals vereist door de toepasselijke milieu- en sociale richtlijnen.

Als er aanzienlijke sociale effecten zijn vastgesteld bij projecten met een MEB-plicht, zal de fondsbeheerder nagaan of de in het MEB-verslag of de screeningbesluiten vermelde mitigerende maatregelen door de projectontwikkelaar zijn ingevoerd.

De fondsbeheerder wordt aangeraden na te denken over een uitbreiding van de analyse van sociale aspecten overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk 2.4 ⁽¹²⁶⁾.

Om het gebruik van de positieve agenda te bevorderen, wordt de fondsbeheerder ertoe aangespoord om, in samenwerking met de projectontwikkelaars/eindontvangers, ook de mogelijkheid in overweging te nemen om de positieve milieu-, klimaat- en sociale effecten van de door hem gefinancierde projecten te versterken en zo hun algemene duurzaamheidsprestaties te verbeteren ⁽¹²⁷⁾.

De fondsbeheerder moet regelmatig verslag uitbrengen aan de uitvoerende partner over de belangrijkste milieu-, klimaat- en sociale prestaties van de investeringen van het fonds, met inbegrip van de overeengekomen sectorale en relevante milieu-, klimaat- en sociale indicatoren (zoals de uitstoot van broeikasgassen, het scheppen van banen, geen impact op de biodiversiteit enz.) en economische voordelen, zowel kwalitatief als kwantitatief waar mogelijk.

3.2.2. Niet-infrastructuur-aandelen- of obligatiefondsen

Het potentiële negatieve effect op de drie dimensies van InvestEU-investeringen in niet-infrastructuurfondsen hangt af van de blootstelling aan duurzaamheidsrisico's die het fonds moet beheren, d.w.z. het duurzaamheidsrisicoprofiel van de verwachte onderliggende transacties.

⁽¹²⁵⁾ Meer informatie in hoofdstuk 2.3.2.

⁽¹²⁶⁾ Ook wordt aanbevolen om rekening te houden met de beginselen van de Europese pijler van de sociale rechten.

⁽¹²⁷⁾ Meer richtsnoeren over de positieve agenda zijn te vinden in hoofdstuk 2 en bijlage 3.

De uitvoerende partner moet de aanwezigheid van een systeem voor milieu- en sociaal beheer of soortgelijke procedures nagaan (d.w.z. procedures voor het beheer van milieu-, klimaat- en sociale risico's), en onderzoeken of een dergelijk systeem voor milieu- en sociaal beheer of dergelijke procedures in verhouding staan tot het duurzaamheidsrisicoprofiel van het fonds.

De fondsbeheerder moet ten minste de capaciteit hebben om:

- i. alle transacties te screenen aan de hand van de lijst van activiteiten die zijn uitgesloten van steun door InvestEU en van eventuele andere uitsluitingslijsten die door de uitvoerende partner op basis van het eigen interne beleid zijn vastgesteld;
- ii. te eisen dat alle gefinancierde transacties in overeenstemming zijn met de toepasselijke nationale wet- en regelgeving op het gebied van milieu, klimaat en sociale rechten, met inbegrip van voorschriften op het gebied van milieu, arbeid en veiligheid en gezondheid op het werk, planningsvergunningen, exploitatievergunningen en toestemmingen, voor zover van toepassing;
- iii. transacties met een aanzienlijk milieu-, klimaat- of sociaal risico vast te stellen en voor deze projecten met een hoog risico ten minste de volgende waarborgen te bieden, voor zover relevant:
 - a. Voor projecten waarvoor een milieueffectbeoordeling vereist is: moet de fondsbeheerder nagaan of alle vergunningen aanwezig zijn en of de beoordelingen en vergunningen in overeenstemming zijn met de toepasselijke nationale wetgeving.
 - b. Waar het fonds waarschijnlijk zal investeren in bedrijven die onder het ETS⁽¹²⁸⁾ vallen, zullen de volgende vereisten gelden:
 - i. voor fondsen met een door InvestEU gesteunde investering van <30 %: bedrijven die onder het ETS vallen, moeten actief worden aangemoedigd om plannen voor een groene transitie/koolstofarme economie vast te stellen;
 - ii. voor fondsen met een door InvestEU gesteunde investering van >30 %: van bedrijven die onder het ETS vallen, moet actief worden geëist dat zij plannen voor een groene transitie/koolstofarme economie vaststellen.
 - c. Voor investeringen in fondsen waar de doelstellingen inzake sociaal effect intrinsiek verbonden zijn aan de strategie die door de financiële intermediair wordt nagestreefd (impact investing): verantwoordingsplicht voor het realiseren van hun effecten moet worden verzekerd.

3.2.3. *Intermediaire kredietlijnen of andere schuldproducten die gericht zijn op kleine en middelgrote ondernemingen, kleine midcap-ondernemingen en andere in aanmerking komende entiteiten*

In overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel en rekening houdend met de overweging dat de ontwikkeling van deskundigheid wat betreft de milieu-, klimaat- en sociale dimensie enige tijd en investeringen van de kant van de financiële intermediairs vergt, **zal een vereenvoudigde aanpak van de duurzaamheidstoetsing worden toegepast.**

De uitvoerende partner moet beoordelen of de financiële intermediair over passende procedures voor het beheer van milieu-, klimaat- en sociale risico's beschikt, waarbij rekening wordt gehouden met het volgende; hij/zij moet zijn/haar capaciteit bepalen om:

- i. alle transacties te screenen aan de hand van de lijst van activiteiten die zijn uitgesloten van steun door InvestEU en eventuele andere uitsluitingslijsten die door de uitvoerende partner op basis van het eigen interne beleid zijn vastgesteld;
- ii. te eisen dat alle transacties in overeenstemming zijn met de toepasselijke nationale wet- en regelgeving op het gebied van milieu, klimaat en sociale rechten (met inbegrip van voorschriften op het gebied van milieu, arbeid en veiligheid en gezondheid op het werk, planningsvergunningen, exploitatievergunningen en toestemmingen), voor zover van toepassing;
- iii. transacties aan te wijzen waarvoor een milieueffectbeoordeling vereist is en nagaan of alle vergunningen aanwezig zijn en of alle beoordelingen en vergunningen in overeenstemming zijn met de toepasselijke nationale wetgeving;
- iv. daarnaast ook transacties met categorieën van individuele personen als eindgebruiker in het kader van een sociaal beleid (zoals kwetsbare groepen of sociale ondernemingen) aan te wijzen die adequate bescherming vereisen op basis van strenge ethische financieringsbeginselen. Dat is bijvoorbeeld momenteel het geval voor microfinancieringsverrichtingen die onder de Europese code van goede praktijken voor microfinancieringstransacties vallen. Die moeten nader worden gespecificeerd in de garantieovereenkomst met de uitvoerende partner.

⁽¹²⁸⁾ De sectoren die onder het ETS vallen, worden opgesomd in bijlage I bij de ETS-richtlijn: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TEXT/HTML/?uri=CELEX:02003L0087-20200101&qid=1604659666744&from=EN#tocId68>

De uitvoerende partner zal de financiële intermediair aanmoedigen om bij al zijn/haar bedrijfsactiviteiten beste praktijken toe te passen op alle drie duurzaamheidsdimensies, ongeacht of deze al dan niet door InvestEU worden gesteund.

De financiële intermediair wordt in het bijzonder aangemoedigd om:

- deugdelijke praktijken voor milieu-, klimaat- en sociaal beheer te ontwikkelen en in stand te houden door een systeem voor milieu- en sociaal beheer toe te passen, met inbegrip van de ontwikkeling en handhaving van de nodige organisatorische capaciteit om milieu-, klimaat- en sociale risico's te beheren en de nodige personele en financiële middelen toe te wijzen aan dit aspect;
- zo nodig mogelijkheden te onderzoeken voor de ontwikkeling van financieringsoplossingen met grote milieu-, klimaat- en/of sociale voordelen, overeenkomstig de bepalingen van de richtsnoeren voor de tracering van klimaat- en milieu-uitgaven en de bepalingen inzake financiële producten van InvestEU, waar mogelijk rekening houdend met de EU-duurzaamheidstaxonomie, en ter ondersteuning van de Europese Green Deal. De financiële intermediair moet ook kansen onderzoeken om een financieringsoplossing te ontwikkelen die bijdraagt tot gendergelijkheid, sociale inclusie en economische ontwikkeling van gebieden en sectoren die te maken hebben met bijzonder zware structurele uitdagingen.

Eventuele lacunes die door de uitvoerende partner worden vastgesteld, kunnen via technische bijstand worden aangepakt.

4. ROLLEN, VERANTWOORDELIJKHEDEN EN HET INVESTEU-PROCES

4.1. Rollen en verantwoordelijkheden

Dit document is in de eerste plaats opgesteld om de uitvoerende partners te helpen om te voldoen aan de voorschriften van de InvestEU-verordening inzake duurzaamheidstoetsing. Het is echter ook belangrijk om een duidelijk beeld te geven van de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende betrokken actoren. De duurzaamheidstoetsing is een oefening waarbij vele belanghebbenden betrokken zijn en de hoofdverantwoordelijkheid altijd bij de projectontwikkelaar/eindontvanger ligt.

In dit deel wordt informatie verstrekt over de manier waarop elke partij bij het proces betrokken wordt. Het heeft **niet de bedoeling exhaustief te zijn** en maakt een onderscheid tussen directe en indirecte financiering.

4.1.1. Rol en verantwoordelijkheden van de projectontwikkelaar/eindontvanger

De projectontwikkelaar/eindontvanger is de opdrachtgever die verantwoordelijk is voor de ontwikkeling en uitvoering van het project. Rekening houdend met de richtsnoeren voor toetsing voor directe en indirecte financiering als beschreven in de hoofdstukken 2 en 3 heeft de projectontwikkelaar/eindontvanger de volgende verantwoordelijkheden:

Voor directe financiering of infrastructuurfondsen is de projectontwikkelaar/eindontvanger:

- Hij/zij is verantwoordelijk voor: i) de naleving van de toepasselijke EU-, nationale of internationale wetgeving, ii) het onderzoek naar de nodige formaliteiten, iii) het verkrijgen van de nodige vergunningen of toestemmingen en het naleven van de daarin gestelde voorwaarden.
- Hij/zij is verantwoordelijk voor het verstrekken van alle noodzakelijke en voldoende gedetailleerde informatie en documentatie aan de uitvoerende partner (of fondsbeheerder) zodat die zijn/haar zorgvuldigheidsonderzoek kan uitvoeren en aan de vereisten van deze richtsnoeren kan voldoen.
- Hij/zij is verantwoordelijk voor de uitvoering van aanvullende onderzoeken of effectbeoordelingen, zoals wettelijk vereist (bv. krachtens de MEB-richtlijn), indien dit vereist is door de bevoegde autoriteiten of de uitvoerende partner (of fondsbeheerder). De projectontwikkelaar/eindontvanger is ook verantwoordelijk voor de uitvoering van raadplegingen van belanghebbenden/processen om belanghebbenden te betrekken, zoals wettelijk vereist (bv. krachtens de MEB-richtlijn), indien dit vereist is door de bevoegde autoriteiten of de uitvoerende partner (of fondsbeheerder).
- Afhankelijk van de inhoud van de verleende vergunningen, is de projectontwikkelaar/eindontvanger doorlopend verantwoordelijk voor de monitoring, de beoordeling en het beheer van de klimaat-, milieu- en/of sociale effecten van het project. De projectontwikkelaar/eindontvanger is ook verantwoordelijk voor de invoering van een klimaat-, milieu- en/of sociaalbeheerplan of een gelijkwaardig plan (aangezien een dergelijk plan niet specifiek vereist is in de MEB-richtlijn) om de vastgestelde effecten aan te pakken. In dit plan kunnen mitigerende maatregelen worden vastgesteld om de negatieve effecten te verkleinen of acties om de positieve effecten van het project te vergroten.

- Hij/zij moet de bepalingen van de financieringsovereenkomst naleven en voldoen aan de contractueel overeengekomen klimaat-, milieu- en sociale verplichtingen. Dit omvat dat voldaan wordt aan het vereiste dat periodieke verslagen (indien vereist) over de klimaat-, milieu- en/of sociale prestaties van het project aan de uitvoerende partner (of fondsbeheerder) worden verstrekt, zoals gevraagd op basis van deze richtsnoeren, of in overeenstemming met hun bestaande regels en procedures.
- Hij/zij moet mogelijk organisatorische structuren opzetten om milieu- en veiligheidskwesties doeltreffend vast te stellen en te beheren.
- Hij/zij stelt de uitvoerende partner (of de fondsbeheerder) tijdig en met de nodige documentatie in kennis van elke belangrijke verandering die de duurzaamheidsstatus van het project of de oorspronkelijke opzet ervan aanzienlijk kan beïnvloeden en de uitgevoerde beoordeling kan wijzigen (bv. de administratieve of gerechtelijke schorsing of nietigverklaring van vergunningen, ongevallen) of van elk geschil dat zich tijdens de looptijd van de financiering kan voordoen.
- Hij/zij stelt de uitvoerende partner (of de fondsbeheerder) tijdig en met de nodige documentatie in kennis van elk incident/ongeval dat een potentieel effect kan hebben op de klimaat-, milieu- en/of sociale prestaties van het project, of op de relaties met de belanghebbenden/gemeenschappen.
- Hij/zij beheert alle andere vereisten die kunnen voortvloeien uit de duurzaamheidstoetsing van het project.

Indirecte financiering (behalve infrastructuurfondsen)

Met uitzondering van de infrastructuurfondsen (die hierboven zijn behandeld) is voor de rest van de financiering via intermediairs een vereenvoudigde aanpak van toepassing, zoals beschreven in hoofdstuk 3. In dit geval heeft de eindontvanger minstens de volgende plichten:

- Hij/zij is verantwoordelijk voor: i) de naleving van de toepasselijke EU-, nationale of internationale wetgeving, ii) het onderzoek naar de nodige formaliteiten, en iii) het verkrijgen van de nodige vergunningen of toestemmingen en het naleven van de daarin gestelde voorwaarden.
- Hij/zij moet aan de financiële intermediair een bewijs voorleggen van formele vergunningsprocedures (in de vorm van vergunningen, besluiten of machtigingen zoals vereist door intern recht), zoals vereist door de financiële intermediair of indien van toepassing.
- Hij/zij moet de naleving van de wettelijke voorschriften bevestigen door een eigen verklaring, indien van toepassing.
- Hij/zij is verantwoordelijk voor het verstrekken van alle noodzakelijke informatie en documentatie aan de financiële intermediair zodat die zijn/haar zorgvuldigheidsonderzoek kan uitvoeren en aan de vereisten van deze richtsnoeren kan voldoen.
- Hij/zij is verantwoordelijk voor de uitvoering van de plannen voor een koolstofarme economie, voor zover van toepassing overeenkomstig hoofdstuk 3.2.2.

4.1.2. Rol en verantwoordelijkheden van de uitvoerende partner

Directe financiering

Voor directe financiering heeft de uitvoerende partner de volgende verantwoordelijkheden:

- alle projecten screenen op basis van de lijst met activiteiten die van InvestEU-steun zijn uitgesloten (bijlage V.B bij de InvestEU-verordening).
- nagaan of het project in overeenstemming is met het desbetreffende rechtskader en of alle vergunningen/licenties overeenkomstig de wettelijke voorschriften zijn verleend.
- de InvestEU-screening en -toetsing uitvoeren, indien van toepassing, in overeenstemming met de bepalingen van deze richtsnoeren. Dit kan bijvoorbeeld het volgende omvatten:
 - verificatie van de door de projectontwikkelaar/eindontvanger ingediende documentatie;
 - vaststelling van en controle op eventuele resterende negatieve effecten van het project; kwantificatie en, waar mogelijk, uitdrukking in geldwaarde van zowel de negatieve als de positieve effecten, inclusief de algemene economische beoordeling van het project;
 - verzoek om aanvullende onderzoeken en verslagen, naargelang van wat uit de beoordeling voortvloeit, en verificatie van de door de ontwikkelaar voorgestelde maatregelen om de vastgestelde effecten te mitigeren;

- advies en ondersteuning, indien nodig en voor zover mogelijk, van de projectontwikkelaar/eindontvanger bij het beheer van de klimaat-, milieu- en/of sociale risico's van het project;
- beoordeling van de capaciteit van de projectontwikkelaar/eindontvanger om alle vereisten in verband met de toetsing te behandelen en uit te voeren;
- in voorkomend geval de economische beoordeling van het project;
- monitoring van het project en de duurzaamheidsstatus ervan tijdens de looptijd van het contract met de projectontwikkelaar, alsook controle van de naleving van de in het financieringscontract opgenomen voorwaarden;
- indiening bij het investeringscomité van de samenvatting van de duurzaamheidstoetsing of de motivering voor het niet uitvoeren daarvan, en dialoog indien aanvullende verduidelijkingen vereist zijn.

Indirecte financiering

Voor financiering via intermediairs moet de uitvoerende partner InvestEU promoten als een instrument dat de beginselen van duurzame financiering ondersteunt en financiële intermediairs aanmoedigen om zich verantwoordelijk te gedragen op het gebied van duurzaamheid. Afhankelijk van het soort intermediair kan dit het volgende omvatten:

- voor infrastructuurfondsen: de beoordeling of de fondsbeheerder de capaciteit heeft om te voldoen aan de vereisten inzake duurzaamheidstoetsing, indien van toepassing, overeenkomstig de in hoofdstuk 3 beschreven vereisten;
- de beoordeling of de financiële intermediair en de systemen en/of procedures die de financiële intermediair toepast, de nodige capaciteit hebben om de milieu-, klimaat- en sociale risico's in het kader van hun bedrijfsactiviteiten te screenen, te beoordelen en te beheren, in overeenstemming met de vereisten van deze richtsnoeren;
- specifieke vereisten in de overeenkomsten met de financiële intermediairs, indien dit noodzakelijk blijkt om ervoor te zorgen dat de toepasselijke bepalingen van deze richtsnoeren naar behoren worden toegepast.

Het wordt aanbevolen dat de uitvoerende partner waar mogelijk financiële intermediairs ondersteunt bij de ontwikkeling van hun eigen milieu- en sociale systemen en hen aanmoedigt financiële producten te ontwikkelen die zullen bijdragen tot de Europese Green Deal.

4.1.3. Rol van de financiële intermediair

De rollen en verantwoordelijkheden van de financiële intermediair staan in detail beschreven in hoofdstuk 3.

4.1.4. Rol van het investeringscomité ⁽¹²⁹⁾

Voor **directe verrichtingen** moet het investeringscomité tijdens het besluitvormingsproces rekening houden met de informatie die de uitvoerende partners verstrekken overeenkomstig de bepalingen in hoofdstuk 4.2.

Het investeringscomité heeft het recht de uitvoerende partners om aanvullende informatie te vragen over duurzaamheidsaspecten en de resultaten van de toetsing, indien het dat nodig acht of indien het de motivering om niet tot toetsing over te gaan ontoereikend acht.

4.1.5. Rol van de Commissie

De Commissie zal er in samenwerking met de uitvoerende partners op toezien dat deze richtsnoeren in alle beleidsonderdelen van het InvestEU-fonds consequent en coherent worden toegepast.

De Commissie zal de uitvoerende partners via de relevante bestuursorganen en de bijbehorende documentatie informeren over de ontwikkeling van de beleidsprioriteiten en toezeggingen inzake duurzaamheid van de EU en over de wijze waarop deze in InvestEU tot uiting komen.

⁽¹²⁹⁾ De regels en procedures voor het investeringscomité evenals het goedkeuringsproces vallen buiten het bestek van deze richtsnoeren. De informatie die hier wordt gegeven, is bedoeld om de resultaten van de toetsing te koppelen aan de verschillende fasen of belanghebbenden, maar is louter informatief.

De Commissie is verantwoordelijk voor het bijwerken van deze richtsnoeren, met name om er de resultaten van de tussentijdse evaluatie in op te nemen. Zij is ook verantwoordelijk voor het bijwerken van deze richtsnoeren met alle relevante methodologische of juridische ontwikkelingen die de toepassing van de duurzaamheidstoetsing of de duurzaamheidsprestaties van de ondersteunde financierings- en investeringsverrichtingen kunnen verbeteren.

4.1.6. Bevoegde overheidsinstanties ⁽¹³⁰⁾

Bevoegde overheidsinstanties zijn een bijzondere categorie van belanghebbenden die, hoewel ze er niet rechtstreeks bij betrokken zijn, een belangrijke rol spelen in het proces van duurzaamheidstoetsing. De bevoegde overheidsinstanties moeten ervoor zorgen dat de wettelijke voorschriften door alle economische actoren correct worden uitgevoerd en nageleefd. Zij zijn verantwoordelijk voor de handhaving van de wet, voor de uitvoering van alle vereiste controles en voor de afgifte van vergunningen, licenties of andere soorten toestemmingen.

In sommige gevallen kunnen de bevoegde overheidsinstanties de projectontwikkelaars in principe bijstaan bij het volledige juridische proces. Zij kunnen de uitvoerende partners of financiële intermediairs ook bijstaan om inzicht te verkrijgen in de milieu- of sociale effecten van de projecten en hun ruimere context met betrekking tot de cumulatieve effecten op deze dimensies.

4.2. InvestEU-proces

De resultaten van de duurzaamheidstoetsing zullen worden geïntegreerd in verschillende gerelateerde werkstromen en worden meegenomen in het besluitvormingsproces. In het volgende deel wordt uiteengezet hoe de toetsing op deze andere processen kan worden afgestemd. Er wordt ook ingegaan op het onderscheid tussen directe en indirecte financiering. De duurzaamheidstoetsing is echter slechts een onderdeel van een breder kader en alle uit deze richtsnoeren voortvloeiende vereisten moeten worden afgestemd op de algemene processen voor het InvestEU-programma ⁽¹³¹⁾.

4.2.1. Beleidscontrole

Alle financierings- en investeringsverrichtingen zullen aan een beleidscontrole worden onderworpen en de uitvoerende partners moeten in dit verband een aanvraagformulier voor beleidscontrole bij de Commissie indienen ⁽¹³²⁾. Voor de EIB geldt de procedure van artikel 19. Het doel van de procedure is ervoor te zorgen dat de voorgestelde verrichting in het algemeen voldoet aan de wettelijke voorschriften van de EU ⁽¹³³⁾ en in overeenstemming is met of bijdraagt tot de beleidsdoelstellingen en ambities van de EU, onder meer inzake duurzaamheid. Alleen verrichtingen die de beleidscontrole hebben doorstaan, worden aan het investeringscomité voorgelegd. De beleidscontrolestep maakt deel uit van het meer algemene InvestEU-proces om financierings- en investeringsverrichtingen in te dienen en goed te keuren ⁽¹³⁴⁾.

Voor **directe financiering** wordt de beleidscontrole uitgevoerd voor op zichzelf staande investeringen (investeringsproject, algemene bedrijfsfinanciering enz.). Op het moment van de beleidscontrole is het mogelijk dat de informatie waarover de uitvoerende partners beschikken, niet volstaat voor een grondiger beoordeling of voor de uitvoering van de volledige InvestEU-screening om mogelijke duurzaamheidseffecten vast te stellen. De uitvoerende partner zal daarom naar beste vermogen **voorlopige informatie** verstrekken over het wet- en regelgevingskader dat op de voorgestelde verrichting van toepassing is wat de drie dimensies van duurzaamheid betreft.

De milieu- en sociale informatie die voor de beleidscontrole wordt verstrekt, moet beknopt zijn en de Commissie een duidelijk beeld geven van de voor het project relevante wet- en regelgevingsaspecten. Aanvullende informatie die kan worden verstrekt, omvat, voor zover mogelijk: i) specifieke gegevens over de locatie en nabijgelegen beschermde gebieden; ii) openbare raadplegingen die zijn gestart en andere vergelijkbare details. Op basis van die informatie wordt verwacht dat de uitvoerende partner het toepasselijke wet- en regelgevingskader kan vaststellen, met name of het project onder het toepassingsgebied van de MEB-richtlijn valt en of er sectorale wetgeving van toepassing is (bv. habitatrichtlijn, kaderrichtlijn water, richtlijn industriële emissies).

Tijdens de raadpleging kan de Commissie feedback geven over de specifieke aspecten in verschillende sectoren of gebieden of over de toepasselijkheid van de EU-milieuwetgeving. Het raadplegingsproces zal nader worden gespecificeerd en uitgewerkt in de garantieovereenkomst.

⁽¹³⁰⁾ Dit deel is alleen opgenomen om de belangrijke rol van de bevoegde overheidsinstanties te erkennen. Het is geenszins bedoeld om extra controlevereisten aan de uitvoerende partners op te leggen.

⁽¹³¹⁾ Specifieke verplichtingen zullen worden opgenomen in de garantieovereenkomst.

⁽¹³²⁾ Overeenkomstig artikel 22 van de InvestEU-verordening.

⁽¹³³⁾ De naleving van de wettelijke eisen heeft hier betrekking op de algemene naleving, niet op de naleving van de wettelijke voorschriften in verband met het toetsingsproces, zoals nader toegelicht in de hoofdstukken 2 en 3.

⁽¹³⁴⁾ Het algemene proces dat voor InvestEU is ontworpen, moet worden gevolgd zoals uiteengezet in de afzonderlijke werkstroom betreffende het indienings- en goedkeuringsproces.

Samenvattend kan de uitvoerende partner in het aanvraagformulier voor beleidscontrole de volgende informatie verstrekken:

- het brede wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op het project, voor zover dat in dit stadium kan worden vastgesteld ⁽¹³⁵⁾, afhankelijk van de maturiteit van het project (bv. alle EU-, internationale of nationale wetgeving die relevant is voor de drie dimensies, voor zover mogelijk);
- of het project onder het toepassingsgebied van bijlage I of bijlage II bij de MEB-richtlijn valt, en of de MEB-besluitvorming is afgerond. Indien het project onder bijlage II valt, of de screeningprocedure door de bevoegde instantie is afgerond en zo ja, of een MEB vereist is;
- indien de herziene MEB-richtlijn op het project van toepassing is, of aan de respectieve bepalingen inzake klimaatverandering is voldaan;
- verwijzing naar de kaderrichtlijn water, de habitat- en vogelrichtlijn, de richtlijn industriële emissies enz., indien van toepassing en voor zover mogelijk.

4.2.2. Garantieaanvraagformulier

Voor **directe verrichtingen** kan op basis van de InvestEU-screening worden vastgesteld dat er geen toetsing nodig is. Als dit het geval is, moet aan het investeringscomité een motivering worden verstrekt (zie model in bijlage 2).

In gevallen waarin toetsing vereist is, moet de uitvoerende partner een samenvatting van de duurzaamheidstoetsing opstellen ⁽¹³⁶⁾ met betrekking tot de **klimaat-, milieu- en sociale dimensies**, overeenkomstig de richtsnoeren. Deze samenvatting zal als bijlage bij het garantieaanvraagformulier worden gevoegd. Het model voor deze samenvatting is het model dat in het kader van het goedkeuringsproces en de governance van het InvestEU-programma is overeengekomen.

De samenvatting moet beknopte informatie bevatten over de duurzaamheidsprestaties van het voorgestelde project om het investeringscomité te helpen een beter inzicht te krijgen in het klimaat-, milieu- en sociale profiel van de verrichting. De samenvatting moet details bevatten over de relevante dimensie(s). Indien voor een of twee dimensies geen toetsing is vereist, zal deze informatie in de hierboven vermelde motivering worden opgenomen.

Deze samenvatting is bedoeld ter verduidelijking van: i) de vastgestelde effecten (negatief of positief); ii) de belangrijkste uitgevoerde maatregelen, en iii) de resterende risico's ⁽¹³⁷⁾ nadat alle mitigerende maatregelen zijn genomen. Ook moet worden toegelicht waarom deze resterende risico's of gemitigeerde effecten aanvaardbaar zijn om de financiering van het project voort te zetten, en waarom zij in overeenstemming zijn met de doelstellingen van InvestEU. In voorkomend geval moet ook aandacht worden besteed aan de uitdrukking in geldwaarde en het in aanmerking nemen van negatieve en positieve effecten (met inbegrip van externe effecten) in de economische beoordeling. Het wordt aanbevolen om geen al te technisch taalgebruik te hanteren. Hierdoor zal een groter publiek worden aangesproken en zal het investeringscomité een duidelijk beeld krijgen van de duurzaamheidsstatus van het voorgestelde project.

Bijlage 2 bevat meer gedetailleerde richtsnoeren voor wat kan worden opgenomen in de samenvatting van de duurzaamheidstoetsing.

4.2.3. Scorebord

De resultaten van de duurzaamheidstoetsing van het project moeten ook worden opgenomen in het scorebord dat bij het garantieaanvraagformulier wordt gevoegd. Duurzaamheidstoetsing is een van de aspecten, naast verscheidene andere overwegingen, waarmee rekening moet worden gehouden bij de beoordeling van de voorgestelde verrichtingen om de EU-garantie te ontvangen. De specifieke vereisten en criteria voor het scorebord zijn opgenomen in de desbetreffende gedelegeerde handeling.

4.2.4. Verslaglegging aan de Commissie

De InvestEU-verordening bevat bepalingen inzake de verslagleggings- en monitoringverplichtingen — zie de artikelen 17 en artikel 28 en bijlage III.

In principe moeten de onderstaande resultaten van de duurzaamheidstoetsing aan de Commissie worden gerapporteerd:

1. de samenvatting van de duurzaamheidstoetsing — hierover moet jaarlijks verslag worden uitgebracht, samen met de verslagen van de uitvoerende partners aan de Commissie voor elk project dat toetsing (achteraf) — directe financiering ondergaat.

⁽¹³⁵⁾ Van de uitvoerende partner wordt verwacht dat hij/zij aangeeft wat op dit moment redelijkerwijs mogelijk is, op basis van de beste inspanningen.

⁽¹³⁶⁾ Voor publicatiedoeleinden zal, indien van toepassing, rekening worden gehouden met de regels en praktijken inzake vertrouwelijke en commercieel gevoelige informatie.

⁽¹³⁷⁾ Resterende risico's moeten voor MEB-plichtige projecten alleen worden voorgesteld wanneer zij door de bevoegde autoriteiten worden berekend.

Voor infrastructuurfondsen moet jaarlijks een vereenvoudigde versie van de samenvatting van de duurzaamheidstoetsing worden ingediend (overeenkomstig de andere verslagleggingsvoorschriften die tussen de uitvoerende partner en de fondsbeheerder zijn vastgesteld, en overeenkomstig de algemene werkstroom inzake verslaglegging). Deze vereenvoudigde versie moet ten minste informatie bevatten over het type transactie, de sector, een bevestiging van naleving van de wettelijke voorschriften, vastgestelde effecten en getroffen mitigerende maatregelen (voor zover van toepassing), gebruikte methodieken voor het bepalen van de koolstofvoetafdruk, aanbevelingen om de positieve agenda te verbeteren, waar mogelijk;

2. elke substantiële wijziging in het duurzaamheidsprofiel of in de prestaties van de goedgekeurde verrichting, elk geschil dat zou kunnen ontstaan, zodra het zich voordoet, of elke contractbreuk door de eindontvanger, indien in de financieringsovereenkomst voorwaardelijke clausules zijn opgenomen, zodra deze zich voordoet. Indien mogelijk kan ook informatie over de genomen corrigerende maatregelen worden opgenomen.

Dit is een vereiste voor directe financiering; Voor indirecte financiering moeten de uitvoerende partners hun eigen regels en procedures gebruiken en zijn zij niet verplicht verslag uit te brengen aan de Commissie;

3. jaarlijkse broeikasgasemissies van het project indien deze emissies boven de drempelwaarden liggen die worden gebruikt om de koolstofvoetafdruk te berekenen — te specificeren in de operationele verslagleggingsvoorschriften. Dit is een vereiste voor directe financiering en infrastructuurfondsen;
4. hoeveelheid verminderde/vermeden uitstoot van broeikasgassen in ton CO₂-equivalent — geaggregeerd niveau — op jaarbasis, te specificeren in de operationele verslagleggingsvoorschriften. Dit is een vereiste voor directe financiering;
5. aantal projecten dat een volledige klimaatrisico- en kwetsbaarheidsbeoordeling voor de adaptatie aan klimaatverandering ondergaat. Dit is een vereiste voor directe financiering en infrastructuurfondsen;
6. voor financiering via intermediairs moeten de uitvoerende partners rapporteren hoeveel financiële intermediairs een systeem voor milieu- en sociaal beheer hebben ingevoerd.

De verslagleggingsvereisten zullen nader worden gespecificeerd in de garantieovereenkomst.

BIJLAGE 1

Lijst van wettelijke voorschriften

Onderstaande lijst is uitsluitend bedoeld ter indicatie en geeft geen uitputtend overzicht van alle wettelijke voorschriften die van toepassing kunnen zijn op de verschillende financierings- en investeringsverrichtingen voor de drie dimensies. De lijst is bedoeld om uitvoerende partners en, indien relevant, financiële intermediairs te ondersteunen bij het beoordelen van de naleving van de wettelijke eisen van voorgestelde financierings- en investeringsverrichtingen uit hoofde van InvestEU.

Klimaatdimensie — kader voor naleving van de wettelijke eisen

ETS-richtlijn (Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van Richtlijn 96/61/EG van de Raad. Richtlijn (EU) 2018/410 van het Europees Parlement en de Raad van 14 maart 2018 tot wijziging van Richtlijn 2003/87/EG ter bevordering van kosteneffectieve emissiereducties en koolstofarme investeringen en van Besluit (EU) 2015/1814).

CCS-richtlijn (Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van Richtlijn 85/337/EEG van de Raad, de Richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG en 2008/1/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad).

Milieudimensie — kader voor naleving van de wettelijke eisen

Hieronder volgen de belangrijkste richtlijnen zoals vermeld in de richtsnoeren voor de milieudimensie.

Afhankelijk van de aard van de verrichtingen die onder een specifieke steunlijn vallen, wordt bij directe financiering van de uitvoerende partners verwacht dat zij nagaan of zij voldoen aan specifieke richtlijnen, op basis van door de projectontwikkelaars verstrekte vergunningen, toestemmingen, enz.

Milieueffectbeoordelingsrichtlijn (Richtlijn 2011/92/EU zoals gewijzigd bij Richtlijn 2014/52/EU) — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32014L0052>

Richtlijn strategische milieubeoordeling (Richtlijn 2001/42/EG) — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32001L0042>

Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992) — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:31992L0043>

Vogelrichtlijn (Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009) — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0147>

Kaderrichtlijn water (Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000) — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=celex:32000L0060>

Richtlijn inzake industriële emissies (Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010) — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=celex%3A32010L0075>

Kaderrichtlijn afvalstoffen (Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008) — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=celex%3A32008L0098>

Seveso-III-richtlijn (Richtlijn 2012/18/EU van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012) — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0018>

Sociale dimensie — kader voor naleving van de wettelijke eisen

De EU en haar lidstaten beschikken over een solide wettelijk kader met betrekking tot normen inzake mensenrechten, arbeid en sociale bescherming. Projectontwikkelaars/eindontvangers die om InvestEU-steun verzoeken, zullen in het kader van de zorgvuldigheidsprocedure de uitvoerende partner bewijs moeten overleggen waaruit blijkt dat de voorgestelde verrichtingen in overeenstemming zijn met de toepasselijke EU- en nationale wetgeving.

Onderstaande checklist is bedoeld om uitvoerende partners en, indien relevant, financiële intermediairs te ondersteunen bij het beoordelen van de naleving van de wettelijke eisen van voorgestelde financierings- en investeringsverrichtingen uit hoofde van InvestEU voor de sociale dimensie.

De uitvoerende partner moet verifiëren of de voorgestelde verrichting in overeenstemming is met de volgende EU-wetgeving, voor zover relevant:

- Handvest van de grondrechten van de Europese Unie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>
- De belangrijkste teksten over EU-wetgeving inzake werkgelegenheid, sociale zaken en inclusie op de volgende gebieden:
 - arbeidsrecht
 - gezondheid en veiligheid op het werk
 - vrij verkeer van werknemers
 - coördinatie van de sociale zekerheid

De volledige teksten van de EU-wetgeving (verordeningen, richtlijnen, besluiten enz.) en andere officiële documenten (zoals mededelingen) zijn te vinden op Eur-Lex.

Rechtsinstrument	Toepassingsgebied
Richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000	Gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming
Richtlijn 2010/41/EU van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2010	Gelijke behandeling van zelfstandig werkzame mannen en vrouwen
Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende de arbeidstijd	Arbeidstijdrichtlijn
Richtlijn 1999/70/EG van de Raad van 28 juni 1999	Raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd
Richtlijn 97/81/EG van de Raad van 15 december 1997	Raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid
Richtlijn 2008/104/EC van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008	Uitzendarbeid
Resolutie van de Raad van 30 november 1998 in het kader van de ontwikkelingssamenwerking van de Gemeenschap en de lidstaten	Inheemse volken
Richtlijn 89/391/EEG — Kaderrichtlijn inzake de gezondheid en veiligheid op het werk Verdere EU-wetgeving betreffende de gezondheid en veiligheid op het werk	— Gezondheid en veiligheid op het werk — Een werkomgeving die op hun professionele behoeften is afgestemd — Een werkomgeving die hen in staat stelt langer op de arbeidsmarkt actief te blijven
Richtlijn 89/654/EEG van 30 november 1989	Minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor arbeidsplaatsen
Richtlijn 2009/104/EC van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009	Minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid bij het gebruik door werknemers van arbeidsmiddelen op de arbeidsplaats
Richtlijn 89/656/EG van de Raad van 30 november 1989	Minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor het gebruik op het werk van persoonlijke beschermingsmiddelen door de werknemers

Rechtsinstrument	Toepassingsgebied
Richtlijn 94/33/EG van de Raad van 22 juni 1994	Bescherming van jongeren op het werk
Richtlijn 92/85/EG van de Raad van 19 oktober 1992	Maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid op het werk van werkneemsters tijdens de zwangerschap, na de bevalling en tijdens de lactatie
Richtlijn (EU) 2019/882	Toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten voor personen met een handicap
BESLUIT 2010/48/EG VAN DE RAAD	Sluiting door de Europese Gemeenschap van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap
Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 (MEB-richtlijn) Gewijzigd bij Richtlijn 2014/52/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014.	Inspraak van het publiek als onderdeel van de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten
Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010	Inspraak van het publiek in verband met industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging)
Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 (strategische milieueffectbeoordeling)	Inspraak van het publiek in het kader van de milieueffectbeoordeling van bepaalde plannen en programma's
Richtlijn 2003/4/EC van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2003	Toegang van het publiek tot milieu-informatie
Verdrag betreffende toegang tot informatie, inspraak van het publiek bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden (Verdrag van Aarhus, 1988)	Toegang tot milieu-informatie, inspraak van het publiek bij besluitvorming en toegang tot de rechter
Verdrag inzake milieueffectbeoordeling in grensoverschrijdend verband (Verdrag van Espoo, 1991)	Inspraak en raadpleging van het publiek in grensoverschrijdend verband
Richtlijn 2019/1152 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden	— Informatie over aspecten van de werkzaamheden — Proeftijden — Extra arbeidsplaatsen — Antimisbruikwetgeving voor nulurencontracten — Verzoeken om overplaatsing
Richtlijn (EU) 2011/98	Een gemeenschappelijk pakket rechten voor werknemers uit derde landen die legaal in een lidstaat verblijven
Richtlijn (EU) 2006/54/EG	Gelijke behandeling van mannen en vrouwen met betrekking tot werkgelegenheid, promotiekansen, beloning en arbeidsvoorwaarden

Rechtsinstrument	Toepassingsgebied
Richtlijn (EU) 2002/14/EG	Algemeen kader betreffende de informatie en de raadpleging van de werknemers in de Europese Gemeenschap
Richtlijn (EU) 2000/78/EG	— Voorwaarden voor toegang tot werkzaamheden als werknemer of zelfstandige — Werkgelegenheid en arbeidsvoorwaarden — Lidmaatschap van en betrokkenheid bij een werknemers- of werkgeversorganisatie of welke andere organisatie ook waarvan de leden een bepaald beroep uitoefenen — Discriminatieverbod en gelijke behandeling — Aanpassingen voor personen met een handicap
Richtlijn (EU) 94/33/EG	— Kinderarbeid — Kwetsbare positie van jongeren — Arbeid en nachtarbeid voor jongeren — Jaarlijkse rusttijden en pauzes
Aanbevelingen voor het onderzoek naar klachten, 1967 (nr. 130) door de IAO	— Rechten van werknemers met betrekking tot het indienen van klachten zonder vooroordelen — Procedures voor het onderzoek naar klachten
Verordening (EU) 2017/821 van het Europees Parlement en de Raad	Verplichtingen inzake passende zorgvuldigheid in de toeleveringsketen voor Unie-importeurs van tin, tantaal en wolfram, de overeenkomstige ertsen, en goud uit conflict- en hoogrisicogebieden

BIJLAGE 2

Informatie die aan het InvestEU-investeringscomité moet worden verstrekt (hoofdstuk 2)**I. Motivering voor het niet uitvoeren van de toetsing** — overeenkomstig de vereisten van de InvestEU-verordening (overweging 13 en artikel 8, lid 5)**Identificatie van het project**

Totale projectkosten (excl. btw):

☐ minder dan 10 miljoen EUR☐ meer dan 10 miljoen EUR**Resultaten van InvestEU-screening ⁽¹⁾**

Als het project is vrijgesteld van screening/toetsing op basis van de drempel, moet dit samen met een korte bevestiging van de wettelijke naleving worden vermeld

Zo niet:**Klimaat****Adaptatie:**

Geef een beknopte beschrijving van de grondslag voor het niet uitvoeren van de klimaatrisicobeoordeling op basis van de resultaten van de klimaatkwetsbaarheidsbeoordeling

Mitigatie:

Wordt er aanbevolen om de koolstofvoetafdruk van het project te berekenen zoals beschreven in hoofdstuk 2.2 van de richtsnoeren voor duurzaamheidstoetsing?

☐ Ja ☐ Nee

Beknopte motivering waarom een berekening van de koolstofvoetafdruk niet nodig is of andere overwegingen die in aanmerking zijn genomen.

Milieu

Geef een beknopte beschrijving van het rechtskader voor milieuaangelegenheden in verband met het project:

Bv: beknopte informatie over de vraag of een project in overeenstemming is met een planningskader (d.w.z. of het project voortvloeit uit een plan/programma dat is onderworpen aan een strategische milieubeoordeling); of het project wel (of niet) binnen het toepassingsgebied van de MEB-richtlijn, de habitat- en vogelrichtlijn, de kaderrichtlijn water, de richtlijn inzake industriële emissies enz. valt.

Geef een beknopte beschrijving van de resultaten van de InvestEU-screening die is uitgevoerd op basis van checklist 1 in bijlage 3 bij de richtsnoeren voor duurzaamheidstoetsing

Geef bijvoorbeeld een beknopte motivering waarom i) het project geacht wordt geen of slechts geringe gevolgen te hebben voor de elementen van het natuurlijk kapitaal en de twee transversale thema's;

ii) voor het project een MEB vereist is, maar er geen aanzienlijke resterende effecten werden vastgesteld.

Sociaal	Geef een beknopte beschrijving van de resultaten van de InvestEU-screening die is uitgevoerd op basis van de checklist in bijlage 3 bij de richtsnoeren voor duurzaamheidstoetsing. Geef bijvoorbeeld een beknopte motivering waarom het project geen of slechts geringe effecten heeft voor de criteria inzake de sociale dimensie zoals beschreven in hoofdstuk 2.4 van de richtsnoeren voor duurzaamheidstoetsing.
----------------	---

(¹) In overeenstemming met de vereisten van de richtsnoeren voor duurzaamheidstoetsing op het gebied van evenredigheid.

II. Informatie die kan worden opgenomen in de samenvatting van de duurzaamheidstoets:

- a) *Identificatie van het project*: algemene informatie over het project (in aanmerking komend(e) sector en gebied, financieringsvorm, bedrag, totale projectkosten, eindontvanger, locatie enz.).
- b) *MEB-richtlijn*: projecten waarvoor een MEB verplicht is (waarvoor toetsing van de milieuvriendelijkheid vereist is ongeacht de totale projectkosten).
- c) *Beknopte beschrijving van het proces voor duurzaamheidstoetsing*: dit deel wordt overgenomen in het garantieaanvraagformulier en omvat de belangrijkste duurzaamheidsaspecten van het project:
 - wat de verrichting betreft, naleving van en overeenstemming met de toepasselijke EU-wetgeving en EU-beleidslijnen op de desbetreffende gebieden, en ook met andere relevante internationale verdragen en het intern recht, of eventuele nalevingskwesties, indien hier sprake van is;
 - resultaten van het proces voor duurzaamheidstoetsing: i) een samenvatting van klimaat-, milieu-, sociale effecten, zowel positieve als negatieve; ii) voorgestelde mitigerende of compenserende maatregelen en eventuele kosten ervan; iii) eventuele resterende risico's, en iv) eventuele aspecten van uitdrukking in geldwaarde enz.;
 - specifieke regelingen, indien van toepassing: bv. bijzondere contractuele bepalingen betreffende opschortende voorwaarden en convenanten, bijzondere monitoringregelingen, enz.; identificatie van infrastructuurprojecten waarvoor de uitvoerende partner slechts beperkte mitigerende maatregelen heeft vastgesteld en of deze werden aanbevolen en uitgevoerd.
- d) *Klimaatdimensie*: dit deel bevat meer gedetailleerde informatie over de klimaatdimensie, voor zover van toepassing en relevant voor het project:
 - rechtskader dat van toepassing is op het project vanuit klimaatperspectief, bijvoorbeeld of de herziene MEB-richtlijn (2014) van toepassing is op het project en de klimaatoverwegingen naar behoren zijn behandeld als onderdeel van het MEB-verslag;
 - adaptatie aan klimaatverandering: een beknopte beschrijving en resultaten van de klimaatkwetsbaarheidsanalyse, beschrijvingen van de opgespoorde risico's en van de klimaatrisicobeoordeling, getroffen adaptatiemaatregelen en de kosten daarvan, eventuele resterende risico's en hoe deze worden aangepakt tijdens de uitvoerings- en operationele fase van het project;
 - beperking van de klimaatverandering (klimaatmitigatie): basis voor het uitvoeren van de koolstofvoetafdruk, als de koolstofvoetafdruk werd berekend door de uitvoerende partner of een andere partij (projectontwikkelaar of onafhankelijke deskundige), de gebruikte methodiek, de basis voor het al dan niet in geldwaarde uitdrukken van broeikasgasemissies en de vaststelling van koolstofarme opties, schaduwkosten van gebruikte koolstof en onderliggende methodiek (indien verschillend van hetgeen wordt aanbevolen); specificeer de verwachte levensduur van de infrastructuur en beschrijf de verenigbaarheid van het project met klimaatneutrale voorwaarden;
 - vrijwillige maatregelen die de eindontvanger heeft toegezegd om de klimaatprestaties van het project te verbeteren (adaptatie aan klimaatverandering onder de drempelwaarde, gebruik van betere technologieën om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen enz.).

- e) *Milieudimensie*: dit deel bevat meer gedetailleerde informatie over de milieudimensie, voor zover van toepassing en relevant voor het project:
- naleving van het regelgevings- en rechtskader dat van toepassing is op het project, de MEB-richtlijn (beschikbare MEB- of screeningbesluiten), andere relevante richtlijnen, de benodigde vergunningen en toestemmingen, eventuele nalevingskwesaties, indien van toepassing;
 - of de informatie voor de uitvoering van de toetsing is overgenomen uit bij wet vereiste officiële verslagen en/of of aanvullende onderzoeken vereist waren door de uitvoerende partner;
 - beknopte beschrijving van de effecten die zijn vastgesteld voor elk van de in dit richtsnoer vermelde milieuelementen, beoordeling van alternatieven, cumulatieve effecten, de voorgestelde mitigerende en compenserende maatregelen en de kosten daarvan, kwantificering en uitdrukking in geldwaarde van de resterende risico's zoals opgenomen in de economische beoordeling van het project, indien van toepassing;
 - rechtvaardiging waarom de resterende risico's of vastgestelde/verzachte effecten als aanvaardbaar worden beschouwd en beschrijving van eventuele risicobeperkende maatregelen die zijn vastgesteld en uitgevoerd (naast de maatregelen die nodig zijn vanwege naleving van de wettelijke eisen);
 - vrijwillige maatregelen op basis van de positieve checklist in bijlage 3 die werden uitgevoerd door de projectontwikkelaar/eindontvanger om de milieuprestaties van het project en de kosten daarvan te verbeteren, evenals een bevestiging van de doorberekening ervan in de economische beoordeling van het project.
- f) *Sociale dimensie*: dit deel bevat meer gedetailleerde informatie met betrekking tot de sociale dimensie, voor zover van toepassing en relevant voor het project:
- naleving van toepasselijke arbeids- en sociale wetgeving en naleving, naleving van internationale verdragen en handvesten en eventuele nalevingskwesaties;
 - beknopte beschrijving van de effecten die zijn vastgesteld voor elk van de in deze richtsnoeren vermelde sociale criteria, de voorgestelde mitigerende en compenserende maatregelen en de kosten daarvan, eventuele door de uitvoerende partner vereiste aanvullende verslagen, indien van toepassing;
 - rechtvaardiging waarom resterende risico's of vastgestelde/verzachte effecten als aanvaardbaar worden beschouwd en in overeenstemming zijn met de InvestEU-doelstellingen;
 - vrijwillige maatregelen op basis van de positieve checklist in bijlage 3 die werden uitgevoerd door de projectontwikkelaar/eindontvanger om de sociale prestaties van het project en de kosten daarvan te verbeteren.
 - De doelstellingen van "impact investing", met name op het gebied van gendergelijkheid, sociale inclusie of sociale veerkracht en/of gebieden en sectoren die te maken hebben met structurele uitdagingen, naargelang van het geval.
- g) *Andere duurzaamheidsaspecten*: andere relevante aspecten voor de duurzaamheidsbeoordeling, zoals van toepassing op het project:
- openbare raadplegingen en andere vormen van betrokkenheid van belanghebbenden: als deze werden uitgevoerd als onderdeel van een MEB-procedure of op vrijwillige basis door de ontwikkelaar, eventuele verplichtingen die daaruit voortvloeiden en hoe deze werden aangepakt, aanvullende mitigerende maatregelen ter bescherming van het cultureel erfgoed enz.;
 - informatie over de capaciteit van de projectontwikkelaar/eindontvanger om de vastgestelde effecten aan te pakken en de aanbevolen maatregelen uit te voeren, over de systemen die zij hebben ingevoerd, en of deze systemen aan enige vorm van audit onderworpen zijn of specifieke normen volgen;
 - informatie over contractuele regelingen, voorwaardelijke clausules die in de financieringsovereenkomst zijn opgenomen, aanvullende verbintenissen die moeten worden uitgevoerd door de projectontwikkelaar/eindontvanger, specifieke uitbetalingsvoorwaarden, integratie van duurzaamheidsverplichtingen in de financieringsovereenkomst, verslagleggings- en toezichtvoorschriften.
-

Checklists voor toetsing die door uitvoerende partners moeten worden gebruikt voor toetsing in het kader van alle dimensies

Checklists voor toetsing — klimaatdimensie (hoofdstuk 2)

Klimaatdimensie — Checklists voor screening en toetsing

Klimaatbestendigheid — adaptatie aan klimaatverandering

Screeningfase

Checklist:	Ja / Nee	Opmerkingen en informatie die door de uitvoerende partner in de documentatie met richtsnoeren voor duurzaamheidstoetsing aan het investeringscomité moeten worden verstrekt
Is er nader toegelicht in welke stadia van projectontwikkeling de kwestie adaptatie aan klimaatverandering/klimaatveerkracht in aanmerking is genomen, en op welke manier dit is gedaan?		
Is er een beschrijving van de methodiek die wordt gebruikt voor het kwetsbaarheids- en risico-beoordelingsproces en is deze methodiek logisch en volledig, en uiteindelijk in lijn met de richtsnoeren voor duurzaamheidstoetsing?		
Zijn er verwijzingen naar relevante ⁽¹⁾ klimaatvoorspellingen en gegevensbronnen, waarbij zowel het huidige als het toekomstige klimaat in aanmerking wordt genomen? Zijn hierin, indien relevant, zowel korte- als langetermijnsce­nario's opgenomen (d.w.z. met betrekking tot de levensduur van het project en/of de geanalyseerde periode)?		
Is er rekening gehouden met alle relevante gevaren (klimaatveranderingsfactoren)?		
Is de kwetsbaarheid van het project (en componenten daarvan) beoordeeld (op basis van het projecttype en de locatie van het project)?		
Verstrek de gedetailleerde conclusies van de kwetsbaarheidsbeoordeling, alsook een uitvoerige motivering van de keuze om a) het toetsingsproces te stoppen of b) door te gaan naar de risicobeoordelingsfase.		
Klimaatrisicobeoordeling		
Als het project werd beoordeeld als kwetsbaar voor bepaalde klimaatfactoren (d.w.z. uit de screeningfase kwam naar voren dat er sprake is van mogelijke risico's voor het klimaat), is er dan een risicobeoordeling uitgevoerd (beoordeling van zowel de waarschijnlijkheid als de effecten van risico's in verband met de adaptatie aan klimaatverandering)?		

Klimaatbestendigheid — adaptatie aan klimaatverandering

Zijn er grote risico's voor adaptatie aan klimaatverandering vastgesteld voor het project?		
Zo ja, zijn er relevante maatregelen in het project opgenomen (verwerkt in ontwerp en/of exploitatie en onderhoud)?		
Is er aangetoond dat de maatregelen de risico's tot een aanvaardbaar niveau terugbrengen?		
Verstrek de gedetailleerde conclusies van de klimaatrisicobeoordeling.		
Is de overeenstemming met EU- en, indien van toepassing, nationale, regionale en lokale strategieën en plannen voor de adaptatie aan klimaatverandering en met andere relevante strategische en planningsdocumenten geverifieerd en bevestigd?		

(¹) In overeenstemming met de projectgrenzen, met inbegrip van de verwachte levensduur van materiële activa.

Klimaatneutraliteit — mitigatie van klimaatverandering

Screeningfase

Checklist:	Ja / Nee	Opmerkingen en informatie die door de uitvoerende partner in de documentatie met richtsnoeren voor duurzaamheidstoetsing aan het investeringscomité moeten worden verstrekt
Valt het project onder een van de projectcategorieën met verwachte beperkte emissieniveaus en waarvoor GEEN beoordeling van de koolstofvoetafdruk vereist is?		
Zijn de absolute en/of relatieve emissies naar verwachting lager dan 20 000 ton CO ₂ e/jaar (positief of negatief)?		
Verstrek de gedetailleerde conclusies van de screening en een uitvoerige motivering van de keuze om a) het proces van klimaatmitigatietoetsing stop te zetten of b) de raming en de uitdrukking in geldwaarde van broeikasgasemissies te verrichten.		

Samenhang met de klimaatdoelstellingen van de EU en de koolstofvoetafdruk

Is het project verenigbaar met de EU-doelstellingen inzake klimaatneutraliteit op basis van de toepassing van de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen aan” van de taxonomie of een andere internationaal aanvaarde methodiek? Verstrek nadere gegevens over de methodiek die is gebruikt om de verenigbaarheid te bevestigen en over de getrokken conclusies.		
--	--	--

Zijn de broeikasgasemissies van het project berekend in overeenstemming met een internationaal erkende methodiek? Verstrek details zoals vereist in de richtsnoeren voor duurzaamheidstoetsing.		
Zijn de geraamde jaarlijkse broeikasgasemissies van het project in een standaard (of gemiddeld) exploitatiejaar zowel in a) absolute als b) relatieve termen verstrekt (d.w.z. vergeleken met een basisscenario, een scenario “zonder project”), in ton CO ₂ -equivalent per jaar?		
Zijn de toenemende broeikasgasemissies in verband met het project in geldwaarde uitgedrukt (met behulp van een standaardschaduwprijs van koolstof) en zijn deze opgenomen in de economische beoordeling of kosten-batenanalyse?		
Leidt het project tot een toename of vermindering van de uitstoot van broeikasgassen? Verstrek meer details.		
Is de verenigbaarheid van het project met een geloofwaardig ontwikkelingstraject naar de algemene streefcijfers voor de vermindering van broeikasgasemissies voor 2030 en 2050 geverifieerd en bevestigd? Is, als onderdeel hiervan, voor infrastructuur met een levensduur na 2050, de verenigbaarheid van het project met exploitatie, onderhoud en uiteindelijke ontmanteling onder klimaatneutrale omstandigheden geverifieerd en bevestigd?		

Checklists voor toetsing — Milieudimensie (hoofdstuk 2)

Milieudimensie — naleving van de wettelijke eisen — Checklist 0

A.1. Samenhang van de verrichting met een planningskader	Ja/Nee
A.1.1. Maakt de verrichting deel uit van een plan/programma/strategie op lokaal, regionaal of nationaal niveau?	
A.1.2. Zo ja, werd dit plan/dit programma/deze strategie onderworpen aan een milieubeoordeling in overeenstemming met SMEB-richtlijn 2001/42/EU?	
(De uitvoerende partner zal zich baseren op een eigen verklaring van de projectontwikkelaar)	
A.2. Toepassing van Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad (de MEB-richtlijn) zoals gewijzigd	
A.2.1. Is de verrichting opgenomen in de bijlagen bij de MEB-richtlijn:	
— bijlage I bij de MEB-richtlijn (ga naar vraag A.2.2);	
— bijlage II bij de MEB-richtlijn (ga naar vraag A.2.3).	
— geen van beide bijlagen (ga door naar vraag A.2.4).	
(Er moet een korte motivering worden gegeven waarom de verrichting niet in een van de bijlagen is opgenomen)	
A.2.2. Indien de verrichting onder bijlage I bij de MEB-richtlijn valt, moeten ook het MEB-verslag, de niet-technische samenvatting en het besluit van de bevoegde autoriteit waarmee het MEB-proces ⁽¹⁾ wordt afgerond, worden opgenomen, en moet het onderstaande tekstvak worden gebruikt voor aanvullende informatie en uitleg:	
1) Is het MEB-verslag opgesteld overeenkomstig artikel 5, lid 1, van en bijlage IV bij de MEB-richtlijn?	
2) Is er overleg geweest met milieuautoriteiten, autoriteiten met regionale en lokale bevoegdheden die bij het project betrokken zijn, het publiek en, indien van toepassing, overleg met andere lidstaten, in overeenstemming met de artikelen 6 en 7 van de MEB-richtlijn?	
3) Is het besluit van de bevoegde autoriteit (indien reeds vastgesteld) openbaar gemaakt?	
A.2.3. Indien opgenomen in bijlage II bij de MEB-richtlijn:	
1) Als er een MEB is uitgevoerd, voeg dan de nodige documenten toe die vermeld staan onder punt A.2.2.	

2) Als er geen MEB is uitgevoerd, neem dan de in artikel 4, lid 5, punt b) ⁽²⁾ , van de MEB-richtlijn vereiste vaststelling (vaak aangeduid als “een MEB-screeningbesluit”) op en bevestig dat deze beschikbaar is gemaakt voor het publiek en dat de criteria van bijlage III in acht zijn genomen.	
3) Als er geen vaststelling is verricht, geef dan de drempels of criteria op die worden gebruikt volgens de nationale wetgeving en artikel 4, lid 2, punt b), van de MEB-richtlijn.	
A.2.4. Als de verrichting niet in de bijlagen bij de MEB-richtlijn is opgenomen, leg dan de bouwvergunning (of een andere relevante goedkeuringsvergunning) over, indien beschikbaar.	
A.3. Toepassing van Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (1) (habitatrichtlijn en vogelrichtlijn); beoordeling van de effecten op Natura 2000-gebieden	
A.3.1. Was de verrichting onderworpen aan een passende beoordeling, zoals vereist door artikel 6, lid 3 ⁽³⁾ , van de habitatrichtlijn?	
A.3.2. Als het antwoord op vraag A.3.1 “ja” is, vermeld dan:	
1) de passende beoordeling die is uitgevoerd overeenkomstig artikel 6, lid 3, van de habitatrichtlijn;	
2) een kopie van het standaardkennisgevingsformulier “Kennisgeving aan de Europese Commissie overeenkomstig artikel 6, lid 4, van de habitatrichtlijn”, zoals meegedeeld aan de Commissie (DG Milieu), indien van toepassing; en/of	
3) een advies van de Commissie overeenkomstig artikel 6, lid 4, van de habitatrichtlijn voor projecten die aanzienlijke gevolgen hebben voor prioritaire habitats en/of soorten en die gerechtvaardigd zijn om dwingende redenen van groot openbaar belang, anders dan vanwege de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.	
A.3.3. Als het antwoord op vraag A.3.1 “nee” is, vermeld dan:	
1) de motivering waarom een passende beoordeling niet nodig werd geacht (als onderdeel van MEB-besluiten of als een op zichzelf staand document);	
2) een kaart (op schaal 1:100 000 of de dichtstbijzijnde schaal) waarop de locatie van de verrichting en de betrokken Natura 2000-gebieden zijn aangegeven.	
A.4. Toepassing van Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad (de kaderrichtlijn water); beoordeling van effecten op waterlichamen	
A.4.1. Zal de verrichting de toestand van een waterlichaam verslechteren of het bereiken van een goede watertoestand/waterpotentieel in de weg staan?	

1) Indien het antwoord op vraag A.4.1 “ja” is ⁽⁴⁾ , geef dan de beoordeling op en een uitvoerige toelichting van de wijze waarop aan de voorwaarden van artikel 4, lid 7, van de kaderrichtlijn water is/zal worden voldaan.	
2) Als het antwoord op vraag A.4.1 “nee” is, geef dan een motivering waarom de toepassing van de uitzonderingen onder artikel 4, lid 7, niet noodzakelijk wordt geacht (bv. er is aangetoond dat alle potentiële effecten van de verrichting tijdelijk of onbeduidend zijn in termen van de kaderrichtlijn water op de schaal van het waterlichaam en er zijn geen mogelijke gecombineerde effecten vastgesteld of er is geen resterend effect op het waterlichaam als de vastgestelde mitigerende maatregelen zullen worden ingevoerd enz.).	
A.5. Indien van toepassing, informatie over de naleving van andere milieुरichtlijnen	
A.5.1. Toepassing van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad (de “richtlijn inzake industriële emissies”)	
Leg uit op welke wijze het project voldoet aan de eisen van Richtlijn 2010/75/EU, in het bijzonder aan de toepassing van de beste beschikbare technieken en, indien van toepassing, aan de in die richtlijn uiteengezette emissiegrenswaarden.	
A.5.2. Andere relevante milieुरichtlijnen (vermeld hieronder)	
⁽¹⁾ Dit kan in de vorm van een gemotiveerde conclusie (artikel 1, lid 2, punt g), iv), van de MEB-richtlijn) of een vergunning (artikel 1, lid 2, punt c), van de MEB-richtlijn). ⁽²⁾ Artikel 4, lid 4, voor screenings gedaan in het kader van de MEB-richtlijn, vóór de herziening ervan in 2014. ⁽³⁾ Houd er rekening mee dat artikel 6, lid 3, ook van toepassing is op de onder artikel 4 van de vogelrichtlijn ingedeelde specialebeschermingszones. ⁽⁴⁾ Houd er rekening mee dat als het project/de verrichting geen nieuwe wijziging van de fysische kenmerken van een waterlichaam of wijzigingen in het niveau van een grondwaterlichaam betreft, de toepassing van artikel 4, lid 7, van de kaderrichtlijn water beperkt is tot oppervlaktewaterlichamen met een zeer goede toestand en duurzame menselijke activiteiten. Buiten deze laatste worden verrichtingen die de toestand van een waterlichaam verslechteren (of de gestelde doelstelling belemmeren), als niet-conform beschouwd.	

Checklist voor het vaststellen van potentieel aanzienlijke schadelijke gevolgen voor de lucht

Vraag	SCREENING				TOETSING	
	Ja/Nee/Beknopte beschrijving ⁽¹⁾ [1]	Belang van de effecten [2] ⁽²⁾	Waarschijnlijkheid van de effecten [3] ⁽³⁾	Risiconiveau van de effecten [4] ⁽⁴⁾	Voorgestelde (aanvullende) mitigerende maatregelen [5]	Niveau van resterende risico's na (aanvullende) mitigerende maatregelen [6]
1) Vinden er in het kader van het project/de verrichting acties plaats die van invloed zijn op de luchtkwaliteit, bv. als gevolg van stofemissies, energieverbruik, emissies van fabricageprocessen of grote veranderingen in vervoerswijzen of infrastructuur?						
2) Vindt het project/de verrichting plaats in een luchtkwaliteitszone die niet voldoet aan de doelstellingen van het regionale/nationale luchtkwaliteitsplan? Hebben de emissies van het project betrekking op dezelfde doelstellingen?						
3) Zijn er nog andere factoren waarmee rekening moet worden gehouden, zoals de daaruit voortvloeiende ontwikkeling die gevolgen kan hebben voor de luchtkwaliteit of kan leiden tot de mogelijkheid van cumulatieve effecten met andere bestaande of geplande activiteiten in de omgeving (bv. door toename van een andere industriële productieactiviteit als onderdeel van de opzet van een productiecluster)?						
4) Zijn er als gevolg van het project nog andere activiteiten nodig die kunnen leiden tot een toename van de luchtemissies?						

⁽¹⁾ Voor projecten die aan een MEB moeten worden onderworpen of “na screening uitgesloten” zijn van een MEB, moet een ja/nee-antwoord worden gegeven op basis van de effecten na mitigatie (als resultaat van milieubesluitvorming).

⁽²⁾ Het belang van effecten (kolom 2) moet worden beoordeeld aan de hand van de volgende schaal: gering-matig-aanzienlijk/ongunstig.

⁽³⁾ De waarschijnlijkheid van de effecten (kolom 3) moet worden beoordeeld aan de hand van de volgende schaal: laag (niet waarschijnlijk dat het gebeurt); matig (50 procent kans dat het gebeurt), en hoog (waarschijnlijk dat het gebeurt).

⁽⁴⁾ Het risiconiveau (kolom 4) voor elk effect zal worden beoordeeld door het vastgestelde belang en de waarschijnlijkheid ervan te combineren (zie matrix in figuur 8 op blz. 29).

Checklist voor het vaststellen van potentieel aanzienlijke schadelijke gevolgen voor het watermilieu

Vraag	SCREENING				TOETSING	
	Ja/Nee/Beknopte beschrijving [1]	Belang van de effecten [2]	Waarschijnlijkheid van de effecten [3]	Risiconiveau van de effecten [4]	Voorgestelde (aanvullende) mitigerende maatregelen [5]	Niveau van resterende risico's na (aanvullende) mitigerende maatregelen [6]
1) Vinden er in het kader van het project acties plaats die van invloed zijn op oppervlaktewateren, grondwater of mariene wateren (tijdelijk of permanent)?						
2) Levert het project risico's op vanwege verontreiniging van het watermilieu door lozingen van verontreinigende stoffen in oppervlaktewater, grondwater, kustwateren of de zee? Of leidt het tot aanzienlijke lozingen in afvalwaterzuiveringsinstallaties?						
3) Vindt in het kader van het project gebruik, opslag, vervoer, behandeling of productie van stoffen/mengsels plaats (met inbegrip van biociden en pesticiden) die schadelijk kunnen zijn voor het watermilieu? Houd bij het beantwoorden van deze vraag rekening met hun gevarenklasse en met elke andere classificatie in het kader van REACH (bv. als een stof van zeer groot belang (SVHC) vanwege persistente, bioaccumulerende en toxische stoffen (PBT-stoffen) en zeer persistente en zeer bioaccumulerende stoffen (zPzB-stoffen), of hormoonontregelende eigenschappen)						
4) Zijn er nog andere factoren waarmee rekening moet worden gehouden, zoals de daaruit voortvloeiende ontwikkeling die gevolgen kan hebben voor de waterkwaliteit of kan leiden tot de mogelijkheid van cumulatieve effecten met andere bestaande of geplande activiteiten in de omgeving/het gebied (bv. door toename van een andere industriële productieactiviteit als onderdeel van de opzet van een productiecluster)?						
5) Zijn er gebieden binnen of rond de locatie die al onderhevig zijn aan vervuiling of milieuschade, bv. waar bestaande wettelijke milieunormen worden overschreden, en die door het project kunnen worden beïnvloed?						

Checklist voor het vaststellen van potentieel aanzienlijke schadelijke gevolgen voor het watermilieu

Vraag	SCREENING				TOETSING	
	Ja/Nee/Beknopte beschrijving [1]	Belang van de effecten [2]	Waarschijnlijkheid van de effecten [3]	Risiconiveau van de effecten [4]	Voorgestelde (aanvullende) mitigerende maatregelen [5]	Niveau van resterende risico's na (aanvullende) mitigerende maatregelen [6]
6) Is de projectlocatie onderhevig aan erosie, overstromingen of droogte, die gevolgen kunnen hebben voor het watermilieu?						

Checklist voor het vaststellen van potentieel aanzienlijke schadelijke gevolgen voor bodem en grond

Vraag	SCREENING				TOETSING	
	Ja/Nee/Beknopte beschrijving [1]	Belang van de effecten [2]	Waarschijnlijkheid van de effecten [3]	Risiconiveau van de effecten [4]	Voorgestelde (aanvullende) mitigerende maatregelen [5]	Niveau van resterende risico's na (aanvullende) mitigerende maatregelen [6]
1) Vinden er in het kader van het project/de verrichting acties plaats die erosie kunnen veroorzaken?	Dit kan ontstaan door: — grondverstoring, bv. ploegen op hellingen — verwijdering van vegetatieve bodembedekkers en/of heggen — onjuist gebruik van zware machines					
2) Vinden er in het kader van het project/de verrichting acties plaats die een afname van het gehalte aan organische stoffen in de grond kunnen veroorzaken?	Dit kan ontstaan door: — omzetting van bodemgebruik — drooglegging van waterrijke gebieden — ontbossing					

Checklist voor het vaststellen van potentieel aanzienlijke schadelijke gevolgen voor bodem en grond

Vraag	SCREENING				TOETSING	
	Ja/Nee/Beknopte beschrijving [1]	Belang van de effecten [2]	Waarschijnlijkheid van de effecten [3]	Risiconiveau van de effecten [4]	Voorgestelde (aanvullende) mitigerende maatregelen [5]	Niveau van resterende risico's na (aanvullende) mitigerende maatregelen [6]
3) Vinden er in het kader van het project/de verrichting acties plaats die bodemverdichting kunnen veroorzaken?	Dit kan ontstaan door: — onjuist gebruik van zware machines — hoge veedichtheden — grote bouwwerkzaamheden					
4) Vinden er in het kader van het project/de verrichting acties plaats die verzilting kunnen veroorzaken?	Dit kan ontstaan door: — slechte irrigatietechnologie — onjuiste afvoer — overmatige onttrekking van grondwater					
5) Vinden er in het kader van het project/de verrichting acties plaats die aardverschuivingen kunnen veroorzaken?	Dit kan ontstaan door: — breuk van de topografie als gevolg van bouwwerkzaamheden — veranderingen in bodemgebruik, bv. ontbossing — winning van materialen					
6) Vinden er in het kader van het project/de verrichting acties plaats die bodemverontreiniging kunnen veroorzaken?	Dit kan ontstaan door: — industriële installaties — mijnbouwinstallaties — opslag van chemische producten — atmosferische depositie van gevaarlijke chemicaliën					

Checklist voor het vaststellen van potentieel aanzienlijke schadelijke gevolgen voor bodem en grond

Vraag	SCREENING				TOETSING	
	Ja/Nee/Beknopte beschrijving [1]	Belang van de effecten [2]	Waarschijnlijkheid van de effecten [3]	Risiconiveau van de effecten [4]	Voorgestelde (aanvullende) mitigerende maatregelen [5]	Niveau van resterende risico's na (aanvullende) mitigerende maatregelen [6]
7) Vinden er in het kader van het project/de verrichting acties plaats die bodemafdekking kunnen veroorzaken?	Dit kan ontstaan door: — verstedelijking — toegenomen vervoer					
8) Zijn er gebieden of kenmerken van historisch of cultureel belang op of rond de locatie waarvoor het project gevolgen kan hebben?						
9) Is het project van invloed op het gebruik van of de toegang tot natuurlijke hulpbronnen door gemeenschappen?						
10) Zijn er nog andere factoren waarmee rekening moet worden gehouden, zoals de daaruit voortvloeiende ontwikkeling die gevolgen kan hebben voor het ruimtebeslag of kan leiden tot de mogelijkheid van cumulatieve effecten met andere bestaande of geplande activiteiten in de omgeving/het gebied (bv. door toename van een andere industriële productieactiviteit als onderdeel van de opzet van een productiecluster)?						
11) Zijn er als gevolg van het project nog andere activiteiten nodig die kunnen leiden tot het gebruik van bodem en grond?						

Checklist voor het vaststellen van potentieel aanzienlijke schadelijke gevolgen voor biodiversiteit

Vraag	SCREENING				TOETSING	
	Ja/Nee/Beknopte beschrijving [1]	Belang van de effecten [2]	Waarschijnlijkheid van de effecten [3]	Risiconiveau van de effecten [4]	Voorgestelde (aanvullende) mitigerende maatregelen [5]	Niveau van resterende risico's na (aanvullende) mitigerende maatregelen [6]
1) Heeft het project gevolgen voor bepaalde aangewezen locaties?						
2) Zijn er bij de bouw of ontmanteling van het project acties nodig die tijdelijke gevolgen hebben voor een aangewezen locatie of natuurlijk ecosysteem?						
3) Zijn er bij de bouw of ontmanteling van het project acties nodig die gevolgen hebben voor beschermde locaties of lokaal belangrijke locaties of natuurlijke ecosystemen?						
4) Kan het project zelf, tijdens de operationele fase, gevolgen hebben voor een aangewezen locatie of een lokaal belangrijke locatie of natuurlijk ecosysteem?						
5) Zal het project leiden tot risico's door verontreiniging van aangewezen locaties of natuurlijke ecosystemen?						
6) Vindt in het kader van het project gebruik, opslag, vervoer, behandeling of productie van stoffen/mengsels plaats (met inbegrip van biociden en pesticiden) die schadelijk kunnen zijn voor flora en fauna?						
7) Zijn er andere gebieden op of rond de locatie die vanwege hun ecologie belangrijk of kwetsbaar zijn en waarop het project van invloed kan zijn, waaronder de aanwezigheid van bedreigde soorten?						
8) Zijn er habitats of natuurlijke ecosystemen die belangrijk (bv. om te nestelen) of kwetsbaar zijn, die niet zijn aangewezen, maar waarop het project van invloed kan zijn?						

Checklist voor het vaststellen van potentieel aanzienlijke schadelijke gevolgen voor biodiversiteit

Vraag	SCREENING				TOETSING	
	Ja/Nee/Beknopte beschrijving [1]	Belang van de effecten [2]	Waarschijnlijkheid van de effecten [3]	Risiconiveau van de effecten [4]	Voorgestelde (aanvullende) mitigerende maatregelen [5]	Niveau van resterende risico's na (aanvullende) mitigerende maatregelen [6]
9) Zijn er nog andere factoren waarmee rekening moet worden gehouden, zoals de daaruit voortvloeiende ontwikkeling, die gevolgen kan hebben voor de omringende biodiversiteit?						
10) Zijn er aangewezen gebieden of lokaal belangrijke habitats of natuurlijke ecosystemen binnen of rond de locatie die al onderhevig zijn aan vervuiling of milieuschade, bv. waar bestaande wettelijke milieunormen worden overschreden, die door het project kunnen worden beïnvloed?						

Checklist voor het vaststellen van potentieel aanzienlijke schadelijke gevolgen voor geluidsemissies

Vraag	SCREENING				TOETSING	
	Ja/Nee/Beknopte beschrijving [1]	Belang van de effecten [2]	Waarschijnlijkheid van de effecten [3]	Risiconiveau van de effecten [4]	Voorgestelde (aanvullende) mitigerende maatregelen [5]	Niveau van resterende risico's na (aanvullende) mitigerende maatregelen [6]
1) Vinden er in het kader van het project/de verrichting acties plaats die geluids- en trillingsniveaus kunnen veroorzaken boven de niveaus die hinder of negatieve gezondheidseffecten veroorzaken? Neem hierbij zowel effecten voor overdag als 's nachts in aanmerking.						
2) Vindt het project in een verstedelijkt gebied of woonwijk plaats en leidt het tijdens de uitvoering ervan tot een aanzienlijke toename van het geluidsniveau overdag of 's nachts?						

Checklist voor het vaststellen van potentieel aanzienlijke schadelijke gevolgen voor geluidsemissies

Vraag	SCREENING				TOETSING	
	Ja/Nee/Beknopte beschrijving [1]	Belang van de effecten [2]	Waarschijnlijkheid van de effecten [3]	Risiconiveau van de effecten [4]	Voorgestelde (aanvullende) mitigerende maatregelen [5]	Niveau van resterende risico's na (aanvullende) mitigerende maatregelen [6]
3) Als het project veranderingen in de vervoersinfrastructuur of rollend materieel met zich meebrengt, zijn geluids- en trillingskwesties dan in overweging genomen als onderdeel van het projectontwerp of in het ontwerp van apparatuur?						
4) Zijn er verkeerswegen op of rond de locatie die gevoelig zijn voor intensief verkeer of congestie of die problemen op het gebied van omgevingslawaaï veroorzaken, en waarop het project van invloed kan zijn?						
5) Zijn er nog andere factoren waarmee rekening moet worden gehouden, zoals de daaruit voortvloeiende ontwikkeling die kan leiden tot de mogelijkheid van cumulatieve effecten met andere bestaande of geplande activiteiten in de omgeving/het gebied (bv. door toename van de verkeersdruk of een andere industriële productieactiviteit als onderdeel van de opzet van een productiecluster)?						
6) Zijn er gebieden op of rond de locatie die worden gebruikt voor gevoelige bestemmingen, zoals ziekenhuizen, scholen, gebouwen, gemeenschapsvoorzieningen, en waarop het project van invloed kan zijn? Zijn er gebieden op of rond de locatie die al worden blootgesteld aan gevolgen in verband met overmatige geluidshinder of trillingen, bv. wanneer bestaande EU-doelstellingen niet worden behaald, en waarop het project van invloed kan zijn?						

Checklist voor het vaststellen van potentieel aanzienlijke schadelijke gevolgen voor geuremissies

Vraag	SCREENING				TOETSING	
	Ja / Nee / Beknopte beschrijving [1]	Belang van de effecten [2]	Waarschijnlijkheid van de effecten [3]	Risiconiveau van de effecten [4]	Voorgestelde (aanvullende) mitigerende maatregelen [5]	Niveau van resterende risico's na (aanvullende) mitigerende maatregelen [6]
1) Ontstaan er bij de uitvoering van het project onaangename geuremissies?						
2) Bestaat de mogelijkheid dat de geuremissies zodanig van aard en intensiteit zijn dat zij kunnen leiden tot hinder of negatieve gezondheidseffecten?						
3) Is de locatie gelegen in een gebied waar, rekening houdend met windrichtingen enz., de mogelijkheid bestaat dat daar wonende en andere kwetsbare bevolkingsgroepen als ontvangende partij hier hinder van ondervinden?						
4) Zijn er nog andere factoren waarmee rekening moet worden gehouden, zoals de daaruit voortvloeiende ontwikkeling die kan leiden tot de mogelijkheid van cumulatieve effecten met andere bestaande of geplande activiteiten in de omgeving/het gebied (bv. door toegenomen activiteiten als onderdeel van een cluster)?						

Positieve agenda — Luchtkwaliteit			
Vraag	Ja/Nee/Beknopte beschrijving	Leverd dit waarschijnlijk een aanzienlijk positief effect op? Ja/Nee — Waarom	Vrijwillige toezegging voor het opnemen van aanvullende maatregelen om de milieuprestaties van de verrichting te verbeteren
1) Zorgt het project voor een verbeterde energie-efficiëntie? Deze kan ontstaan door: — verminderde energie-intensiteit van productieactiviteiten; — verminderde energie-intensiteit van vervoersvereisten; — verminderde vraag naar vervoer/energie; — enz.			
2) Leidt het project tot de inzet van hernieuwbare energiebronnen?			
3) Vindt in het kader van het project de afvang van energie in afvalstoffen plaats?			
4) Vergroot het project het potentieel voor hergebruik of recycling van eindproducten, waardoor het energieverbruik dat samenhangt met de productie van nieuwe materialen wordt beperkt?			
5) Zijn de productietechnologieën zo geselecteerd dat de kans op luchtemissies aan de bron tot een minimum wordt beperkt?			
6) Zijn de productietechnologieën geselecteerd in overeenstemming met de richtlijn inzake ecologisch ontwerp en de verordeningen betreffende energie-etikettering?			

Positieve agenda — Luchtkwaliteit

Vraag	Ja/Nee/Beknopte beschrijving	Leverd dit waarschijnlijk een aanzienlijk positief effect op? Ja/Nee — Waarom	Vrijwillige toezegging voor het opnemen van aanvullende maatregelen om de milieuprestaties van de verrichting te verbeteren
7) Zijn de productietechnologieën en chemische productiemiddelen zo geselecteerd dat het gebruik van gevaarlijke stoffen die via afvalgassen of procesemissies in de lucht worden uitgestoten, tot een minimum wordt beperkt?			
8) Zijn er andere acties ondernomen als onderdeel van het projectontwerp om emissies naar lucht te beperken?			
9) Zijn er nog andere aspecten waaruit goede milieupraktijken bij zowel de uitvoering als de afronding van projecten blijken? Bv. het bewustzijn vergroten van bewoners en andere ondernemingen, kansen benutten in een groeiende milieusector enz.			

Positieve agenda — Watermilieu

Vraag	Ja/Nee/Beknopte beschrijving	Leverd dit waarschijnlijk een aanzienlijk positief effect op? Ja/Nee — Waarom	Vrijwillige toezegging voor het opnemen van aanvullende maatregelen om de milieuprestaties van de verrichting te verbeteren
1) Zorgt het project voor een verbeterde waterefficiëntie? Deze kan ontstaan door: — veranderingen in productietechnologieën naar efficiëntere technologieën; — installatie van andere waterbesparende maatregelen; — meer hergebruik of recycling van watervoorraden.			
2) Leidt het project tot minder onttrekkingen uit het watermilieu in gebieden met overmatige onttrekking (seizoensgebonden of jaarlijks)? bv. bouw van een wintervoorraadreservoir.			

Positieve agenda — Watermilieu

Vraag	Ja/Nee/Beknopte beschrijving	Leverd dit waarschijnlijk een aanzienlijk positief effect op? Ja/Nee — Waarom	Vrijwillige toezegging voor het opnemen van aanvullende maatregelen om de milieuprestaties van de verrichting te verbeteren
3) Leidt het project tot minder lozingen in het watermilieu, hetzij via het riool, hetzij rechtstreeks?			
4) Vergroot het project het potentieel voor hergebruik of recycling van eindproducten, waardoor de vraag naar nieuwe materialen met een hoge waterintensiteit wordt beperkt?			
5) Zijn productietechnologieën en chemische productiemiddelen zo geselecteerd dat de mogelijkheid op het vrijkomen van gevaarlijke stoffen in het watermilieu tot een minimum wordt beperkt?			
6) Zijn er andere acties ondernomen als onderdeel van het projectontwerp om de effecten op het watermilieu te beperken?			
7) Zijn er nog andere aspecten waaruit goede milieupraktijken bij zowel de uitvoering als de afronding van projecten blijken? Bv. het bewustzijn vergroten van bewoners en andere ondernemingen, kansen benutten in een groeiende milieusector?			

Positieve agenda — Bodem/grond

Vraag	Ja/Nee/Beknopte beschrijving	Leverd dit waarschijnlijk een aanzienlijk positief effect op? Ja/Nee — Waarom	Vrijwillige toezegging voor het opnemen van aanvullende maatregelen om de milieuprestaties van de verrichting te verbeteren
1) Draagt het project bij aan het volledig tegengaan van erosie? Dit kan ontstaan door: — herbebossing			

Positieve agenda — Bodem/grond

Vraag	Ja/Nee/Beknopte beschrijving	Leverd dit waarschijnlijk een aanzienlijk positief effect op? Ja/Nee — Waarom	Vrijwillige toezegging voor het opnemen van aanvullende maatregelen om de milieuprestaties van de verrichting te verbeteren
2) Leidt het project tot een betere kwaliteit en kwantiteit van organische stoffen in de bodem?			
3) Leidt het project tot het gedeeltelijk of volledig tegengaan van verzilting?			
4) Leidt het project tot beperking van het hydrogeologische risico?			
5) Draagt het project bij aan de sanering van verontreinigde terreinen?			
6) Zorgt het project voor herstel van industriële/stedelijke gebieden tot natuurlijke locaties?			
7) Leidt het project tot een verrijking van de bodembiodiversiteit?			
8) Draagt het project bij aan de hoge landschappelijke waarde op of rond de locatie van het project?			
9) Leidt het project tot de aanleg of bescherming van wegen of voorzieningen op of rond de locatie die door het publiek worden gebruikt voor recreatie?			
10) Worden in het kader van het project gebieden of kenmerken van historisch of cultureel belang op of rond de locatie ervan beschermd?			
11) Leidt het project tot een betere kwaliteit of kwantiteit van schaarse hulpbronnen, zoals grondwater, oppervlaktewater, bosbouw, landbouw, visserij?			
12) Leidt het project tot een betere luchtkwaliteit of draagt het bij tot de naleving van nationale emissieplafonds voor luchtverontreinigende stoffen?			

Positieve agenda — Biodiversiteit			
Vraag	Ja/Nee/Beknopte beschrijving	Leverd dit waarschijnlijk een aanzienlijk positief effect op? Ja/Nee — Waarom	Vrijwillige toezegging voor het opnemen van aanvullende maatregelen om de milieuprestaties van de verrichting te verbeteren
1) Zorgt het project voor fysieke veranderingen op de locatie die: — bijdragen aan de beheersing of verwijdering van uitheemse soorten? — bijdragen aan het behoud van inheemse soorten of genetische diversiteit? — bijdragen aan het behoud van biodiversiteitsrijke en/of beschermde gebieden en/of inheemse wilde soorten, in het bijzonder beschermde en/of bedreigde soorten? — bijdragen aan de totstandbrenging van beschermde gebieden? — bijdragen aan het herstel van natuurlijke ecosystemen?			
2) Leidt het project tot nieuwe processen/systemen waarbij het gebruik van stoffen of materialen die gevaarlijk of giftig zijn voor het milieu (flora, fauna), wordt verminderd of vermeden?			
3) Leidt het project tot een vermindering van de productie van vast afval? Of een verbeterde kwaliteit van het afval dat op de grond wordt aangebracht (bv. zuiveringsslib)?			
4) Zorgt het project ervoor dat het risico kleiner wordt dat beschermde locaties of gebieden met een rijke biodiversiteit of een natuurlijk ecosysteem vervuild raken door verontreinigende stoffen?			
5) Zijn er andere acties ondernomen als onderdeel van het project-ontwerp om de effecten op de biodiversiteit te beperken?			

Positieve agenda — Biodiversiteit

Vraag	Ja/Nee/Beknopte beschrijving	Leverd dit waarschijnlijk een aanzienlijk positief effect op? Ja/Nee — Waarom	Vrijwillige toezegging voor het opnemen van aanvullende maatregelen om de milieuprestaties van de verrichting te verbeteren
6) Zijn er in het ontwerp van het project op de natuur gebaseerde oplossingen opgenomen? (bv. groene daken, groene muren enz.)			
7) Zijn er nog andere aspecten waaruit goede milieupraktijken bij zowel de uitvoering als de afronding van projecten blijken? Bv. het bewustzijn vergroten van bewoners en andere ondernemingen, kansen benutten in een groeiende milieusector?			

Positieve agenda — in verband met de vermindering van geluid, trillingen en geur

Vraag	Ja/Nee/Beknopte beschrijving	Leverd dit waarschijnlijk een aanzienlijk positief effect op? Ja/Nee — Waarom	Vrijwillige toezegging voor het opnemen van aanvullende maatregelen om de milieuprestaties van de verrichting te verbeteren
-------	------------------------------	--	---

Vragen voor het vaststellen van positieve effecten op het verminderen van geluidsemissies of trillingen

1) Leidt het project tot vermindering van geluids- en/of trillingsgerelateerde effecten? Deze vermindering kan ontstaan door: — specifieke maatregelen om geluid en trillingen te beperken; — indirecte vermindering van nacht- of daggeluid door veranderingen in activiteiten; — verbeteringen in de infrastructuur die leiden tot vermindering van trillingsgerelateerde effecten.			
2) Leidt het project tot de verplaatsing van geluidsgenererende activiteiten uit een woonwijk of locatie omringd door kwetsbare bevolkingsgroepen, bv. een ziekenhuis?			

Positieve agenda — in verband met de vermindering van geluid, trillingen en geur			
Vraag	Ja/Nee/Beknopte beschrijving	Leverd dit waarschijnlijk een aanzienlijk positief effect op? Ja/Nee — Waarom	Vrijwillige toezegging voor het opnemen van aanvullende maatregelen om de milieuprestaties van de verrichting te verbeteren
3) Bevat het project specifieke maatregelen om geluid of trillingen te verminderen?			
4) Zijn de productietechnologieën zo geselecteerd dat de kans op effecten aan de bron tot een minimum wordt beperkt?			
5) Zijn er andere acties ondernomen als onderdeel van de projectlocatie en/of het projectontwerp om de effecten te beperken?			
Vragen voor het vaststellen van positieve effecten op het verminderen van geuremissies			
Leidt het project door de plaatsing van een nieuwe installatie tot een vermindering van geuremissies? Zo ja, zou dit van invloed zijn op de aard, de frequentie of de duur van de geur enz.?			
Leidt het project tot de verplaatsing van geurgenererende activiteiten uit een woonwijk of locatie omringd door grote, gevoelige en/of kwetsbare bevolkingsgroepen?			
Bevat het project specifieke maatregelen om geuremissies te verminderen?			
Zijn de productietechnologieën zo geselecteerd dat de kans op effecten aan de bron tot een minimum wordt beperkt?			
Zijn er andere acties ondernomen als onderdeel van de projectlocatie en/of het projectontwerp om de effecten te beperken, bv. het gebruik van lokale ventilatiesystemen in combinatie met methoden voor de behandeling van uitlaatgassen?			

Checklists voor toetsing — Sociale dimensie (hoofdstuk 2)

Sociale dimensie — Checklist voor screening

Bij de screening van de sociale dimensies van een project wordt de uitvoerende partners aanbevolen om de volgende checklist als leidraad te gebruiken. De checklist is erop gericht om mogelijke negatieve effecten vast te stellen op basis van de zeven in de richtsnoeren uiteengezette sociale aspecten.

Op basis van de in hoofdstuk 2.4.3 opgenomen richtsnoeren inzake de sociale screening van verrichtingen en de hieronder voorgestelde screeningsvragen moeten de uitvoerende partners de relevantie van bepaalde sociale effecten en risico's aangeven in de kolommen "ja" en "nee" hieronder. Indien het antwoord op sommige vragen bevestigend is, wordt de uitvoerende partners geadviseerd om de tabel voor indeling in sociale risico's in hoofdstuk 2.4.4 over de indeling van sociale risico's te raadplegen en zo het risiconiveau te bepalen en het in te delen als laag, gemiddeld of hoog. Wanneer een of meer van de sociale aspecten als gemiddeld of hoog risico worden beschouwd, moet de uitvoerende partner overgaan naar de toetsingsfase.

Sociale aspecten/effecten	Ja	Nee	Informatie niet beschikbaar	Risiconiveau (hoog/gemiddeld/laag) Beknopte beschrijving
Werk- en arbeidsvoorwaarden — Zijn er mogelijke specifieke problemen met betrekking tot de naleving van de toepasselijke EU- en nationale wetgeving volgens het kader voor naleving van de wettelijke eisen, waaronder in verband met de betrekkingen tussen werknemers en de beloning van het personeel? — Zijn er aan het project risico's verbonden in verband met kinderarbeid, dwangarbeid, discriminatie en/of beperkingen van de vrijheid van vereniging of andere risico's van schending van fundamentele arbeidsrechten, als gevolg van de context in het land, de sector, de ontwikkelaar, de contractant of de toeleveringsketen (!)? — Heeft de projectontwikkelaar in het geval van vastgestelde arbeidsrisico's een beheercapaciteit die is afgestemd op het aantal arbeidskrachten, de omvang van het project en de nationale wetgeving?				
Gezondheid op het werk en volksgezondheid, veiligheid en beveiliging — Is het project waarschijnlijk van grote invloed (direct/indirect) op gezondheid op het werk, veiligheid en beveiliging? — Is het project waarschijnlijk van grote (directe/indirecte) invloed op de gezondheid, veiligheid en beveiliging van het volk en de gemeenschappen? — Beschikt de projectontwikkelaar in het geval van vastgestelde effecten over de juiste capaciteit op het gebied van gezondheid op het werk, veiligheid en/of beveiliging in verhouding tot de waarschijnlijke effecten van het project?				

Sociale aspecten/effecten	Ja	Nee	Informatie niet beschikbaar	Risiconiveau (hoog/gemiddeld/laag) Beknopte beschrijving
Bescherming en inclusie van kwetsbare personen en/of groepen — Heeft het project waarschijnlijk negatieve gevolgen voor kwetsbare personen en/of groepen, waaronder voor personen met een handicap? (zoals een toename van ongelijkheden door bijvoorbeeld de invloed ervan op de betaalbaarheid, beschikbaarheid en kwaliteit van diensten en woningen, waaronder energie, onderwijs en gezondheid) — Omvat het project elementen waarmee belemmeringen voor de toegang tot diensten weggenomen kunnen worden voor mensen met een handicap? Zo ja, beschikt de ontwikkelaar over de capaciteit om deze uit te voeren? — Wordt met het project veiliggesteld dat het onderwerp toegankelijk is voor personen met een handicap? — Heeft het project waarschijnlijk effecten voor een groep inheemse volken (bv. effecten op hun land, woningen, bestaansmiddelen of cultureel erfgoed)? — Beschikt de projectontwikkelaar in het geval van vastgestelde effecten over voldoende capaciteit om deze adequaat aan te pakken?				
Gendergelijkheid — Wordt bij het ontwerp, de uitvoering, het beheer en de evaluatie van het project rekening gehouden met het genderperspectief, waaronder naar sekse opgesplitste gegevens? — Heeft het project waarschijnlijk aanzienlijke gevolgen die naar verwachting een onevenredig grote invloed zullen hebben op vrouwen en meisjes? — Brengt het project specifieke genderrisico's of op gender gebaseerde discriminerende sociale normen met zich mee? — Brengt het project aanzienlijke risico's met zich mee op het gebied van genderdiscriminatie en/of geweld en intimidatie op basis van gender (met inbegrip van klachten uit het verleden in verband met deze aspecten, negatieve berichtgeving in de media of door ngo's over het project en/of de ontwikkelaar)? — Beschikt de projectontwikkelaar in het geval van vastgestelde risico's over de capaciteit om deze risico's te beperken? — Heeft de projectontwikkelaar de capaciteit om gelijke toegang tot de voordelen van het project voor zowel mannen als vrouwen te garanderen (behalve voor projecten die specifiek gericht zijn op vrouwen)?				

Sociale aspecten/effecten	Ja	Nee	Informatie niet beschikbaar	Risiconiveau (hoog/gemiddeld/laag) Beknopte beschrijving
Bescherming van cultureel erfgoed — Heeft het project waarschijnlijk een negatieve invloed op niet-repliceerbare culturele eigendommen (bv. archeologische, historische of religieuze locaties), locaties met unieke natuurlijke waarden of immaterieel cultureel erfgoed (bv. sociale praktijken, rituelen en feestelijke evenementen)? Zo ja, is het advies beschikbaar van de bevoegde autoriteit die verantwoordelijk is voor cultureel erfgoed? — Als er risico's zijn vastgesteld, is er in het kader van het project dan capaciteit om de vastgestelde effecten op het cultureel erfgoed te beheersen?				
Aankoop en onteigening van grond en verandering in bodemgebruik — Zal in het kader van het project de aankoop en onteigening van grond, en verandering in bodemgebruik moeten plaatsvinden? — Is het waarschijnlijk dat er in het kader van het project verplaatsing van informele rechthebbenden of gebruikers van grond moet plaatsvinden, of dat anderszins hun toegang tot het grondgebruik moet worden beperkt of ingetrokken?				
Betrokkenheid van belanghebbenden — Is het waarschijnlijk dat het project aanzienlijke reputatierisico's, verzet bij plaatselijke gemeenschappen of problemen uit het verleden met zich meebrengt (bv. lopende of verwachte rechtszaken, klachten, protest en/of controle door maatschappelijke organisaties)? — Beschikt de projectontwikkelaar over de capaciteit om passende betrokkenheid van belanghebbenden tot stand te brengen, indien relevant, en/of de bevoegde autoriteiten te ondersteunen in het proces van inspraak van het publiek?				
Andere relevante aspecten — Is de algemene ecologische en sociale capaciteit/prestatie van de projectontwikkelaar toereikend om milieu- en sociale kwesties naar tevredenheid te beheren? — Beschikt de ontwikkelaar over een passend en effectief beheersysteem? — Heeft een (vergelijkbaar) project of heeft de projectontwikkelaar in het verleden te maken gehad met klachten of negatieve berichtgeving in de media of door ngo's over een of meerdere sociale aspecten? Leg in dat geval de redenen voor die klachten of negatieve berichtgeving uit en hoe deze werden aangepakt (mitigatie/compensatie/anders).				

(¹) Ook voor projecten met verrichtingen buiten de EU als gevolg van internationale toeleveringsketens.

Sociale dimensie — Checklist positieve agenda (hoofdstuk 2)

De uitvoerende partners en, indien van toepassing, financiële intermediairs, worden aangemoedigd om systematisch onderstaande checklist voor de positieve agenda vast te stellen en te gebruiken voor elk project dat direct of indirect betrekking heeft op:

- investeringen in een economische activiteit die bijdraagt tot een sociale doelstelling, in het bijzonder een investering die bijdraagt tot de ondersteuning van kwetsbare personen en groepen en tot de aanpak van ongelijkheid, of die gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen, sociale cohesie, sociale integratie en arbeidsverhoudingen bevordert, ofwel
- investeringen in menselijk kapitaal of in economisch of sociaal achtergestelde groepen of gemeenschappen.

Met het oog op het doel van positieve sociale effecten is het noodzakelijk dat:

1. het realiseren van meetbare, positieve sociale effecten, naast andere investeringsdoeleinden, expliciet in het investeringsvoorstel of andere relevante documenten wordt vermeld, waaronder bv. de toezegging van bedrijven om zich te houden aan de beginselen van duurzame financiering en de uitvoering van de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling, en
2. in het investeringswerkplan of enig ander geschikt document dat daartoe is opgesteld:
 - a. vooraf de doelstellingen met sociale effecten zijn gedefinieerd waartoe het project of de transactie zal bijdragen, en
 - b. is voorzien in adequate verslaglegging om de behaalde resultaten achteraf te presenteren.

De verrichting krijgt aanvullende punten toebedeeld op het InvestEU-scorebord als een of meer van de in onderstaande tabel vermelde aspecten met positief gevolg worden aangepakt. De in de tabel weergegeven indeling in categorieën is slechts een leidraad en moet worden getoetst aan de definitieve versie van het InvestEU-scorebord.

	Redelijk	Goed	Zeer goed	Uitstekend
Gendergelijkheid en versterking van de economische positie van vrouwen	Het project zou geen directe, specifieke of aanzienlijke positieve effecten voor gendergelijkheid opleveren. Voorbeeld: ondersteuning van bestaande grote bedrijven waarvan het HR-beleid in overeenstemming is met de wetgeving en waarvan de producten gender-neutraal zijn — batterijen.	Enkele positieve effecten op de levensstandaard van vrouwen, zoals een betere toegang tot sociale of economische voordelen die door het project worden genereerd. Geen specifieke elementen om gendergelijkheid aan te pakken of vrouwen beter te bereiken. Voorbeeld: nieuw algemeen ziekenhuis	Specifieke ontwerpelementen om vrouwelijke begunstigden te bereiken/die gericht zijn op gendergelijkheid, een inclusief werkgelegenheidsbeleid, verhoogde veiligheid en beveiliging die verder gaat dan alleen het nastreven van naleving, genderanalyse/actieplannen. Voorbeeld: planning van het openbaar vervoer op basis van een analyse van de vervoerspatronen van vrouwen en mannen; het bieden van banen voor vrouwen als een belangrijk kenmerk van de bouw- en/of exploitatiefase van het project.	Gendergelijkheid is het belangrijkste beoogde effect van de verrichting, met als algemene doelstelling van het project het vergroten van gendergelijkheid en/of het verkleinen van een erkende genderkloof. Het project/de dienst: — is ontworpen voor de unieke behoeften van vrouwen of meisjes; — pakt een probleem aan dat onevenredig grote gevolgen heeft voor vrouwen en/of meisjes, en/of dat — het tijdgebrek en de sleur van vrouwen aanzienlijk vermindert; is gebaseerd op contextuele genderanalyse en omvat indicatoren voor gendergelijkheidsresultaten. Voorbeeld: ondersteuning van klinieken voor reproductieve gezondheid; vervoer naar gebieden waar voornamelijk vrouwen werken; onderwijs voor meisjes; vrouwelijk ondernemerschap.
Sociale inclusie	Het project zou geen directe, specifieke of aanzienlijke positieve effecten voor sociale inclusie opleveren. Geen relevantie en geen specifieke maatregelen om gelijkheid, inclusie, betaalbaarheid of toegankelijkheid te verbeteren buiten de naleving van de nationale wetgeving.	De voordelen van het project hebben betrekking op effecten in termen van toegang tot en beschikbaarheid van diensten of infrastructuren die voorheen niet beschikbaar waren voor de projectbegunstigden.	Het project omvat elementen om de sociale inclusie en arbeidsmarktintegratie van specifieke groepen of de toegankelijkheid door specifieke gebieden te verbeteren of om de levensstandaard van kwetsbare personen of bevolkingsgroepen, waaronder mensen met een handicap, te verbeteren. Dit kan het veiligstellen van toegang tot veilige, betaalbare, inclusieve, efficiënte en duurzame mobiliteits- en vervoerssystemen en infrastructuur omvatten; of op een inclusieve en billijke manier hoogwaardig en toegankelijk onderwijs en mogelijkheden tot levenslang leren bevorderen.	Het primaire doel of de bedoeling van het project is het aanpakken van specifieke en erkende ongelijkheden, zowel geografisch als sociaal. Dit kunnen gerichte maatregelen zijn om als primaire begunstigden van het project specifieke groepen onevenredig te bereiken, zoals kwetsbare personen of collectieven voor wie sociale uitsluiting dreigt, of maatregelen die gericht zijn op specifieke geografische gebieden die onder druk staan.

	Redelijk	Goed	Zeer goed	Uitstekend
		Voorbeeld: ziekenhuis dat een betaalbare behandeling biedt die voorheen niet beschikbaar was; grotere beschikbaarheid van sociale diensten/betaalbare onderwijsvoorzieningen/openbaar vervoer/sociale huisvesting; het bieden van betaalbare toegang tot informatie- en communicatietechnologie.	De kenmerken kunnen fysieke ontwerpkenmerken omvatten en/of maatregelen om discriminatie en vooringenomenheid in de dienstverlening te overwinnen, en/of maatregelen om het voor lagere sociaal-economische groepen betaalbaarder en/of voor mensen in meer achtergestelde gebieden toegankelijker te maken. Het project garandeert toegang voor personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen. Voorbeeld: het ondersteunen van adequate, veilige en betaalbare sociale huisvesting met subsidies voor specifieke kwetsbare groepen; aangepaste infrastructuur om toegangsbelemmeringen voor mensen met een handicap weg te nemen; het gericht scheppen van banen voor jongeren.	Voorbeeld: steun voor gemeenten die een groot aantal vluchtelingen opvangen; rehabilitatie van achtergestelde buitenwijken; investeringen in sociale ondernemingen; ondersteuning van geïntegreerde huisvestingsstrategieën om sociale uitsluiting tegen te gaan.
Opbouw van veerkracht	Geen directe, specifieke of aanzienlijke positieve effecten op het beginsel om niemand achter te laten/opbouw van veerkracht. Geen relevantie en geen specifieke maatregelen met betrekking tot klimaatactie en economische veerkracht.	De voordelen van het project hebben betrekking op effecten in termen van toegang tot diensten of infrastructuur die voorheen niet beschikbaar waren voor de projectbegunstigden; geen specifieke ontwerpmaatregelen om ervoor te zorgen dat niemand achterblijft, geen focus op specifieke geografische gebieden of groepen in het desbetreffende gebied die het meest zijn achtergesteld.	Het project omvat elementen om de inclusie van specifieke groepen of de toegankelijkheid door specifieke gebieden te verbeteren of om de levensstandaard, het aanpassingsvermogen te verbeteren, de toegankelijkheid van volledige en productieve werkgelegenheid en fatsoenlijk werk te bevorderen, ook voor kwetsbare bevolkingsgroepen (moet verder gaan dan alleen naleving).	Het primaire doel of de bedoeling van het project is: — wederopbouw na een ramp; — adaptatie aan klimaatverandering voor degenen die het meest kwetsbaar zijn voor de gevolgen ervan; — economische veerkracht in regio's die onder druk staan en kwetsbaar zijn voor externe schokken; — stedelijke ontwikkeling in regio's met een grote toestroom van plattelandsmigratie; — medische infrastructuur ter ondersteuning van respons tijdens pandemieën.

	Redelijk	Goed	Zeer goed	Uitstekend
		Voorbeeld: toegang tot hernieuwbare energie, maar geen prijsstelling die de behoeften en het inkomen weerspiegelt.	De elementen kunnen fysische ontwerpkenmerken en/of specifieke analyse/regionale toewijzingen omvatten om projectontwerp en investeringskeuzes toekomstbestendig te maken. Voorbeeld: energie-efficiëntie in sociale woningen die leidt tot een lagere energierekening voor economisch/sociaal gemarginaliseerde bewoners; energie-efficiëntie in bejaardentehuizen, ziekenhuizen, schoolgebouwen.	Dit kunnen gerichte maatregelen zijn om specifieke groepen als primaire begunstigden van het project te bereiken of voor specifieke geografische gebieden die onder druk staan. Voorbeeld: investeringen in biodiversiteit en nauw met de natuur verbonden bosbouwbedrijven die door vrouwen worden geleid; klimaatveerkrachtige huisvesting en stedelijke infrastructuur in achterstandswijken en verbetering van basisvoorzieningen; klimaatveerkrachtige openbare infrastructuur in de meest achtergestelde gemeenten die het slachtoffer zijn van natuurrampen, om hun veerkracht op te bouwen tegen toekomstige schokken, zoals de toestroom van vluchtelingen.

BIJLAGE 4

Andere bronnen en richtsnoeren die nuttig kunnen zijn voor duurzaamheidstoetsing in het kader van InvestEU**Klimaat**

Europese Commissie, (aanstaande — 2021), Mededeling van de Commissie over technische richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027

Officieuze richtsnoeren voor projectmanagers — Kwetsbare investeringen klimaatbestendig maken: <https://climate-adapt.eea.europa.eu/metadata/guidances/non-paper-guidelines-for-project-managers-making-vulnerable-investments-climate-resilient/guidelines-for-project-managers.pdf>

Werkgroep Europese financieringsinstellingen voor aanpassing aan klimaatverandering (EUFIWACC): <https://www.eib.org/attachments/press/integrating-climate-change-adaptation-in-project-development.pdf>

International Financial Institution Framework for a Harmonised Approach to Greenhouse Gas Accounting

Berekeningsmethode van de koolstofvoetafdruk van de EIB: https://www.eib.org/attachments/strategies/eib_project_carbon_footprint_methodologies_en.pdf

Routekaart van de klimaatbank van de EIB-groep: <https://www.eib.org/en/publications/the-eib-group-climate-bank-roadmap>

Milieu

Europese Commissie, (aanstaande — 2021), Technisch ondersteuningsdocument voor toetsing van de milieuvriendelijkheid van investeringen in het kader van het InvestEU-programma

Website van DG Milieu met richtsnoeren voor milieueffectbeoordeling – <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-support.htm>

Website van DG Milieu met richtsnoeren voor Natura 2000-gebieden — https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

Website van DG Milieu met richtsnoeren voor de kaderrichtlijn water — https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/facts_figures/guidance_docs_en.htm

JASPERS-checklistinstrument kaderrichtlijn water — <http://www.jaspersnetwork.org/plugins/servlet/documentRepository/displayDocumentDetails?documentId=441>

Referentiedocumenten inzake de beste beschikbare technieken (BREF's) en de bijbehorende BBT-conclusies zoals vastgelegd in Richtlijn 2010/75/EU („Richtlijn inzake industriële emissies”) — <https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference>

Milieu en klimaat

Criteria voor de communautaire milieukeur: <https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/products-groups-and-criteria.html>

EU-criteria voor groene overheidsopdrachten — https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

Sectorale referentiedocumenten aangenomen overeenkomstig artikel 46, lid 1, van Verordening (EG) nr. 1221/2009 betreffende de vrijwillige deelname door organisaties aan een communautair milieubeheer- en milieuauditsysteem (EMAS) — https://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications/sectoral_reference_documents_en.htm

Sociaal

Europese Commissie (aanstaande — 2021), InvestEU-programma: Richtsnoeren voor toetsing van de sociale duurzaamheid van investerings- en financieringsverrichtingen

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8380&furtherPubs=yes>

Economische beoordeling

Bronnen

Boardmand, A. E., Greenberg, D. H., Vining, A. R., and Weimer, D. L. (2018), Cost-Benefit Analysis, Concept and Practice, 5th Edition, Cambridge University Press.

CEDEX. (2010) Economic evaluation of transport projects – Guidelines. <https://www.evaluaciondeproyectos.es/EnWeb/Results/Manual/PDF/EnManual.pdf>

looking for reasonable shortcuts. Edward Elgar Publishing.

DG MOVE (2019) Handbook on the external costs of transport. https://ec.europa.eu/transport/themes/sustainable/internalisation-transport-external-costs_en

Europese Bank voor wederopbouw en ontwikkeling (2019), Methodology for the economic assessment of EBRD projects with high greenhouse gas emissions. Technische aantekening. <https://www.ebrd.com/news/publications/institutional-documents/methodology-for-the-economic-assessment-of-ebrd-projects-with-high-greenhouse-gasemissions.html>

Europese Commissie, (2014), Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects. https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf

Europese Commissie, (aanstaande — 2021), Economic Appraisal Vademecum

Europese Investeringsbank (2013), The Economic Appraisal of Investment Projects at the EIB. https://www.eib.org/attachments/thematic/economic_appraisal_of_investment_projects_en.pdf

Florio, M. (2014), Applied welfare economics: Cost-benefit analysis of projects and policies. Routledge.

Laird, J. J., & Venables, A. J. (2017), Transport investment and economic performance: A framework for project appraisal. Transport Policy, 56, 1-11.

Markandya, A. (2016), Cost benefit analysis and the environment: How to best cover impacts on biodiversity and ecosystem services, OESO Environment Working Papers, nr. 101, OECD Publishing, Paris. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/5jm2f6w8b25l-en.pdf?expires=1604056519&id=id&accname=guest&checksum=41F76E5FE73B4454CBB4C8ACED91173A>

Nordic Investment Bank (2012), Sustainability Policy and Guidelines. https://www.nib.int/filebank/a/1332328414/506da9436eb1c0d4ec17b8b5a929d820/56-Sustainability_Policy_Guidelines-2012.pdf

OESO (2018), Cost-Benefit Analysis and the Environment: Further Developments and Policy Use, OECD Publishing, Paris. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264085169-en.pdf?expires=1604056484&id=id&accname=ocid194786&checksum=3E0F811740359FD0A586F82414D62EBD>

Bronnen voor capaciteitsopbouw

DG REGIO — JASPERS forum voor kosten-batenanalyse voor vervoerssectoren (2015)

DG REGIO — JASPERS forum voor kosten-batenanalyse voor infrastructuur voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie (2016)

DG REGIO — JASPERS forum voor kosten-batenanalyse voor milieusectoren (2017)

DG REGIO — JASPERS forum voor kosten-batenanalyse voor de energiesector (2018)

DG REGIO — JASPERS forum voor kosten-batenanalyse voor de breedbandsector (2019)

Aanvullende bronnen

1. Richtsnoeren voor milieu, gezondheid en veiligheid van de Wereldbankgroep

https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/sustainability-at-ifc/policies-standards/ehs-guidelines/ehsguidelines

Algemene richtsnoeren inzake milieu, gezondheid en veiligheid — <https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/29f5137d-6e17-4660-b1f9-02bf561935e5/Final%2B-%2BGeneral%2BEHS%2BGuidelines.pdf?MOD=AJPERES&CVID=jOWim3p>

De richtsnoeren inzake milieu, gezondheid en veiligheid bevatten informatie over:

- ecologische factoren;
- gezondheid en veiligheid op het werk;
- gezondheid en veiligheid van de gemeenschap;
- bouw en ontmanteling;
- verwijzingen en aanvullende bronnen.

Richtsnoeren voor industriesectoren:

https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/sustainability-at-ifc/policies-standards/ehs-guidelines/ehsguidelines

https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/sustainability-at-ifc/publications/publications_gpn_eshydropwer

2. Bronnen van de EIB

<https://www.eib.org/en/publications/environmental-and-social-standards>

<https://www.eib.org/en/publications/guidance-note-on-indigenous-and-local-community>

<https://www.eib.org/en/publications/environmental-climate-and-social-guidelines-on-hydropower-development>

<https://www.eib.org/en/publications/the-eib-in-the-circular-economy-guide>

https://www.eib.org/attachments/thematic/climate_solutions_en.pdf

<https://www.eib.org/en/publications/guidance-note-on-biodiversity-and-ecosystems>

<https://www.eib.org/en/publications/the-eib-group-climate-bank-roadmap.htm>

3. Bronnen van de EBRD

<https://www.ebrd.com/key-sustainability-downloads.html>

<https://www.ebrd.com/who-we-are/our-values/environmental-and-social-policy/implementation.html>

4. Financiering die via een intermediair verloopt

<https://www.ebrd.com/who-we-are/our-values/environmental-emanual-information.html>

<https://firstforsustainability.org/>

5. Andere nuttige bronnen:

- Richtsnoeren van de Commissie inzake de integratie van ecosystemen en de bijbehorende diensten in de besluitvorming;
 - de OESO heeft een document opgesteld over subsidies die schadelijk zijn voor de biodiversiteit en een recent OESO-rapport aan de G7 voorziet in meer algemene informatie over de financiering van biodiversiteit, terwijl het ook schattingen bevat van subsidies die schadelijk zijn voor de biodiversiteit op mondiaal niveau, en belangrijke aanbevelingen;
 - het OESO-verslag van 2015 over subsidies die schadelijk zijn voor het milieu;
 - dit Franse verslag gaat over overheidssubsidies die schadelijk zijn voor de biodiversiteit;
 - Equator principles: <https://equator-principles.com/best-practice-resources/>;
 - de richtsnoeren van UNEP voor bankieren en duurzaamheid: <https://www.unepfi.org/wordpress/wp-content/uploads/2017/06/CONSOLIDATED-BANKING-GUIDE-MAY-17-WEB.pdf>;
 - UNEP FI — Beginselen voor verantwoord bankieren: <https://www.unepfi.org/banking/bankingprinciples/>;
 - <https://www.unpri.org/pri/about-the-pri>.
-

BIJLAGE 5

Verklarende woordenlijst

De volgende definities mogen alleen in de context van InvestEU en ter wille van de duidelijkheid en de vergelijkbaarheid worden gebruikt. Zij vervangen geenszins de officiële definities. Sommige ervan zijn ontleend aan de richtsnoeren voor toetsing van de klimaatbestendigheid van infrastructuur 2021-2027 en zijn afkomstig uit de verklarende woordenlijst van de IPCC ⁽¹⁾ of anderszins aangegeven:

Adaptatie: in menselijke systemen, het proces van aanpassing aan het huidige of verwachte klimaat en de effecten ervan, om schade te beperken of kansen te benutten. In natuurlijke systemen, het proces van aanpassing aan het werkelijke klimaat en de effecten ervan; menselijk ingrijpen kan de aanpassing aan het verwachte klimaat en de effecten ervan vergemakkelijken.

Adaptatiemogelijkheden: de reeks strategieën en maatregelen die beschikbaar en geschikt zijn om adaptatie aan te pakken. Het gaat om een breed scala aan acties die kunnen worden gecategoriseerd als structureel, institutioneel, ecologisch of gedragsmatig.

Adaptatievermogen: het vermogen van systemen, instellingen, mensen en andere organismen om zich aan te passen aan mogelijke schade, kansen te benutten of te reageren op gevolgen.

Klimaatverandering: klimaatverandering verwijst naar een verandering in de toestand van het klimaat die kan worden aangetoond (bv. met behulp van statistische tests) aan de hand van veranderingen in het gemiddelde en/of de variabiliteit van klimaateigenschappen en die gedurende lange tijd aanhoudt, veelal decennia of langer. Klimaatverandering kan het gevolg zijn van natuurlijke interne processen of veroorzaakt door externe factoren, zoals modulaties van de zonnecyclus, vulkaanuitbarstingen en aanhoudende antropogene veranderingen in de samenstelling van de atmosfeer of in landgebruik. In het raamverdrag inzake klimaatverandering (UNFCCC) wordt klimaatverandering in artikel 1 als volgt gedefinieerd: "een verandering in het klimaat die direct of indirect wordt toegeschreven aan menselijke activiteit, die de samenstelling van de atmosfeer wijzigt en die naast natuurlijke klimaatwisselingen wordt waargenomen gedurende vergelijkbare perioden". In het UNFCCC wordt dus een onderscheid gemaakt tussen klimaatverandering die kan worden toegeschreven aan menselijke activiteiten die de samenstelling van de atmosfeer wijzigen, en klimaatvariabiliteit die kan worden toegeschreven aan natuurlijke oorzaken.

Klimatologische uitersten (extreme weersomstandigheden of klimaatverschijnselen): het optreden van een waarde van een weer- of klimaatvariabele boven (of onder) een drempelwaarde nabij de bovenste (of onderste) uiteinden van het bereik van waargenomen waarden van de variabele. Eenvoudigheidshalve worden zowel extreme weersomstandigheden als extreme klimaatverschijnselen gezamenlijk "klimaatextremen" genoemd.

Klimaatneutraliteit: het concept van een toestand waarin menselijke activiteiten geen netto-effect op het klimaatstelsel hebben. Om een dergelijke toestand te bereiken, moet een evenwicht worden gevonden tussen nog aanwezige emissies en verwijdering van emissies (kooldioxide) en moet rekening worden gehouden met regionale of lokale bio-geofysische effecten van menselijke activiteiten die bijvoorbeeld het albedo aan het oppervlak of het lokale klimaat beïnvloeden.

Klimaatprognoses: een klimaatprognose is de gesimuleerde reactie van het klimaatstelsel op een scenario van toekomstige emissie of concentratie van broeikasgassen en aerosolen, doorgaans afgeleid met behulp van klimaatmodellen. Klimaatprognoses onderscheiden zich van klimaatvoorspellingen doordat zij afhankelijk zijn van het gebruikte scenario voor emissie/concentratie/stralingsforcering, dat op zijn beurt gebaseerd is op aannames over bijvoorbeeld toekomstige sociaal-economische en technologische ontwikkelingen die al dan niet gerealiseerd kunnen worden.

Milieueffectbeoordelingen (MEB): het proces van het uitvoeren van een MEB zoals vereist door Richtlijn 2011/92/EU, zoals gewijzigd bij Richtlijn 2014/52/EU betreffende de beoordeling van de effecten van bepaalde openbare en particuliere projecten op het milieu. De belangrijkste stappen van het MEB-proces zijn: opstellen van het MEB-verslag, overleg plegen met de autoriteiten en het betrokken publiek, besluitvorming en informatie over het genomen besluit.

Milieu- en sociaal beheersysteem ⁽²⁾: een reeks beleidslijnen, processen en praktijken die geschikt zijn voor het vaststellen, beoordelen en beheeren van risico's en effecten op milieu-, klimaat- en sociaal gebied die verband houden met de bedrijfsactiviteiten van een organisatie of de onderliggende projecten of activiteiten die worden gefinancierd in het geval van een financieel intermediair.

⁽¹⁾ IPCC-woordenlijst bij het speciaal rapport over de opwarming van de aarde met 1,5 °C: <https://www.ipcc.ch/report/sr15/glossary/>

⁽²⁾ https://firstforsustainability.org/risk-management/managing-environmental-and-social-risk-2_2/managing-environmental-and-social-risk-2_2/what-is-an-esms/

Blootstelling ⁽³⁾: de aanwezigheid van mensen; bestaansmiddelen; milieudiensten en hulpbronnen; infrastructuur; of economische, sociale of culturele activa op plaatsen die met negatieve gevolgen te maken kunnen krijgen.

Eindontvanger: elke juridische of natuurlijke eindpersoon die profiteert van financiële steun uit hoofde van InvestEU die wordt verstrekt door een uitvoerende partner, ook via financiële intermediairs, en die voldoet aan de voorwaarden die zijn uiteengezet in het relevante financiële product van InvestEU.

Financierings- en investeringsverrichtingen: verrichtingen om direct of indirect financiering te verstrekken aan eindontvangers via financiële producten en in de vorm van elk type financiering zoals vermeld in artikel 15 van de InvestEU-verordening, uitgevoerd door een uitvoerende partner in eigen naam, verstrekt in overeenstemming met de interne regels, beleidslijnen en procedures van de uitvoerende partner en verantwoord in de eigen jaarrekening of, indien van toepassing, toegelicht in de toelichting bij de jaarrekening van de uitvoerende partner. Komt overeen met de InvestEU-financiering.

InvestEU-screening: het in het kader van de InvestEU-verordening vereiste proces om de uiteindelijke effecten van een project op een van de drie dimensies vast te stellen. InvestEU-screening omvat een algemene beoordeling van informatie vooraf in verband met duurzaamheidsaspecten. Deze wordt uitgevoerd door de uitvoerende partner of de financiële intermediair (indien van toepassing) op basis van informatie die door de eindontvanger wordt verstrekt.

InvestEU-screening mag niet worden verward met de screening die wordt uitgevoerd door de relevante bevoegde autoriteiten en die verankerd is in de MEB-richtlijn.

InvestEU-toetsing: methode voor het beoordelen, rapporteren en aanpakken van de duurzaamheidsprestaties van het voorgestelde project. Hieronder valt het evalueren, zowel kwantitatief als kwalitatief, van de waarschijnlijke effecten van de projecten op de omgeving (bv. positieve en/of negatieve effecten op klimaat-, milieu- en/of sociaal gebied), maar ook de effecten van veranderende klimaat-, milieu- en sociale omstandigheden op het project (bv. effecten op het project vanwege blootstelling aan risico's in verband met klimaatverandering of de beschikbaarheid van middelen).

Project: een investering in fysieke activa en/of in activiteiten met een duidelijk omschreven toepassingsgebied en doelstellingen, zoals infrastructuur, aanschaf van apparatuur, machines of andere kapitaaluitgaven, technologische ontwikkeling, specifieke onderzoeks- en innovatieactiviteiten, renovatiewerken ter bevordering van de energie-efficiëntie.

Projectontwikkelaar: de leningnemer in de financieringsovereenkomst, de rechtspersoon die het project initieert.

Resterende effecten: ongunstige effecten die blijven bestaan, zelfs nadat mitigerende maatregelen zijn genomen.

Risico: de kans op ongunstige gevolgen wanneer er iets van waarde op het spel staat en waarbij het onzeker is of en in welke mate er sprake zal zijn van een uitkomst. In de context van de beoordeling van klimateffecten wordt de term risico vaak gebruikt om te verwijzen naar de mogelijke ongunstige gevolgen van een klimaatgerelateerd gevaar, of van adaptatie- of mitigerende reacties op een dergelijk gevaar, op levens, bestaansmiddelen, gezondheid en welzijn, eco-systemen en soorten, economische, sociale en culturele activa, diensten (waaronder ecosysteemdiensten) en infrastructuur. Risico vloeit voort uit de interactie tussen kwetsbaarheid (van het betrokken systeem), de blootstelling ervan in de tijd (aan het gevaar), evenals het (klimaatgerelateerde) gevaar en de waarschijnlijkheid dat het zich voordoet.

Risicobeoordeling: de kwalitatieve en/of kwantitatieve wetenschappelijke inschatting van risico's.

Risicobeheer: plannen, acties, strategieën of beleidsmaatregelen om de waarschijnlijkheid en/of gevolgen van risico's te verkleinen of om op de gevolgen te reageren.

Gevoeligheid ⁽⁴⁾: de mate waarin een systeem in positieve of negatieve zin wordt beïnvloed door *klimaatvariabiliteit* of -verandering. De gevolgen kunnen zich rechtstreeks laten merken (bv. een verandering in gewasopbrengst als reactie op een verandering in het gemiddelde, het bereik of in temperatuurschommelingen) of indirect (bv. schade veroorzaakt door een verhoogde frequentie van kustoverstromingen als gevolg van *zeespiegelstijging*).

Strategische milieubeoordeling (SMEB): het proces van het uitvoeren van een milieubeoordeling zoals vereist door Richtlijn 2001/42/EG betreffende de beoordeling van de effecten van bepaalde plannen en programma's op het milieu. De belangrijkste stappen van het SMEB-proces zijn de voorbereiding van het SMEB-verslag, publiciteit en raadpleging, en besluitvorming.

⁽³⁾ IPCC SREX verklarende woordenlijst: https://archive.ipcc.ch/pdf/special-reports/srex/SREX-Annex_Glossary.pdf

⁽⁴⁾ IPCC AR4 verklarende woordenlijst WG2: <https://archive.ipcc.ch/pdf/glossary/ar4-wg2.pdf>

Veerkracht van steden: het meetbare vermogen van elk stedelijk systeem, met zijn inwoners, om de continuïteit te bewaren door alle schokken en spanningen heen, terwijl het zich in positieve zin aanpast en transformeert naar duurzaamheid.

Kwetsbaarheid [IPCC AR4 ⁽⁵⁾]: de mate waarin een systeem vatbaar is voor de ongunstige effecten van *klimaatverandering* (inclusief *klimaatvariabiliteit* en *klimaatextremen*), maar niet in staat is het hoofd te bieden aan deze effecten. De kwetsbaarheid is afhankelijk van de aard, de omvang en de mate van klimaatverandering en -variatie waaraan het systeem is blootgesteld, en van de *gevoeligheid* en het aanpassingsvermogen van het systeem.

Kwetsbaarheid [IPCC AR5 ⁽⁶⁾]: de neiging of aanleg om nadelig te worden beïnvloed. Kwetsbaarheid omvat een verscheidenheid aan concepten en elementen, waaronder gevoeligheid of vatbaarheid voor schade en een gebrek aan vermogen om het hoofd te bieden en zich aan te passen.

Kwetsbare groepen: soms zijn bepaalde personen of groepen kwetsbaar of worden zij gemarginaliseerd, systematisch gediscrimineerd of uitgesloten vanwege hun sociaal-economische kenmerken. Voorbeelden van dergelijke kenmerken zijn (niet-beperkende lijst): geslacht, seksuele geaardheid, gender, genderidentiteit, etniciteit, kaste, inheemse of sociale afkomst, leeftijd, handicap, godsdienst of overtuiging, politieke of andere mening, activisme, lidmaatschap van een vakbond of een ander type werknemersorganisatie, nationaliteit, taal, burgerlijke staat of gezinssituatie, opleiding en/of geletterdheid, medische aandoening, migrant/vluchteling, minderheid of economische status (wat betreft inkomen en toegang tot diensten).

⁽⁵⁾ IPCC AR4 Climate Change 2007: Impacts, Adaptation, and Vulnerability, Appendix I: Verklarende woordenlijst, <https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/ar4-wg2-app-1.pdf>

⁽⁶⁾ IPCC AR5 SYR, syntheseverslag, bijlage II: Verklarende woordenlijst, https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2019/01/SYRAR5-Glossary_en.pdf

Aanvullende richtsnoeren voor financiering die via een intermediair verloopt (hoofdstuk 3)

Naleving van de wettelijke milieu-eisen — Vereenvoudigde checklist 0 voor financiële intermediairs

A.1. Toepassing van Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad (de MEB-richtlijn) zoals gewijzigd	Ja/Nee
A.1.1. Is de verrichting opgenomen in de bijlagen bij de MEB-richtlijn:	
— bijlage I bij de MEB-richtlijn (ga naar vraag A.1.2);	
— bijlage II bij de MEB-richtlijn (ga naar vraag A.1.3).	
A.1.2. Indien opgenomen in bijlage I bij de MEB-richtlijn, bevestig dan het volgende:	
1) Er is een MEB-verslag opgesteld overeenkomstig artikel 5, lid 1, van en bijlage IV bij de MEB-richtlijn	
2) Het besluit van de bevoegde autoriteit tot afronding van het MEB-proces ⁽¹⁾ is openbaar gemaakt (indien reeds beschikbaar).	
A.1.3. Indien opgenomen in bijlage II bij de MEB-richtlijn:	
1) Als er een MEB is uitgevoerd, bevestig dan de onder punt A.1.2 vermelde punten.	
2) Als er geen MEB is uitgevoerd, neem dan de in artikel 4, lid 5, punt b) ⁽²⁾ , van de MEB-richtlijn vereiste vaststelling (vaak aangeduid als „een screeningbesluit”) op en bevestig dat deze beschikbaar is gemaakt voor het publiek en dat de criteria van bijlage III in acht zijn genomen.	
A.2. Toepassing van Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna ⁽¹⁾ (habitatrichtlijn); beoordeling van de effecten op Natura 2000-gebieden	
A.2.1. Was de verrichting onderworpen aan een passende beoordeling, zoals vereist door artikel 6, lid 3 ⁽³⁾ , van de habitatrichtlijn?	

A.2.2. Als het antwoord op vraag A.2.1 „ja” is, bevestig dan dat de volgende documenten beschikbaar zijn:	
1) de passende beoordeling die is uitgevoerd overeenkomstig artikel 6, lid 3, van de habitatrichtlijn;	
2) het standaardkennisgevingsformulier „Kennisgeving aan de Europese Commissie overeenkomstig artikel 6, lid 4, van de habitatrichtlijn”, zoals meegedeeld aan de Commissie (DG Milieu), indien van toepassing, en/of	
3) een advies van de Commissie overeenkomstig artikel 6, lid 4, van de habitatrichtlijn voor projecten die aanzienlijke gevolgen hebben voor prioritaire habitats en/of soorten en die gerechtvaardigd zijn om dwingende redenen van groot openbaar belang, anders dan vanwege de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.	
A.2.3. Als het antwoord op vraag A.2.1 „nee” is, bevestig dan dat de volgende documenten beschikbaar zijn:	
1) motivering waarom een passende beoordeling niet nodig werd geacht (als onderdeel van MEB-besluiten of als een op zichzelf staand document)	
(¹) Dit kan de vorm aannemen van een gemotiveerde conclusie (artikel 1, lid 2, punt g), iv), van de MEB-richtlijn) of een vergunning (artikel 1, lid 2, punt c), van de MEB-richtlijn). (²) Artikel 4, lid 4, voor screenings gedaan in het kader van de MEB-richtlijn, vóór de herziening ervan in 2014. (³) Wanneer een verrichting wordt onderworpen aan een passende beoordeling, is het verslag van de passende beoordeling meestal een apart onderdeel van het MEB-verslag en maakt het besluit van de bevoegde autoriteit deel uit van het besluit tot afronding van het MEB-proces. Voor verrichtingen waarop de gewijzigde MEB-richtlijn niet van toepassing was, kan het voorkomen dat het verslag van de passende beoordeling en het besluit van de bevoegde autoriteit afzonderlijke documenten zijn.	

Informatie over systemen voor milieu- en sociaal beheer bij financiële intermediairs

Financiële intermediairs wordt ten eerste aanbevolen om een systeem voor milieu- en sociaal beheer (ESMS) te ontwikkelen dat is gebaseerd op internationaal erkende normen en praktijken en dat evenredig is met het niveau van duurzaamheidsrisico's waaraan de instelling via haar portefeuille wordt blootgesteld.

Bij het beoordelen van het vermogen van de financiële intermediair om met klimaat-, milieu- en sociale effecten en risico's om te gaan, kan de uitvoerende partner het volgende verifiëren ⁽¹⁾:

- of de financiële intermediair milieu- en sociale beleidsmaatregelen en procedures heeft ingevoerd;
- of er voldoende personele en financiële middelen zijn toegewezen om de bovengenoemde beleidsmaatregelen en procedures uit te voeren, en of het personeel over voldoende vaardigheden en competenties beschikt op het gebied van duurzaamheid;
- functies en verantwoordelijkheden zijn duidelijk gedefinieerd en bekend binnen de organisatie; andere afdelingen, zoals de juridische afdeling en de afdeling kredietrisico, zijn op de hoogte van de milieu- en sociale voorschriften. In het beste geval wordt de beoordeling van milieu- en sociale risico's opgenomen in het algemene proces voor krediet- en risicobeheer (evenredig met het duurzaamheidsrisico waaraan de instelling is blootgesteld);
- de juiste systemen en technologieën zijn aanwezig om milieu- en sociale aspecten en gerelateerde zorgvuldigheidsprocedures vast te leggen;
- het management is betrokken en controleert periodiek de resultaten;
- er zijn controleprocedures ingevoerd en er zijn KPI's gedefinieerd;
- de staat van dienst van de financiële intermediair met betrekking tot milieu-, maatschappelijke en bestuurlijke aspecten.

Bovenstaande punten kunnen, waar nodig, worden aangevuld met de eigen standaarden van de uitvoerende partner op dit punt.

Verdere informatie en richtsnoeren zijn te vinden in de openbaar beschikbare informatie die hieronder is aangegeven:

<https://firstforsustainability.org/risk-management/>

<https://www.ebrd.com/downloads/about/sustainability/14-env-social.pdf>

<https://www.eib.org/en/publications/environmental-and-social-standards.htm>

Aanvullende bronnen

De **handleiding voor het beheer van milieu- en sociale risico's van de EBWO (elektronische handleiding)** bevat uitgebreid materiaal en richtsnoeren ten behoeve van financiële intermediairs voor het uitvoeren van activiteiten voor het beheer van milieu- en sociale risico's voor kredietverlenings- en beleggingstransacties in overeenstemming met de relevante prestatievereisten van de EBWO — <https://www.ebrd.com/who-we-are/our-values/environmental-emanual-information.html>

- Richtsnoeren voor financiële intermediairs over hoe te voldoen aan de vereisten van PR 2 (werk- en arbeidsvoorwaarden)

⁽¹⁾ In hoofdstuk 3 is hier ook informatie over opgenomen.

-
- Richtsnoeren voor financiële intermediairs over hoe te voldoen aan de vereisten van PR 4 (gezondheid, veiligheid en beveiliging)
 - Beginselen van klachtenmechanismen voor werknemers in het geval van financiële intermediairs
 - Richtsnoeren — Inleiding tot milieu- en sociale risico's
 - Systemen voor milieu- en sociaal beheer (ESMS) bij financiële intermediairs
 - Richtsnoeren — Bezoek ter plaatse en checklist voor financiële intermediairs
 - Richtsnoeren — Controle op naleving van wet- en regelgeving
 - Richtsnoeren — De inzet van milieu- en sociale deskundigen
-

ISSN 1977-0995 (elektronische uitgave)
ISSN 1725-2474 (papieren uitgave)

Bureau voor publicaties van de Europese Unie
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

NL